Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Hadtudományi Doktori Iskola

Doktori (PhD) értekezés

Budapest, 2025

Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Hadtudományi Doktori Iskola

Héregi Erika

A Magyar Honvédség hadkötelessel történő személyi kiegészítése a vonatkozó jogszabályok tükrében 2004. január 01-től 2023. január 01-ig

Doktori (PhD) értekezés

Dr. habil. Lakatos László ny. okl. mk. vezérőrnagy, PhD.
c. egyetemi tanár, c. főiskolai tanár, habilitált egyetemi docens
témavezető

Budapest, 2025

Tartalomjegyzék

Bevezetés **5**

A tudományos probléma megfogalmazása **6**

Hipotézisek **9**

A kutatás célkitűzései **10**

Kutatási módszerek **12**

A kutatási téma körülhatárolása, szűkítése **14**

A releváns szakirodalom áttekintése **15**

Az értekezés felépítése **17**

1. A honvédelemről szóló 1993. évi CX. törvény hatályossága alatti időszak vizsgálata (2004. 01. 01-i állapot szerint) **19**

1.1. Helyzetkép, tervek 19

1.2. Jogszabályok, szabályozók 22

1.3. Fogalmak 22

1.4. Hadkötelezettség 24

1.5. Katonai igazgatás szervei 26

1.6. Katonai (hadköteles) nyilvántartás 27

1.6.1. Adatkezelő szervek 27

1.6.2. Hadkötelesekre vonatkozó, nyilvántartott adatok 28

1.6.3. A személyi kiegészítéssel kapcsolatos nyilvántartható adatok és az adatfrissítési lehetőségek helyzete 37

1.6.4. A személyi kiegészítés tervezésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok tekintetében szükséges, de a jogszabályok alapján nem nyilvántartható adatok 43

1.7. A hadkötelesre vonatkozó, a személyi kiegészítés előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok 49

1.8. Meghagyás 70

1.8.1. Meghagyási kategóriák 71

1.8.2. Adatszolgáltatások 72

1.8.3. Meghagyás ellenőrzése 72

1.9. Végrehajthatóság vizsgálata 72

1.10. Fejezeti részösszegzés 73

2. A honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvény hatályossága alatti időszak vizsgálata **76**

2.1. Helyzetkép, tervek 76

2.2. Jogszabályok, szabályozók 77

2.3. Fogalmak 78

2.4. Hadkötelezettség 82

2.5. Katonai igazgatás szervei 84
2.6. Katonai (hadköteles) nyilvántartás 86
2.6.1. Adatkezelő szervek 87
2.6.2. Hadkötelesekre vonatkozó, nyilvántartott adatok 89
2.6.3. A személyi kiegészítéssel kapcsolatos nyilvántartható adatok és az adatfrissítési lehetőségek helyzete 96
2.6.4. A személyi kiegészítés tervezésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok tekintetében szükséges, de a jogszabályok alapján nem nyilvántartható adatok 104
2.7. A hadkötelesre vonatkozó, a személyi kiegészítés előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok 107
2.8. Meghagyás 119
2.8.1. Jogi háttér 119
2.8.2. Fogalmak 119
2.8.3. Katonai szolgálat vs. meghagyás 121
2.8.4. Adatszolgáltatások 121
2.9. Végrehajthatóság vizsgálata 124
2.10. Fejezeti részösszegzés 126
3. A honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2011. évi CXIII. törvény hatályossága alatti időszak vizsgálata 130
3.1. Helyzetkép, tervek 130
3.2. Jogszabályok, szabályozók 131
3.3. Fogalmak 132
3.4. Hadkötelezettség 135
3.5. Katonai igazgatás szervei 138
3.6. A hadköteles nyilvántartás 141
3.6.1. Adatkezelő szervek 142
3.6.2. Hadkötelesekre vonatkozó, nyilvántartott adatok 144
3.6.3. A személyi kiegészítés tervezésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok tekintetében szükséges, de a jogszabályok alapján nem nyilvántartható adatok 163
3.7. A hadkötelesre vonatkozó, a személyi kiegészítés előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok 166
3.7. Meghagyás 179
3.7.1. Jogi háttér 179
3.7.2. Adatszolgáltatások 180
3.7.3. Katonai szolgálat vs. meghagyás 183
3.7.4. Ellenőrzés 184
3.8. Veszteség-nyilvántartás 186
3.9. Végrehajthatóság vizsgálata 187
3.10. Fejezeti részösszegzés 189

4. A honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2021. évi CXL. törvény hatályossága alatti időszak vizsgálata (2022. 11. 01.- 2023. 01. 01.) 195
4.1. Helyzetkép, tervek 195
4.2. Jogszabályok, szabályozók 196
4.3. Fogalmak 197
4.4. Hadkötelezettség 199
4.5. Katonai igazgatás szervei 202
4.6. A hadköteles nyilvántartás 202
4.6.1. Adatkezelő szervek 203
4.6.2. Hadkötelesekre vonatkozó, nyilvántartott adatok 206
4.6.3. A személyi kiegészítéssel kapcsolatos nyilvántartható adatok és az adatfrissítési lehetőségek helyzete 211
4.6.4. A személyi kiegészítés tervezésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok tekintetében szükséges, de a jogszabályok alapján nem nyilvántartható adatok 216
4.7. A hadkötelesre vonatkozó, a személyi kiegészítés előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok 219
4.8. Meghagyás 227
4.7.1. Jogi háttér 227
4.7.2. Adatszolgáltatások 229
4.7.3. Ellenőrzés 230
4.8. Veszteség-nyilvántartás 231
4.9. Végrehajthatóság vizsgálata 231
4.10. Fejezeti részösszegzés 231
4.11. A katonai igazgatási rendszerének átalakítási lehetőségei 236
4.12. Javaslatok 241
Befejezés 255
Végső összegzés 255
Új tudományos eredmények 268
Ajánlások 269
A kutatási eredmények gyakorlati felhasználhatósága 269
Javaslatok további kutatási irányokra 270
Felhasznált jogforrások és egyéb joganyagok 271
Felhasznált irodalom jegyzéke 274
Mellékletek 278
Az értekezésben használt, jogszabályban nem definiált fogalmak jegyzéke 310
A szerző témával kapcsolatos tudományos munkája 311
Köszönetnyilvánítás 313

„A nem megfelelő jogi szabályozási megoldás önmagában is kockázatot jelent az állam működés stabilitása és a védekezés megszervezhetősége kapcsán.”[1]

Bevezetés

Egy ország működésének jogi szabályozása alapvetően a békeidőszaki működést határozza meg, viszont egy hadsereg a fő tevékenységét, az ország védelmét a békétől eltérő időszakokban hajtja végre. Az ország működését, illetve a hadsereg feladatainak előkészítését és végrehajtását illetően kimondható, hogy a békeidőszaki tevékenység nagymértékben különbözik a különleges, rendkívüli helyzetekben végrehajtott feladatrendszertől. Egy nem békeidőszaki katonai feladat előkészítésére vonatkozó eljárásrend viszont a különböző időszakokban a Magyar Köztársaság Alkotmányában[2] (a továbbiakban: Alkotmány), illetve a későbbiekben Magyarország Alaptörvényében (a továbbiakban: Alaptörvény) meghatározott korlátozások figyelembe vételével lehet azonos, de teljes mértékben eltérő is.

Egy minden időszakban azonos szabályok alapján folyamatosan végrehajtható, előkészítést érintő feladat nagymértékben biztosíthatja a nem békeidőszaki tevékenység végrehajtását, mivel az előkészítésre vonatkozó feladatrendszer alulszabályozottsága, az eljárásrendet érintő hiányosságok már békeidőszakban kiderülnek és belső szabályozóban vagy jogszabályban még a különleges jogrend elrendelése előtt módosíthatók, kiegészíthetők.

Amennyiben az előkészítésre vonatkozó feladatrendszer szabályozása a különböző különleges jogrendi időszakok tekintetében eltérő, külön figyelmet kell fordítani arra, hogy az adott időszakban történő szabályozás alapján minden időszakban teljes mértékben biztosítsa a különleges jogrendi katonai feladat megfelelő időintervallum alatt történő végrehajtását. A különleges jogrendi katonai eljárásrendet, valamint az arra vonatkozó felkészülést - amennyiben abban a lakosság, illetve civil ezen belül kiemelten közigazgatási szervek, szervezetek is érintettek, - nagymértékben befolyásolja a különleges jogrendi hatósági, közigazgatási ügyintézés békeidőszakban történő szabályozása.

Amikor Magyarország katonai védelmének közjogi alapjait hadtudományi aspektusból vizsgáljuk, mindenképpen tekintettel kell lenni a fegyveres erő (haderő) személyi kiegészítésének jogi szabályozására, továbbá az e területtel összefüggő, a hadkiegészítés

[1] DUNLAP, Charles Jr., Lawfare, in National Security Law 823-838 (John Norton Moore et al. eds., 2015) https://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=6100&context=faculty_scholarship (Letöltés dátuma: 2022. 01. 05.)
[2] 1949. évi XX. törvény

egyes alterületeinek – így az értekezés fő területét érintő – katonai nyilvántartási rendszer sajátos, több szakigazgatási területet (így a honvédelmi igazgatást, a katonai igazgatást) érintő működésére.

A honvédelmi igazgatás egy olyan szakigazgatási terület, amely az államok kialakulásától kezdve létezik, hiszen azok függetlenségének fenntartásához kapcsolódik. A honvédelem nemzeti ügyként való definiálásából[3] adódóan alanyai az állampolgárok, a jogi személyek – amely kifejezés magában foglalja a közigazgatási szerveket, az ország területén székhellyel, illetve telephellyel rendelkező gazdálkodó szervezeteket – és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek,. Feladatköre kiterjed a békeidőszaki honvédelmi felkészítésre, illetve a honvédelmi feladatok különleges jogrendben történő végrehajtására.

A honvédelmi igazgatás a közigazgatás rendszerében a védelmi igazgatás – majd 2022. november 01-től a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi CXIII. törvényben (a továbbiakban: Vbö.) meghatározott terminológia alapján[4] a védelmi és biztonsági igazgatás részét képezi, amely magában foglalja a katonai védelmet, valamint az ennek biztosításához szükséges, – a Magyar Honvédség személyi és anyagi (technikai, ingatlanszükségleti és szolgáltatási) hadkiegészítéséért felelős – katonai igazgatást. A honvédelmi igazgatás – ezen belül a katonai igazgatás –alapvető szabályait, a feladatok végrehajtásának rendjét és módját, illetve a kapcsolódó hatósági ügyintézés eljárásrendjét az e területekkel kapcsolatos jogszabályok és közjogi szabályozó eszközök tartalmazzák.

A tudományos probléma megfogalmazása

Egy ország védelme szempontjából alapvető meghatározó elem a hadseregének állapota, felkészültsége. Egy hadsereg békeidőszakban a civil lakosság számára alapvetően láthatatlan, katonai objektumokban, kiképzőbázisokon, gyakorlótereken készül fel a háborús feladatainak végrehajtására. Ezen kívül két esetben találkozhatunk velük: toborzókkal civil rendezvényeken, illetve olyan, az országot érintő esetekben, amikor a védelmi igazgatás civil ágazatának segítségre van szüksége (mint például természeti katasztrófák, vírusfertőzések elleni védekezés, migrációs válsághelyzet). Ahhoz, hogy egy hadsereg katonai támadás esetén a lehető leggyorsabban reagálni tudjon, a megfelelő szintű és minőségű feltöltöttségre (személyi és anyagi-technikai) van szükség, nemcsak a támadás első időpontjában, hanem

[3] Alkotmány 70/H. § és Alaptörvény XXXI. cikk
[4] A Vbö. 5. § 16. pontja alapján a védelmi igazgatás helyett az új terminológia a védelmi és biztonsági igazgatás, amely magában foglalja a honvédelmi igazgatást, a rendvédelmi szervek igazgatását és a katonai igazgatást is.

folyamatosan a harc megvívása, illetve annak támogatása során. Kijelenthető, hogy az esetek többségében egy hadseregnek békeidőszakban a személyi feltöltöttsége nem megfelelő mértékű a háborús feladatainak ellátásához, ezért személyi kiegészítésre van szükség, amelynek két alapvető szempontja a következő: az üres, illetve megüresedett beosztásoknak a megfelelő képzettséggel és szakmai gyakorlattal rendelkező személyekkel, valamint a lehető leggyorsabban történő feltöltése.

A Magyar Honvédség vonatkozásában a 2005 előtti időszakban a folyamatos hadkötelezettség fennállása biztosította a hadköteles állomány katonai kiképzésével, illetve a már sorkatonai szolgálatot töltött tartalékos állomány hadi beosztásra tervezésével az első feltöltést és a veszteségpótlást. Ez az állapot viszont a hadkötelezettség békeidőszakra vonatkozó megszüntetésével véget ért, hiszen a kiképzett hadkötelesek létszáma folyamatosan csökkent, utánpótlásuk, kiképzésük csak minősített időszakban, 2011-től különleges jogrendben, hadkötelezettség elrendelését követően vált lehetségessé. Ebből adódóan a békeidőszaki hiány pótlására elsődlegesen egy más eljárást kellett találni, olyan állomány felállításával, amely már békeidőszakban kiképezhető, de csak szükség esetén kerül behívásra, viszont a hadkötelesek szerepe nem csökkenhet, hiszen a katonai szervezetek veszteségpótlása és a speciális végzettséget igénylő beosztások feltöltése, amely a békeidőszakban már kiképzett állományból nem végrehajtható, ezen állományból kerül kiegészítésre.

Amikor a hadügy jogtudományi alapon történő elemzését végezzük, akkor – elfogadva a politikai és igazgatástudományi kutatások eredményeit – a következő fogalmi alapvetésből indulunk ki: „*a hadügy a társadalmi lét garanciájának közhatalmilag intézményesített része, ami szakigazgatási, hivatali testületekkel, sajátos szervezetekkel és szervezeti kultúrákkal, továbbá legitimált tudományos szakmai paradigmákkal rendelkezik.*”[5]

A hadtudományi kutatások alapján bizonyítható, hogy a katonai igazgatás, az annak keretében megvalósuló személyi hadkiegészítés mai elemei már az ókorban is fellelhetők. A honvédelmi igazgatás, mint állami tevékenység, nem kizárólag a fejlett társadalmak sajátossága, hiszen annak egyes területei már az ókori társadalmakban is szabályozottan működtek. Tény azonban az is, hogy a múlt század elejéig a honvédelmi igazgatásnak elsődlegesen a fegyveres küzdelemmel közvetlen kapcsolatban álló területei kerültek szabályozásra, de a hadtörténelmi forrásmunkák bőséges példát tártak fel a mai értelemben

[5] SZENDY István: Hadügy és hadviselés. Budapest, Dialóg Campus. 2017. 65.

vett védelmi igazgatás honvédelemmel, gazdaságmozgósítással, hadkiegészítéssel kapcsolatos területeiről. Hammu-rabbi katonai törvényei például az állandó hadsereg fenntartását biztosító hadkiegészítés és mozgósítás intézményrendszerét – tehát a honvédelmi igazgatás feladatait – egyaránt érintették. Uralkodása idején, a Kr. e. 2. évezredben a hadkiegészítés egyrészt az állandó hadsereg feltöltésével, másrészt a népfelkelés útján történt (ezt tekintették a hadkiegészítés két formájának). E terület szabályozásáról a Codex Hammurabi az alábbiakat írja: "*A katonakötelezettségek két formájából ... a népfelkelés tagjait az összes szabadok közül királyi mozgósító tisztek, az egyes területek helytartóinak felügyelete alatt vessék sor alá*."[6]

Hazánk honvédelme a kiegyezés idején létrehozott hadkötelezettségen alapuló sorozott hadseregre épült. A honvédelmi igazgatás fő feladataként az ezzel kapcsolatos tevékenységek - a hadkötelesek katonai szolgálatra történő behívása, tartalékállományba helyezése, a már katonai szolgálatot teljesítettek továbbképzése, a már megszerzett katonai ismereteik szinten tartása, valamint háború esetén a tartalékosok behívásával történő mozgósítás – volt. Ennek megfelelően a honvédelmi jogszabályok döntő részét is a hadkötelezettségre vonatkozó szabályok adták.

A folyamatos hadkötelezettség 2004-ben történt megszüntetése kihatott az ország honvédelmi és katonai igazgatási rendszerének funkcionális területeire is. Az önkéntes katonai szolgálatvállaláson alapuló professzionális fegyveres erő kialakítása, – amely csak az ország fegyveres védelmét igénylő időszakban egészül ki az általános hadkötelezettség alapján történő katonai szolgálatteljesítéssel – a honvédelem, a honvédelmi igazgatás és azon belül a katonai igazgatás egész rendszerének megváltoztatását eredményezte. A honvédelmi igazgatás és ezen belül a katonai igazgatás a védelmi igazgatás részeként nem tekintető a közigazgatás más területétől elkülönülő szakigazgatási tevékenységnek, hiszen a közigazgatás részeként összehangoltan együtt kell működnie az egyéb más igazgatási területekkel..[7]

A hadkötelezettség 2005-től hatályos szabályozási rendszere miatti változással természetesen együtt járt a különleges jogrendi személyi kiegészítésre és az azzal kapcsolatos feladatokra vonatkozó jogszabályi háttér is. A hadkötelezettség békeidőszaki megszüntetésével hatályukat vesztették a vonatkozó jogszabályok, és újak léptek érvénybe, amelyeknek le kellett fednie az előző időszaki szabályozás teljes spektrumát. Az addigi szabályozáshoz képest, amelyben a feladatok folyamatosan végrehajthatóak voltak, az

---

[6] BERGMANN Ernst: Codex Hammurabi. Textus primigenius. Róma, Pontificium Institutum Biblicum. 1953. 165

[77] LAKATOS: A honvédelem rendszere – honvédelmi igazgatás. 7.2. A hadügyi igazgatástól a honvédelmi igazgatásig. In: Honvédelmi alapismeretek. pp. 182.

Alkotmányban meghatározottak alapján, amennyiben szükség volt rá, az ott meghatározott időszakokra vonatkozóan eltérő szabályozást kellett kialakítani. Ezzel párhuzamosan a folyamatos hadkötelezettség megszűnése óta a honvédelmi kötelezettségek teljesítésének lehetőségei, ezen belül a hadkötelesekkel történő különleges jogrendi személyi kiegészítés végrehajtásához szükséges, nyilvántartható adatok kezelése, a kiegészítéssel kapcsolatos ügyintézés lehetőségei és követelményei, valamint a feladatokat végrehajtó katonai igazgatási szervek jelentősen megváltoztak.

A tudományos probléma abban áll, hogy a hadkötelessel történő személyi kiegészítés jogszabályi háttere 2004 után az előző időszakhoz képest nem tekinthető teljesnek, ezáltal a békeidőszaki előkészítés, és a hadkötelezettség alatti végrehajtás során ezek a hiányosságok problémákat okozhatnak.

A választott téma aktualitását a jogszabályi háttér folyamatos átalakításának ténye adta, a legutóbbi esetben a végrehajtást alapjaiban meghatározó jogszabályok, a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló, valamint a honvédelmi adatkezelésekről szóló törvények 2022-ben jelentősen módosultak. Ezzel egyidőben a Magyar Honvédség modernizációjából következő változások és azok lekövetése is meghatározó kell, hogy legyen a személyi kiegészítés területén, hiszen az új eszközök, gépjárművek és fegyverzet megjelenése alapjaiban változtatja meg a kezelésében, használatában érintett beosztásokkal szemben támasztott elvárásokat.

A kutatás szükségessége azzal is indokolható, hogy a különleges jogrendi hadkiegészítésnek folyamatosan a szükséges mértékben előkészítettnek és végrehajthatónak kell lennie, hiszen enélkül a katonai szervezetek nem lennének képesek a különleges jogrendi feladataik végrehajtására. A fent említettek alapján szükségesnek tartom a rendszer elméleti, a vonatkozó jogszabályokon alapuló elemzését.

Hipotézisek

1. Feltételezem, hogy a folyamatos hadkötelezettség alatt működő rendszer nem adaptálható/integrálható egy olyan rendszerbe, amely működését alapvetően a hadkötelezettség fennállásától eltérő időszakában, az abból adódó változásokkal végzi.
2. Feltételezem, hogy a jogalkotó a katonai igazgatás rendszerére vonatkozóan az optimális működés biztosításához szükséges felépítés kialakítására és megtartására törekedett az általam vizsgált időszakban.

3. Feltételezem, hogy a hadkötelessel történő személyi kiegészítés feladatainak jogszabályban történő meghatározása a folyamatos hadkötelezettség megszüntetését követően nem biztosította folyamatosan a tervezést, az előkészítést és a végrehajtást oly módon, hogy az érintett szervezetek háborús feladatainak ellátása érdekében a katonai beosztások és munkakörök feltöltése a megfelelő képességekkel és gyakorlattal rendelkező hadkötelesekkel a lehető legrövidebb idő alatt kerüljön végrehajtásra.
4. Feltételezem, hogy a jogalkotó a jogszabályok módosítása során a folyamatos hadkötelezettség megszüntetését követően nem biztosította folyamatosan a hadkötelessel történő személyi kiegészítés feladataihoz szükséges minden adat kezelését és azok frissítésének lehetőségét.

A kutatási témában elsőként tártam fel az egyes konkrét rendelkezések hiányosságait és ellentmondásait a hadkötelessel történő személyi kiegészítéssel kapcsolatos katonai igazgatási feladaok végrehajtásához szükséges adatkezelés vonatkozásában, amely alapján megállapítottam, hogy a vizsgált időszakban hatályos jogszabályok nem a megfelelő szinten és mértékben határozták meg a a tervezéshez és a tényleges végrehajtáshoz szükséges adatkezelést, illetve nem biztosították teljes mértékben az adatok rendelkezésre állását.

A kutatás célkitűzései

A doktori értekezés kidolgozása során a tudományos kutatási időszakban hatályos jogszabályokban meghatározottak alapján:

1. Megvizsgálom a hadkötelezettség folyamatos fennállásának idején működőképes katonai igazgatási rendszert a hadkötelesekkel kapcsolatos, a személyi kiegészítésre vonatkozó feladatok és a kezelt adatok vonatkozásában.
2. Elemzem az általam meghatározott időszakok katonai igazgatási rendszerének szervezeti felépítését és viszonyítom az általam ideálisnak tartott felépítéshez, illetve elemzem az utolsó időszak szervezeti felépítéséből adódó, illetve a Magyar Honvédség hadrendi átalakításaiból következtethető módosítási lehetőségeket, azok feltételezett következményeit.
3. Elemzem a vizsgált időszakokban nyilvántartott adatokat, kezelhetőségüket és azok frissítési lehetőségeit, viszonyítva az előző, illetve a hadkötelezettség folyamatos fennállásának időszakához, figyelembe véve a közigazgatás fejlesztéséből adódó lehetőségek kihasználását. Megvizsgálom a kezelhető adatok tartalmára és

naprakészségére vonatkozó változások hatását hadkötelessel történő személyi kiegészítés feladatainak végrehajtását illetően.

4. Megvizsgálom a hadkötelessel történő személyi kiegészítés előkészítési, tervezési és végrehajtási feladatait, viszonyítva azokat az előző, illetve a hadkötelezettség folyamatos fennállásának időszakához. Kiemelt figyelmet fordítok ezen feladatok – általam elfogadhatónak tartott – szabályozási eszközök által előírt határidőre történő végrehajtására, az Alkotmányban, majd az Alaptörvényben meghatározott időszakokra vonatkozóan.

Kutatásomban a 2004. január 01-i állapot, illetve a 2005. január 01. és 2023. január 01. közötti időszak jogi hátterét, szabályozottságát vizsgálom a katonai igazgatás egyik meghatározó feladatrendszerére, **a katonai szervezetek hadkötelessel történő különleges jogrendi kiegészítésének előkészítésére és végrehajtására** vonatkozóan. Elemzem a katonai (hadköteles) nyilvántartásban kezelhető adatköröket, azon belül a vonatkozó szabályozókban a meghatározott adatok frissítésének lehetőségeit. A katonai nyilvántartásban kezelhető adatokat összevetem a jogszabályokban jogi személyeknek előírt adatszolgáltatásokkal, valamint a hadkötelesnek a saját adatait érintő kötelezettségeivel. Megvizsgálom, hogy a jogszabályban nyilvántartható adatként meghatározott adatokon, adatkörökön kívül a katonai igazgatási szerveknek milyen adatokra volt szükségük a nyilvántartásban a személyi kiegészítéssel kapcsolatos feladataik végrehajtásához. Áttekintem a hadkiegészítő parancsnokságok és a központi katonai igazgatási adatkezelő (nyilvántartó) szerv feladatait békeidőszakban és a különleges jogrendek időszakában és azok végrehajthatóságát. Megvizsgálom a katonai igazgatás rendszerének átalakítási lehetőségeit, ennek során az elemzéseim alapján kidolgozott javaslatokat összekapcsolom a végrehajtás rendszerszintű vizsgálatával.

A kutatás időszakának kezdetéül nem a hadkötelezettség folyamatos fennállának végdátumát választottam, hiszen az azt megelőző időszakban már a vonatkozó jogszabályok kisebb mértékben ugyan, de már módosításra kerültek. A vizsgált időszak végdátuma a a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 614/2022. (XII. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 614/2022. Korm. rendelet) hatályba lépésének dátuma, amely meghatározta a katonai igazgatási szerveket, azok illetékességi területét és hatáskörét, valamint a hadkötelesekre vonatkozó behívási akadályokat, illetve a meghagyással kapcsolatos feladatok eljárásrendjét.

Kutatási módszerek

A doktori értekezés kidolgozása, az annak összeállítása során elvégzett kutatásaim eredményei alapján elsősorban kvalitatív összehasonlító kutatást hajtottam végre. Az általam felvetett kutatási kérdések megválaszolása, az értekezésben megfogalmazott hipotézisek igazolása vagy elvetése, valamint a célkitűzések elérésének megvalósítása érdekében többoldalú, azaz kevert kutatási módszert alkalmaztam. Ennek során egyrészt a felhasznált szakirodalmi és szabályozási alapokmányok felhasználása alapján feltárt összefüggések releváns megállapításainak felhasználásával történő kutatási stratégia, másrészt a leíró-elemző eljárásrend módszerével dolgoztam ki az értekezésemet.

A katonai igazgatást, a katonai nyilvántartást érintő témakör természetéből adódóan a fő kutatási módszerem a jogforrás- és egyéb releváns dokumentumelemzés, továbbá az azokban foglaltak összefüggéseinek feltárása volt. Az értekezés tartalmi összeállítása során elemző-értelmező-javaslattevő kutatás módszerével haladtam, vagyis az általam elvégzett munka egyes részkutatási szakaszainak eredményei alapvetően befolyásolták a következő kutatási szakasz célkitűzéseit, ezáltal az értekezés során végzett kutatásaim eredményei kihatottak az abban alkalmazott módszerekre is. Ennek során mindvégig törekedtem a kohézió megtartására a kutatások és az elemzések végrehajtásakor, és az egyes részfejezetek összeállítása során elvégzett feltáró-elemző munkafolyamatok meghatározásánál, a kutatás lefolytatásánál és az értekezés összeállításakor is.

A tudományos munkafolyamatok eredményes teljesítéséhez, a kutatási tevékenység keretében az értekezéshez közvetlenül felvetett problémákhoz hipotéziseket fogalmaztam meg, és ezzel összhangban megfelelő kutatási célokat tűztem ki. Kutató-elemző munkám során minden kutatási célhoz a leginkább hatékony kutatási módszert választottam ki – az értekezés témájához kapcsolódó részkutatásokat olyan módon határoztam meg, hogy azok minden esetben releváns válaszokat adhassanak az egyes hipotézisekre vonatkozóan, és ezáltal teljes körűen lefedjék a választott kutatási témát.

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola követelményeinek megfelelően az általam elvégzett részkutatásokkal összefüggő lefolytatott elemzések eredményéből az egyes fejezetek végén (fejezeti részkövetkeztetések) fogalmaztam meg, majd ezekből kiindulva, azokat felhasználva az absztrakció módszerével összegzett következtetéseket alakítottam ki.

Az elvégzett részkutatások során megfogalmazott tudományos eredményeket 4 pontban foglaltam össze. Az értekezést 273 oldalban állítottam össze, melyben 4 fejezet, az egyes fejezetek részkövetkeztetései és az összegzett következtetések találhatók.

Az értekezésemben megfogalmazott megállapítások alátámasztására, a kutatásaim eredményei alapján összefoglalt gondolatok és azok összefüggései megértésének segítésére 11 mellékletet készítettem, amelyben 9 táblázat és az értekezés kutatási célkitűzéseihez kapcsolódó 6 ábra található.

A választott kutatási téma feldolgozása-kidolgozása során több esetben ugyanannak – az elemzéseimet alátámasztott vagy behatároló – joganyagnak az elemzését kellett elvégeznem, az egyes ismétlődő joganyagokat behivatkoznom, de az értekezés összeállítása során minden esetben más relációban vizsgáltam és értékeltem azok szabályozási tartalmát. Ennek során szerettem volna bizonyítani, hogy egy-egy témakör vagy szabályozási terület történeti áttekintése az értekezésemben nem öncélúan került kiemelésre, hanem annak bemutatására és igazolására szolgál, hogy a kutatási témakör az adott szabályozás milyen fejlődési állomásain ment keresztül, és változásai/fejlődésének melyek voltak a katonai igazgatást és a katonai nyilvántartási rendszer mai rendszerével összefüggő kapcsolódásai.

A hadtudományt közvetlenül érintő kutatási témám szempontjából a védelmi és biztonsági igazgatás – honvédelmi igazgatás – katonai igazgatás kérdésköre mellett az értekezésben több helyen elemzett, meghatározó terület a különleges jogrendi szabályozást érintő releváns elemzés is, mert a kutatási terület és a katonai igazgatás egymással szorosan összefüggnek.

Kutatásaim során módszertani szempontból az egyes rész-kutatási témakörökben az adott (vonatkozó) szabályrendszerrel kapcsolatban nem csak megállapításokat tettem azok tartalmáról, az elemzéseim alapján megfogalmazott megvalósíthatóságáról, azok kutatási témámat érintő megfelelőségéről, de ezen túlmenően javaslatokat és szakmai véleményt fogalmaztam meg a kutatási témát érintő hiányosságok kiküszöbölésére, a katonai igazgatás napi működését érintő napi gyakorlatban problémát okozó ellentmondások feloldására. Ezeket a megállapításokat, kritikai észrevételeket, javaslatokat táblázatokban is összefoglaltam, illetve mellékletekben mutattam be.

Kutatásom során tanulmányoztam a témára vonatkozó szakirodalmat, jogforrásokat és jogszabályértelmezéseket. A felhasznált, elemzendő anyagok összegyűjtésénél kiemelt figyelmet fordítottam a vizsgálataim alapjául szolgáló szakanyagok célszerű kiválasztására.

A kutatómunka lezárást követő időszakban törekedtem a felhasznált forrásanyagok széles körű, esetenként hasonló témakörben készült forrásanyagok felhasználására, azok szakmai forráskritikával való feldolgozására.

A kutatási témámmal kapcsolatos tudományos segítő irodalmakról vett hivatkozásokat, valamint a feldolgozott joganyagok hivatkozásadatait az elvégzett részkutatás bemutatását

tartalmazó fejezetekben jelenítettem meg A megállapításaim alátámasztását szolgáló irodalmak forrását a felhasznált irodalom jegyzéke tartalmazza.

A kutatási tevékenységem eredményeit összegző, különböző releváns joganyagok értelmező elemzéséből levont következtetéseket logikai úton, általánosságban az indukció módszerével hoztam meg. Az értekezésben megfogalmazott végkövetkeztetések kialakításánál figyelembe vettem a szakterülettel foglalkozó, a jogalkotásban és a jogalkalmazásban is résztvevő kollégáim tapasztalatait valamint a kutatási témával kapcsolatos konferenciákon elhangzottakat is. A téma kutatása és az elemzések során a doktori képzésben, a szakmai munkatevékenységekben készült, a saját részkutatásaim eredményeit tartalmazó publikációimat is felhasználtam.

A kutatási téma körülhatárolása, szűkítése

A doktori értekezés kidolgozása során elvégzett kutatásaim fókuszában a katonai igazgatás és a katonai nyilvántartási feladatok alapjainak és azoknak a 2005 előtti időszakban hatályos hadkötelezettségi rendszer megváltozása következtében szükségessé vált jogi és egyéb szabályozási változások katonai igazgatás rendszerére gyakorolt hatása, a megváltozott katonai nyilvántartási feladatok célkitűzéseinek megvalósulása állt.

Kutatásomban kizárólag az adott időszakban hatályos törvények, kormányrendeletek, miniszteri rendeletek és utasítások tartalmát és változásait elemzem, egyéb szabályozókra, aMagyar Honvédség nyílt belső szabályozóira csak magyarázatként, illetve a vizsgált elemek az adott időszakban kialakított rendszerben történő elhelyezéséhez feltétlenül szükséges kiegészítésként hivatkozom, a minősített belső szabályozókra vonatkozóan csak azok megléte kerül említésre. A polgári lakosság számára is elérhető szabályozók alapján elemzem az adott időszakra meghatározott, a hadkötelezettséggel összefüggő feladatokat, nyilvántartható adatokat, a feladatok tekintetében a végrehajthatóságot, a lehetőségeket és korlátokat. A veszteségnyilvántartás a különleges jogrendi személyi kiegészítéshez kapcsolódó feladatként, a veszteségpótlás alapjaként, nem teljes mélységében kerül vizsgálatra. A katonai szervezetek kiegészítésére vonatkozó egyéb katonai igazgatási feladatokat – úgymint a gazdasági-anyagi szolgáltatások, az önkéntes tartalékos rendszer, illetve a toborzás és a kegyeleti tevékenység – nem vizsgálom, csak a kutatási területet érintő és szükséges mértékben említem. Kutatásomban elsődlegesen a vizsgált időszakban hatályos jogszabályokban felmerülő, az adott szakterület feladatainak végrehajtását befolyásoló hiányosságokra és anomáliákra helyezem a hangsúlyt. Mindazonáltal a releváns elemzéseim és kutatási eredményeim alapján

hangsúlyozni kívánom ezen szakmai feladatrendszerek fontosságát, amelyek egységes vizsgálata egy vagy több disszertáció témája lehet.

A releváns szakirodalom áttekintése

A választott kutatási témával kapcsolatos forrásanyagok elemzése során megállapítottam, hogy meglehetősen szűk az adott témával foglalkozó szakemberek és főleg releváns publikációk köre. Azonban jól körülhatároló azon a hadtudományt művelő kutatók köre, akik a hadkiegészítés – katonai igazgatás – katonai nyilvántartási rendszer témakört vizsgálták, vagy érintőlegesen végezték azt. Kassai László – Ocsovai János a területi katonai igazgatási szervek új szervezeti rendjének kialakításával kapcsolatban tett megállapításai (a pályamű az MHTT 2008.évi pályázatán II. díjat nyert) ma is időszerűek[8] - mint ahogy Földesi Ferenc magyar területi katonai igazgatási rendszer fejlődéstörténetével foglalkozó PhD értekezése, Farkas Ádám – Kádár Pál szakkönyve azon céllal, hogy olyan áttekintést adjon a honvédelem jogáról, amely az elméleti, történeti, alkotmánytani vonatkozások rendszer-szemléletétől halad napjaink szabályozási kihívásai felé.

A katonai igazgatás rendszerének vizsgálata során végzett kutatásaim alapján egyetértek Kassai László – Ocsovai János a területi katonai igazgatás átalakítására vonatkozóan tett javaslatával, amely alapján a katonai igazgatási feladatok végrehajtását három parancsnokság végezné. Ellent kell mondanom viszont a javaslatnak a személyi állomány létszámával kapcsolatban[9], mivel azt – tekintettel a feladatok mértékére és összetettségére, valamint a hatósági ügyintézés eljárásrendjére – jelentős mértékben alábecsültnek tartom. A Magyar Honvédség Katonai Igazgatási és Adatfeldolgozó Központjának – illetve annak jogutódjának – katonai igazgatási szervvé nyilvánítását csak abban az esetben tudom támogatni, amennyiben részére nemcsak nyilvántartási, hanem a katonai igazgatási feladatok vonatkozásában szakmai (pl. ellenőrzési, felügyeleti) feladatok is delegálásra kerülnek, mivel a nyilvántartások vezetése, illetve az azzal kapcsolatos általános hatósági ügyintézés nem tekinthető katonai igazgatási feladatnak.

---

[8] „A felülvizsgálatra a Hvt. már 2005-ben megadta a lehetőséget. A késlekedés oka feltehetően a Honvédség általános átszervezésének folyamatával is magyarázható, de a késlekedésben minden bizonnyal szerepe volt a kényelemszerető jogalkalmazási magatartásnak is. Ez utóbbival magyarázható, hogy a Hvt. végrehajtásával kiadott Korm. rendelet is majdnem két évet késett… A területi katonai igazgatási szervek (hadkiegészítő parancsnokságok) ilyen radikális és a régihez képest alapjaiban történő átalakítására meghatározott hat hónap egyesek szerint elegendő volt, mások szerint ezek a feladatok csak indokolatlan kapkodással voltak végrehajthatók.” KASSAI – OCSOVAI: A területi katonai igazgatás új szervezeti rendje. Hadtudomány. 2009/1-2. szám. pp 91.

[9] U.a. pp. 95.

A különleges jogrendi katonai igazgatási feladatokra vonatkozó jogszabályok kidolgozásában jelentős szerepet játszott Kálmán László, a Magyar Honvédség Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokság parancsnokhelyettese, illetve Vanyur Tibor, a Magyar Honvédség Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokság parancsnoka. Szakmai képviseletük és iránymutatásuk a vizsgálat időszakban nagyban elősegítette a szakterület jogi hátterének szabályozását, annak módosítását.

Az európai országok többsége a kétezres évek elején megszüntette a hadkötelezettséget, viszont pár évvel később volt, amely ismét elrendelte (pl. Svédország és Litvánia) és van olyan ország, amely már évek óta gondolkodik az ismételt bevezetésén, viszont többnyire a civil lakosság negatív hozzáállása miatt eddig elvetették. Azon európai országokban, ahol az értekezés lezárásakor fennállt a kötelezettségen alapuló katonai szolgálat, alapvetően azonos alapokon, viszont eltérő gyakorlati megvalósítással működött: pl. Észtországban, Litvániában és Finnországban a behívóparancs kiküldéséig önkéntesen vállalhatóan, Norvégiában, Svédországban és Svájcban a nők számára is kötelezően, eltérő időtartammal, viszont minden esetben a folyamatos aktív szolgálatú katonák kiegészítéseként, esetenként területvédelmi alegységek felállításával, az adott országok geopolitikai helyzete alapján mindenki számára kötelezően, vagy az érintett személyek paraméterei alapján kiválasztással[10].

A hadkötelezettségre vonatkozó nemzetközi szakirodalom vizsgálatát viszont nem tekintem teljeskörűen relevánsnak, hiszen minden országra vonatkozóan egyediek a hadkötelezettség bevezetését, illetve fenntartását befolyásoló körülmények, úgymint a geopolitikai helyzet, az adott ország gazdasági helyzete, a civil lakosság általi támogatottság, illetve a lakosság felelősségtudata a honvédelmi feladatokra vonatkozóan, a nemzetközi szövetségekhez tartozás, valamint a tervezett hadkötelezettség mértéke (teljeskörű vagy célhozközött), időtartama és pontos célja. Egyetértek azonban Tato Kvamladzével, aki egy tanulmányában, Észtországra vonatkozóan kijelentette, hogy a humán erőforrás minden országban korlátozott, ezért egy komlex honvédelmi stratégiára van szükség, amelynek a civil lakosságnak a honvédelemre való elkötelezettsége alapján a hadkötelezettség is része kell, hogy legyen[11].

---

[10]JONSSON-SALO-LILLEMÄE-STEDER-FERST-KASEARU-NOVAGROCKIENE-ÖSTERBERG-SEDERHOLM-SVENSÉN-SZVIRCSEV TRESCH-TRUUSA: Multifaceted Conscription: A Comparative Study of Six European Countries pp. 21-27.

[11] KWAMLADZE: Conscription in Estonia and Georgia: Lessons from and for Small-State Peers. Policy paper, pp. 1. ICDS_Policy_Paper_Conscription_in_Estonia_and_Georgia_Tato_Kvamladze_March_2023.pdf (Letöltve: 2024.02.01.)

Az értekezés felépítése

Az értekezés 6 egymásra épülő nagyobb részből (Bevezetésből, négy fejezetből és Befejezésből) áll. Az egyes fejezetek egymásra épülnek, viszont önálló részterületeket, egymáshoz következő, vagy kapcsolatban álló megállapításokat és elemzéseket mutatnak be.

Az **I. fejezet** vizsgálatának tárgya a hadkötelezettség folyamatos fennállása alatti időszak. A katonai szervezetek hadkötelesekkel történő békeidőszaki személyi kiegészítésére és annak különleges jogrendi tervezésére vonatkozó szabályozási környezete több évtizeden át bizonyította működőképességét. Meghatározom a hadkötelezettséggel összefüggő, arra vonatkozó jogszabályokat, vizsgálom a kutatási témakörrel összefüggő legfontosabb használt fogalmakat, azok tartalmát, illetve a hadkötelezettséget magát. Elemzem az adott szakterület szervezeti felépítését, amelyhez az adott feladatrendszer delegálásra került. Megvizsgálom a hadkötelesekre vonatkozó, a személyi kiegészítés előkészítésével és tervezésével kapcsolatos kezelt adatokat, azok frissítési lehetőségeit és a jogszabályban meghatározott feladatrendszert, valamint a meghagyás katonai igazgatást érintő feladatait. A kutatási témakörrel összefüggő vizsgálatot a jogszabályok 2004. január 01-i állapota alapján végeztem, mivel ezt követően a hadkötelezettség békeidőszaki megszüntetésének előkészítésével kapcsolatosan, de annak végrehajtása előtt a vonatkozó jogszabályok kisebb mértékben már módosításra kerültek.

A **II. fejezet** a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvény (a továbbiakban: 2004. Hvt.) hatálya alá tartozó időszak elemzését tartalmazza. A vonatkozó hatályos jogszabályok meghatározását követően vizsgálom a kutatási témakörrel összefüggően alkalmazott kapcsolódó fogalmakat, azok változását az előző időszakhoz képest. Az előző fejezethez hasonlóan vizsgálom a katonai igazgatási rendszer szervezeti felépítését, az abban bekövetkezett változásokat, azok kiváltó okait és eredményeit. Elemzem a hadkötelezettség fennállása alatt, illetve az attól eltérő időszakra vonatkozóan a hadköteles nyilvántartásban kezelhető adatokat, azok frissítési lehetőségeit, illetve a katonai igazgatási rendszer által végrehajtható feladatokat, feltárva a különbségeket és az azonosságokat. Megvizsgálom a meghagyásra vonatkozó szabályozókat, a kezelhető adatokat és az ügyintézést. A fent említettekre vonatkozóan vizsgálom az adott időszak kezdeti és végdátuma között bekövetkezett változásokat, azok következményeit.

A **III. fejezet** a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: 2011. Hvt.) hatálya alatti időszakot (2012. 01. 01. – 2022. 10. 31.) vizsgálja az előző fejezetben meghatározott feladatokra és adatokra vonatkozóan, ugyanabban a felépítésben. Különbségként jelenik meg az adatkezeléseket meghatározó, az egyes honvédelmi

kötelezettségek teljesítéséről, az azokkal kapcsolatos katonai igazgatási feladatokról, a hadköteles nyilvántartás vezetése, a gazdasági és anyagi szolgáltatások biztosítása érdekében teljesítendő adatszolgáltatásokról és a honvédelmi ágazatban használt igazolványokkal kapcsolatos adatkezelésről szóló 2011. évi CLXXVII. törvény (a továbbiakban: 2011. Haktv.) és a honvédségi adatkezelésről, az egyes honvédelmi kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos katonai igazgatási feladatokról szóló 2013. évi XCVII. törvény (a továbbiakban: 2013. Haktv.) összevetése, azok változásainak elemzése. A fejezet kidolgozása során az elemzéseim és kutatási eredményeim alapján az előző és az első fejezet tartalmával is összevetésre került, így logikai kapcsolatban van az előző kutatási részterületek megállapításaival.

A **IV. fejezet** a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2021. évi CXL. törvény hatályba lépésétől kezdődő időszakot vizsgálja 2023. január 01-ig a már meghatározott adatok, feladatok és a katonai igazgatási rendszer felépítése, annak változása tekintetében. Ezen időszak szintén nemcsak az előző, hanem a hadkötelezettség fennállásának időszakával is összehasonlításra kerül, így biztosítva a változások (jogszabályi szabályozási, illetve szervezeti és működési) két szempontból történő vizsgálatát.

Ugyanezen fejezet tartalmazza a katonai igazgatás rendszere szervezeti felépítésének lehetséges változatait, elemzi azok hatását a feladatrendszer végrehajtására. Az előző fejezetekben megvizsgált időszakok következtetései alapján javaslatot teszek a XXI.÷ századi, megváltozott követelmények és elvárások és veszélyek figyelembe vételével a katonai szervezeteknek a jogszabályok alapján meghatározott időszakban, a lehető leggyorsabban végrehajtható és a szakmai igényeknek megfelelő hadköteles állománnyal történő kiegészítésére.

Az **értekezés befejezésében** az egyes vizsgált időszakokra vonatkozó elemzések és összehasonlítások eredményeiből egy végkövetkeztetést vonok le, illetve bemutatom a kutatásom új, tudományos eredményeit.

Egy időszakra vonatkozóan az értekezés alfejezeteiben feltártak szorosan kapcsolódnak egymáshoz, ezért az adott témakörre vonatkozó megállapítások az adott időszakra vonatkozó részösszegzésekben kerülnek értékelésre.

Kutatásom végrehajtásához, amennyiben azt jogszabályok nem tartalmazzák, új fogalmakat határozok meg[12].

[12] Minősített honvédségi szabályozóban már definiált fogalmakat azok használata esetén átfogalmazom.

1. A honvédelemről szóló 1993. évi CX. törvény hatályossága alatti időszak vizsgálata (2004. 01. 01-i állapot szerint)

1.1. Helyzetkép, tervek

„Bármely kor hadtörténetét is vizsgáljuk, majd minden esetben találkozunk a katonai, az állami vezetés azon törekvésével, hogy számba vegye hadképes – természetesen ezen belül elsősorban a férfi – lakosságát, róluk igényei szerint pontos nyilvántartást vezessen. A hadseregek létszámának növekedése, a hadművészet fejlődése, majd az új fegyverek megjelenése egyre pontosabb és részletesebb nyilvántartást kívánt. A tömeghadsereg megjelenésekor már a haderő kiegészítése egyáltalán nem nélkülözhette a megbízható nyilvántartási rendszert. Nem véletlen, hogy a katonai felső vezetés első teendői között minden esetben a hadköteles nyilvántartás rendezése szerepelt. Megkérdőjelezhetetlen, hogy a hadkiegészítés rendszeres és rendezett lebonyolításának alapja a hadkötelesek pontos nyilvántartása."[13] – a hivatkozó szerzői megállapítás (5. fejezet: A katonai nyilvántartás rendszere és változásai 1920-tól napjainkig) mintegy alapját képezi az értekezésem kutatási területének is.

Az 1980-as évek végén fennálló gazdasági válság, illetve a biztonságpolitikai és a geostratégiai helyzet megváltozása (a Szovjetunió és a Varsói Szerződés megszűnése, valamint a szovjet csapatok kivonulása) rávilágított, hogy a nagylétszámú tömeghadsereget át kell alakítani egy professzionális, védelmi jellegű haderővé, amely létszámában jelentősen lecsökkentett, viszont pénzügyileg finanszírozható, illetve fenntartható, valamint megfelel az ország által megfogalmazott hadrafoghatósági igényeknek. A haderőreform több lépésben került megvalósításra. A katonai szervezetek létszámának és a fegyverzet csökkentésével egyidejűleg a sorkatonai szolgálati időtartama is több lépésben csökkentésre került.

Ezen időszakban a hadkiegészítési és érdekvédelmi feladatokat a hadkiegészítő és területvédelmi parancsnokságok végezték, amelyek 1987-ben a Magyar Néphadsereg Hátországvédelmi Parancsnokság alárendeltségébe kerültek, viszont szakmai irányításukért a Magyar Néphadsereg Szervezési és Mozgósítási Csoportfőnökség volt a felelős[14]. 1990-es évek elején a közigazgatási rendszer átalakítására vonatkozóan több javaslat született, többek

[13] FÖLDESI: A magyar területi katonai igazgatási rendszer fejlődéstörténete 1920-tól a jelenlegi szervezeti rendszer kialakulásáig, valamint egy lehetséges szervezeti felépítése. PhD értekezés. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem. 2004. Budapest. p. 162. pp. 97.
[14] FÖLDESI Phd: 84.o.

között az Európai Unióban már kialakított regionális irányításhoz hasonlóan a 20 megyéről 8 régióra történő átalakítás. A Magyar Honvédség Vezérkari Főnöke ezzel kapcsolatban 1991-ben jóváhagyta a katonai igazgatás ehhez igazodó átalakítását, amely szerint a 19 megyei és a fővárosi hadkiegészítő parancsnokság átalakult volna 8 regionális parancsnoksággá. A regionális parancsnokságokhoz tartozó megyékben csak kis létszámú állománnyal rendelkező parancsnokságok végezték volna a helyi szakmai feladatokat[15]. Ezzel egyidőben a létszámcsökkentés katonai igazgatás rendszerét is elérte. Ezen átalakítás viszont a polgári közigazgatási rendszer régiós kialakításának hiányában nem került végrehajtásra.

Az Országgyűlés 2000-ben meghatározta a Magyar Honvédség (a továbbiakban: Honvédség) 2000-2010 között történő, több lépcsőben végrehajtásra kerülő átalakítását, amely magában foglalja létszámának csökkentését, mind a béke- mind a hadiszervezetre vonatkozóan, valamint az általános hadkötelezettség fenntartása mellett a professzionális haderőre történő áttérés lehetőségének megteremtését, valamint a hadkiegészítés rendszerének átalakítását az új követelményeknek megfelelően.[16] A Honvédség személyi állománya létszámának csökkentése[17], valamint a hadi létszámának a békelétszámhoz történő közelítése szintén a professzionális hadsereg megteremtésére utal, viszont ugyanakkor a hadkötelezettség alapján történő hadkiegészítési feladatrendszer jelentős csökkenését, illetve a toborzás megerősítését is jelentette a jövőre nézve.

Ezzel összefüggésben és egyidőben ismét felmerült a regionális rendszer kialakítása, a Kormány már a 2234/2000. (IX. 21.) Korm. határozatban megfogalmazta a megyei hadkiegészítési rendszer régiók szerinti hadkiegészítő és toborzó rendszerré történő átalakítását, amelyet időben és területileg összhangban kell végrehajtani a közigazgatási rendszer tervezett módosításával, amely a megyei illetékességű államigazgatási és önkormányzati szervek régiók szerinti működésre történő áttérését jelentette[18]. Az előző, közel tíz évvel korábbi tervekhez hasonlóan a regionális rendszer viszont ebben az időszakban sem valósult meg. Ugyanezen kormányhatározat meghatározta a sorkatonai szolgálat időtartamának 6 hónapra történő csökkentését, amellyel együtt természetesen a polgári szolgálat időtartama is változott, illetve 2002 februárjától, illetve előírta a sorkatonai létszám csökkentését. A sorkatonai szolgálat alól mentesítésre kerültek a kétgyermekes sorkötelesek

[15] U. o. 85. o.
[16] 61/2000. OGY. határozat a Magyar Honvédség hosszú távú átalakításának irányairól
[17] A 61/2000. OGY. határozat a honvédelmi tárca békelétszámát 45000 főben maximalizálta. (5. a) pont
[18] A sor- és tartalékos katonai szolgálat teljesítésének rendjéről, valamint a szerződéses állomány helyzetének javításáról és létszámának növeléséről szóló 2234/2000. (IX. 21.) Korm. határozat 4. pont

is, illetve előírta a rövidített, 3 hónapos sorkatonai szolgálat bevezetése lehetőségének vizsgálatát az érintett miniszterek számára.

A kormányhatározat előremutatóan a háborús hadrend kialakításához szükséges tartalékos állomány biztosítását a jövőre vonatkozóan az önkéntes tartalékos szolgálat bevezetésével kívánta biztosítani 2002-től, létszámként az 5000-6000 fős állomány kialakításának meghatározásával, amelyet több év alatt kell elérni. Ezzel párhuzamosan előírta, hogy a hadköteles tartalékosok ritkábban és rövidebb időre kerüljenek behívásra, illetve meghatározta a behívásra kerülő állomány maximális életkorának csökkentését. Ezen kormányrendelet megalapozta a professzionális hadsereg kialakítását, illetve lehetőséget teremtett a békeidőszaki hadkötelezettség megszüntetésére.

Az Alkotmány ebben az időszakban négy különleges jogrendet határozott meg: rendkívüli állapotot, szükségállapotot, veszélyhelyzetet és a váratlan támadást. A folyamatos hadkötelezettség fennállásának idején alapvetően nem a különleges jogrendek bevezetése, hanem az ebből következően a Magyar Honvédség részére elrendelhető készenlét fokozása határozta meg a személyi kiegészítési feladatok megváltozását, hiszen példának okáért váratlan támadás esetén alapvetően nem a sorkötelesek kiképzésre történő behívása volt az elsődleges, hanem a katonai szervezetek hadi beosztásainak feltöltése kiképzett hadköteles tartalékosokkal. A hadköteleseknek ez az állománya már hadibeosztásra be volt tervezve, alapvetően annál a katonai szervezetnél, ahol a sorkatonai szolgálatát töltötte, ezáltal már felkészítéssel rendelkeztek az adott beosztásra, alegységükkel tartalékos behívás során összekovácsoláson és gyakorlatokon vettek részt, ezáltal a hivatásos és a szerződéses állománnyal együtt azonnal bevethetőek voltak. Természetesen megkülönböztethetünk katonai és nem katonai különleges jogrendet. Az Alkotmányban meghatározott veszélyhelyzet, amely olyan elemi csapás esetén, illetve annak következményeinek elhárításakor kerülhetett bevezetésre, amely veszélyeztette az élet- és vagyonbiztonságot[19], nem indokolta a készenlét fokozását a katonai szervezetek részére, de bármikor bevethető volt a védelmi igazgatás támogatásaként, viszont a szükségállapot[20] idején előfordulhatott olyan helyzet, amely igényelte a katonai szervezetek háborús feladatrendszerre történő átállását, illetve rendkívüli állapot és váratlan fegyveres támadás esetén viszont várhatóan a készenlét

[19] Alkotmány 35. § (1) bekezdés i) pont

[20] Alkotmány 40/B. § (2) bekezdése: *„(...) az alkotmányos rend megdöntésére, vagy a hatalom kizárólagos megszerzésére irányuló fegyveres cselekmények, továbbá az élet és vagyonbiztonságot tömeges méretekben veszélyeztető, fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett súlyos erőszakos cselekmények esetén (...)”*

fokozása azonnal elrendelésre került. Ebből következően alapvetően katonai különleges jogrendnek tekintem a rendkívüli állapotot és a váratlan támadást.

1.2. Jogszabályok, szabályozók

A Honvédség hadkötelessel történő személyi kiegészítésére vonatkozó feladatok és adatkezelés tekintetében a honvédelemről szóló 1993. évi CX. törvény (a továbbiakban: 1993. Hvt.) és a honvédelemről szóló 1993. évi CX. törvény végrehajtásáról szóló 178/1993. (XII. 27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 178/1993. Korm. rendelet) nemcsak egy időben, hanem egységes szerkezetben került kialakításra, amely jelentős mértékben megkönnyítette azok értelmezését. A vizsgált időállapotban minden szükséges jogszabály hatályban volt, a feladatok rendszerben történő, teljeskörű értelmezése biztosított volt.

1.3. Fogalmak

Tekintettel arra, hogy a normál (béke-) időszakoktól eltérő kivételes hatalom gyakorlása a közigazgatás– honvédelmi igazgatásként, annak részeként pedig **a katonai igazgatás** – sajátos formában történő működtetését igényli, annak elemzéséhez az azzal kapcsolatos alapfogalmak tartalmának tisztázása szolgál kiinduló alapul. Az adott időszakban az értekezés témájával kapcsolatos főbb fogalmak a az 1993. Hvt. alapján[21] a következők:

A **hadkötelezettség** 2005-ig terjedő időszakban folyamatosan fennállt és kiterjedt minden magyar állampolgárságú és a Magyar Köztársaság területén élő férfira a 17. életév betöltésétől az 50 életév betöltéséig[22].

A **hadköteles kor** a vonatkozó hadkötelezettség idején, a 17. életév betöltésétől annak az évnek a december 31. napjáig állt fenn, amelyben a hadköteles az 50. életévét betöltötte[23]. Itt szükséges megemlíteni, hogy bár a hadköteles kor 17. éves korban kezdődött, a szolgálatteljesítésre történő behívás csak a 18-ik életév betöltését követően volt elrendelhető, addig csak a hadkötelezettség egyéb kötelezettségei terhelték. 18. éves kor előtt a hadköteles

[21] Az 1993. Hvt.-ben található fogalmak, azok kiegészítése, illetve a fogalommeghatározás hiányában annak definiálása.
[22] 1993. Hvt. 70. § (1) bekezdés
[23] 1993. Hvt. 70. § (1) bekezdés

csak akkor volt behívható, ha önként jelentkezett, szülői beleegyezéssel rendelkezett, illetve a sorozáson katonai szolgálatra alkalmas minősítést kapott[24].

A **sorköteles kor**, amelyben a hadköteles elsődlegesen behívható volt, a 18-ik életév betöltésétől annak az évnek a végéig tartott, amelyben a hadköteles betöltötte a 25-ik életévét[25].

A honvédség állományára, illetve annak kiegészítésére vonatkozóan a jogszabály meghatározta a honvédség **személyi állományát, hadkiegészítési állományát**[26], illetve a **tartalékos állományát**[27]. Itt már megjelent az önkéntes tartalékos állomány fogalma, amely elkülönült a hivatásos és a szerződéses állománytól, illetve a katonai szolgálat önként vállalásával pedig a hadköteles állomány további részétől is.

Hadkiegészítő parancsnokság a katonai igazgatás helyi szerveként megyei (fővárosi) illetékességgel a helyi védelmi igazgatási szervvel együtt látta el a honvédelem helyi igazgatását. Végrehajtotta a fegyveres erők békeidejű és háborús személyi kiegészítésével, a gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettségekkel, a mozgósítással, valamint a honvédség nyugállományú tagjai, illetve azok hozzátartozói érdekvédelmével kapcsolatos honvédelmi igazgatási feladatokat[28].

Mozgósítás – a fogalom ebben az időszakban nem került meghatározásra, viszont több típusára vonatkozóan az 1993. Hvt. feladatokat határozott meg. A mozgósítás típusai lehettek: általános országmozgósítás, gazdaságmozgósítás, illetve fegyveres erők mozgósítása. Amennyiben a fegyveres erők (a Magyar Honvédség és a Határőrség[29]) mozgósításra kerültek, az az érintett szervezetek készenlétének az országot ért támadás vagy annak közvetlen veszélye esetén történő fokozását jelentette, amely során átállnak vagy felkészültek a békeműködésről a háborús feladataik ellátására. A mozgósítás a személyi állomány és a technikai eszközök szükséges kiegészítésével valamint ingatlanok és szolgáltatások

---

[24] 1993. Hvt. 100. § (3) bek.
[25] 1993. Hvt. 100. § (4) bek.
[26] 1993. Hvt. 43. § „A honvédség személyi állománya tényleges szolgálatot teljesítő katonákból, köztisztviselőkből és közalkalmazottakból áll, hadkiegészítési állománya hadkötelesekből (sorkatonai szolgálatra kötelezettek, tartalékos hadkötelesek, póttartalékosok és önkéntes tartalékosokból) áll."
[27] 1993. Hvt. 47. § (1) bek. „A tartalékos állományt a sorkatonai szolgálatból leszerelt, a póttartalékos kiképzésben részesült, a hivatásos, vagy szerződéses állományból elbocsátott, nyugállományba, illetőleg tartalékos állományba helyezett; a póttartalékos állományt a sorköteles koron túli kiképzetlen hadkötelesek képezik."
[28] 1993. Hvt. 20. §
[29] Alkotmány 40/A§. (1) bek.

igénybevételével történt. A fegyveres erők mozgósításának több szintje volt, a hadkötelesek behívása a teljes készenlét elrendelésekor került végrehajtásra.

Póttartalékos állományként a sorköteles koron túli kiképzetlen hadköteles állomány került meghatározásra és a jogszabály definiálta, hogy mely hadköteleseket kellett póttartalékos állományba sorolni[30],, ez alapján kiképzetlen hadkötelesnek minősült az, aki nem, vagy három hónapnál kevesebb katonai szolgálatot teljesített, tehát nem hajtotta végre teljes mértékben az alap- és a szakalapozó kiképzést.

Besorozott hadköteles – az a hadköteles, aki érvényes, „Katonai szolgálatra alkalmas" minősítéssel rendelkezett. A jogszabály nem teljesen így fogalmaz, de magától értetődő, hogy aki bár alkalmas minősítést kapott, de számára később ideiglenesen vagy véglegesen alkalmatlan minősítés került megállapításra egészségi állapotának megváltozása miatt, az a továbbiakban nem volt behívható katonai szolgálatra.

Önkéntes tartalékosnak minősült az a tartalékos állományú hadköteles, aki szerződés alapján meghatározott ideig önként vállalta a tartalékos katonai szolgálatot[31]. Az önkéntes tartalékos nem behívásra, hanem felvételre került a tényleges katonai állományba.[32].

1.4. Hadkötelezettség

A hadkötelezettség ezen időszakban a 17. életév betöltésekor kezdődött és ezen időszakban nem a hadköteles élete végéig, hanem egy meghatározott időtartamig, a hadköteles kor végéig tartott. Általános hadkötelezettségnek minősült, mivel minden, a paramétereknek megfelelő személyre vonatkozott, viszont a polgári szolgálat teljesítésével az adott hadköteles a hadkötelezettségét is teljesítette, tehát a továbbiakban sem szolgálati sem egyéb más kötelezettség nem terhelte[33].

Az Alkotmány szerint általános honvédelmi kötelezettség alapján katonai szolgálatot magyar állampolgárok teljesíthettek[34] és az általános hadkötelezettség alapján ugyanezt

[30] 1993. Hvt. 47. § (1) bek., 1993. Hvt. 122. § (2) bek. és a 178/1993. Korm. rendelet 96. § alapján
[31] 1993. Hvt. 47. § (2) bek.
[32] 1993. Hvt. 45. (2) bek.
[33] 1993. Hvt. 78. § (3), 1993. Hvt. 119. § (2) bekezdés
[34] Alkotmány 70/H, § (2) bekezdés

mondta ki az 1993. Hvt. is[35], viszont a hadköteles fogalma a nők kizárásával már csak a férfiakra terjedt ki[36].

A hadkötelezettség négy különböző kötelezettségből állt:

- tájékoztatási (adatszolgáltatási) kötelezettség
  amely alapján a hadköteles a jegyző, illetve a hadkiegészítő parancsnokság megkeresésére köteles volt tájékoztatást adni a személyazonosító- és lakcímadatairól, a második állampolgárságáról, a családi állapotáról és a jogszabályban a katonai és polgári szolgálat tervezését és teljesítését befolyásoló tényezőként meghatározott adatairól[37]. A fegyveres erőknél és rendvédelmi szerveknél hivatásos, illetve szerződéses szolgálatot teljesítőknek a személyazonosító-, lakcím- és szolgálati adataikról kellett tájékoztatást adniuk[38].

  - bejelentési kötelezettség[39]

  A hadkötelesnek be kellett jelentenie a hadkiegészítő parancsnokság részére, ha a neve, családi állapota és a főbb, behívást befolyásoló adatai (gyermekei száma, polgári szakképzettsége, beleértve a vezetői engedélyt is, foglalkozása, iskolai végzettsége, közép-vagy felsőfokú nyelvtudása) megváltoztak. Az egészségi állapotában bekövetkezett olyan változást, amely a katonai szolgálatra való alkalmasságát befolyásolta csak a sorozást követően, a 3 hónapot meghaladó külföldre utazást a behívóparancs átvételét követően kellett bejelenteni[40].

- megjelenési kötelezettség
  A jegyző és a hadkiegészítő parancsnokság felhívására a hadkötelesnek meg kellett jelennie a meghatározott helyen és időben[41]. A megjelenés célja lehetett például a katonai (hadköteles) nyilvántartásban nyilvántartható adatok ellenőrzése, egyeztetése, katonai szolgálatra való alkalmasság megállapítása, az ezzel összefüggő orvosi (szakorvosi) vizsgálaton és gyógykezelésen való részvétel, valamint a katonai okmányok és személyi felszerelési tárgyak átvétele és visszaadása[42]. Ha a hadköteles

[35] 1993. Hvt. 69. §
[36] 1993. Hvt. 70. § (1) bekezdés
[37] 1993. Hvt. 73. § A)-E) adatok
[38] 1993. Hvt. 71-72. §
[39] 178/1993. Korm. rendelet 68 § (1) bekezdése szerint a külföldön tartózkodó hadkötelesnek is kellett teljesíteni 17 éves kortól, megjelölve a külföldön tartózkodás helyét és várható időtartamát.
[40] 1993. Hvt. 78. § (1) bekezdés
[41] 1993. Hvt. 80. § (1) bekezdés
[42] 1993. Hvt. 86. §

nem jelent meg a meghatározott helyen és időben, a hadkiegészítő parancsnok határozata szerint a rendőrség elővezette.[43] Az elővezetés sürgős esetben szóban is kérhető volt, a határozat ugyanazon a napon utólagosan történő megküldésével[44].

- szolgálati kötelezettség

  A hadkötelesnek alapesetben fegyveres katonai, amennyiben azt lelkiismereti okokból kérte és számára engedélyezték fegyver nélküli katonai vagy polgári szolgálatot kellett teljesítenie[45], amelynek időtartalma a sorkatonai és a tartalékos katonai szolgálat együttes időtartama[46]. A katonai szolgálatnak három típusa lehetett: sorkatonai, illetve ennek teljesítését követően tartalékos, illetve póttartalékos katonai szolgálat. A katonai szolgálatot a fegyveres erőknél kellett teljesíteni, a fegyver nélküli katonai szolgálatra katonai szervezeteket vagy beosztásokat jelöltek ki. A katonai szolgálatot békeidőszakban alapesetben belföldön kellett teljesíteni, külföldre a hadköteles csak önkéntes jelentkezés alapján volt vezényelhető[47].

A bejelentési, tájékoztatási és megjelenési kötelezettséget a 17. életévének betöltésétől kellett teljesíteni, míg a szolgálatteljesítés alapesetben a 18. életév betöltésétől volt elrendelhető[48].

A honvédelmi miniszter fontos közértekből ideiglenesen mentesíthetett hadköteleseket a behívás alól[49]. Ezen személyek hadkötelezettsége nem szűnt meg, de a mentesítés időszakára a szolgálati kötelezettség szüneteltesésével mind a négy kötelezettség teljesítése alól mentesültek.

1.5. Katonai igazgatás szervei

A katonai igazgatás a védelmi igazgatás részeként végezte feladatait, a személyi kiegészítés feladatrendszerét tekintve a hadkötelezettségnek a védelmi igazgatás által tervezett polgári védelmi kötelezettség, illetve a honvédelmi munkakötelezettség teljesítéséhez képest jogszabályban meghatározott elsődlegessége biztosította azt, hogy az egyéb kötelezettségek teljesítése nem befolyásolta a már betervezett személyi kiegészítési feladatok végrehajtását.

---

[43] 1993. Hvt. 91. §
[44] 178/1993. Korm. rendelet 70. §
[45] 1993. Hvt. 92. § (1) bekezdés
[46] A polgári szolgálatról szóló 1997. évi XXI. tv. 4. § (1) bekezdés
[47] 1993. Hvt. 93-94. §
[48] 1993. Hvt. 70. § (1) és 100. § (3) bekezdés
[49] 1993. Hvt. 109/A. §

2004 elejére az MH Hadkiegészítő és Kiképző Központ megszűnésével a katonai igazgatás rendszere ismét kétszintűvé vált. A katonai igazgatás végrehajtó szervei, a megyei hadkiegészítő parancsnokságok és a honvédség központi adatfeldolgozó szerve, az MH Katonai Igazgatási és Adatfeldolgozó Központ ismét közvetlen stratégiai szintű irányítás – a Honvéd Vezérkar Személyügyi Csoportfőnökség – alá kerültek. Ebben a felállásban ismét megvalósult a lehető legegyszerűbb működési változat, amelyben két szint került létrehozásra. A végrehajtó szinten helyezkedtek el a területi alapon működő hadkiegészítő parancsnokságok és a hadköteles nyilvántartást országos illetékességgel vezető és fejlesztő szerv. Ezen szervezetek feladatait egy stratégiai szerv irányította, koordinálva az egységes végrehajtást és együttműködést. Az MH Katonai Igazgatási és Adatfeldolgozó Központ a hadkiegészítő parancsnokságokhoz képest végrehajtó szinten mellérendelt szerepet játszott, viszont a nyilvántartás vezetése vonatkozásában részt vett azok ellenőrzésében, illetve a hozzá érkező országos adatszolgáltatásokat küldte meg feldolgozásra illetékesség szerint szétosztva a hadkiegészítő parancsnokságok részére, akik a stratégiai szerv irányításával hajtották végre a béke- és különleges jogrend idején a katonai szervezetek hadkötelessel történő kiegészítését.

1.6. Katonai (hadköteles) nyilvántartás[50]

A hadköteles nyilvántartás céljaként ebben az időszakban a hadköteles jogai védelme és kötelezettségei érvényesítése került megfogalmazásra.[51] Ebben az időszakban nem minősült hatósági nyilvántartásnak és a hadkiegészítő parancsnokságoknak sem került hatósági jogkör delegálásra a nyilvántartás kezelése vonatkozásában, viszont annak pontosításához meghatározott kötelezettségteljesítés tekintetében közvetetten igen.

1.6.1. Adatkezelő szervek

A hadköteles nyilvántartásban a hadköteles adatait a hadköteles kor felső határáig területi illetékességgel a hadkötelesek állandó lakóhelye szerinti megosztásban a megyei (fővárosi) hadkiegészítő parancsnokságok és országos illetékességgel az MH Katonai Igazgatási és Adatfeldolgozó Központ kezelte[52]. A nyilvántartást elsődlegesen a hadkiegészítő parancsnokságok kezelték, az adatváltozásokat ők rögzítették. Az MH Katonai Igazgatási és

[50] A nyilvántartásra vonatkozóan az adatkezelés, a nyilvántartható adatok, valamint az adatszolgáltatások vizsgálatát alapvetően az 1993. Hvt.-ben és a 178/1993. Korm. rendeletben meghatározottak alapján hajtottam végre.
[51] 1993. Hvt. 73. § (1) bekezdés
[52] 1993. Hvt. 73. § (2) bekezdés

Adatfeldolgozó Központ a parancsnokságok által megküldött területi nyilvántartásokat egy országos nyilvántartásban kezelte, alapvetően az adatváltozásokkal kapcsolatos előkészítő feladatokat és az alkalmazások fejlesztését hajtotta végre, illetve országos statisztikai adatszolgáltatásokat teljesített, viszont adatokat nem rögzített. Ezzel biztosították, hogy a papír és az elektronikus nyilvántartás tartalma megegyezzen, illetve az elektronikus nyilvántartáson belül elkerülték az anomáliákat és a le nem kezelt változásokat.

A hadköteles kor felső korhatárának elérését követően az adatokat az öregségi nyugdíjkorhatárig a honvédség központi adatfeldolgozó szerve kezelte archív adatként, majd a honvédség központi irattározásra kijelölt szerve[53].

Ebben az időszakban a hadkötelesek érdekvédelmi ellátása érdekében a szükséges adatok (személyazonosító adatok, lakcímadatok, szolgálati adatok, valamint a társadalombiztosítási és szociális ellátáshoz szükséges adatok) a hadköteles nyilvántartásban is szerepeltek, azokat a hadkiegészítő parancsnokság az érdekvédelmi jogosultság megszűnését követő 3 évig egy elkülönített nyilvántartásban őrizte meg[54].

A katonai szolgálat időtartamára a hadkiegészítő parancsnokság a hadköteles adatait átadta annak a katonai szervezetnek, amelynél a hadköteles a katonai szolgálatát teljesítette. Polgári szolgálat teljesítésére kiadott engedélyező határozat kiadását követően a szükséges adatokat (személyazonosító adatok a személyazonosító jel kivételével, lakcímadatok, családi állapot, a katonai szolgálatra való alkalmasságát érintő betegségek, szomatometriai adatok, megkezdett és befejezett iskolai tanulmányok, szakképzettségek, foglalkozás, idegen nyelv ismerete és annak foka, gépjárművezetői engedély megszerzése, kategóriája, érvényességi ideje) a Munkaügyi Minisztérium lakóhely szerint illetékes szervének küldte meg. Ezáltal a munkaügyi központ a hadköteles képzettsége, végzettsége, és szakmai tapasztalata alapján állapította meg a polgári szolgálat teljesítésének helyét.[55]

1.6.2. Hadkötelesekre vonatkozó, nyilvántartott adatok[56]

A hadköteles nyilvántartásban szereplő adatokat a vizsgált időszakban hatályos jogszabályban meghatározott adatkörök szerint csoportosítottam. Álláspontom szerint ezen időszakban szereplő adatok az adatkezelés célja szerint négy kategóriába voltak sorolhatóak, viszont egy adott adatkör több kategóriába is tartozhatott. A vizsgált időszakban a hadköteles

[53] 1993. Hvt. 73. § (2) bekezdés
[54] 1993. Hvt. 73. § (2) bekezdés
[55] 1993. Hvt. 73. § (5) bekezdés
[56] 1993. Hvt. 73. § (1) bekezdésében meghatározott adatok

nyilvántartásban a személyi kiegészítés céljából kezelhető adatokat az 1. melléklet tartalmazza az 1993. Hvt. 2004. 01. 01-i állapota szerint.

Beazonosításhoz, elérhetőséghez, illetékesség megállapításához szükséges adatok[57]

- személyazonosító adatok (családi és utónév, születési idő, születési hely, anyja leánykori, családi és utóneve, személyazonosító jel);
- lakcím adatok (bejelentett lakóhely, tartózkodási hely);
- a hadköteles katonai szolgálata teljesítésének időtartama alatt a kiértesíthető hozzátartozó neve és lakcíme.

A személyazonosító- és lakcímadatokkal léptethető be a hadköteles a nyilvántartásba. Az állandó lakóhelye szerinti hadkiegészítő parancsnokság lesz az illetékes, amely az adatait kezelheti, a hadkötelezettség járulékos és katonai szolgálattal kapcsolatos kötelezettségei teljesítésére felszólíthatja. A kiértesíthető hozzátartozó adatai akkor szükségesek, amikor a hadköteles szolgálatteljesítése alatt egészségi állapotában olyan mértékű változás történik, amely a hozzátartozó kiértesítését indokolja (pl. haláleset).

A katonai és polgári szolgálat (beosztás) tervezését és teljesítését befolyásoló adatok[58]

Ezen adatok alapján megállapítható, hogy az adott hadköteles - a polgári és katonai szakképzettsége, szakmai tapasztalata, nyelvtudása és vezetői engedélye, illetve az ezekre vonatkozó érvényben lévő korlátozások alapján – mely szakterületen (fegyvernem, szakcsapat), illetve mely beosztásokban alkalmazható a legjobban. A szomatometriai adatok is jelentős szerepet játszhatnak a beosztás tervezése során, hiszen például harckocsi vezetésére csak alacsony személy tervezhető, egy alapvetően díszelgő feladatokat végrehajtó katonának viszont kizárólag magas, meghatározott értékhatárok közötti paraméterekkel kell rendelkeznie.

- szomatometriai (testsúly, magasság, mellbőség stb.) adatok;
- befejezett iskolai tanulmányok;
- a szakképzettség(ek);
- foglalkozás;
- idegen nyelv ismerete és annak foka;

[57] 1993. Hvt. 73. § (1) bekezdés A)-B) pontja és E) pont m) alpontja
[58] 1993. Hvt. 73. § (1) bek. E) pont b)-h) és j) alpontja, N, és S pontja

- gépjárművezetői engedély megszerzése, kategóriája, érvényességi ideje;
- a külföldön teljesített katonai szolgálat, megszerzett katonai szakképzettség, elért rendfokozat;
- a honvédelmi szakelőképzés megkezdésének, illetve befejezésének ideje;
- szolgálati adatok (befejezett hivatásos, szerződéses, önkéntes tartalékos katonai vagy hivatásos rendvédelmi szolgálat esetén):
    - a szolgálat formája (fegyveres, fegyver nélküli katonai és polgári), típusa (sorkatona, tartalékos, póttartalékos, hivatásos, szerződéses), kezdete, befejezése;
    - megszerzett katonai szakképzettség;
    - elért rendfokozat;
    - a szolgálat teljesítésének helye (katonai, határőr vagy rendvédelmi szervezet);
    - a szolgálat során elért címek, osztályos fokozatok és a megszerzett szakmai gyakorlat.
- születési idő;
- családi állapot;

  A fenti két adat alapján a hadkiegészítő parancsnokság parancsnokának döntése alapján a tartalékos szolgálatteljesítés tervezése során a hadkötelesek adataik alapján, különösen különleges jogrend idején priorizálhatók voltak. Amennyiben lehetőség volt rá, fizikai állóképességet igénylő beosztások esetén elsődlegesen a fiatalabb hadkötelesek behívásra tervezése is elrendelhető lett volna.

- a külföldön teljesített katonai szolgálat, megszerzett katonai szakképzettség, elért rendfokozat;

  Amennyiben a hadköteles szolgálatteljesítését az előzőleg külföldön teljesített katonai szolgálat nem zárta ki, a már megszerzett szakmai tapasztalata pozitívan befolyásolhatta a beosztásra történő tervezését.

A katonai és polgári szolgálat tervezését és teljesítését korlátozó, de nem kizáró adatok[59]

Ezen adatok a behívást nem akadályozták, viszont korlátozták, korlátozhatták a hadköteles lehetséges beosztásait, igénybevételi szakterületeit.

[59] 1993. Hvt. 73. § (1) bek. A) pont b) alpontja, C)-D) pontja, E) pont a), c) és i) pontja, valamint M) és P) pontja

- második állampolgárság;

  Abban az esetben, ha egy hadköteles második állampolgársága egy olyan országhoz kötötte, amellyel az ország hadban állt, vagy annak lehetősége valószínűsíthető volt, illetve ezen ország szövetségese, két eset állhatott fent a tervezés során: alapesetben nem került behívásra tervezésre, illetve ha igen, akkor olyan beosztásba tervezték, ahol nem jelentett nemzetbiztonsági kockázatot, illetve amennyiben a háttérvizsgálat során megbízhatónak bizonyult, kiemelten fontos beosztásba is kerülhetett.

- szomatometriai (testsúly, magasság, mellbőség stb.) adatok;

  Ezen adatok egyfelől pozitívan befolyásolhatták, másfelől kizárhatták a hadköteles adott szakterületekre, illetve beosztásokba történő beosztását (pl. ha szemüveget viselt).

- a katonai szolgálatra való alkalmasságát érintő betegségek;

  Amennyiben olyan betegsége volt a hadkötelesnek, hogy nem minden beosztásra volt alkalmas.

- testi szellemi fogyatékosság, személyiségzavar;
- kábítószerrel vagy kábító hatású anyaggal kapcsolatos szenvedélybetegség;
- öngyilkosságra való hajlamra utaló tények;

  Ez utóbbi három adat miatt előfordulhatott, hogy a hadköteles békeidőszakban nem volt behívható katonai szolgálatra.

- kivándorlás;

  A kivándorolt személy a magyar állandó lakóhelyét megtartotta, de megadhatott külföldi címet, amelyen viszont elég nehéz és hosszadalmas volt elérni.

- mellékbüntetések (eltiltások);

  Amennyiben a hadköteles foglalkozás gyakorlásától került eltiltásra, a mentesítésig nem volt tervezhető, illetve a katonai szolgálata alatt nem volt helyezhető a foglalkozásnak megfelelő beosztásba. Ez kiemelten fontos információt jelentett az egészségügyben dolgozók vonatkozásában. Ha a hadköteles rendelkezett vezetői engedéllyel, viszont el volt tiltva a járművezetéstől, illetve adott kategóriáktól, az eltiltás fennállása idején nem volt tervezhető olyan beosztásba, amely járművezetést határozott meg (sofőr, harcjárművezető, stb.).

Az a hadköteles, aki eltiltásra került a közügyek gyakorlásától, az a mentesítésig nem viselhetett rendfokozatot, tehát csak közkatona lehetett[60]. Ez jelentős szerepet játszott akkor, ha az adott személy már szolgált a fegyveres erők, illetve rendvédelmi szerv állományában (hivatásos, szerződéses, sorkatona), és tartalékos katonaként tervezték a katonai szolgálatát.

- a büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítés;

  A bűncselekmény típusától függően volt figyelembe vehető. (Pl. lőszerrel való visszaélés esetén az adott hadköteles behívása fegyveres szolgálatra aggályos, viszont kizáró okként nem kezelhető, de ezen okból behívásának prioritását a hadkiegészítő parancsnok jelentősen csökkenthette.)

A katonai és polgári szolgálat teljesítését, a hadköteles sorozását ideiglenesen vagy véglegesen kizáró adatok

Ezen adatok alapján a hadköteles ideiglenesen vagy véglegesen katonai szolgálatra nem volt igénybevehető, illetve kikerült a hadkötelezettség alól.

A) A katonai szolgálatteljesítés alól ideiglenesen kizáró adat[61]:

- a katonai szolgálatra való alkalmasságot érintő betegségek[62];

  Ha olyan múló betegsége van, amely miatt ideiglenesen alkalmatlan minősítést kapott a sorozáson.

- legalább két kiskorú gyermek esetén a saját háztartásában eltartott vérszerinti, örökbefogadott, mostoha és nevelt gyermek születésének ideje[63];

- a szolgálathalasztásra (félbeszakításra) okot adó körülmények[64]

  Amennyiben az adott hadköteles törvény alapján szolgálathalasztást kapott, a szolgálathalasztás ideje alatt nem került behívásra.

- a három hónapot meghaladó időtartamú külföldre utazása[65]

  Ha a hadköteles bejelentette külföldre távozását és ezt az országos hatósági nyilvántartásba bejegyezték, az adott időszak alatt – mivel a hadkiegészítő parancsnokság számára nem elérhető, nem kiértesíthető – nem kerül behívásra[66].

---

[60] 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről 54. § (1) bek. e) pont
[61] 1993. Hvt. 100. § (2) és (5) bekezdése alapján
[62] 1993. Hvt. 73. § (1) bek. E) pont a) alpontja
[63] 1993. Hvt. 103. § (1) bek. h) pont
[64] 1993. Hvt. 104-110. §-ban meghatározottak szerinti adatok
[65] 1993. Hvt. 73. § (1) bek. E) pont l) alponja

- a sorköteles testvére leszerelésének várható időpontja[67]

  Belső szabályozó alapján a hadkiegészítő parancsnokságok egy családból egyszerre csak egy hadkötelest hívtak be katonai szolgálatra, ikrek esetében viszont törekedtek arra, hogy azonos időszakra, ugyanahhoz a katonai szervezethez kerüljenek behívásra.

- amennyiben ideiglenes gondnokság alá került: a cselekvőképességét érintő gondnokság alá helyezése[68];
- az előzetes letartóztatásának időpontja[69];

  A jogalkotó nem adta meg a lehetőséget az összes kényszerintézkedés nyilvántartására[70], illetve csak az előzetes letartóztatás időpontja volt nyilvántartható, a megszűnés időpontja nem szerepelhetett a nyilvántartásban, tehát az igénybevételt korlátozó tényező végdátuma nem volt rögzíthető.
- a vele szemben folyamatban lévő büntetőeljárás, a kiszabott fő- és mellékbüntetés[71];
- a szabadságvesztés megkezdésének ideje, szabadulásának várható ideje, szabadulásának időpontja[72];

  Az utolsó három pont vonatkozásában: a hadkötelest egy másik hatóság döntése a hadkötelezettséggel kapcsolatos kötelezettségei teljesítésében korlátozta (megjelenési, szolgálatteljesítési, adatszolgáltatási, bejelentési kötelezettség), ezért az adott időszakban ezek nem kerültek számára elrendelésre.

- a büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítése[73]

  Nem hívható be katonai szolgálatra a hadköteles, ha államellenes bűncselekmény miatt elítélték, illetve egy ítéletben bármely bűncselekmény miatt 3 évet elérő, vagy több ítéletben összesen 5 évet meghaladó szabadságvesztésre volt ítélve, és a büntetett előélethez fűződő hátrányok alól még nem mentesült. [74]

---

[66] 1993. Hvt. 100. § (5) bek. E) pont f) alpontja
[67] 1993. Hvt. 73. § (1) bek. E) pont n) alpontja
[68] 1993. Hvt. 73. § (1) bek. G) pontja
[69] 1993. Hvt. 73. § (1) bek. J) pontja
[70] A házi őrizet és a lakhelyelhagyási tilalom nem volt nyilvántartható.
[71] 1993. Hvt. 73. § (1) bek. K) pontja
[72] 1993. Hvt. 73. § (1) bek. L) pontja
[73] 1993. Hvt. 73. § (1) bek. M) pontja
[74] 1993. Hvt. 103. § (1) bekezdés f) pontja alapján

- foglalkozás, munkakör[75]

  Az a hadköteles, aki országgyűlési, európa parlamenti vagy helyi önkormányzati képviselőjelöltként, kisebbségi önkormányzati képviselőjelöltként, polgármesterjelöltként nyilvántartásba vettek, illetve megválasztottak a jelöltség, illetve a mandátum fennállásáig, valamint az, aki hivatását gyakorló lelkész vagy az, aki fegyveres szervek hivatásos vagy szerződéses állományában tartozik[76] Ez utóbbi esetben a szolgálati adatok is az ideiglenes kizáró okok közé sorolhatók.

  A felsorolásban nem szerepel, de a meghagyásba helyezett tartalékos hadkötelesek rendkívüli állapot idején tartalékos szolgálatra nem voltak behívhatók.[77]

B) A katonai szolgálatteljesítés alól véglegesen kizáró adat:

- sorozás alóli mentesség indokául szolgáló állapot[78];
- a katonai szolgálatra való alkalmasságot érintő betegségek;

  Ha olyan, nem múló betegsége, állapota van, amely miatt a sorozáson katonai szolgálatra alkalmatlan minősítést kapott.
- a külföldön teljesített katonai szolgálata, megszerzett szakképzettsége, elért rendfokozata[79];

  Amennyiben az adott személy már teljesítette a sorkatonai szolgálatát a másik országban, vagy a két ország közötti megállapodás alapján az adott hadköteles hadkötelezettség alapján katonai szolgálatát a másik országban fogja teljesíteni, a Magyar Köztársaságban már nem került behívásra[80].

- foglalkozás, munkakör[81]

  Amennyiben a hadköteles a fegyveres szervek hivatásos vagy szerződéses tagjaként legalább egy évet szolgált[82].

C) Hadkötelezettség megszűnése

- elhalálozás;
- állampolgárságról való lemondás;

---

[75] 1993. Hvt. 73. § (1) bek. E) pont e) alpontja
[76] 1993. Hvt. 103. § (1) bek. g), k) és n) pontja
[77] 178/1993. Korm. rendelet 103. § (2) bekezdés
[78] 1993. Hvt. 81. § (2) bekezdés tartalma. Aki nem sorozható, az sosem lehet alkalmas katonai szolgálatra.
[79] 1993. Hvt. 73. § (1) bek. E) pont j) alpontja
[80] 1993. Hvt. 103. § (1) bek. d) pont
[81] 1993. Hvt. 73. § (1) bek. E) pont e) alpontja
[82] 1993. Hvt. 103. § (1) bek. n) pontja

- bejelentett magyarországi lakóhely megszűnt.

  Az állampolgárságról való lemondás nem fedte le az állampolgárság megszűnésének minden változatát, hiszen a köztársasági elnök általi visszavonás nem volt nyilvántartható.
- polgári szolgálat teljesítése.

A társadalombiztosítási és szociális ellátáshoz, valamint az adóköteles jövedelemmel összefüggő adatszolgáltatáshoz szükséges adatok[83]

- a társadalombiztosítási és szociális ellátáshoz szükséges adatok (a honvédelmi kötelezettség teljesítésével összefüggő baleset, betegség vagy haláleset miatt jogosult esetében)

  a) a leszerelés ideje;

  b) az utolsó szolgálati hely;

  c) a bevonulása előtti munkahely;

  d) a baleset, betegség ideje, következménye, az elhalálozás oka, ideje;

  e) a leszerelés oka;

  f) a leszerelés utáni alkalmassági fok;

  g) a munkakör, a munkahely;

  h) a nyugdíjfolyósítási törzsszám;

  i) az elismert szolgálati idők kezdete;

  j) a munkaképesség csökkenés foka;

  k) a vagyoni helyzet;

  l) adóazonosító jel (az adóköteles jövedelemmel összefüggő adóhatósági adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése céljából);

  m) az igényjogosult hozzátartozó személyi adatai (név, születési hely és idő, lakcím), vagyoni helyzete, valamint az ellátások juttatásáról történő adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése céljából adóazonosító jele és nyugdíjfolyósítási törzsszáma.

- a biztosítási jogviszonyban nem álló sorkatonák és hozzátartozóik Társadalombiztosítási Azonosító Jele (a továbbiakban: TAJ szám) az ellátásokról történő adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése céljából.

[83] 1993. Hvt. 73. § (1) bek. T)-U) pontjaiban meghatározott adatok

A 4. pontban felsorolt adatok alapvetően nem behívással kapcsolatos ügyintézés céljából kerülnek nyilvántartásra, de előfordult, hogy akkor is felhasználásra kerültek: a d) pontban nyilvántartható adatok az érintett testvér, mostohatestvér behívását jelentős mértékben befolyásolhatták, mivel nem volt behívható az a hadköteles, akinek testvére, mostohatestvére a katonai szolgálat alatt elhunyt, kivéve, ha a sorkatonai szolgálatra történő behívását kérte[84]. Az e) pontban szereplő leszerelés oka fontos tényező lehetett a tartalékos behívás tervezése szempontjából is, viszont minden olyan ok, amely a további igénybevételt negatívan befolyásolta volna, az általánosan, attól függetlenül, hogy katonai szolgálatteljesítés alatt történt-e vagy sem, ideiglenesen kizáró okként nyilvántartható volt.

A büntetettségre vonatkozó adatokat törölni kellett, ha azoknak a katonai szolgálatteljesítéssel kapcsolatban már nem volt jelentőségük[85] (pl. polgári szolgálat engedélyezését, illetve letöltését követően).

Elsődleges azonosító

Az 1993. Hvt. alapján személyazonosító jelet a katonai szervezetek belső azonosítóként használhatták az egymás közötti adatszolgáltatás során, valamint a személyi- és lakcímnyilvántartással[86] történő kapcsolattartásban és adatszolgáltatásban[87]. A személyazonosító jel helyébe lépő azonosítási módokról és az azonosító kódok használatáról szóló 1996. évi XX. törvényben szintén megjelent az adatkezelésre[88] és az adattovábbításra[89] vonatkozó felhatalmazás.

A TAJ szám a katonai (hadköteles) nyilvántartásban kizárólag a társadalombiztosítási és szociális ellátásokra vonatkozó adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése céljából volt kezelhető, a személyi kiegészítési feladatokban nem[90].

---

[84] 1993. Hvt. (1) bek. l) pontja alapján
[85] 1993. Hvt. 73. § (3) bekezdés
[86] Szükséges megjegyezni, hogy az 1993. Hvt. nem pontosan utal a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartására.
[87] 1993. Hvt. 73. § (4) bekezdés
[88] 32. § f) *„a hadkiegészítő parancsnokság, a katonai szolgálat teljesítésének időtartama alatt az állományilletékes katonai szervezet, valamint a Honvéd Vezérkar illetékes adatfeldolgozó szerve, a honvédelemről szóló 1993. évi CX. törvény (a továbbiakban: Hvt.) 73. §-a szerinti katonai nyilvántartás vezetéséhez, valamint a háborús veszteség nyilvántartással kapcsolatban, nemzetközi megállapodásban rögzített kötelezettségek teljesítéséhez”*.
[89] 36. § k) *„ a 32. § f) pontjában felsorolt szervek egymás között, a Hvt-ben meghatározott feladataik ellátásához”*.
[90] 1993. Hvt. 73. § (1) bek. U) pontja

1.6.3. A személyi kiegészítéssel kapcsolatos nyilvántartható adatok és az adatfrissítési lehetőségek helyzete

Az alábbiakban a nyilvántartásban szereplő adatokat abból a szempontból vizsgálom, hogy hogyan, és milyen gyakorisággal frissülhettek az adott időszakban. A jogi személyek számára meghatározott adatszolgáltatások adatait, valamint a hadköteles tájékoztatási és bejelentési kötelezettségeként meghatározott adatokat a 2. melléklet tartalmazza.

Beazonosításhoz, elérhetőséghez, illetékesség megállapításához szükséges adatok

Személyazonosító és lakcímadatok

Az 1993. Hvt. 74. § (2) bekezdésében meghatározott adatszolgáltatásban szereplő hivatkozás több adat átvételére jogosított fel, mint ami a katonai nyilvántartásban kezelhető volt. A polgárok személyi és adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 22. § b) pontja alapján a 17. § (2) bekezdésének c) pontjában felsorolt, átadható adatokként kerültek meghatározásra a természetes személyazonosító adatok és lakcímadatok, az értesítési cím adatok, az állampolgárság, a családi állapot, a házasságkötés vagy bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésének helye, a nem, a nyilvántartásból való kikerülés oka, helye és ideje és a személyazonosító jel. Ezen adatok megküldését a 178/1993. Korm. rendelet is meghatározta a BM illetékes szerve (mint nyilvántartást vezető szerv) részére[91].

A név nyilvántartása a polgárok személyi és adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvényben meghatározottakhoz hasonlóan nem egyértelműen fogalmazta meg, hogy kizárólag a házassági (viselt) név, vagy a születési név is nyilvántartható-e. A katonai nyilvántartáshoz e törvény alapján érkező adatszolgáltatásban mindkettő szerepelt, így nyilvántartásra is került. A névváltozás kezelése viszont így is problémát jelentett abban az esetben, amikor egy névváltozás során nem csak a házassági név, hanem a születési név is megváltozott. Ilyenkor az adott hadköteles eredeti születési, és akár az eddigi viselt neve is egyidőben módosításra került.

A nyilvántartásból való kikerülés oka magában foglalta a hadkötelezettség megszűnésének okait: az elhalálozást, a magyar lakcím megszűnését, a magyar állampolgárságról való lemondást, valamint a nemváltást. A nemváltás sajnos a nyilvántartásban nem kezelhető adat, így felmerül a kérdés, hogyan történhetett a hadkötelezettség ezen okból történő megszűnésének rögzítése, hiszen a már volt hadkötelesre

[91] 178/1993. Korm. rendelet 45. § (1) bekezdés

vonatkozóan az utolsó adatszolgáltatásban a hadkötelezettség megszűnésének oka a személyi azonosító jel első karakteréből megállapítható volt.

Ebből a nyilvántartásból két különböző adatszolgáltatás történt: évente egyszer az adott évben a 17. életévüket betöltő hadkötelesekre vonatkozó, illetve heti gyakorisággal a katonai nyilvántartásban szereplő, hadköteles korú személyek adatváltozásait, illetve a nyilvántartásba vételhez a17. életévük után honosított, visszahonosított hadkötelesek adatait tartalmazó adatállomány. Az adatszolgáltatást az illetékes hadkiegészítő parancsnokságnak, és a honvédség központi adatfeldolgozó szervének is meg kellett küldeni a jogszabály szerint, ez viszont új személy esetén az elektronikus nyilvántartásban való rögzítés során problémákat okozott volna. Mivel ebben az időszakban még nem volt online kapcsolat az országos és a hadkiegészítő parancsnokságok által vezetett területi nyilvántartások között, az adatok rögzítése nem lett volna egységes. Ha a hadköteles nyilvántartásban történő beléptetésének előkészítése nem központilag történt volna, a hadkiegészítő parancsnokságok olyan személyt is beléptettek volna új személyként - ezzel duplikálva az adott hadkötelest a nyilvántartásban - aki már egy másik területi nyilvántartásban már szerepelt. A különböző adatok egységesítésére használt kódok létrehozása is központi feladat kellett, hogy legyen, ellenkező esetben például egy új, a nyilvántartásban addig még nem szerepelt munkáltató beazonosítására egy időben két helyen különböző azonosító is létrehozható lett volna (amely már esetleg egy harmadik hadkiegészítő parancsnokságon egy másik munkáltató azonosítására szolgált...) Ha a hadkiegészítő parancsnokság meg is kapta az adatokat a polgárok személyi és adatainak és lakcímének nyilvántartását vezető szervtől, a katonai nyilvántartás elektronikus változatába történő beléptetéshez meg kellett érkeznie a központi szervtől is a feldolgozandó adatváltozások között.

Minden évben a hadkötelesek katonai nyilvántartásba vételéhez a jegyző a polgárok személyi és adatainak és lakcímének nyilvántartásában szereplő adatok alapján elvégezte az illetékességi területén lakóhellyel rendelkező, adott évben 17. életévüket betöltő férfiak, illetve az ezen életkort követően honosított és visszahonosított hadkötelesek összeírását a katonai nyilvántartásba vételhez.

A hadkötelesnek a fent említett adatokból csak a saját nevének és családi állapotának változását kellett bejelentenie, viszont a személyazonosító és lakcímadatai, családi állapota és második állampolgársága vonatkozásában tájékoztatási kötelezettsége is volt. A név

vonatkozásában a tájékoztatási kötelezettség teljesítésére meghatározott formanyomtatványon[92] csak egy név volt megadható, ezen a viselt nevet kellett érteni.

Kiértesíthető hozzátartozó adatai

Szükségesnek tartom megemlíteni, hogy a jogszabály nem tért ki azon hadkötelesekre, akiknek nincs hozzátartozójuk vagy nem tartja velük a kapcsolatot. Szükséges lett volna módosítani „a hadköteles által megadott, kiértesíthető személy”-re, amely megfogalmazás esetén a hadköteles egy hozzá közel álló személy adatait adhatta volna meg.

Jogszabály alapján[93] a katonai és polgári szolgálat tervezését és teljesítését befolyásoló adatok

Ezen adatok mindegyikére a hadkötelesnek tájékoztatási kötelezettséget határozott meg a jogszabály, viszont a tájékoztatási kötelezettség teljesítésére megküldött formanyomtatvány ezen adatoktól eltért. Az alábbiakban a hadköteles tájékoztatási kötelezettségére abban az esetben térek ki, amikor az 1993. Hvt. 2. mellékletében meghatározott formanyomtatvány tartalma eltér ugyanezen jogszabály 72. § (2) bekezdésében meghatározott, tájékoztatási kötelezettséggel kapcsolatos adatoktól[94].

- a katonai szolgálatra való alkalmasságát érintő betegségek;

  A jegyző által évente a 17. életévüket az adott évben betöltő hadkötelesekre vonatkozóan végrehajtott összeírás a személyazonosító, lakcím adatok mellett a katonai alkalmasság előzetes megállapításához szükséges egészségügyi adatokat is tartalmazta, az érintett hadkötelesek és azok háziorvosai a jegyző számára kötelesek voltak adatot szolgáltatni. Az összeírást a jegyző minden év november 30-ig átadta a hadkiegészítő parancsnokságnak[95].

  Az illetékes országos hatáskörű szervtől a hadkiegészítő parancsnokság értesítést kaptak azon hadkötelesekről, akiknek a munkaképesség csökkenés mértéke elérte a 36%-ot. Kérdésként merülhet fel, hogy csak a megállapított százalékos értéket adta meg a szerv vagy azt is, hogy végleges-e a döntés, valamint a felülvizsgálat dátumát is.

---

[92] 1993. Hvt. 2. melléklet Adatkérő (–közlő) lap
[93] 1993. Hvt. 73. § (1) bek. E) pontban felsorolt adatok
[94] *„A hadköteles (…) köteles tájékoztatást adni a (…) 73. § (1) bekezdésének A)-E) pontjaiban meghatározott adatairól és azok változásairól.”*
[95] 1993. Hvt. 71. §

A hadkötelesnek ezen adatokra a sorozását követően, amennyiben az egészségi állapotában bekövetkezett változás hatással volt a katonai szolgálatra való alkalmasságára, bejelentési kötelezettsége is volt.

- a szomatometriai (testsúly, magasság, mellbőség stb.) adatok;
  Ezen adatok a sorozáson is megállapításra kerültek.

- a megkezdett és befejezett iskolai tanulmányok;
  A megkezdett tanulmányokról, befejezéséről, szüneteltetéséről az illetékes oktatási intézmény 30 napon belül szolgáltatott adatot. A 178/1993. Korm. rendelet pontosan felsorolta az adatszolgáltatásban érintett adatokat.
  A hadköteles tájékoztatási kötelezettsége a nyomtatvány alapján viszont kiterjedt arra is, hogy kíván-e továbbtanulni, ha igen, mikortól, valamint arra, hogy szeretne-e szakelőképzésre járni, ha igen, melyikre.

- a szakképzettség;
  A hadkötelesnek erre az adatra vonatkozóan bejelentési kötelezettsége is volt, viszont a legmagasabb iskolai végzettségét is be kellett jelentenie.

- a foglalkozás;
  A hadköteles bejelentési kötelezettsége kiterjedt a foglalkozásra, beosztásra, viszont kizárólag az Adatkérő(-közlő) lapon. Fegyveres, illetve rendvédelmi szerv hivatásos, szerződéses állományába tartozó személy esetén az adott szervezet igazolta az állományhoz tartozást fegyveres szervek esetén a hadkiegészítő parancsnokságnak, nemzetbiztonsági szolgálatok esetén az MH Katonai Igazgatási és Központi Adatfeldolgozó Központnak. Országgyűlési képviselőjelöltként történő nyilvántartásba vételről, illetve a megválasztásról az adatszolgáltatásra hatáskörrel kijelölt szerv küldött értesítést. A helyi önkormányzat jegyzője a képviselőjelöltekről és a megválasztott képviselőkről és a változásokról tájékoztatta a hadkiegészítő parancsnokságot[96].

- a munkáltató;
  A tájékoztatási kötelezettség teljesítése során nem csak a munkáltató nevét, hanem a címét is meg kellett adnia a hadkötelesnek.

[96] 178/1993. Korm. rendelet 82.§, 83/A. §

- az idegen nyelv ismerete és annak foka;

  Bejelentési kötelezettség során nem csak ezeket az adatokat, hanem a bizonyítvány megszerzését kellett bejelentenie, amely kiterjedhetett volna annak számára is. A jogszabály bejelentési kötelezettségként aa közép- és felsőfokú nyelvvizsga bejelentését határozta meg, a tájékoztatási kötelezettségre vonatkozóan viszont ilyen korlátozás nem szerepel.

- a gépjárművezetői engedély megszerzése, kategóriája, érvényességi ideje;

  A hadkötelesnek ezen adatokat, mint szakképzettséget kellett bejelentenie, viszont a tájékoztatási kötelezettség során a gépjárművezetői engedély kategóriáját kellett megadnia és csatolnia az engedély másolatát. Ezzel kapcsolatban viszont meg kellett adnia a vezetett kilométert és a gépjármű típusát is, amelyen ezt végrehajtotta.

- a saját háztartásában eltartott vérszerinti, örökbefogadott, mostoha és nevelt gyermek születésének ideje;

  Ezen adatokkal kapcsolatban a hadkötelesnek csak a gyermekek számára vonatkozóan volt bejelentési kötelezettsége, tájékoztatási kötelezettség teljesítése során viszont a gyermekek számát, a három legfiatalabb születési évét, illetve az anyakönyvi kivonatok számát illetően is adatot kellett szolgáltatnia.

- a külföldön teljesített katonai szolgálat, megszerzett katonai szakképzettség, elért rendfokozat;

  A hadkötelesnek a formanyomtatványon csak a külföldön teljesített szolgálatteljesítés tényéről kellett nyilatkoznia, viszont a behívás alóli mentességhez a külföldön letöltött sorkatonai szolgálat időtartamát, az elért rendfokozatot és a megszerzett katonai képzettséget is igazolnia kellett[97]. A külföldön teljesített katonai szolgálatra vonatkozóan a nyilvántartható adatok típusai nem kerültek meghatározásra.

- a szolgálathalasztásra (félbeszakításra) okot adó körülmények;
- a három hónapot meghaladó időtartamú külföldre utazás;

  Erre vonatkozóan a hadkötelesnek bejelentési kötelezettsége is volt, amennyiben már megkapta a bevonulási parancsát.

- a hadköteles katonai szolgálata teljesítésének időtartama alatt a kiértesíthető hozzátartozó neve és lakcíme;

[97] 178/1993. Korm. rendelet 80. §

- a sorköteles testvére leszerelésének várható időpontja.

Egyéb adatok

- a testi, szellemi fogyatékosság, személyiségzavar, az öngyilkosságra való hajlamára utaló tények, a kábítószerrel vagy kábító hatású anyaggal kapcsolatos szenvedélybetegség;
  Ezen adatokról az egészségügyi intézmény kötelezett adatszolgáltatásra.
- a cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezés;
  Az ideiglenes gondokság alá helyezésről a jegyző, a végleges cselekvőképességet érintő gondokság alá helyezésről a határozatot meghozó bíróság szolgáltat adatot.
- előzetes letartóztatás;
  Az rendőrség illetékes szerve tájékoztatja a hadkiegészítő parancsnokságot.
- a kiszabott fő- és mellékbüntetés, a büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítés, az állampolgárságról való lemondás;
  A Belügyminisztérium volt adatszolgáltatásra kötelezett évente 4 alkalommal.
- a hadkötelessel szemben folyamatban lévő büntetőeljárás;
  Erre az adatkörre vonatkozóan a jogszabály nem határozott meg adatszolgáltatási kötelezettséget.
- a szabadságvesztés megkezdésének ideje, szabadulás várható ideje, szabadulás időpontja;
  Az érintett büntetésvégrehajtási szerv 8 napon belül szolgáltatott adatot.
- a honvédelmi szakelőképzés megkezdésének, illetve befejezésének ideje;
  A képzést folytató szerv küldött adatot 8 napon belül. Kérdésként merül fel, hogy a szakelőképzés típusáról is érkezett-e adatszolgáltatás, hiszen nem mindegy, hogy gépjárművezetői vagy ejtőernyős képzést kapott az adott hadköteles. Az 178/1993. Korm. rendelet viszont a képzés megkezdéséről, félbeszakításáról és eredményes befejezéséről való tájékoztatást határozta meg ugyanezen szervnek[98], de még ezen a szabályozási szinten sem kerülnek meghatározásra a pontos adatok az adatkörön belül.
- az elhalálozás;
  Az 1993. Hvt. 75. §-a alapján a jegyző, a polgárok személyi és adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 22. § b) pontja alapján passziválási okként az érintett nyilvántartást vezető szerv szolgáltatja.

[98] 178/1993. Korm. rendelet 47. § (5) bek.

- a kivándorlás;

  Az országban az állandó lakcím megszűnésével valósul meg, tehát a lakcímmel kapcsolatos adatszolgálatások és bejelentések vonatkoznak rá.

- szolgálati adatok
  - a szolgálat formája (fegyveres, fegyver nélküli katonai és polgári), típusa (sorkatona, tartalékos, póttartalékos, hivatásos, szerződéses), kezdete, befejezése;
  - a megszerzett katonai szakképzettség;
  - az elért rendfokozat;
  - a szolgálat teljesítésének helye (a katonai, határőr vagy rendvédelmi szervezet);
  - a szolgálat során elért címek, osztályos fokozat és a megszerzett szakmai gyakorlat.

Az adott fegyveres szerv, illetve a hadköteles a tájékoztatási kötelezettsége alapján szolgáltatott adatot. Itt szükséges megemlíteni, hogy a megszerzett szakmai gyakorlat a katonai szolgálat tekintetében nem lehetett más, mint a betöltött beosztás és a vezetett kilométer, amennyiben a hadköteles gépjárművezetői beosztás töltött be. A polgári szolgálatról az illetékes megyei (fővárosi) munkaügyi központ küldte meg a hadkiegészítő parancsnokságnak a szolgálat letöltését követően.

1.6.4. A személyi kiegészítés tervezésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok tekintetében szükséges, de a jogszabályok alapján nem nyilvántartható adatok

A személyazonosító adatokhoz tartozó adat – amely a személyazonosító jel első karakterében is szerepel – maga a hadköteles neme, amely megváltozása a nyilvántartásba történő beléptetést, illetve a hadkötelezettség megszűnését eredményezi. A polgárok személyi és adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvényben meghatározott adatszolgáltatásban szerepel a hadköteles nemének átadása, viszont maga a nemváltás sajnos a katonai nyilvántartásban nem kezelhető adat, így elég érdekesen történhetett a hadkötelezettség ezen okból történő megszűnésének rögzítése.

A hadkötelezettség megszűnésének másik, nem nyilvántartható oka volt az állampolgárság köztársasági elnök által határozatban történő visszavonása.

Az előzetes letartóztatás mellett a hadkötelest mozgásában korlátozta a házi őrizet, illetőleg lakhelyelhagyási tilalom elrendelése, viszont ezek az adatok nem voltak nyilvántarthatóak. A tervezés során fontos szerepet játszott a már elrendelt kényszerintézkedés megszüntetésének dátuma, amely szintén nem volt kezelhető adat.

Az 1993. Hvt. 73. § (1) bekezdésben meghatározott, nyilvántartható adatkörök, amelyekre vonatkozóan pontos adatok nem kerültek meghatározásra

- megkezdett és befejezett iskolai tanulmányok;
  Az adatok között szerepelhetnek a tanulmányokra vonatkozóan a kezdő és a végdátum (tervezett vagy befejezésre vonatkozó), a szakirány, a képzés típusa, az tanulmányi intézmény adatai (név, cím).

- a külföldön teljesített katonai szolgálat adatai;
  Nem került meghatározásra, hogy a szolgálat adatai között (1993. Hvt. 73. § (1) bekezdés S) pont) meghatározott adatok tarthatóak-e nyilván (kezdő- és végdátum, szolgálatteljesítés helye, beosztás, stb.) vagy más adattartalomra volt szüksége a hadkiegészítő parancsnokságnak, pl. az ország, ahol a szolgálat teljesítésre került.

- a szolgálathalasztásra (félbeszakításra) okot adó körülmények;
  Nem pontosan meghatározott az ezzel kapcsolatban nyilvántartható adatok köre. Kérdés, hogy kizárólag magát az indokot, annak várható fennállásának idejét vagy egyéb adatot is nyilván kellett-e tartani.

- három hónapot meghaladó időtartamú külföldre utazás;
  Nem tisztázott, hogy a hadkiegészítő parancsnokságok a hadköteles bejelentése alapján csak az időtartamot vagy az országot is rögzítették-e.

- kiszabott fő- és mellékbüntetés, büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítés;
  A bűnügyi nyilvántartásról és a hatósági erkölcsi bizonyítványról szóló 1999. évi LXXXV. törvény 17. § d) pontja alapján a hadkiegészítő parancsnokság a hadköteles katonai nyilvántartás céljára a 10. §-ban meghatározott adatokat igényelheti. Ezen adatok köre jóval szélesebb, mint ami az 1993. Hvt.-ben a vonatkozó nyilvántartható adatkörök tartalma lehet. Ezzel egyidőben viszont kimondható, hogy ezen adatkörökre vonatkozóan sem lettek pontosan meghatározva az átvételre kerülő adatok. Kiemelten fontos lenne annak megállapítása például, hogy a mellékbüntetés adatai átvételekor a mellékbüntetés megnevezése és az elrendelés dátuma kerül átvételre vagy a büntetés lejártának dátuma is, hiszen a mellékbüntetésként meghatározható eltiltások (gépjárművezetéstől, foglalkozás gyakorlásától, közügyektől való eltiltás) jelentős mértékben befolyásolhatják az adott hadköteles beosztásra tervezését.

- szolgálati adatok;

  A szolgálati adatoknál nem kerül meghatározásra, hogy kizárólag a már letöltött, illetve folyamatban lévő szolgálatok tarthatók nyilván, vagy a tervezett szolgálat adatai is. Ez nem csak a behívás idejére és helyére, hanem a beosztásra, illetve a tervezetten megszerzésre kerülő katonai szakképzettségre is vonatkozik.
- katonai szolgálatra való alkalmasságát érintő betegségek;

  A betegségre vonatkozó nyilvántartható adatok nem kerültek meghatározásra (betegség megnevezése, súlyossága, megállapítás és felülvizsgálat dátuma, múló vagy folyamatosan fennálló, stb.).
- testi, szellemi fogyatékosság, személyiségzavar;

  A jogszabály ezen adatkör tekintetében sem sorolta fel a nyilvántartható adatokat (fogyatékosság, személyiségzavar megnevezése, szintje, megállapítás dátuma, megállapító egészségügyi szerv, stb.).

A jogszabályban meghatározott adatszolgáltatások és kötelezettségek alapján megküldésre került, de az 1993. Hvt. 73. § (1) bekezdés alapján nem nyilvántartható adatok

- nemváltás, mint a hadkötelezettség megszűnésének oka;

  A személyi és lakcímnyilvántartás által megküldött adatokban nyilvántartott adat.
- legmagasabb iskolai végzettség;
- szakelőképzés típusa;
- munkáltató címe;

  Az Adatkérő(-közlő) lapon szereplő a tájékoztatási kötelezettség részeként bekért adat.
- gépjárművezetésre vonatkozóan a vezetett kilométer és a gépjármű típusa;

  Szintén az Adatkérő(-közlő) lapon szereplő a tájékoztatási kötelezettség részeként bekért adat.
- a gyermekek születési anyakönyvi kivonatának száma;

  Az Adatkérő(-közlő) lapon szereplő adat.
- útlevéllel vagy egyéb útiokmánnyal rendelkezik-e, ha igen, annak száma;

  A bevonulás során a hadkötelesnek a személyazonosításra alkalmas okmányait (személyazonosító igazolvány, útlevél) le kellett adnia, ezek helyett katonai igazolványt kapott. Ebben az időszakban csak útlevéllel tudott külföldre utazni, ezért a más országba történő dezertálás, illetve a katonai szolgálat alatt külföldre utazás megakadályozása miatt szükséges lett volna rendelkezni azzal az információval, hogy az adott hadköteles rendelkezik-e útlevéllel.

- úszni tud-e;
- szemüveget visel-e;

  Az úszás és a szemüveg viselése korlátozta a beosztásba tervezést. Aki nem tudott úszni, nem lehetett pl. felderítő, aki szemüveget viselt nem tervezték mesterlövész vagy vegyvédelmi beosztásba.

- közös háztartásban élő testvérének adatai (név, születési év, anyja neve, leszerelés várható ideje), amennyiben sorkatonai szolgálatot teljesít az adatszolgáltatás idején;

  Egy háztartásból a testvérek közül egy időben csak egy hadköteles került behívásra, ikrek esetén viszont törekedtek arra, hogy egy időben és egy katonai szervezetnél teljesítsenek szolgálatot.

- a polgári szolgálat engedélyezésére vonatkozó határozat adatai, amely alapján a hadköteles mentesült a hadkötelezettség alól;
- családfenntartói állapottal kapcsolatos adatok;
- közös háztartásban élő 18 éven aluli gyermeke, akit egyedül tart el;

  Csak a születési idő volt nyilvántartható.

- közös háztartásban élő állandó ápolásra, illetőleg gondozásra szoruló egyenes ági rokon vagy házastársa (élettársa) akit egyedül ápol, gondoz;
- nem a hadkiegészítő parancsnok által kiállított, szolgálathalasztásra, szolgálat félbeszakításra vonatkozó adatok;
- 36%-ot meghaladó munkaképesség csökkenés;

  A nyilvántartható adatok között ezen adat (megállapított százalék, kezdő- és végdátum) a személyi kiegészítési feladatok végrehajtása vonatkozásában nem volt kezelhető, viszont az Országos Egészségbiztosítási Pénztár Országos Orvosszakértői Intézete adatot szolgáltatott azon hadkötelesekről, akik munkaképesség csökkenése elérte a 36 %-ot.

Az 1993. Hvt. nem határozta meg, hogy hogyan kell kezelni ezeket az adatokat: a hadköteles nyilvántartásban vagy attól függetlenül.

A jogszabály alapján nem nyilvántartható, az ügyintézésekhez, feladatok végrehajtásához viszont elengedhetetlen adatok:

- a hadköteles katonai szolgálat teljesítése alatt elhunyt testvérének (mostohatestvérének) adatai;

  Az adott hadköteles katonai szolgálatra nem volt behívható, ha testvére (mostohatestvére) a katonai szolgálat teljesítése alatt elhunyt, kivéve, ha behívását kéri.

- a hadkiegészítő parancsnok által kiállított, szolgálathalasztásra vonatkozó határozat adatai (pl. ok, időtartam, határozat kiadásának dátuma, határozat nyilvántartási száma);
  A jogszabály alapján csak a szolgálathalasztás körülményei voltak nyilvántarthatóak.
- a sorköteles kor végdátuma;
- a hadköteles kor végdátuma;
- a hadköteles állapota az igénybevehetőség szempontjából;
  A hadkötelest az állapota alapján az 1993. Hvt.-ben meghatározott feladatok alapján az alábbiak szerint kellett megkülönböztetni:
  - sorozandó;
    Nem rendelkezett érvényes sorozási határozattal, tehát vagy nem lett még lesorozva vagy ismételten le kellett sorozni, és a behívhatóságára vonatkozóan nem állt fenn akadályozó körülmény.
  - behívható;
    Érvényes, katonai szolgálatra alkalmas minősítéssel rendelkező hadköteles, akinél nem áll fenn a behívás vonatkozásában ideiglenes vagy végleges kizáró körülmény.
  - ideiglenesen nem behívható;
    Jogszabályban meghatározott ok miatt szolgálatra meghatározott ideig nem igénybevehető hadköteles.
  - véglegesen nem behívható;
    Jogszabályban meghatározott ok miatt szolgálatra nem behívható hadköteles. A kizáró ok valószínűsíthetően nem fog megszűnni.
  - hadkötelezettsége megszűnt.
    A nyilvántartásban szereplő, volt hadkötelesek tartoztak ebbe a kategóriába.
- a hadköteles sorozhatósága;
  - sorozás alól mentes;
  - sorozható;
  - ideiglenesen nem sorozható (itt szükséges a végdátum meghatározása is).
- a hadköteles besorolása a szolgálatteljesítés vonatkozásában (állománykategóriája) (sorköteles, tartalékos, póttartalékos);
- Adatkérő (-közlő) lap kiküldésének és visszaérkezésének állapota.

A kiküldés idejének és a visszaérkezés tényének rögzítése nélkül nem állapítható meg, hogy az adott hadköteles a meghatározott időn belül teljesítette-e a tájékoztatási kötelezettségét.

- sorozásra tervezés adatai;
- a sorozási felhívás, illetve a behívóparancs állapota;
  Amennyiben ezek az adatok nem kerülnek rögzítésre a sorozás és a behívás helyével és idejével együtt, nem lehet megállapítani, illetve az adatbázisból leválogatni, hogy kik nem teljesítették a meghatározott megjelenési kötelezettséget, tehát az eljárás kezdeményezésének végrehajtása is kérdésessé vált volna.
- a sorozáson megállapított katonai szolgálatra való alkalmasság és a határozat adatai;
- a hadköteles katonai szolgálatra történő behívását kérte;
- fegyver nélküli vagy polgári szolgálatra jelentkezett;
- bármilyen kérelem benyújtását követően a kérelem állapota;
- más állam hadseregében sorkatonai szolgálatát letöltötte;
  Maga a szolgálat adatai nyilvántarthatóak voltak, viszont annak ténye, hogy az ott meghatározott sorkatonai szolgálatot letöltötte, az nem;
- a hadkötelezettséggel kapcsolatos kötelezettség nem teljesítése miatt eljárás indítása vagy kezdeményezése;
- a hadköteles vonatkozásában folyamatban lévő ügyintézésekre, úgymint: kérelmek, behívhatóságot érintő, el nem bírált bejelentések, behívhatósággal kapcsolatos ügyek másodfokú és bírósági eljárása;
- a hadkiegészítő parancsnokság egyéb, a hadkötelesre vonatkozó bejegyzései[99].

Meg kell említeni, hogy az adott időszakban megszokott eljárásrendnek megfelelően a hadkötelesnek a tájékoztatási kötelezettség teljesítése során a visszaküldésre kerülő formanyomtatványhoz csatolnia kellett a kért okiratokat vagy azok hiteles másolatát, ezáltal a hadkiegészítő parancsnokság a katonai nyilvántartásban meghatározott adatokon kívül kezelt minden olyan adatot, amelyek ezeken a dokumentumokon szerepeltek.

A jogszabályban meghatározottakhoz képest eltérő ügyintézést (pl. kibővített adattartalom) befolyásolta az a tény is, hogy ebben az időszakban az adatvédelemre még nem helyeztek megfelelő hangsúlyt a hatósági feladatot ellátó szervezetek, különösebb problémát

[99] pl.: Ha a hadkötelest a jövőben ismételt sorozásra kell majd rendelni, lakóhelyén nem elérhető, stb.

nem jelentettek az adatok kezelésében bekövetkezett kisebb, de a feladatok végrehajtásához szükséges jogsértések.

1.7. A hadkötelesre vonatkozó, a személyi kiegészítés előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok

Az értekezés ezen részében megvizsgálom és elemzem a hadkiegészítő parancsnokságok azon feladatait, amelyek a katonai szervezet hadkötelessel történő kiegészítés tervezésével és végrehajtásával kapcsolatosak, beleértve minden olyan adminisztratív feladatot, amely a hadkötelesek adataiknak ezirányú kezelésére vonatkozik.

Nyilvántartásba vétel

Alapesetben egy személy a jogszabályban meghatározott életkor betöltésének (hadkötelezettség kezdete) előtti évében került a hadköteles nyilvántartásba az adott év január 31-ig (éves új belépők). Ezen kívül a hadköteles korhatáron belül lévő személyek egyedileg is beléptethetőek voltak, amennyiben minden, a hadkötelezettséghez szükséges feltétel fennállt. Évközi egyedi beléptetés esetei lehettek például: magyarországi állampolgárként magyar állandó lakóhely bejelentése, vagy magyar állandó lakóhellyel rendelkező számára a magyar állampolgárság megszerzése, illetve mindkét előző feltétel fennállása esetén nemváltás (nőből férfivá történő operáció).

A polgárok személyi és adatainak és lakcímének nyilvántartásából történő adatszolgáltatást az MH Katonai Igazgatási és Adatfeldolgozó Központ kapta meg, és lakóhely szerinti illetékességgel küldte meg a megyei (fővárosi) hadkiegészítő parancsnokságoknak, akik betöltötték azt a területi katonai (hadköteles) nyilvántartásukba. Ebben az időszakban a papír és az elektronikus alapú nyilvántartás párhuzamosan volt vezetve, ezért nyilvántartásba vétel során nyilvántartó lap is felfektetésre került a rendelkezésre álló személyazonosító- és lakcímadatokkal. Ha a hadköteles személyesen ment el a hadkiegészítő parancsnokságra, és jelentette be hadkötelessé válását, a hadkiegészítő parancsnokság végrehajtotta az adatfelvételt, viszont az elektronikus nyilvántartásba történő rögzítéshez az adott személyre vonatkozóan belső azonosítóra volt szüksége. Az eljárásrend az adott hadköteles életkorától függött. A sorköteles kor felső korhatárához közeli időszakban vagy saját maga kérte a behívást, a hadkiegészítő parancsnokság megkérte az azonosítót az MH Katonai Igazgatási és Adatfeldolgozó Központtól, egyéb esetben megvárta, hogy a hetente érkező a beérkezett adatszolgáltatásokon alapuló változáscsomagban az adott

hadköteles szerepeljen, és csak ezt követően hajtotta végre a hadköteles elektronikus nyilvántartásba történő felvételét.

Amennyiben már olyan személyről volt szó, aki előzőleg már volt hadköteles, és ez kiderült, akkor a már meglévő hadköteles anyagát kellett tovább vezetni. Előfordult azonban, hogy amikor egy személy ismét magyarországi állampolgárságot kapott és új személyi azonosító jellel adatszolgáltatás feldolgozásával került be ismét a nyilvántartásba, az érintett személy nem volt egyértelműen beazonosítható, mint olyan személy, aki már volt hadköteles. Ebben az esetben az azonosság kizárólag a tájékoztatási kötelezettség alapján derülhetett ki, amennyiben a kérelmező a régi adatokat is megadta.

A nyilvántartásba vétel során meg kellett állapítani, hogy az adott hadköteles melyik állományba tartozik: a sorköteles koron belül sorállományba került, Ha sorköteles koron elérését követően vették nyilvántartásba, az adott hadköteles póttartalékos állományba került.[100]

Állománykategóriák közötti átsorolás

- Amennyiben a hadköteles sorkatonai vagy tartalékos katonai szolgálatából legalább három hónapot teljesített, tartalékállományba kellett átsorolni.[101]
- Ha a hadköteles polgári szolgálatát letöltötte, mentesült a hadkötelezettség alól.
- A sorköteles kor elérését követően póttartalékos állományba kellett sorolni azt a hadkötelest, aki nem, vagy legfeljebb három hónap sorkatonai szolgálatot teljesített.[102]
- Életkoruktól függetlenül póttartalékos állományba kellett sorolni azt a hadkötelest, aki lelkész hivatásának gyakorlását megkezdte, és a hivatása gyakorlásának megszűnését követően is ebben az állományban maradt a póttartalékos katonai szolgálatának letöltéséig[103].

Igénybevétel helyzetének megállapítása

A jogszabályok alapján a hadkiegészítő parancsnokságnak meg kellett állapítani, hogy az adott hadköteles vonatkozásában milyen feladatok hajthatók végre.

---

[100] 178/1993. Korm. rendelet 96. §
[101] 1993. Hvt. 123. § (3) bekezdés és 178/1993. Korm. rendelet 96. §
[102] 1993. Hvt. 47. § (1) bekezdés és 178/1993. Korm. rendelet 96. §
[103] 1993. Hvt. 122-123- § 178/1993. Korm.rendelet 96. §

Igénybevétel helyzete a sorozás vonatkozásában

- sorozás alól mentes;
- sorozható;
- ideiglenesen nem sorozható.

Igénybevétel helyzete a behívásra tervezés vonatkozásában

- katonai szolgálatra behívható;

  A hadkötelesnek minden esetben besorozottnak kellett lennie, tehát érvényes, katonai szolgálatra alkalmas minősítéssel kellett rendelkeznie és nem állhatott fenn a behívására vonatkozó kizáró ok.

- katonai szolgálatra nem behívható;

  Ide kellett sorolni azt a hadkötelest[104],
  - akinek katonai szolgálatra való alkalmatlanságát állapították meg;
  - aki külföldi állam hadseregében az ott meghatározott sorkatonai szolgálatot letöltötte;
  - akinek testvére, mostohatestvére katonai szolgálatának ideje alatt meghalt (és a hadköteles nem kérte ennek ellenére a behívását);
  - aki a fegyveres szervek hivatásos vagy szerződéses tagjaként legalább egy évet szolgált;
  - aki fegyver nélküli vagy polgári szolgálatra engedélyt kapott a szolgálat letöltéséig (utána mentesült a hadkötelezettség alól).

- katonai szolgálatra ideiglenesen nem behívható;

  Ebbe a kategóriába tartozott az a hadköteles, aki[105]
  - érvényes szolgálathalasztással, félbeszakítással rendelkezett (a megállapított időtartam nem telt el);
  - fegyver nélküli vagy polgári szolgálat engedélyezésére kérelmet nyújtott be (a kérelem elbírálásáig);
  - előzetes letartóztatásban volt, vagy szabadságvesztését töltötte, illetve legalább 5 évvel sújtható bűncselekmény miatt büntetőeljárás alatt állt;

[104] 1993. Hvt. 103. § (1) bekezdésben meghatározottak alapján a hadköteles kor felső korhatárának eléréséig nem megszűnő kizáró okok
[105] 1993. Hvt. 103. § (1) bekezdésben meghatározottak alapján

- állam elleni bűncselekmény miatt vagy egy ítéletben legalább három évet elérő, vagy több ítéletben legalább öt évet elérő szabadságvesztésre volt ítélve és még nem mentesült a hátrányos jogkövetkezmények alól;
- hivatását gyakorló lelkész;
- saját háztartásában két vagy több kiskorú vér szerinti, nevelt, mostoha vagy örökbefogadott gyermeket nevelt;
- országgyűlési, európai parlamenti, helyi önkormányzati vagy kisebbségi önkormányzati képviselőjelöltként nyilvántartásba vettek vagy megválasztottak, a jelöltség vagy a mandátum fennállásáig;
- a honvédelmi miniszter által fontos közérdekből a behívás alól ideiglenesen mentesítésre került;
- a fegyveres szervek hivatásos vagy szerződéses tagja a jogviszony létesítésétől számított egy éven belül.

A katonai szolgálatra alkalmatlan minősítést felesleges volt kizáró okként feltüntetni, hiszen csak a besorozott[106] – azaz katonai szolgálatra alkalmas minősítéssel rendelkező – hadköteles teljesíthetett szolgálatot.

„Költöztetés”

A hadkiegészítő parancsnokságok a fővárosban, illetve az adott megyében rendelkeztek illetékességi területtel. Ebből következően, ha a hadköteles egyik megyéből a másikba költözött, el kellett végezni az ezzel kapcsolatos ügyintézést, erre vonatkozóan a jogszabályok nem tartalmaztak részletes feladatmeghatározást. A lakcímváltozásról az MH Katonai Igazgatási és Adatfeldolgozó Központ értesítette a régi és az új lakóhely szerinti hadkiegészítő parancsokságot az adatváltozáscsomagban. A régi lakóhely szerint illetékes hadkiegészítő parancsnokság lezárta a vele kapcsolatos folyamatban lévő ügyintézéseket, adatváltozások feldolgozását és a nyilvántartó lapját megküldte az új lakcím szerint illetékes hadkiegészítő parancsnokságnak, amely az adatváltozásban szereplő adatok alapján már felkészült az átvételre. A „költöztetés” akkor volt végrehajtottnak tekinthető, amikor az új lakcím szerinti hadkiegészítő parancsnokság a hadköteles nyilvántartó lapja megérkezett és ezt követően az elektronikus nyilvántartásban is átvette az érintett személyt.

[106] 178/1993. Korm. rendelet 77/A. §

„Fogyaték”

Amennyiben az adott hadköteles a hadköteles kor elérése előtt elhalálozott vagy lakóhelye, illetve állampolgársága megszűnt, polgári szolgálatra engedélyt kapott, illetve a hadköteles kor felső korhatárának elérésével szűnt meg a hadkötelezettsége, a nyilvántartásban maradt. Mivel a hadkötelezettség vonatkozásukban már nem állt fenn, el kellett őket különíteni őket a hadkötelesektől, így egy külön nyilvántartási kategória került számukra kialakításra, amely egyértelműen jelezte az állapotukat és külön kezelhetőek voltak. Az adatok a hadköteles felső korhatárának elérésével a Honvédség központi adatkezelő szervéhez kerültek, aki ezt az öregségi nyugdíjkorhatár elérése után átadta a Honvédség központi irattárazásra kijelölt szervének.

Adatkérő (-közlő) lap kiküldése, feldolgozása

A tájékoztatási (adatbejelentési) kötelezettségre történő felszólítás egyik formája az Adatkérő (-közlő) lap kiküldése a hadköteles számára[107]. Első esetben a nyilvántartásba vételt követően került kiküldésre, mivel ekkor csak a jegyző által az összeírásban megküldött adatok (személyazonosító, lakcím adatok és a katonai alkalmasság előzetes megállapításához szükséges egészségügyi adatok), valamint a polgárok személyi és adatainak és lakcímének nyilvántartásából átvett adatok szerepelnek[108]. Amennyiben az érintett személyesen jelentette be hadkötelessé válását, ott helyben kitöltették vele a formanyomtatványt. Az összeírás során, illetve annak eredményeképpen a hadkiegészítő parancsnokságra került egészségügyi dokumentumok alapján a sorozó szakfőorvos javaslatára a hadkiegészítő parancsnok sorozás alól mentesítésre vonatkozó határozatot adhatott ki.

A kiküldés dátumát és a visszaérkezés tényét rögzíteni kellett, ez alapján volt visszakövethető, hogy ki az, aki nem teljesítette a jogszabályban meghatározott 8 napon belül a tájékoztatási kötelezettségét. A visszaérkezést követően az adatok feldolgozásra kerültek. A feldolgozás során meg kellett vizsgálni a csatolt dokumentumokat arra vonatkozóan, hogy az adott adat igazolásához elfogadható-e. Ha a hadkiegészítő parancsnok felhívására a hadköteles meghatározott időn belül nem igazolta az adatot megfelelően, az adat nem került rögzítésre.

[107] 178/1993. Korm. rendelet 39. § (2) bekezdés
[108] 1993. Hvt. 71. § (1) bekezdés

Nyilvántartott adatok pontosítása

A nyilvántartható (és ez előzőekben már felsorolt, nem nyilvántartható, de bekérhető vagy a hadköteles által bejelentésre kötelezett) adatokat a hadkiegészítő parancsnokság ötféle módon kaphatta meg:

1. a hadköteles bejelentési kötelezettsége által;
   Ebben az esetben a hadköteles személyesen vagy postai úton a megfelelő dokumentumok vagy azok másolatának csatolásával jelentette be a jogszabályban meghatározott adatainak változását. Ide sorolom be a hadkötelessé vált személyek hadkiegészítő parancsnokságon történő jelentkezését is.

2. a hadköteles tájékoztatási kötelezettségének meghatározásával;
   Ennek a változatnak három különböző változata volt:
   a) a hadkiegészítő parancsokság megkeresésére postai úton a megküldött formanyomtatvány kitöltésével és a szükséges iratok csatolásával
   b) megjelenési kötelezettség teljesítésével kizárólag adatpontosítás végrehajtására,
   c) sorozáson végrehajtott adatpontosítással, illetve a behíváson bejelentett, illetve az átadásra vonatkozó adatokkal.

3. az adatszolgáltatásra kötelezett szervek, szervezetek által megküldött adatokkal;
   Az 1993. Hvt.-ben meghatározott időszakonként vagy időpontban, illetve változás esetén kerültek megküldésre. Ebbe a kategóriába soroltam be a jegyzőket is, hiszen az összeírás és az egyéb megkért adatpontosítás adatszolgáltatásnak minősül, bár a jogszabály külön kezeli.

4. az MH Katonai Igazgatási és Adatfeldolgozó Központ által megküldött változásokkal;
   A jogszabályban meghatározott szervek, szervezetek egy része a honvédség központi adatfeldolgozó szerve útján küldi meg adatszolgáltatását a hadkiegészítő parancsnokságok részére. Az országos adatszolgáltatások illetékesség szerinti szétosztása mellett bizonyos előfeldolgozási feladatok is végrehajtásra kerültek, de az adatváltozásokat minden esetben a hadkiegészítő parancsnokság vezette át a változáscsomagból a katonai (hadköteles) nyilvántartásba.

5. a hadkötelezettség alapján elrendelt szolgálatteljesítést követően a papír alapú nyilvántartás visszavételével;
   A katonai szolgálat megkezdése előtt a hadköteles nyilvántartó lapját átadta kezelésre az állományilletékes katonai szervezetnek, amelyet az a hadköteles leszerelését követően

naprakészen visszaküldött. Polgári szolgálat esetén az illetékes munkaügyi központ küldte meg a szolgálat megkezdésére, befejezésére, félbeszakítására és tovább folytatására vonatkozó adatokat.

Sorozás alóli mentesítés

Azon hadköteleseket, akik a tájékoztatási vagy bejelentési kötelezettség alapján olyan adatot jelentettek be az egészségügyi állapotukra, illetve cselekvőképességükre vonatkozóan, a kiállított igazolás alapján a hadkiegészítő parancsnokság sorozó főorvosa javaslatára a hadkiegészítő parancsnok elsőfokú határozatban mentesítette őket a sorozás alól[109].

Sorozásra tervezés[110]

A hadkiegészítő parancsnokságnak sorozásra kellett tervezni a mentesítéssel nem rendelkező hadkötelest, ha

- sorkatonai szolgálatát a hadkiegészítő parancsnokság tervezte és sorozásukra még nem került sor;

  A katonai szolgálat teljesítéséhez megállapított és érvényes katonai alkalmassággal kellett rendelkeznie a hadkötelesnek.

- sorkatonai szolgálatra önként jelentkeztek;

  Ha a hadkiegészítő parancsnokság nem tervezte az adott hadköteles behívását, de ő önként jelentkezett katonai szolgálatra, a sorozását el kellett végezni, mivel a katonai szolgálatát a kérelem jóváhagyását követően az abban szereplő időszakra vonatkozóan tervezni kellett.

- póttartalékos szolgálatra történő behívásukat tervezték;

  Amennyiben a hadköteles a sorköteles koron belül nem teljesített vagy legfeljebb három hónapig teljesített sorkatonai szolgálatot.

- a hadkiegészítő parancsnokság sorozó szakfőorvosa az egészségügyi adati értékelése alapján a katonai szolgálatra várhatóan alkalmatlannak tartotta;

  A hadkötelesek további tervezéséhez meg kellett állapítani, hogy katonai szolgálatra ténylegesen alkalmatlanok-e vagy az adott betegség ellenére, esetlegesen korlátozással, de katonai szolgálatra igénybevehetők-e.

- akik a fegyver nélküli katonai vagy a polgári szolgálat teljesítésének engedélyezésére vonatkozó kérelmet nyújtottak be.

---

[109] 178/1993. Korm. rendelet 54. §
[110] 178/1993. Korm. rendelet 55. §

Ismételten sorozásra kellett rendelni azokat a hadköteleseket,

- akiknek egészségügyi okból félbeszakították a sorkatonai szolgálatát,
  Ha egy hadkötelesnek egészségügyi okból félbe lett szakítva a sorkatonai szolgálata, amennyiben katonai szolgálatra visszahívható volt, egészségügyi szolgálathalasztást kapott. Annak lejártát követően a jogszabályban megállapított sorszolgálati időtartam további részére újra be kellett hívni. Ahhoz, viszont, hogy a behívás megtörténjen, katonai szolgálatra alkalmasnak kellett lennie, tehát az ismét meg kellett állapítani.
- akiknek az egészségi állapotukban változás állt be, és amiatt a katonai szolgálatra való alkalmasságának ismételt megállapítását kérték, és a kérelmet pozitívan bírálták el;
  Az ismételt sorozás végrehajtásáról, amennyiben a hadköteles kérte, az elsőfokú sorozóbizottság döntött, az elsőfokú határozat elleni fellebbezést pedig a másodfokú sorozóbizottság. A másodfokú sorozóbizottság döntése ellen bíróságra benyújtott keresetlevéllel lehetett élni[111].
  Ismételt sorozásra kellett rendelni azokat a hadköteleseket is, akik a behíváson egészségügyi okok miatt nem kerültek átadásra.
- akik sorozáson katonai szolgálatra ideiglenesen alkalmatlan minősítést kaptak;
  Amennyiben a sorozáson gyógykezelést ajánlottak fel a hadköteles számára és azt elfogadta a felgyógyulás után ismét meg kellett állapítani a katonai szolgálatra való alkalmasságát, illetve, ha lejárt a sorozáson megállapított katonai szolgálatra ideiglenesen alkalmatlan minősítése.
- akik a sorozáson nem jelentek meg és a távolmaradását megfelelően igazolták;
  Ezeket a hadköteleseket a legközelebbi sorozásra kellett rendelni. Itt szükséges megemlíteni, hogy bár azokat a hadköteleseket, akik katonai alkalmassági foka megállapítása tekintetében a bizottság orvos tagjai nem értettek egyet, illetve a minősítés egyértelműen nem volt megállapítható a 178/1993. Korm. rendelet szerint vissza kellett rendelni, de az ismételten sorozásra rendelendő hadkötelesek felsorolásában nem szerepelt. Ennek okaként megemlíthető az a tény is, hogy amennyiben a hadköteles az arra kijelölt egészségügyi intézetben még aznap el tudták végezni a szükséges vizsgálatot és a hadköteles a sorozás vége előtt még visszaért a sorozásra, nem volt szükséges az ismételt sorozásra rendelés.

[111] 1993. Hvt. 84. § (3) bekezdés

A jogszabály megjelenési kötelezettséget határozott meg azon hadkötelesek számára, akik nem kaptak szolgálathalasztást és 24 éves korukig ennek ellenére nem kaptak sorozási felhívást[112]. Amennyiben ezt nem teljesítik és a hadkiegészítő parancsnokság a nyilvántartás ellenőrzése során észlelten, a hadkiegészítő parancsnok az adott hadkötelesek ellen eljárást kezdeményezett[113].

Jogszabályban meghatározott esetekben a hadkötelest nem elsőfokú sorozóbizottság általi sorozásra, hanem a honvédség egészségügyi alkalmasságvizsgáló szervének orvosához és pszichológusához kellett egészségügyi alkalmassági vizsgálatra rendelni.[114].

Sorozás előkészítése

A sorozás előkészítése során a hadkiegészítő parancsnok sorozási felhívásban értesíti a hadkötelest, hogy hol és mikor kell megjelennie, illetve milyen iratokat kellett magával vinnie és azt, hogy a sorozási felhívás kézhez vétele után el kellett végeztetnie a szükséges orvosi vizsgálatokat. A háziorvos által visszaküldött HET-lapot (Hadköteles Egészségügyi Lapja) a sorozóbizottság orvosai kezelték tovább.

A hadkiegészítő parancsnok a sorozásról, illetve az azzal kapcsolatos feladatairól értesített minden olyan szervet, illetve szervezetet, akik a sorozáson, illetve azok előkészítésében közreműködnek. A tájékoztató tartalmazott minden olyan adatot és információt, amelyre az adott szervnek a feladatai végrehajtásához szüksége volt.

Az elsőfokú sorozóbizottság elnökének a hadkiegészítő parancsnokság állományából egy hivatásos katona került delegálásra[115]. A sorozáson a sorozóbizottság tagja lehetett annak a katonai (határőr) szervezetnek a képviselője, amely szervezet részére a sorozás végrehajtásra került[116].

A miniszter által rendeletben meghatározott sorozási időpontok mellett szükség esetén a hadkiegészítő parancsnok utósorozást is elrendelhet[117].

Sorozás

A sorozáson a sorozóbizottság határozatban döntött a hadköteles katonai alkalmassági fokáról, illetve a behívás tervezett helyéről és idejéről. A hadköteles a határozatban megállapított katonai alkalmassági fokozata ellen fellebbezhetett. A fellebbezést elbíráló

---

[112] 1993. Hvt. 80. § (3) bekezdés
[113] 178/1993. Korm. rendelet 52. § (5) bekezdés
[114] 178/1993. Korm. rendelet 64. § alapján
[115] 1993. Hvt. 82. § (2) bekezdés alapján
[116] 1993. Hvt. 82. § (2) és (5) bekezdés alapján
[117] 1993. Hvt. 82. § (4) bekezdés

sorozóbizottság által kiadott határozat ellen bírósághoz keresetlevelet lehetett benyújtani, amelynek viszont a sorkatonai szolgálat teljesítésére nem volt halasztó hatálya, viszont a hadköteles a keresetlevélben kérhette a behívás elhalasztását.[118]

Jogi anomália

Az 1993. Hvt. szerint a sorozáskor megállapítható katonai alkalmassági fokozatokra vonatkozóan három megállapítható minősítést sorolt fel („katonai szolgálatra alkalmas", katonai szolgálatra ideiglenesen alkalmas" és „katonai szolgálatra alkalmatlan")[119], viszont a hadkötelezettség alapján teljesítendő katonai szolgálatra és a katonai oktatási intézményi tanulmányokra való egészségi alkalmasság elbírálásáról szóló 9/2002. (II. 28.) HM-EüM együttes rendelet (a továbbiakban: 9/2002. HM-EüM rendelet) az alkalmas minősítés három különböző szinten történő meghatározásával öt megállapítható alkalmassági fokozat megállapítását határozta meg, nemcsak a sorozás, hanem a katonai szolgálatteljesítése alatt időszakra, illetve a hadkötelezettség teljes időtartama alatti időszakra vonatkozóan.

A 9/2002. HM-EüM rendelet alapján megállapítható alkalmassági fokozatok és jelölésük:

- „Alkalmas katonai szolgálatra korlátozás nélkül" („A");
- „Alkalmas katonai szolgálatra fizikai és/vagy pszichikai korlátozással" („B");
- „Alkalmas katonai szolgálatra fizikai és/vagy pszichikai korlátozással mozgósítás esetén, illetve póttartalékos kiképzésre" („C");
- „Katonai szolgálatra ideiglenesen alkalmatlan …. év …… hó …..-ig" („I");
- „Katonai szolgálatra alkalmatlan" („E")[120].

A rendeletben meghatározott fokozatokból megállapítható, hogy a sorozóbizottság elnökének szükséges volt az alkalmas minősítésnek a 9/2002. HM-EüM rendeletben megállapított fokozataira a beosztás (fegyvernem), illetve a behívási időszak, valamint a szolgálat típusának (sorkatonai, tartalékos, póttartalékos) meghatározásához.

A fentiekből kiderül tehát, hogy a törvény és a rendelet tartalma eltért egymástól (azaz jogütközés esete állt fenn.)

[118] 1993. Hvt. 84. §
[119] 1993. Hvt. 83. § (2) bekezdés
[120] 9/2002. HM-EüM rendelet 4. § (1) bekezdése szerint

Fegyver nélküli és polgári szolgálat engedélyezése

A fegyver nélküli katonai szolgálat, illetve a polgári szolgálat engedélyezésére vonatkozó kérelmet a katonai szolgálatot még nem teljesített hadköteles a katonai eskü letételéig, a katonai szolgálatot már teljesített póttartalékos, illetve tartalékos állományba tartozó hadköteles a behívóparancs kézbesítéséig terjeszthette elő a katonai szolgálat megkezdését követően az állományilletékes katonai szervezet parancsnokánál, minden egyéb esetben a hadkiegészítő parancsnokhoz vagy a lakóhely szerinti megyei (fővárosi) közigazgatási hivatalhoz. Amennyiben a kérelem nem a hadkiegészítő parancsnoksághoz került benyújtásra, arról az elbíráló szerv tájékoztatást kapott, mivel a kérelem elbírálásáig a hadkötelest nem lehetett behívni katonai szolgálatra. A kérelmet minden esetben a lakóhely szerinti megyei (fővárosi) közigazgatási hivatal bírálta el, a hadkiegészítő parancsnokság az eljárásban ügyfélként vehetett részt és a határozatot megkapta. Amennyiben olyan hadköteles kérelme került elutasításra, akinek a katonai szolgálatát a kérelem elbírálásáig félbeszakították, az adott hadkötelest ugyanahhoz a katonai szervezethez kellett újra behívni, ahol kérelmét előzőleg benyújtotta[121].

Behívás tervezése

A behívás tervezése végrehajtható volt a sorkatonai szolgálat tekintetében a sorozáson, illetve mindhárom szolgálati forma vonatkozásában a sorozást követően, ha az adott hadköteles vonatkozásában behívási akadály nem merült fel[122].

Életkorok figyelembe vétele

- A feladat előkészítése és végrehajtása során a hadkiegészítő parancsnokságnak figyelemmel kellett lennie arra, hogy ha egy hadköteles a sorozásig kérte, hogy 21. éves kora előtt kerüljön sor a sorkatonai szolgálatásra, maga választhassa meg a behívása időpontját és a szolgálati érdekek függvényében azt, hogy a kiképzését követően hol teljesítse szolgálatát.
- Alapesetben a besorozott hadköteles csak 18. életévének betöltése után kerülhetett behívásra, viszont amennyiben önként jelentkezett és a szülői beleegyezés is papír alapon

[121] 1993. Hvt. 115. § és 178/1993. Korm. rendelet 94. §
[122] 1993. Hvt. 103. § (1) bekezdés szerint

rendelkezésre állt, az érintett hadkötelest 17.életév betöltését követően is be lehetett hívni katonai szolgálatra[123].

- Amennyiben a hadköteles nem kérte a 21. életéve előtti behívását, sorkatonai szolgálatra a 25. életévének betöltéséig, azaz a sorköteles kor végéig lehetett behívni. Ebből kivételt képeztek az alábbi esetek:

- Amennyiben az alábbi behívási akadályok megszűnését követően még a sorköteles kor végéig két év áll rendelkezésre, akkor a 25. életév betöltéséig, egyébként az akadály megszűnését követő két éven belül, legfeljebb annak az évnek a végéig hívható be a sorkatonai szolgálat megkezdésére vagy folytatására, amelyikben a hadköteles a 30. életévét betölti[124]:

  - sorkatonai szolgálatát félbeszakították;
  - szolgálathalasztásban részesült, kivéve, ha az nem felsőoktatásban történő nappali képzés miatt került engedélyezésre;
  - nem teljesíthetett sorkatonai szolgálatot, mert
    - előzetes letartóztatásban volt, ellene büntetőeljárás volt vagy szabadságvesztés büntetését töltötte;
    - művészi vagy gyakorló lelkészi hivatása, országgyűlési vagy helyi képviselői, polgármesteri, kisebbségi önkormányzati képviselői jelölése vagy megválasztása miatt;

      Itt szükséges megjegyezni, hogy az európa parlamenti képviselőjelöltre, illetve megválasztott képviselőre a behívás lehetőségének időben történő kiterjesztése nem vonatkozott.
    - bejelentett vagy engedélyezett külföldi tartózkodása miatt;
    - utólagos nyilvántartásban vételének időpontja miatt nem volt behívható.
  - fegyver nélküli vagy polgári szolgálatra vonatkozó kérelmét elutasították vagy bírósághoz keresetlevelet nyújtott be a sorkatonai szolgálat elhalasztására, félbeszakítására vagy behívás alóli mentesítésre vonatkozó határozat felülvizsgálatára, - emiatt a behívást elhalasztották vagy amennyiben már katonai szolgálatát töltötte emiatt leszerelték, - viszont a bíróság elutasította a felülvizsgálati kérelmet. Amennyiben a bíróság a keresetlevelet a behívások akadályánál

[123] 1993. Hvt. 98. §
[124] 1993. Hvt. 100. § (5) bekezdés alapján

meghatározott időpontokig nem bírálta el, a hadköteles a jogerős határozat hatályba lépésétől számított hat hónapon belül volt behívható sorkatonai szolgálatra[125].

- A póttartalékos hadkötelest 35 éves koráig lehetett 3 hónapos kiképzésre behívni.[126]

Ha a hadköteles nem teljesítette bejelentési, tájékoztatási vagy megjelenési kötelezettségét és ezért nem került a jogszabályban meghatározott határidőkig behívásra, ezen határidőkön túl, de legfeljebb a 40. életévének betöltéséig is behívható volt. Ebben az esetben a hadkiegészítő parancsnokságnak külön határozatot kellett hoznia a behívási életkor módosítására, amelyre vonatkozóan a hatósági eljárást egy éven belül meg kellett indítania attól az időponttól számítva, amikor a kötelezettségmulasztás a tudomására jutott. A határozatot másodfokon a Honvéd Vezérkar főnöke bírálta el, és a hadköteles a 40. életkor eléréséig, a határozat vagy a másodfokú döntés elleni bírósági keresetlevél benyújtása esetén az ítélet jogerőre emelkedésétől számított két éven belül volt a hadköteles az életkorától függetlenül sorkatonai behívható. Ugyanezen szabályok vonatkoztak arra a hadkötelesre is, aki a szolgálathalasztás, illetve a félbeszakítás okának megszűnését elmulasztotta bejelenteni. [127]

Egyéb, a behívás tervezését befolyásoló okok

- A hadkiegészítő parancsnokságnak a tervezés során törekednie kellett arra, hogy a hadköteles az alap- és a szakalapozó kiképzést követően sorkatonai szolgálatát a lakóhelyéhez közeli helyőrségben teljesítse[128].
- A lelkészek a póttartalékos állományba tartoztak a sorköteles korban is, és csak póttartalékos szolgálatra voltak behívhatók[129].
- Amennyiben egy tartalékos állományba tartozó hadköteles meghagyásra kijelölt munkakört, beosztást töltött be, rendkívüli állapotban a fegyveres erőkhöz tartalékos szolgálatra nem kerülhetnek behívásra[130].
- Behívásra tervezhető volt az a hadköteles is, aki behívását kérte, annak ellenére, hogy testvére, mostohatestvére katonai szolgálatának ideje alatt meghalt;
- Mentesült a tartalékos katonai szolgálat teljesítése alól, a nemzetbiztonsági szolgálat állományába, illetve az egyéb rendvédelmi szervek hivatásos állományába tartozó

[125] 1993. Hvt. 100. § (6) bekezdés alapján
[126] 1993. Hvt. 123. § (3) bekezdés
[127] 1993. Hvt. 102. § 178/1993. Korm. rendelet 79, §
[128] 1993 .Hvt. 100. §
[129] 1993. Hvt. 122. § (3) bekezdés szerint
[130] 178/1993. Korm. rendelet 103. §

hadköteles, illetve az, akit a honvédelmi miniszter a tartalékos szolgálat alól mentesít[131], vagy akit a hadkiegészítő parancsnok méltányosságból mint munkavállalót a jogszabályban felsorolt indokok alapján szolgálathalasztási részesített, vagy a tartalékos szolgálatteljesítés alól ideiglenesen mentesített[132].

- A katonai, rendvédelmi felsőoktatási tanulmányait sikeresen befejező hadköteles mentesült a sorkatonai szolgálat alól.[133]
- Ha a katonai, illetve rendvédelmi felsőoktatási intézmény hallgatója abbahagyta a tanulmányait és katonai szolgálatra alkalmas volt, a tanintézmény által igazolt kiképzés, illetve gyakorlati idejével csökkentett sorkatonai szolgálatra volt köteles.[134]
- Ha a katonai, illetve rendvédelmi középfokú intézmény hallgatója a tanulmányait a sorkatonai szolgálat jogszabályban megállapított időtartamánál rövidebb ideig folytatta, és katonai szolgálatra alkalmas volt, a fennmaradó időre sorkatonai szolgálatra volt köteles.[135]
- A Honvéd Vezérkar főnöke a sorkatonai szolgálat hátralévő időtartamát az oktatási intézmény vezetőjének javaslatára csökkenthette vagy elengedhette, amennyiben a jogviszony megszüntetése, megszűnése nem a katonai, illetve a rendvédelmi felsőfokú intézmény hallgatója hibájából történt[136].
- Az a hadköteles, akinek polgári szolgálatra való kérelmét pozitívan bírálták el, katonai szolgálatot kérelmére sem teljesíthetett[137].

Tartalékos szolgálatra történő behívásnál figyelemmel kellett lenni arra, hogy a behívás céljától függően összesen, illetve adott időszakon belül hány napra lehetett az érintett hadkötelest behívni. Tartalékos hadköteles békeidőszaki behívása esetén meghatározó volt, hogy parancsoki beosztásba került-e tervezésre. [138] Ezzel egyidőben a tervezés során a sorkatonai és a tartalékos, valamint a póttartalékos és a tartalékos katonai szolgálatok együttes

---

[131] 1993. Hvt. 126. § (1) bek. a)-b) pont alapján
[132] 1993. Hvt. 127. §
[133] 1993. Hvt. 96. § (4) bekezdés
[134] 1993. Hvt. 96. § (4) bekezdés
[135] 1993. Hvt. 96. § (3) bekezdés
[136] 1993. Hvt. 96. § (5) bekezdés
[137] 1993. Hvt. 117. §
[138] 1993. Hvt. 124. § *„(1) Tartalékos beosztásba történő felkészítésre a beosztásba helyezés előtt egy alkalommal legfeljebb 25. napra hívható be. Ezenfelül 30 (parancsnok 35) éves koráig egy alkalommal továbbképzésre legfeljebb 30, mozgósítási gyakorlatra egy alkalommal legfeljebb 20, mozgósítási parancsnoki foglalkozásra 5 évenként legfeljebb 5 napra hívható be. A hadköteles a 123. § (1) bekezdésének a)-c) és e) pontja szerinti célból tartalékos katonai szolgálatra összesen legfeljebb 90 nap időtartamra hívható be, függetlenül a sorkatonai szolgálatban eltöltött időtől.”*

időtartamát is figyelni kellett[139], továbbá a tartalékos hadköteles továbbképzésre csak a sorkatonai szolgálatból történő leszerelést követő egy év után volt behívható.[140]

Az önkéntes tartalékos beosztására való felkészítésre egy alkalommal 25 napra, ezt követően évente legfeljebb 15 napra volt behívható a szerződésének lejártáig.[141]

A tartalékos hadköteles a megállapított katonai szolgálat maximális időtartamán felül, amennyiben önként jelentkezett, ipari szerencsétlenség, illetve elemi csapás esetén történő segítségnyújtás, illetve közveszély vagy közérdekű üzem működésének megzavarása, vagy jelentős méretű egyéb katasztrófa esetén[142] legfeljebb 6 hónapon keresztül különleges katonai szolgálatot teljesíthetett, illetve amennyiben honvédelmi érdek indokolja, szintén önkéntes jelentkezés alapján időbeni korlátozás nélkül volt behívható tartalékos katonai szolgálatra.[143] Erre vonatkozóan a tartalékos hadkötelesnek írásbeli jelentkezést kellett benyújtania a hadkiegészítő parancsnokságon. A szolgálatteljesítés helye, ideje és időtartalma a honvédelmi érdek figyelembe vételével, a hadkötelessel egyeztetve került meghatározásra.[144]

A hadköteles a sorkatonai szolgálatának megkezdése előtt önként jelentkezhet tiszti, illetve tiszthelyettesi tartalékos parancsnoki képzésre az iskolai végzettségének megfelelően. Tartalékos tisztképzésen felsőfokú, tiszthelyettes képzésen középfokú végzettséggel rendelkező hadköteles vehetett részt.[145]

Mozgósítás esetén kizárólag azok a besorozott hadkötelesek nem voltak behívhatók, akik[146]:

- katonai szolgálatra alkalmatlanok voltak;
- állam elleni bűncselekmény miatt vagy egy ítéletben legalább három évet elérő, vagy több ítéletben legalább öt évet elérő szabadságvesztésre voltak ítélve és még nem mentesültek a hátrányos jogkövetkezmények alól;

---

[139] 1993. Hvt. 124. § *„(4) Békében az (5) bekezdésben foglaltakon felül*
a) a sor- és tartalékos katonai szolgálat együttes időtartama 6 hónapos sorkatonai szolgálatot telesítettek esetén a 9 hónapot nem haladhatja meg,
b) a póttartalékos és a tartalékos katonai szolgálat együttes időtartama a 6 hónapot nem haladhatja meg.
(5) A 22. § (1) bekezdésének h) pontjában foglaltak teljesítése érdekében (katasztrófa elhárítására) a tartalékos hadköteles a (4) bekezdésben foglalt időtartalom felül, 2 hónapot meg nem haladó tartalékos katonai szolgálatra behívható."
[140] 1993. Hvt. 123. § (2) bekezdés alapján
[141] 1993. Hvt. 124. § (3) bekezdés alapján
[142] 1993. Hvt. 22. § (1) bek. h) pontban meghatározott feladatok
[143] 1993. Hvt. 124. § (6)-(7) bekezdés alapján
[144] 178/1993. Korm. rendelet 98/A. §
[145] 1993. Hvt. 125. § (1)-(2) bekezdés
[146] 1993. Hvt. 130. § (1) bekezdése alapján

- saját háztartásukban két vagy több kiskorú vér szerinti, nevelt, mostoha vagy örökbefogadott gyermeket neveltek;
- a behívás alóli mentesítésüket kérték, mivel sorkatonai szolgálat alól a jogszabály alól mentesültek, viszont ennek ellenére a behívásról értesítést, illetve behívóparancsnot kaptak.

A tartalékos és a póttartalékos hadkötelest tájékoztatni kellett a tervezett behívásáról, annak időpontja előtt legalább 6 hónappal[147].

A behívóparancsot a bevonulás időpontja előtt legalább 15 nappal kellett kézbesíteni a hadköteles részére[148]. Amennyiben a hadkiegészítő parancsnokság a behívóparancs kiküldését követően szerzett tudomást olyan okról, amely alapján a hadköteles nem kerülhetett behívásra a behívóparancsot határozattal vissza kellett vonni. Ha a hadköteles a behívás alóli okok fennállásának ellenére (amelyet bejelentett, illetve a hadkiegészítő parancsnokságnak adatszolgáltatás útján a jogszabály szerint meg kellett kapnia) a tervezett behívás időpontjáról értesítést vagy behívóparancsot kapott, a Honvéd Vezérkar főnökétől kérhette a behívás mentesítését. Mivel a behívóparancs már első fokon kiadott határozatnak számított, a mentesítést, mint fellebbezést kellett a másodfokú hatóság részére megküldeni.

Szolgálathalasztás

Az egészségügyi és a közérdekű szolgálathalasztás kivételével a szolgálathalasztások engedélyezéséről a hadkiegészítő parancsnok első fokon határozatban döntött. Másodfokon a Honvédség Vezérkari főnöke bírálta el a fellebbezést, amely bíróságon volt megtámadható.

Egészségügyi szolgálathalasztás

Az egészségügyi szolgálathalasztásról a sorozóbizottság döntött, amennyiben a megbetegedés, egészségügyi állapotváltozás a sorozást követően történt, a hadkiegészítő parancsnok a sorozó szakfőorvos javaslata alapján engedélyezte. Amennyiben az orvosi igazolás alapján nem lehetett az egészségügyi állapotot egyértelműen megítélni, az engedélyező jogkört gyakorló (hadkiegészítő parancsnok vagy sorozóbizottság) a hadkötelest a megjelenési kötelezettség elrendelésével szakorvosi vizsgálatra küldte, és annak eredménye alapján döntött a szolgálathalasztásról, illetve sorozóbizottság esetén a hadköteles alkalmassági fokáról. Az engedélyező ellenőrző orvosi vizsgálaton történő megjelenést is elrendelhetett, illetve a sorozáson való ismételt megjelenést is. Sorozóbizottság által történő

[147] 1993. Hvt. 123. § (4) bekezdés
[148] 1993. Hvt. 101.§

engedélyezés esetén a szolgálathalasztás idejére a hadkötelest katonai szolgálatra ideiglenesen alkalmatlanná kellett minősíteni. Amennyiben a hadköteles a bevonáskor lett egészségügyi probléma miatt elbocsátva, ezt követően a sorozó szakfőorvos tett javaslatot a következő behívás időpontjára, illetve arra, hogy a katonai szolgálatra való alkalmasságát ismételten meg kell-e állapítani[149].

A fentiekből megítélhető, hogy az egészségügyi szolgálathalasztás minden esetben orvosi javaslatra történt, viszont a hadkiegészítő parancsnokságtól több, időben egymást követő döntést is igényelhetett, a folyamatot időben nyomon kellett követni, és minden döntésről határozatot kellett kiállítani.

Családfenntartói szolgálathalasztás

Családfenntartói szolgálathalasztásra való kérelem esetén a hadkötelesnek minden esetben igazolnia kellett, hogy vonatkozásában fennáll a családfenntartói kötelezettség. A szükséges kezelőorvosi igazolás, illetve bírósági vagy gyámhivatali határozat benyújtása mellett jegyző által kiadott családfenntartói igazoláshoz környezettanulmány készült, amely elkészítésébe a hadkiegészítő parancsnokság kijelölt képviselője is bevonható volt. Indokolt esetben a hadkiegészítő parancsnok kezdeményezte a jegyzőnél a családfenntartói igazolás felülvizsgálatát, illetve új környezettanulmány készítését. Ha az erre vonatkozó intézkedést elutasították vagy megtagadták, a hadkiegészítő parancsnok törvényességi felügyeleti vizsgálatot kezdeményezhetett a megyei közgyűlés elnökétől. A kiadott családfenntartói szolgálathalasztás okát a sorkatonai szolgálatra történő behívás lehetőségének utolsó évében a hadkiegészítő parancsnokságnak meg kellett vizsgálni, szükséges esetben az előzőleg említett felülvizsgálatot kezdeményezni[150].

A családfenntartói szolgálathalasztás vonatkozásában is megállapítható, hogy egy több részből álló hatósági ügyintézést fed le, amelyben a hadkiegészítő parancsnokságnak a jegyzővel, mint hatósággal szorosan együtt kellett működnie.

Tanulmányi szolgálathalasztás

Amennyiben a hadköteles szakiskolában, középiskolában vagy általános iskolában nappali rendszerű oktatásban vett részt, annak évnek a június 30-ig kellett szolgálathalasztást engedélyezni, amikor a hadköteles a 25-ik életévét betölti. Ha a hadköteles felsőoktatási intézményben első alapképzésben vett részt, annak évnek a december 31-ig részesült

[149] 178/1993. Korm. rendelet 84. §
[150] 1993. Hvt. 106. § és 178/1993. Korm. rendelet 86. §

szolgálathalasztásban, amelyikben a 30-ik életévét betöltötte. Kérelmére szolgálathalasztásban részesült. Minden egyéb esetben a fenti korhatárok, mint kizáró okok figyelembe vételével a szolgálathalasztás a körülmények vizsgálatát követően engedélyezhető. A kérelem elbírálásához az oktatási intézménynek igazolnia kellett a tanulói jogviszony fennállását, illetve egy éven belüli megkezdését. Minden esetben vizsgálni kellett az oktatási intézményt, is, mivel kizárólag az állam által elismert tanintézet hallgatója részesülhetett a kedvezményben. Külföldi iskola esetén a kérelemhez csatolni kellett az Oktatási Minisztérium nyilatkozatát, miszerint az ott kiállított oklevél elismerhető. Amennyiben az oktatási intézmény adatszolgáltatása szerint a tanulói jogviszony már nem áll fenn, a szolgálathalasztást meg kell szüntetni[151].

A tanulmányi szolgálathalasztás is több feltétel vizsgálatát igényelte, nem csak az engedélyező döntés meghozatalához, hanem a szolgálathalasztás fennállása idején is.

Közérdekű szolgálathalasztás

Amennyiben a hadköteles az állami vagy társadalmi életben, a tudomány, a sport vagy a művészet terén, illetve a nemzetgazdaságban kiemelkedő tevékenységet folytatott, a feladat vonatkozásában illetékes miniszter vagy a lakóhely szerint illetékes megyei közgyűlés elnökének javaslatára a honvédelmi miniszter közérdekű szolgálathalasztást engedélyezhetett legfeljebb két évre[152]. Amennyiben a hadköteles a tudomány, a sport vagy a művészet terén folytatott kiemelkedő tevékenysége miatt mentesítést kapott a szolgálatteljesítés alól, számára közérdekű szolgálathalasztás nem volt engedélyezhető a továbbiakban.[153]

Személyi érdekű szolgálathalasztás

Jogos személyi érdekből, amennyiben ez megfelelően volt igazolva, kivételes méltánylást érdemlő esetben személyi érdekű szolgálathalasztást engedélyezhetett a hadkiegészítő parancsnok legfeljebb két évre, amelyet kérelemre meg lehetett hosszabbítani[154]. A hadkiegészítő parancsnokság ebben az esetben a családfenntartói kötelezettség fennállásának vizsgálatához hasonlóan szintén a jegyzővel működött együtt, az ebben az esetben is környezettanulmányt készített[155].

A szolgálathalasztások során is a hatósági ügyintézés szabályait kellett alkalmazni, a kérelem beérkezésétől az engedélyezett szolgálathalasztás végdátumáig. A vonatkozó

[151] 1993. Hvt. 107. §
[152] 1993. Hvt. 109. §
[153] 1993. Hvt. 109/A. §
[154] 1993. Hvt. 110. § (1) bekezdés
[155] 178/1993. Korm. rendelet 89. §

döntések előkészítése, a szükséges vizsgálatokban történő részvétel, az engedély nyomonkövetése a szükséges feltételek folyamatos vizsgálatával, illetve szükség esetén az engedély visszavonása folyamatos munkát igényelt. Külön figyelmet igényelt a hadkiegészítő parancsnok döntése iránt a Honvéd Vezérkar főnökéhez, mint másodfokú hatósághoz benyújtott fellebbezés, mivel az alapesetben nem volt halasztó hatállyal a behívóparancsra, viszont a kérelem elbírálásáig indokolt esetben a behívást el lehetett halasztani[156]. Ezekre való tekintettel kimondható, hogy a szolgálathalasztások nagy leterheltséget jelentettek a szakállomány számára, amely az előkészítést és az engedélyező határozat feltételei fennállásának vizsgálatát tekintve időben is több éves, szakaszos ügyintézést jelentett.

Bevonulás előkészítése

A bevonulás előkészítése során a hadkiegészítő parancsnokság a bevonulás időpontja előtt legalább három hónappal behívóparanccsal értesítette a hadkötelest, hogy mikor és hol kell megjelennie és mit szükséges magával vinnie.

Bevonulás

A bevonuláskor a hadkötelessel három különböző helyzet állhatott fenn:

- Igazoltan vagy igazolatlanul nem jelent meg.
- A bevonuláskor a hadköteles jelenthetett be olyan adatváltozást (szociális vagy egészségügyi), amely a katonai szervezet részére történő átadást befolyásolta, megakadályozta. Amennyiben a megfelelő módon ezt igazolta, a hadkiegészítő parancsnokság képviselője elbocsátotta a behívásról.
- A hadköteles nem jelentett be semmilyen akadályozó okot, vagy ha bejelentett, a hadkiegészítő parancsnokság képviselője a bejelentést vagy az igazolást nem fogadta el, és a hadköteles átadásra került.

A hadköteles a behívóparanccsal ingyen utazott a bevonulás helyére, amelyet ott átadott a személyazonosító igazolványával és az útlevelével együtt a hadkiegészítő parancsnokság képviselője számára. A civil személyazonosításra alkalmas okmányai helyett a hadköteles a katonai szolgálatának ideje alatt a honvédség Okmánykezelő Irodája[157] által elkészített katonai igazolvánnyal került ellátásra.

Amennyiben a hadköteles nem tudott a behívás helyén az adott időpontban megjelenni, a távolmaradás okának megszűnését követően köteles volt jelentkezni: a behívás időpontjától

[156] 1993. évi Hvt. 111. §
[157] Az MH Katonai Igazgatási és Adatfeldolgozó Központ szervezeti eleme volt

számított 72 órán belül a katonai szervezetnél, azt követően a hadkiegészítő parancsnokságon. Utóbbi esetén a katonai szervezet parancsnokának javaslata alapján döntött a hadkiegészítő parancsnok az adott személy átadásáról[158].

Amennyiben a hadköteles egészségi probléma miatt nem került átadásra, a sorozó szakfőorvos tett javaslatot a rendelkezésre álló, benyújtott igazolások, egészségügyi dokumentumok alapján, hogy a hadköteles meddig nem behívható, illetve, hogy ismét le kell-e sorozni.[159]

Tartalékos állomány „kiírása"

A tartalékos hadkötelesek vonatkozásában az 1993. Hvt. és a 178/1993. Korm. rendelet többször említette a tartalékos beosztásra történő felkészítést, viszont azt nem szabályozta részleteiben, hogy a beosztás megállapítása hogyan történt. A katonai szervezetek az üres, békében nem feltölthető hadi beosztásaiknak a hadköteles állományból történő feltöltésének tervezése érdekében egyeztettek a hadkiegészítő parancsnokságokkal. Alapvetően a náluk sorkatonai szolgálatot töltött hadköteleseket tervezték ugyanolyan vagy hasonló beosztásra. Az egyeztetések évente kerültek végrehajtásra a szükséges pontosítások végrehajtása érdekében.

A személyi kiegészítéssel összefüggő egyéb feladatok

A hadkiegészítő parancsnokság szakmai segítséget nyújtott a jegyző részére a polgármesteri hivatal mozgósítási tervének elkészítésében.

Amennyiben mozgósítási gyakorlat került elrendelésre annak költségeit utólag a polgármesteri hivatal részére a hadkiegészítő parancsnokság térítette meg.

A hadköteles kor felső korhatárának elérésekor a hadkiegészítő parancsnokság írásban értesítette az adott hadkötelest, hogy a továbbiakban hadkötelezettség már nem terheli, úgynevezett „obsit" került kiküldésre, illetve az értesítéssel együtt egy igazolást is kapott a hadkötelezettség alapján letöltött katonai szolgálatáról[160].

A megjelenési kötelezettségét teljesítő hadköteles útiköltségét a hadkiegészítő parancsnokság térítette meg[161].

---

[158] 178/1993. Korm. rendelet 67. § (1) bekezdés
[159] 178/1993. Korm. rendelet 85. § (1) bekezdés
[160] 1993. Hvt. 131. §
[161] 1993. Hvt. 142. § (1) bekezdés

Kötelezettség mulasztása és megtagadása miatt eljárás megindítása

Amennyiben a hadköteles megjelenési vagy bevonulási kötelezettségét nem teljesítette, bűntettet követett el, amely a jogszabály alapján három évig terjedő szabadságvesztéssel volt büntetendő. Ebből adódóan, ha a hadköteles nem jelent meg pl. sorozáson, adategyeztetésen, katonai szolgálatra való alkalmasság elbírálásával összefüggő orvosi vizsgálaton[162] vagy katonai okmányok és személyi felszerelések átvétele, illetve visszaadása céljából[163], a hadkiegészítő parancsnoknak eljárást kellett kezdeményeznie.

Szabálysértési eljárást vont maga után, ha a hadköteles jelentkezési vagy tájékoztatási, illetve sorkatonai vagy polgári szolgálathalasztással kapcsolatos kötelezettségét elmulasztotta vagy nem vetette magát alá az elrendelt orvosi vizsgálatnak.[164]

Hatósági ügyintézés

A hadkiegészítő parancsnokság feladatai ellátása során hatósági jogkörrel rendelkezett. Ez közvetlenül a jogszabályokban nem került feltüntetésre, viszont azzal, hogy a hadkiegészítő parancsnok határozatot hozott, illetve a hadkiegészítő parancsnokság sorozásra rendelés vonatkozásában felhívást küldött ki, olyan feladatokat delegált, amelyeket csak egy hatóság hajthatott végre[165]. Ezáltal a hadkiegészítő parancsnokságnak az eljárásai, ügyintézései során meg kellett felelnie az államigazgatási eljárásról szóló 1957. évi IV. törvényben meghatározottaknak. Ugyanez a helyzet állt fenn az első-, illetve a másodfokú sorozóbizottságok tekintetében.

A katonai (hadköteles) nyilvántartáshoz jogszabályban meghatározott adatszolgáltatások térítésmentesek voltak, a hadkiegészítő parancsnokságok, illetve a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve az adatszolgáltatások teljesítéséért költség megfizetésére nem volt kötelezhető[166].

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény nem tért ki rá, de a katonai nyilvántartásból történő adatszolgáltatások illetékmentesek voltak.

Az ügyintézés módja

Az ügyintézés alapvetően papíron történt. A hadköteles személyesen a szükséges dokumentumok bemutatásával, illetve postai úton a szükséges iratok, illetve azok

---

[162] 1993.Hvt. 85. § (1) bekezdés
[163] 1993. Hvt. 86. §
[164] 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet az egyes szabálysértésekről 32. § - 35. § és 41. §
[165] 1957. évi IV. törvény az államigazgatási eljárásról határozta meg.
[166] 1993. Hvt. 76. § (5) bekezdés

másolatának csatolásával teljesítette tájékoztatási és bejelentési kötelezettségét. A hadkiegészítő parancsnokság postai úton szólította meg a hadkötelest, illetve a közigazgatási szerveket, adatszolgáltatókat. Az adatszolgáltatók nagy része papír alapon küldte meg az adatokat, az országos illetékességgel rendelkező szervek egy része (pl. Belügyminisztérium) elektronikus úton teljesítette az adatszolgáltatást.

1.8. Meghagyás

A meghagyás a személyi kiegészítés egyik önálló eleme, viszont a honvédelmi igazgatási feladatokban részt vevő szervek részére önálló feladatrendszerként is definiálható. Véleményem szerint a kutatásomban vizsgált időszakok alatt a jogszabályokban nem került pontosan, teljes mértékben meghatározásra, mi is a jelentősége ennek a jogintézménynek, ezért szükségesnek tartom ennek bemutatását:

Az önálló magyar fegyveres erőre vonatkozó első jogszabály kialakításakor a jogalkotók már felismerték, hogy vannak olyan intézmények, amelyeknek mindek időszakban működniük kell, alapvetően a civil lakosság ellátása értekében. Ennek megfelelően a véderőről szóló 1868. évi XL. törvénycikk már tartalmazott a meghagyásra vonatkozó szabályzást, amely szerint a *„Nyilvános szolgálatban álló tisztviselők, tanárok és tanitók”* a szakminiszter ajánlatára „alkalmazásukban meghagyathatnak”[167].

A 2004 előtti időszakban a meghagyást a honvédelemről szóló 1993. évi CX. törvény és annak végrehajtási rendelete szabályozta. A törvény alapján *„Rendkívüli állapot idején a hadköteles által betöltött vagy a számára kijelölt munkakörhöz fűződő fontos közérdekből a hadköteles behívása ideiglenesen mellőzhető*[168]**.”** Ebben az időszakban a meghagyás, mint fogalom konkrétan nem került definiálásra, de a feladat célja egyértelműen megfogalmazásra került.

Az önkéntes tartalékos jogviszony szabályozásáról szóló 22/2002. (IV. 10.) HM. rendelet az önkéntes tartalékos állomány toborzását a kiképzéssel rendelkező hadköteles tartalékos és leszerelt hivatásos, szerződéses állományból a hadkiegészítő parancsnokságok és katonai szervezetek részére határozta meg. A meghagyással kapcsolatban a HM rendelet kimondta, hogy a meghagyásban érintett munkakört betöltő tartalékos esetén akkor lehet önkéntes tartalékos szerződést kötni, ha a munkáltatóval történt egyeztetést követően, amennyiben a meghagyás megszüntetésre került.

---

[167] 1868. évi XL. törvénycikk a véderőről 26. §
[168] 1993. évi Hvt. 130. § (2) bek.

Ezzel egyidőben az 1993. Hvt. végrehajtási rendelete a munkakör feladatainak folyamatos végrehajtása érdekében kimondta, hogy a meghagyott tartalékos hadkötelesek rendkívüli állapot fennállása idején tartalékos katonai szolgálatra nem hívhatóak be,[169] A fentiekből kiderül, hogy ezen időszakban kizárólag a meghagyásra kijelölt munkakört betöltő hadkötelesek közül kizárólag tartalékos állományban lévők kerülhettek felmentésre a hadkötelezettség alapján történő szolgálatteljesítés alól, viszont ez a felmentés kizárólag a rendkívüli állapotban elrendelt, tartalékos katonai szolgálatra vonatkozott. A sorkatonai szolgálatra kötelezettek, illetve a póttartalékos állományban lévők vonatkozásában a felmentés nem került meghatározásra.

1.8.1. Meghagyási kategóriák

A fejezet elemzése szempontjából vizsgált hatályos jogszabályok rendelkezései alapján a meghagyásba bevont szerveket fontosságuknak megfelelően I-IV. kategóriába sorolták be:

- Az I. kategóriába tartozó szervek személyi állományába tartozó valamennyi tartalékos hadköteles automatikusan a beosztásában került meghagyásba. Ezen kategória szervezeteit a kormányrendelet sorolta fel.
- II-III. kategóriába tartozó szervek kizárólag a rendkívüli állapot feladatainak ellátáshoz feltétlenül szükséges személyeket jelölhették ki. A II. kategória szervezetei az I. kategóriához hasonlóan felsorolásra kerültek a kormányrendeletben, a III. kategóriába tartozó szerveket a minisztériumok jelölték ki.
- A IV. kategóriába a helyi alapellátást végző szervezetek tartoztak. Amennyiben a feladataikat a személyi állományukba tartozó hadkötelesek nélkül nem tudták megoldani, a szükséges hadkötelesek meghagyásba helyezéséről a polgármester javaslatára – mérlegelve a katonai szakképzettséget és a polgári munkakört – a hadkiegészítő parancsnok döntött. Amennyiben a döntéssel a polgármester nem értett egyet, a honvédelmi érdek figyelembe vételével a védelmi bizottság hozott végleges döntést[170]. A kijelölésről viszont minden esetben a területileg illetékes védelmi bizottság hozott határozatot[171].

[169] 178/1993. Korm. rendelet 103. § (2) bek.
[170] 178/1993. Korm. rendelet 104. §
[171] 178/1993. Korm. rendelet 106. § (5) bek.

A minisztériumok a saját szervezetük és az általuk meghagyásba kijelölt szervek vonatkozásában a meghagyás feladatait és szabályait rendeletben szabályozták, ezzel lehetővé téve a saját, tárcaszintű ellenőrzés meghatározását.

Ezen időszakban nem került meghatározásra, hogy a gazdasági-anyagi szolgáltatásra kijelölt szervezetnek meghagyásba kell kerülnie, így fennállt a veszélye annak, hogy szolgáltatás végrehajtásához szükséges hadköteles állomány behívásra kerül, ezáltal az adott szervezet nem vagy nem teljes mértékben tudta volna végrehajtani a kijelölésben számára előírt kötelezettségeket.

1.8.2. Adatszolgáltatások

A meghagyásba bevont szervek meghagyási névjegyzéket készítettek, amely tartalmazta a meghagyásra tervezett személy nevét, születési évét, anyja nevét, bejelentett lakóhelyét és beosztását[172], tehát a természetes személyazonosító adatok közül a születési helyet nem.

A meghagyásba bevont szervek listáját tartalmazó jegyzéke minden évben egyszer pontosításra került. A meghagyási névjegyzékeket a meghagyásba bevont szervek szintén évente egyszer pontosították és megküldték az illetékes hadkiegészítő parancsnokság részére: I-III. kategóriába tartozó szervezetek minden év február 28-ig, IV. kategóriába tartozó szervezetek minden év április 30-ig[173].

1.8.3. Meghagyás ellenőrzése

A honvédelmi miniszter a meghagyás tekintetében minden szervre vonatkozóan ellenőrzési jogkörrel rendelkezett. A meghagyásra történő kijelölést végző szervek (minisztériumok, védelmi bizottságok) kizárólag az általuk kijelölt szervek tevékenységét ellenőrzik[174]. Az eljárásrendet a jogszabályok nem tartalmazták.

1.9. Végrehajthatóság vizsgálata

A tartalékossal feltölthető hadi beosztásokra hadkötelesek voltak tervezve, amelyek évente a bejelentett adatváltozások alapján módosításra kerültek. Ezáltal az első feltöltés tervezése és annak pontosítása folyamatosan végrehajtott feladat volt. Ezen állomány a náluk lévő behívóparanccsal 3 nap alatt bevonult a meghatározott katonai szervezethez, így ezen időn belül minden katonai szervezet személyi állománya feltöltésre került.

---

[172] 178/1993. Korm. rendelet 106. § (1) bek.
[173] 178/1993. Korm. rendelet 106. § (6)-(8) bek.
[174] 178/1993. Korm. rendelet 108.§ (1) bek.

A békeidőszaki tartalékos behívásokból adódóan nemcsak az új eszközök és fegyverzet kezelését gyakorolták be, hanem a gyakorlatokon és az összekovácsolásokon történő részvétel biztosította az egyéni és az alegységszintű feladatok végrehajtását is, ezáltal nemcsak a behívásuk, hanem az igénybevételük is a lehető legrövidebb időn (pár napon) belül megvalósulhatott.

1.10. Fejezeti részösszegzés

Hatályos jogszabályok érvényessége, alkalmazhatósága

A katonai igazgatási feladatokat meghatározó 1993. Hvt. a 178/1993. Korm. rendelettel egységes szerkezetben is feldolgozható volt, ezzel egyidőben megállapítottam, hogy a feladatok végrehajtásához minden szükséges jogszabály hatályban volt, a feladatok vonatkozásában a jogszabályok nem mondtak ellent egymásnak, illetve nem alapultak és nem hivatkoztak már hatálytalan szabályozókra. A hadkötelessel történő személyi kiegészítés vonatkozásában a tartalékos állomány beosztásra tervezésének kivételével a jogszabályok teljes mértékben lefedték és részletesen meghatározták az előkészítés és tervezés feladatait, illetve a végrehajtáshoz szükséges eljárásrendet.

Adatkezelés

A hadkiegészítő parancsnokságok hatósági jogköre nem került meghatározásra, a feladatokat meghatározó jogszabályokból közvetetten volt megállapítható. A katonai nyilvántartás vonatkozásában az adatkezelők tekintetében nem határozta meg pontosan az adatkezelés célját, viszont a nyilvántartás vezetésének célja kizárólag a hadkötelezettségre vonatkozóan került meghatározásra.

A naprakész adatok folyamatos rendelkezésre állását a hadkötelesek bejelentési, megjelenési és tájékoztatási kötelezettségük teljesítésével, illetve az adatszolgálatásra kötelezett szervezetek a megküldött adatokkal biztosították. A hadkötelesekre vonatkozóan a katonai igazgatási szervek által a katonai nyilvántartásban kezelhető adatok nem fedték le teljes mértékben a feladatok végrehajtásához szükséges adatokat, ezzel egy időben viszont a hatályos jogszabályok olyan adatokra vonatkozó bejelentési, adatszolgáltatási kötelezettséget – ezáltal a hadkiegészítő parancsnokságok számára olyan adatokra vonatkozó adatkezelést – határoztak meg, amelyek a hadkötelesek adatait tartalmazó katonai nyilvántartásban nem voltak kezelhetők.

Feladatok

A folyamatos hadkötelezettség és a jogszabályban meghatározott, minden időszakban azonos eljárásrenddel kezelhető, illetve rendelkezésre álló adatok valamint a folyamatosan végrehajtható feladatok teljes mértékben biztosították a különleges jogrendi személyi kiegészítés végrehajtását, amely ebben az időszakban kizárólag hadkötelessel történt.

A hadkötelezettség alapján meghatározott három típusú katonai szolgálat külön biztosította a katonai ismeretekre, illetve az adott beosztásra történő felkészítést, valamint a már megszerzett ismeretek szinten tartását, gyakorlását.

A katonai szervezetek tartalékos beosztásaira már előzetesen betervezett tartalékos hadkötelesek kiképzettséggel, és naprakész felkészültséggel rendelkeztek az adott beosztásokra meghatározott feladatok végrehajtására vonatkozóan. A tartalékosok békeidőszaki behívása biztosította a katonai és szakmai ismeretek egyéni és alegyégszinten történő naprakészen tartását, ezáltal az igénybevételük a lehető legrövidebb időn (pár napon) belül megvalósulhatott. Az első feltöltéssel a műveleti készenlétüket elért katonai szervezetek veszteségpótlása a békeidőszakban beosztásra nem tervezett tartalékos állományból történt, az első feltöltéshez már békeidőszakban beosztásra betervezett tartalékosokhoz hasonlóan elsődlegesen a katonai szolgálatuk alatt betöltött, másodsorban a speciális civil végzettség alapján. A sorkatonai szolgálatra történő behívásával pedig megtörtént a tartalékos állomány utánpótlása is. A békeidőszakban végrehajtott teljeskörű tervezés és előkészítés megalapozta a különleges jogrendi személyi kiegészítés lehető leggyorsabb végrehajtását az adott beosztásokra kiképzettséggel és szakmai tapasztalattal rendelkező hadkötelesekkel, ezáltal biztosítva a katonai szervezetek műveleti készenlétének legrövidebb időn belül történő elérését.

Meghagyás

A hadkötelezettség elsődlegessége a meghagyással szemben fennállt, hiszen a sorkatonai szolgálat teljesítése elsődlegességet élvezett, kizárólag a meghagyásban érintett munkakört betöltő tartalékosok behívásától kellett eltekinteni, és attól is csak különleges jogrendben. Ebből megállapítható, hogy a meghagyás ebben az időszakban az érintett szervezeteknek a honvédelmi feladataik végrehajtásának folytonosságát biztosította, hiszen békeidőszakban minden meghagyásban érintett munkakört betöltő hadköteles behívható volt katonai szolgálatra.

A meghagyásban a meghagyási névjegyzéken kívül nem kerültek fogalmak definiálásra, viszont a kategóriák kialakítása, azok időszakos felülvizsgálata, illetve a meghagyási

névjegyzék megküldése részletesen szabályozásra került. Kijelenthető, hogy a meghagyásba bevont szervezetek vonatkozásában a szabályozás megfelelő, viszont az érintett személyi állomány tekintetében hiányos volt.

2. A honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvény hatályossága alatti időszak vizsgálata

2.1. Helyzetkép, tervek

A rendszerváltozást követő évtizedben Magyarország biztonság- és védelempolitikája gyökeresen átalakult, a legnagyobb jelentőségű változás a honvédelem és a honvédelmi igazgatás szempontjából hazánk NATO-csatlakozása (1999) volt, amely az ország katonai védelmi potenciáljának megerősítését is jelentette.

Ezen időszak elejére a Magyar Honvédség állománya jelentősen lecsökkent és a kislétszámú professzionális hadsereg személyi állományának kiegészítése békeidőszakban kizárólag önkéntes alapon, toborzás útján történt. Többek között a Honvédség védelemre történő átállása, illetve az ország NATO[175]-hoz való csatlakozása eredményezte azt, hogy a békeidőszakra meghatározott létszám megegyezett a különleges jogrendre meghatározottal. Ezáltal a Honvédség különleges jogrendi személyi kiegészítési igénye, az előző időszakhoz képest jelentősen lecsökkent. A békeidőszakban egyre hatékonyabban működő toborzás jelentősége a katonai különleges jogrendek idején várhatóan jelképessé válik, a békehiányt elsődlegesen a törvény erejénél fogva elrendelt katonai szolgálattal kell pótolni. Ebből adódóan a hadkötelezettség nem kerülhetett teljesen megszüntetésre, viszont a hadkötelezettség békeidőszaki megszüntetése további jogszabályi módosításokat igényelt. Az ország gazdasági működése az előző évtizedekhez képest az elmúlt években jelentősen megváltozott, valamint a katonai szervezetek békeidőszaki feltöltöttsége az előző időszakhoz hasonlóan nem érte el a háborús feladatok végrehajtásához szükséges műveleti készenlétet. A nemzetgazdaság helyzete, és a folyamatos hadkötelezettség megszüntetése miatt a Honvédség sem volt képes egy váratlan háborúra történő azonnali reagálásra. Ebből következően szükség volt egy olyan, különleges jogrend határozott időre történő bevezetésére, amely közvetlenül a rendkívüli állapot előtti időszakban lehetőséget biztosít a honvédelem felkészülési feladatainak végrehajtására. Az Alkotmányban 2005. január 01-el új katonai különleges jogrendként bevezetésre került a megelőző védelmi helyzet, amely a szükséges jogszabályi környezettel a megfelelő feltételeket biztosította a szükséges feladatok végrehajtásához. Különleges jogrendben lehetőség nyílik a hatósági eljárásrend időleges módosítására is, amely jelentős mértékben megkönnyítheti, illetve felgyorsíthatja a védekezés végrehajtását, illetve az arra vonatkozó közvetlen felkészülést.

---

[175] North Atlantic Treaty Organization (Észak-atlanti Szerződés Szervezete)

2.2. Jogszabályok, szabályozók

A különleges jogrendi személyi kiegészítésre vonatkozó ágazati jogszabályok az előző időszaktól eltérően, nem egy időben kerültek kihirdetésre. A 2004. Hvt. 2005. január 01-én lépett hatályba, amely alapvetően az adatkezelés szabályait és a katonai (hadköteles) nyilvántartásban szereplő adatokat, és a vonatkozó adatszolgáltatásokat határozta meg. A a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvény egyes rendelkezéseiről szóló 71/2006. (IV. 3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 71/2006. Korm. rendelet) 2006. január 01-én lépett hatályba, viszont az a hadkötelessel történő személyi kiegészítés tekintetében csak a jegyzőnek határozott meg igazolási kötelezettséget[176] a 2004. Hvt.-ben behívhatósági akadályként meghatározott adatok tekintetében[177]. A hadkötelessel történő személyi kiegészítés feladatait tartalmazó a hadkötelesek rendkívüli állapotban és megelőző védelmi helyzetben történő katonai szolgálatra való behívásának, katonai szolgálatának és leszerelésének rendjéről szóló 21/2006. (VIII. 8.) HM rendelet (a továbbiakban: 21/2006. HM rendelet) 2006. október 01-én lépett hatályba, tehát a 2004. Hvt és a 21/2006. HM rendelet hatálybalépése közötti időszaban a különleges jogrendi személyi kiegészítés feladatrendszere szabályozatlan volt. A meghagyás tekintetében a szabályozatlanság 2009. május 02-ig állt fenn, amely következtében a meghagyással kapcsolatos feladatok a részletszabályok hiánya miatt nem voltak végrehajthatóak. Itt szükséges megjegyezni, hogy a Honvédelmi Minisztérium és a Honvédség feladatainak tekintetében az értekezés lezárásakor is a meghagyással kapcsolatos követelményekről szóló 8/1994. (V. 20.) HM rendelet volt hatályban, amely tartalmát tekintve nem volt teljeskörűen érvényes és végrehajtható, illetve ezen HM rendelet alapján a honvédelemért felelős miniszter által szerv, szervezet nem került kijelölésre.

A katonai igazgatási szervek 2011. november 15-én történt összevonását és névváltozását a jogszabályok a nem követték le, ezért a 2004. Hvt. hatályon kívül helyezéséig bekövetkező másfél hónapban az új szervezet a hadkiegészítő parancsnokságok részére meghatározott feladatokat, mint jogutód szervezet hajtotta végre.

---

[176] 71/2006. Korm. rendelet 34. §

[177] A jegyző által igazolható, a 2004. Hvt. 22. § (4) bek. c)-e) pontjaiban meghatározott adatok a következők:
„c) saját háztartásában három vagy ennél több kiskorú vér szerinti, örökbefogadott, mostoha vagy nevelt gyermek eltartásáról gondoskodik. E rendelkezés alkalmazása szempontjából nevelt gyermek az, akit a hadköteles legalább egy éve tart el a saját háztartásában.
d) a vele közös háztartásban élő állandó ápolásra, illetőleg gondozásra szoruló egyenes ági rokonát vagy házastársát (élettársát) egyedül ápolja, gondozza,"

2.3. Fogalmak

A **hadköteles** rendkívüli állapot idején és az Országgyűlés külön döntése alapján megelőző védelmi helyzetben a Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkező, nagykorú, magyar állampolgárságú férfi. Ezen személyeket a hadkötelezettség viszont kizárólag meghatározott életkorban - a 18. életév elérésétől a 40. életév betöltéséig[178]- terhelte.

A 2004. Hvt. a **hadkötelezettség** kezdetére vonatkozóan nem teljesen azonos meghatározásokat tartalmazott a házasságkötéssel 18. életévük betöltése előtt nagykorú vált személyek vonatkozásában. Az 5. § (2) bekezdése alapján a nagykorú állampolgárokat terhelte, a 6. § (1) bekezdése szerint viszont a hadkötelezettség a 18. életév betöltésekor kezdődött. Ebben az időszakban is fennállt az a helyzet, hogy a nőket is terhelte a hadkötelezettség, de az általános hadkötelezettség alapján csak a férfiak minősültek hadkötelesnek. A 2005-ben hatályos jogszabályok nem jelentették ki konkrétan a hadkötelezettség megszűnését, illetve felfüggesztését, viszont a 2004. Hvt.-ben meghatározott feladatok a hadkötelezettség megszüntetésére hivatkoztak.[179]

Az előző időszakban megfogalmazott paraméterek közül a lakóhely megfogalmazása változott, az előző időszakban nemcsak az állandó lakóhely volt meghatározó tényező, hanem az is, hogy az adott személynek a Magyar Köztársaság területén kellett élnie. Ezzel alapvetően a kettős állampolgárok hadkötelezettségével kapcsolatos problémát sikerült feloldani, viszont a fogalom módosításával már csak a lakóhely megléte volt meghatározó, az, hogy ott is él az adott személy vagy külföldön tartózkodik, már nem. Feltehetően az egyre nagyobb számban külföldön történő munkavállalás, illetve felsőfokú tanulmányok folytatása indokolta a módosítást.

A jogszabály ezen időszakban is meghatározta a **Honvédség személyi állományát és hadkiegészítési állományát**[180]. Emellett új fogalomként jelent meg a **Honvédség tényleges**

---

[178] 2004. Hvt. 6. § (1) bekezdés

[179] 2004. Hvt. 21. § (4) bekezdés: *„A hadköteles katonát a hadkötelezettség megszüntetését követő 30 napon belül le kell szerelni.”*

[180] 2004. Hvt. 79. § *„A Honvédség személyi állománya ténylegesen szolgálatot teljesítő katonákból, köztisztviselőkből, közalkalmazottakból és a Munka törvénykönyvének hatálya alá tartozó munkavállalókból; hadkiegészítési állománya önkéntes tartalékosokból, kiképzett és kiképzetlen potenciális hadkötelesekből, valamint megelőző védelmi helyzet és rendkívüli állapot idején – a hadkötelezettség bevezetése után – hadkötelesekből áll.”*

katonai állománya[181], amelybe megelőző védelmi helyzet és rendkívüli állapot idején, a hadkötelezettség bevezetését követően a hadköteles katonák tartoztak.

Maga a fogalom konkrétan nem határozta meg, hogy kizárólag hadkötelezettség alapján katonai szolgálatot teljesítő katonák képezték részét a tényleges katonai állománynak, ezért kizárólag a 81.-82.§-sal történő együttes értelmezés alapján volt kimondható, hogy a Honvédség tényleges katonai állománya hadkötelezettség fennállása alatt nem a teljes hadkiegészítési állománnyal bővült, hanem csak a szolgálatot teljesítő hadkötelesekkel.

A **Honvédség hadkiegészítési állományának** definiálása nem követte le a kiképzett tartalékos fogalmának bevezetését, ezt követően is békeidőszakban a kiképzett és kiképzetlen potenciális hadköteleseket határozta meg az állomány részeként, a kiképzett tartalékost viszont nem[182].

A **tartalékos állomány** fogalma az előző időszakban meghatározottakhoz képest jelentősen megváltozott: békében az önkéntes tartalékosok, hadkötelezettség fennállása idején a kiképzett hadkötelesek alkották[183].

Potenciális hadköteles állomány nem került a 2004. Hvt.-ben definiálásra, kizárólag a hadkötelezettség megfogalmazása, a katonai nyilvántartásban békében nyilvántartható személyek meghatározása, illetve a Honvédség hadkiegészítési állománya együttes értelmezéséből derült ki, hogy a hadkötelezettség fennállása alatti hadköteles állomány békeidőszakban a potenciális hadköteles állománynak felelt meg. A kiképzett tartalékos fogalom bevezetésével viszont a potenciális hadköteles állományból kikerültek az előzőleg önkéntesség alapján már katonai szolgálatot teljesítettek, akik a Honvédség állományából már kiváltak.

Kiképzett tartalékos[184] állományba tartozott az a hadkötelezettség alá tartozó személy, aki előzőleg hivatásos, szerződéses vagy önkéntes tartalékos szolgálatot már teljesített, de a Honvédség állományából már kivált[185]. A 2004. Hvt. a fogalom meghatározásakor nem mondta ki, hogy az előzőleg önkéntesség alapján már katonai szolgálatot teljesített férfinak a hadkötelezettség alá kellett tartoznia[186].

---

[181] 2004. Hvt. 80. § (1) bekezdés
[182] 2004. Hvt. 79. § (1) bekezdés
[183] 2004. Hvt. 83. § (1) bekezdés
[184] A fogalom a 2004. Hvt. 2011.01.01-i módosításával került bevezetésre.
[185] HÉREGI Erika (2018): Military administration tasks related to personnel augmentation in the past 20 years in line with the changes of legislation.*Defence Review* 2018. 1. pp. 228.
[186] 2004. Hvt. 83. § (6) bekezdés

A kiképzett tartalékos fogalom bevezetésével nem ismert a jogalkotó szándéka. Ha kizárólag az, hogy az önkéntesség alapján már katonai szolgálatot vállalt személyek vonatkozásában a behívhatóságra vonatkozó időszakot meg akarta hosszabbítani, akkor annak teljes mértékben megfelelt a definíció. Abban az esetben viszont, ha a volt hivatásos, szerződéses és önkéntes tartalékos állományból kiképzett tartalékosként a legalább alapkiképzéssel rendelkező volt katonák behívhatóságának időbeli lehetőségét akarta meghosszabbítani, a definíció nem pontos, hiszen az egy napot önkéntesen szolgálatot teljesítők is ezen kategóriába kerültek, tehát a kiképzett tartalékosok egy része nem rendelkezett alapkiképzéssel sem, illetve biztosan állítható, hogy ezen állomány nagy része nem volt szakkiképzett hadköteles. Ezzel a fogalommeghatározással viszont, az alap-, illetve szakkiképzettséggel rendelkező, kizárólag hadkötelezettség alapján szolgálatot teljesített állomány behívhatósága még mindig 40 éves korra korlátozódott, amellyel több ezer olyan hadköteles nem volt behívható egy olyan helyzetben, amikor a veszély gyors eszkalálódásából következően a megelőző védelmi helyzet nem kerül elrendelésre. Egy ilyen helyzetben viszont a katonai szervezetek első műveleti készenlét elérésére történő feltöltését lehetőség szerint – az alapkiképzés idejét kiiktatva – a hadköteles igényben szereplő beosztásokra szakkiképzéssel rendelkező hadköteles állományból kellett volna megoldani. További kérdéseket vet fel, hogy hadkötelezettségtől eltérő időszakban a hadkiegészítő parancsnokság kezelhette a kiképzett tartalékosok adatait, de az adatkezelés célja nem került meghatározásra.

A kiképzett tartalékos állományba tartozókat szakalapozó kiképzésre kellett bevonultatni, amely viszont nem teljesen volt összeegyeztethető a kiképzett tartalékos fogalmával, hiszen szakalapozó kiképzésre csak alapkiképzés végrehajtását követően kerülhetett sor, ezen állományba viszont a bekerülés feltétele nem az alapkiképzés megléte, hanem a katonai szolgálat teljesítése volt, amely akár egy napot is jelenthetett. Ebből következően olyan hadköteleseket is szakalapozó képzésre kellett volna küldeni, akik még az előző katonai szolgálatuk[187] alatt nem teljesítették az alapkiképzést.

Kiképzetlen hadköteles, aki még nem teljesített katonai szolgálatot.[188]

Kiképzett (katonai szolgálatot teljesített, de szakbeosztásba nem beosztható) **hadköteles** az, aki katonai szolgálatot teljesített, de érvényes katonai szakképesítéssel nem rendelkezik.[189]

---

[187] Értve ez alatt a volt hivatásos, szerződéses, önkéntes tartalékos, valamint az alapkiképzést nem teljesített volt póttartalékos állományt.
[188] 21/2006. HM rendelet 3. § (2) bek. c) pont 3. alpontja alapján
[189] 21/2006. HM rendelet 3. § (2) bek. c) pont 2. alpontja alapján

Ezen fogalommeghatározás szerint kiképzett hadkötelesnél nem volt követelmény az alapkiképzés elvégzése, tehát az a személy is annak minősült, aki az alapkiképzés elvégzése előtt próbaidő alatt (pl. egy nappal a bevonulást követően) leszerelt.

Szakkiképzett (szakbeosztásba beosztható) **hadköteles**, aki katonai szolgálata alatt katonai szaképzettséget szerzett és az még érvényes[190] volt.

A kiképzett és szakkiképzett hadköteles vonatkozásában a kiképzettségi szint meghatározásakor nem játszott szerepet, hogy az adott katonai szolgálatot, amely alatt az alap-, illetve a szakkiképzést megkapta, önkéntesség alapján vállalta vagy törvényben meghatározott kötelezettség alapján teljesítette. Kiképzett tartalékosnak viszont nem számított az a hadköteles, aki szakkiképzést vagy alapkiképzést teljesített a hadkötelezettség alapján elrendelt sor-, tartalékos- vagy póttartalékos szolgálata során. Ebből adódott az a helyzet, hogy szakkiképzéssel rendelkező, kizárólag hadkötelezettség alapján szolgálatot teljesítő potenciális hadkötelesek csak 40 éves korukig voltak behívhatóak, illetve, hogy kiképzett tartalékosnak minősült az, aki csak egy napot volt hivatásos, szerződéses vagy önkéntes tartalékos katona, tehát még az alapkiképzést sem végezte el.

A **hadkiegészítő parancsnokság** a katonai igazgatás területi szerve. Illetékességi területén ellátja a Honvédség állományának toborzás útján, ezen belül a megelőző védelmi helyzet és rendkívüli állapot idején a hadkötelesekkel történő kiegészítésével, a Honvédség és a rendvédelmi szervek részére történő gazdasági anyagi szolgáltatási kötelezettségek teljesítésével, a védelmi igazgatási szervek tevékenységének segítésével, valamint a hadkötelesek, a volt hadkötelesek és a Honvédség nyugállományú tagjai szociális ellátásával és érdekvédelmével kapcsolatos honvédelmi igazgatási feladatokat[191].

A fogalom az előző időszakban meghatározottakhoz képest alapvetően két feladatkör tekintetében változott:

1. A Honvédség személyi kiegészítése minden időszakban történhetett toborzás útján, ezért békeidőszakban ez lett az elsődleges: Hadkötelezettség fennállása idején viszont kiegészült a meghatározott üres beosztások hadkötelessel történő feltöltésével, amely ezen időszakban meghatározóvá vált a feladat végrehajtásának tekintetében.
2. Az előző időszakhoz képest a helyi védelmi igazgatásban betöltött szerepe meggyengült, mivel akkor a helyi védelmi igazgatási szervvel együtt látta el a honvédelem helyi

[190] 21/2006. HM rendelet 3. § (2) bek. c) pont 1. alpontja alapján
[191] 2004. Hvt. 60. §

igazgatását, ezen időszakban viszont csak segítette ezen szervek feladatainak végrehajtását.

Behívó hadkiegészítő parancsnokság alatt a hadköteles bejelentett lakóhelye szerint illetékes hadkiegészítő parancsnokságot kell érteni[192].

Átadó hadkiegészítő parancsnokság alatt a bevonulási hely szerint illetékes hadkiegészítő parancsnokságot kell érteni[193].

A 2004. Hvt. már nem különböztetett meg különböző szolgálat típusokat a hadkötelezettség alapján teljesítésre kerülő katonai szolgálatteljesítés vonatkozásában. Ebből adódóan az 1993. Hvt.-ben definiált hadköteles kor, sorköteles kor fogalmak már nem kerültek meghatározásra. Érdekesség viszont, hogy a mozgósítás eddigi három típusa közül is csak a gazdaságmozgósítás kifejezés szerepel a 2004. Hvt.-ben, a Honvédséget érintő mozgósítás és országmozgósítás viszont nem.

2.4. Hadkötelezettség

A hadkötelezettség ebben az időszakban is általános volt, hiszen minden, a paramétereknek megfelelő személyt érintette. Az időtartam viszont megváltozott: a 2004. Hvt. hatályba lépésekor még általánosan a 18. betöltésétől a 40. életév eléréséig tartott, majd az önkéntes alapon katonai szolgálatot már teljesített, a Honvédség állományából már kivált hadkötelesek vonatkozásában a végdátum a hivatásos katonai szolgálat felső korhatárára változott. Ezáltal ismét megkülönböztetésre került a katonai szolgálatot még nem teljesített és a katonai múlttal már rendelkező hadköteles állomány.

A polgári szolgálatot töltött, vagy arra engedélyt kapott személy viszont már nem minősült hadkötelesnek, függetlenül attól, hogy a szolgálat engedélyezése, illetve a szolgálatteljesítés a 2004. Hvt. hatálybalépése előtt vagy azt követően történt[194]. Ez a fogalommeghatározás viszont csak hadkötelezettség idejére a hadköteles fogalmából zárta ki ezen személyeket, ezért kérdésként merülhet fel, hogy békeidőszakban potenciális hadköteles vagy kiképzett tartalékos lehetett-e? Ezzel egyidőben a következetes jogalkotás hiányát mutatja, hogy az érintettek hivatásos vagy szerződéses szolgálatot vállalhattak, mivel a

---

[192] 21/2006. HM rendelet 10. §
[193] A 21/2006. HM rendelet 10. §-a pontosan így fogalmaz: *„a katonai szervezet helyőrsége szerint illetékes hadkiegészítő parancsnokság”*.
[194] 2004. Hvt. 6. § (1) és (3) bekezdés

jogviszony létesítésénél ez nem volt kizáró feltétel. Ez határozottan érdekes helyzetet generálhatott, amennyiben egy, kiképzett tartalékosnak minősülő személyt polgári szolgálat letöltése miatt nem lehetett behívni hadkötelezettség alapján katonai szolgálatra.

A hadkötelezettség ezen időszakban is a tájékoztatási (adatszolgáltatási), bejelentési, megjelenési és szolgálati kötelezettségből állt.[195] A szolgálati kötelezettség keretén belül katonai, vagy lelkiismereti meggyőződés miatt polgári szolgálat volt teljesíthető[196]. A fegyver nélküli katonai szolgálat már nem volt választható.

A hadkötelezettség elsődlegessége a polgári védelmi kötelezettség, illetve a honvédelmi munkakötelezettséghez képest a 2004. Hvt.-ben már nem került egyértelműen meghatározásra, a hadkötelezettség elsődlegességét a polgári védelmi kötelezettséghez képest a polgári védelemről szóló 1996. évi XXXVII. törvény mondta ki[197].

A hadkötelezettség ezen időszakban is négy különböző kötelezettségből állt:

- tájékoztatási (adatszolgáltatási) kötelezettség;
  amely alapján az előző időszakhoz hasonlóan a hadköteles a jegyző, illetve a hadkiegészítő parancsnokság megkeresésére köteles volt tájékoztatást adni a személyazonosító- és lakcímadatairól, a második állampolgárságáról, a családi állapotáról és a jogszabályban a katonai és polgári szolgálat tervezését és teljesítését befolyásoló tényezőként meghatározott adatairól[198].

- bejelentési kötelezettség;[199]
  A hadkötelesnek be kellett jelentenie a hadkiegészítő parancsnokság részére, ha a főbb, behívást befolyásoló adatai (gyermekei száma, polgári szakképzettsége, beleértve a vezetői engedélyt is, foglalkozása, iskolai végzettsége, közép-vagy felsőfokú nyelvtudása) megváltoztak, illetve a katonai szolgálat félbeszakításának oka megszűnt, valamint, ha az egészségi állapotában bekövetkezett olyan változást, amely a katonai szolgálatra való alkalmasságát befolyásolta csak a sorozást követően. Az előző időszakban bejelentésköteles adatként meghatározott, a 3 hónapot meghaladó külföldre utazás már nem volt nyilvántartható, név és a családi állapot változása a polgárok személyi és lakcímnyilvántartásából adatszolgáltatással frissíthető volt.

---

[195] 2004. Hvt. 6. § (2) bekezdés
[196] 2004. Hvt. 70/H. (2) bekezdés
[197] 37. § (1) bekezdés
[198]2004. Hvt. 10. § (1) bekezdés
[199]2004. Hvt. 11. § (1) bekezdés

- megjelenési kötelezettség;

  A hadkiegészítő parancsnokság felhívására a hadkötelesnek meg kellett jelennie a meghatározott helyen és időben. A megjelenés célja lehetett például a katonai (hadköteles) nyilvántartásban nyilvántartható adatok ellenőrzése, egyeztetése, katonai szolgálatra való alkalmasság megállapítása, az ezzel összefüggő orvosi (szakorvosi) vizsgálaton és gyógykezelésen való részvétel[200]. A megjelenési kötelezettségnek viszont már nem lehetett célja a katonai okmányok és személyi felszerelési tárgyak átvétele és visszaadása. Ha a hadköteles nem jelent meg a meghatározott helyen és időben, a hadkiegészítő parancsnok határozata szerint a rendőrség elővezette.[201]

- szolgálati kötelezettség;

  A katonai szolgálatot a Határőrség megszűnését követően a Honvédség szervezeteinél kellett teljesíteni,[202] és a 2004. Hvt. a hadkötelezettség elrendelésének időszakaira különböző időtartamú szolgálatteljesítést határozott meg: megelőző védelmi helyzetben 12 hónapnál hosszabb időtartamú szolgálat nem volt elrendelhető, viszont rendkívüli állapot idejére nem volt időbeli korlátozás[203]. A jogszabály kitért arra is, hogy a hadkötelezettség megszüntetésének esetén a hadkötelest nem a megszüntetés napján, hanem az attól számított 30 napon kell a szolgálatot teljesítő hadköteleseket leszerelni[204]. Ennek gyakorlati okai voltak, hiszen a több ezer szolgálatban lévő hadköteles leszerelése személyügyileg és pénzügyileg is óriási terhet rótt a szakállományra, viszont az általuk használt fegyvereket, ruházatot, fektetési anyagot raktározásra, valamint a Honvédség számára igénybe vett gazdasági-anyagi szolgálatásokat az igénybevétel megszüntetésére elő kellett készíteni, amelyet a hadkötelesek nélkül a Honvédség békeidőszaki tényleges katonai állománya a beosztásaikból adódó feladataik végrehajtása mellett csak hosszú idő alatt tudtak volna végrehajtani.

2.5. Katonai igazgatás szervei

A katonai igazgatás szervei vonatkozásában a 2004. Hvt. kimondta, hogy a Honvéd Vezérkar főnökének szolgálati alárendeltségébe tartoznak, amely alapvetően a közvetlen

[200] 2004. Hvt. 12. §
[201] 2004. Hvt. 19. § (3) bekezdés
[202] 2004. Hvt. 21. § (1) bekezdés
[203] 2004. Hvt. 21. § (3) bekezdés
[204] 2004. Hvt. 22. § (4) bekezdés

alárendeltséget határozta meg, és ezen belül a szakmai tevékenységet a hadkiegészítésre vonatkozóan a HM Honvéd Vezérkar Személyügyi Csoportfőnökség irányította[205].

A végrehajtó megyei (fővárosi) hadkiegészítő parancsnokságok átszervezése 2007. január 01-i hatállyal történt[206] meg, amikor a megyei hadkiegészítő parancsnokságokból, azok jogutódjaként megalakításra került az MH Kelet-Magyarországi Hadkiegészítő Parancsnokság[207] és az MH Nyugat-Magyarországi Hadkiegészítő Parancsnokság[208]. Az átalakítás okainak tekinthetők a katonai igazgatási szakállomány létszámának jelentős csökkenése, valamint a béke- és a különleges jogrendi feladatok közötti jelentős eltérés a hadkiegészítés tekintetében. Az előző időszakban egy szervezet 20 hadkiegészítő parancsnokságot irányított, viszont az átalakítással megvalósult az általános szevezéstan azon elve, mely szerint egy szervezet otimális esetben közvetlenül legfeljebb 5-7 szervezetet irányít.

A békeidőszaki toborzó feladatokat végrehajtó állomány hajtotta végre katonai különleges jogrendben a katonai szervezetek készenlétének fokozásához szükséges hadkiegészítési feladatokat.[209] Szükséges megjegyezni, hogy a hadkiegészítő parancsnokságok állománya ezen időszakban az átszervezések következtében jelentősen csökkent.

Ezzel egyidőben megállapítható, hogy a két hadkiegészítő parancsnokság illetékességi területén állandó lakóhellyel rendelkező hadköteles állomány létszáma jelentősen eltért, mivel az MH Kelet-Magyarországi Hadkiegészítő Parancsnoksághoz 9 megye tartozott, míg az MH Nyugat-Magyarországi Hadkiegészítő Parancsnoksághoz 11, a nagylétszámú lakossal rendelkező fővárossal és Pest megyével együtt.

Az MH Katonai Igazgatási és Adatfeldolgozó Központ az előző időszakban meghatározottak szerint, folyamatosan a stratégiai katonai igazgatási szerv közvetlen alárendeltjeként hajtotta végre a nyilvántartások kezelésével és fejlesztésével kapcsolatos feladatait.

2011. november 15-én a két hadkiegészítő parancsnokságból, az MH Katonai Igazgatási és Adatfeldolgozó Központból és a HVK Személyzeti Csoportfőnökség Katonai Igazgatási

---

[205] 2004. Hvt. 60. §
[206]71/2006. Korm. rendelet 58. §
[207] A Magyar Honvédség Kelet-Magyarországi Hadkiegészítő Parancsnokság megalapításáról szóló 111/2006. HM határozat
[208] A Magyar Honvédség Nyugat-Magyarországi Hadkiegészítő Parancsnokság megalapításáról szóló 112/2006. HM határozat
[209] HÉREGI Erika (2018): A hadköteles nyilvántartásban kezelhető adatok és a pontos adatok rendelkezésre állásának fontossága. *Hadtudományi Szemle* 2018. 11(4), pp. 498.

Osztályból megalakult az MH Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokság. Ezzel a katonai igazgatási feladatok tekintetében a stratégiai irányítás, a végrehajtás, valamint a végrehajtó szervezeti elemek szervezeten belül történő vezetése egy katonai szervezeten belül valósult meg.

2.6. Katonai (hadköteles) nyilvántartás[210]

Ebben a részben megvizsgálom a katonai nyilvántartást kezelő szerveket, a nyilvántartható és a feladatok végrehajtásához szükséges adatokat, azok változását az előző időszakhoz képest, illetve elemzem azok frissítésének lehetőségeit. A folyamatos hadkötelezettség megszüntetésével az adatkezelés két jól elkülöníthető időszakra bontható, a hadkötelezettség fennállása és az attól eltérő időszakban meghatározott feladatokból adódóan jelentős eltérésekkel. A vizsgálat alapvetően a 2011. Haktv.-ben és a 2013. Haktv.-ben meghatározott adatkezelés alapján történik figyelemmel a 2011. Hvt.-ben és a 21/2006. HM rendeletben meghatározottakra, illetve az egyéb, a feladatok végrehajtására vonatkozó jogszabályokra.

A katonai nyilvántartás vezetésének célja az előző időszakhoz képest jelentősen megváltozott. Békében a hadkötelezettség bevezetésének előkészítése érdekében a potenciális hadkötelesek - majd később a kiképzett tartalékosok -, továbbá a hadkötelezettséggel összefüggő szociális ellátás és kegyeleti tevékenység biztosításához a volt hadkötelesek, valamint a hadkötelezettség bevezetése után a hadkötelesek adatai voltak kezelhetők.[211]

A cél meghatározásával kapcsolatban felmerül a kérdés, hogy egy nyilvántartás milyen mértékben befolyásolhatta magának a hadkötelezettség bevezetésének előkészítését, hiszen a hadkötelezettség az Alkotmány alapján rendkívüli állapotban automatikusan, megelőző védelmi helyzetben az Országgyűlés döntése alapján került, illetve kerülhetett bevezetésre[212]?

Itt a két időszak elkülönítésével megjelent a béke, illetve a békeidőszak fogalmának hiánya. Alapesetben békének tekinthető az az időszak, amelyben nem áll fenn különleges jogrend, viszont ebben az esetben akkor a potenciális hadköteles és a kiképzett tartalékos vonatkozásában nem került meghatározásra az adatkezelés olyan különleges jogrendben, amelyben a hadkötelezettség nem került, illetve nem kerülhetett bevezetésre. További

---

[210] A nyilvántartásra vonatkozó adatkezelés, a nyilvántartott adatok és a nyilvántartás felé meghatározott adatszolgáltatások vizsgálatát alapvetően a 2004. Hvt.ben , a 71/2006. Korm. rendeletben és a 21/2006. HM rendeletben meghatározottak szerint hajtottam végre.
[211] 2004. Hvt. 7. § (1) bekezdés
[212] Alkotmány 70/H. § és

hiányosságként megállapítható, hogy ebből a megfogalmazásból hiányzott a hadkötelesekre vonatkozó adatkezelés célja.

A katonai nyilvántartásról ebben az időszakban sem mondta ki jogszabály, hogy hatósági nyilvántartásnak kell tekinteni.

2.6.1. Adatkezelő szervek

A hadkötelezettségtől eltérő időszakban a hadköteles nyilvántartásban szereplő potenciális hadkötelesek adatait országos illetékességgel a hadköteles kor [213] felső korhatáráig a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve, azt követően a Honvédség központi irattározásra kijelölt szerve kezelte. A kiképzett tartalékos fogalom bevezetését követően a kiképzett tartalékosok adatait a hivatásos katonai szolgálat felső korhatáráig a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve és a lakóhely szerint illetékes hadkiegészítő parancsnokság, azt követően a Honvédség központi irattározásra kijelölt szerve kezelte. Abban az esetben viszont, ha az átadó és a behívó hadkiegészítő parancsnokság nem ugyanaz a szervezet volt, a 21/2006. HM rendelet ellentmondott a 2004. Hvt.-ben meghatározott adatkezelésnek, mivel a 21/2006. HM rendelet szerint a bevonuláson az átadó hadkiegészítő parancsnokság adta át az adott hadkötelest a katonai szervezet részére, és ez a feladat adatkezelés nélkül nem volt végrehajtható.

Hadkötelezettség fennállásának idején a hadkötelesek adatait a hadköteles kor felső korhatáráig a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve és lakóhely szerinti illetékességgel a hadkiegészítő parancsnokság, azt követően a Honvédség központi irattározásra kijelölt szerve kezelte[214].

A kiképzett tartalékos állomány létrejöttének következményeként az érintett évfolyamok papír és elektronikus adatállományát a Honvédség központi irattározásra kijelölt szervének vissza kellett adnia a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve részére. Ezzel ellentmondóan a hadkötelezettség idején a nyilvántartás kezelésére meghatározott hatáskör viszont a kiképzett tartalékos állomány vonatkozásában is csak a hadköteles kor felső határáig engedte meg a hadkiegészítő parancsnokságok, valamint a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve

[213] A 2004. Hvt.-ben nem került definiálásra, viszont a hadkötelezettség fogalmából levezetve ugyanezen törvényben is használatban volt.
[214] 2004. Hvt. 7. § (2) bekezdés

részére az adatkezelést[215], amelynek megfelelően a hadkötelezettség elrendelését követően a hadköteles kort már elért kiképzett tartalékosok adatait át (vissza) kellett adni a Honvédség központi irattározásra kijelölt szervének. Ez a szabályzás feleslegessé tette a hadkötelezettségtől eltérő időszakra módosított adatkezelést.

A megyei hadkiegészítő parancsnokságok tekintetében az egyértelműség miatt az illetékességi terület nem került meghatározásra, az MH Kelet-Magyarországi Hadkiegészítő Parancsnokság és az MH Nyugat-Magyarországi Hadkiegészítő Parancsnokság tekintetében viszont a 71/2006. Korm. rendelet már tartalmazta[216].

A hadkötelezettség fennállása alatt az illetékességi területükön állandó lakóhellyel rendelkező hadkötelesek adatait a hadkiegészítő parancsnokságok kezelték a Honvédség központi adatfeldolgozó szervének adatszolgáltatása alapján[217]. A jogszabály viszont az adatkezelés szabályozásaként nem határozta meg, hogy a hadkötelezettség elrendelését követően a Honvédség központi adatfeldolgozó szervének hány napon belül kellett megküldenie az illetékesség szerinti nyilvántartást a továbbiakban elsődleges adatkezelő szervek részére.

A hadkötelesek érdekvédelmi ellátása érdekében a szükséges adatokat (személyazonosító adatok, lakcímadatok, szolgálati adatok, valamint a társadalombiztosítási és szociális ellátáshoz szükséges adatok) a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve, a Honvédség központi irattározásra kijelölt szerve, valamint a hadkiegészítő parancsnokság az érdekvédelmi jogosultság megszűnését követő 3 évig megőrizte, a hadkötelezettség fennállától függetlenül[218].

Az előző időszakhoz hasonlóan a katonai szolgálat időtartamára a hadkiegészítő parancsnokság a hadköteles adatait át kellett adnia annak a katonai szervezetnek, amelynél a hadköteles a katonai szolgálatát teljesítette. Polgári szolgálat teljesítésére kiadott engedélyező határozat kiadását követően a szükséges adatokat (személyazonosító adatok a személyazonosító jel kivételével, lakcímadatok, családi állapot, a katonai szolgálatra való alkalmasságát érintő betegségek, szomatometriai adatok, megkezdett és befejezett iskolai tanulmányok, szakképzettségek, foglalkozás, idegen nyelv ismerete és annak foka, gépjárművezetői engedély megszerzése, kategóriája, érvényességi ideje) megyei (fővárosi)

---

[215] 2004. Hvt. 7. § (2) bekezdés *„ (...) Rendkívüli állapot és megelőző védelmi helyzet idején a hadkötelesre vonatkozó adatokat a hadköteles kor felső határáig a hadkiegészítő parancsnokság és a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve, azt követően a Honvédség központi irattárazásra kijelölt szerve kezeli."*
[216] 71/2006. Korm. rendelet 58. § (2) bekezdés
[217] 2004. Hvt. 10. § (2) bekezdés
[218] 2004. Hvt. 7. § (3) bekezdés

munkaügyi központokat felügyelő minisztérium illetékes szervének (később az ágazati átalakítás miatt az állami foglalkoztatási szervnek) kellett megküldeni[219].

2.6.2. Hadkötelesekre vonatkozó, nyilvántartott adatok[220]

A hadköteles nyilvántartásban szereplő adatokat az előző időszak vizsgálatához hasonlóan az általam az adatkezelés célja szerint meghatározott, négy kategóriába soroltam A vizsgált időszakban a hadköteles nyilvántartásban a személyi kiegészítés céljából kezelhető adatokat a 3. melléklet tartalmazza a 2004. Hvt. 2011. 12. 31-i állapota szerint.

Beazonosításhoz, elérhetőséghez, illetékesség megállapításához szükséges adatok[221]

- személyazonosító adatok (születési családi és utónév, házassági családi és utónév, születési idő, születési hely, anyja leánykori, családi és utónev, személyi azonosító);
- lakcím adatok (bejelentett lakóhely, tartózkodási hely);
- a hadköteles katonai szolgálata teljesítésének időtartama alatt a kiértesíthető hozzátartozó neve és lakcíme.

Az előző időszakhoz képest jelentős változást jelentett a hadköteles neve nyilvántartásának pontosítása. Az eddigi viselt név helyett, most már a születési és a házassági (viselt) név is nyilvántarthatóvá vált. Kisebb módosításként a személy azonosító jel megnevezése személyi azonosítóra változott.

A katonai és polgári szolgálat (beosztás) tervezését és teljesítését befolyásoló adatok[222]

- szomatometriai (testsúly, magasság, mellbőség stb.) adatok;
- megkezdett és befejezett iskolai tanulmányok;

  A tanulmányi szolgálathalasztás hiányában a már megkezdett tanulmányok alapján bizonyos szakterületek beosztásaira való betervezés során elsődlegességet élvezett a hadköteles, ha már nem volt olyan személy, aki befejezett tanulmányokkal rendelkezett az adott szakterületre vonatkozóan (pl. felcser beosztásra az orvosi egyetemen tanuló, utolsó éves hallgató tervezhető volt).
- a szakképzettség(ek);
- foglalkozás;
- idegen nyelv ismerete és annak foka;

---

[219] 2004. Hvt. 7. § (6) bekezdés
[220] 2004. Hvt. 7. § (1) bekezdésében felsorolt adatok
[221] 2004. Hvt. 7. § (1) bekezdés A)-B) pontja és E) pont j) alpontja
[222] 2004. Hvt. 7. § (1) bek. E) pont b)-g) és i) alpontja, valamint N) és P) pontja

- gépjárművezetői engedély megszerzése, kategóriája, érvényességi ideje;
- a külföldön teljesített katonai szolgálat, megszerzett katonai szakképzettség, elért rendfokozat;

  Amennyiben a hadköteles szolgálatteljesítését az előzőleg külföldön teljesített katonai szolgálat nem zárta ki, a már megszerzett szakmai tapasztalata pozitívan befolyásolhatta a beosztásra történő tervezését.
- szolgálati adatok (befejezett hivatásos, szerződéses, önkéntes tartalékos katonai vagy hivatásos rendvédelmi szolgálat esetén):
  - a szolgálat formája (fegyveres, fegyver nélküli katonai és polgári), típusa (sorkatona, tartalékos, póttartalékos, hivatásos, szerződéses, önkéntes), kezdete, befejezése;

    A szolgálattípusoknál megjelent az önkéntes, amely az önkéntes tartalékos jogviszonyra utal.
  - megszerzett katonai szakképzettség;
  - elért rendfokozat;
  - a szolgálat teljesítésének helye (katonai, rendvédelmi szervezet);

    A Honvédségnél és a rendvédelmi szerveknél, az Országgyűlési Őrségnél és a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál hivatásos, szerződéses vagy önkéntes tartalékos állományban folytatott, már befejezett szolgálat a tapasztalatok miatt előnyt jelenthetett a behívásra tervezés során. A szolgálatteljesítés helyeként eddig rögzíthető Határőrség az Alkotmány 2005. 01. 01-i módosítása[223] alapján már nem a fegyveres erők részének, hanem rendvédelmi szervnek minősült, így nem indokolt a külön adatként való nyilvántartása.
  - a szolgálat során elért címek, osztályos fokozatok és a megszerzett szakmai gyakorlat.

Az előző időszakhoz képes a nyilvántartásból kikerült, azaz a továbbiakban nem volt nyilvántartható

- a hadköteles munkáltatója és a
- a honvédelmi szakelőképzés megkezdésének, illetve befejezésének ideje.

A honvédelmi szakelőképzésre vonatkozó adatok törlése jelentős mértékű adatvesztést jelentett, hiszen több tízezer személyt érintett és befolyásolhatta a hadkötelezettség idején történő beosztásra tervezést.

[223] VIII. fejezet 40/A. §

A katonai és polgári szolgálat tervezését és teljesítését korlátozó, de nem kizáró adatok[224]

- második állampolgárság;
- a katonai szolgálatra való alkalmasságát érintő betegségek;

  Olyan betegségek esetén, amelyek miatt nem minden beosztásra, fegyvernemre volt alkalmas.
- munkaképesség csökkenésének foka, amely elérte a 36-ot, amely később kiegészült az összegészségkárosodás 29%-os és azt meghaladó értékével;

  Nem zárta ki alapvetően az igénybevételt, de előzetesen alkalmatlannak lehetett tekinteni az adott százalék feletti eredménnyel rendelkező hadkötelest, ezáltal elsődlegesen nem tervezték behívásra.
- testi, szellemi fogyatékossága, személyiségzavara;

  Kisebb, a katonai szolgálatra való alkalmasságot nem befolyásoló testi fogyatékosságok. (Pl.: Ha valakinek hiányzik a kisujja a kezén vagy a lábán.)
- a büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítés (eltiltások);
- házi őrizet, illetőleg lakhelyelhagyási tilalom elrendelésének, valamint e kényszerintézkedések megszűnésének időpontja[225];

  Bár ebben az időszakban már az összes, a hadkötelest mozgásában korlátozó kényszerintézkedés nyilvántartható volt, a 21/2006. HM rendelet alapján – az elző időszakhoz hasonlóan – csak az előzetes letartóztatásban lévő hadköteles nem volt behívásra tervezhető.
- a folyamatban lévő büntetőeljárás, a kiszabott fő- és mellékbüntetés[226];

A testi szellemi fogyatékosság, személyiségzavar, a kábítószerrel vagy kábító hatású anyaggal kapcsolatos szenvedélybetegség, valamint az öngyilkosságra való hajlamra utaló tények ebben az időszakban nem lehettek korlátozó tényezők, mivel a kizárólag békeidőszakban történő igénybevétel kizárása ebben az időszakban már nem volt választható lehetőség. Ezen állapotok miatt, amennyiben az indokolt volt a hadköteles mentessé vált a sorozás alól, illetve sorozáson alkalmatlan minősítést kaphatott.

---

[224] 2004. Hvt. 7. § (1) bek. A) pont c) alpontja, C)-D) pontja, E) pont c) és i) pontja, valamint M pontja
[225] 2004. Hvt. 7. § (1) bek. I) pontja
[226] 2004. Hvt. 7. § (1) bek. J) pontja

A katonai és polgári szolgálat teljesítését, a hadköteles sorozását ideiglenesen vagy véglegesen kizáró adatok.

Ezen adatok alapján a hadköteles ideiglenesen vagy véglegesen katonai szolgálatra nem volt igénybevehető, illetve kikerült a hadkötelezettség alól.

A) A katonai szolgálatteljesítés alól ideiglenesen kizáró adat:

- a katonai szolgálatra való alkalmasságot érintő betegségek;[227]

  Ha olyan múló betegsége volt, amely miatt ideiglenesen alkalmatlan minősítést kapott a sorozáson.

- saját háztartásában eltartott vérszerinti, örökbefogadott, mostoha és nevelt gyermek születésének ideje;[228]

  Legalább három kiskorú gyermek esetén vagy ha egyedül nevelte vele közös háztartásban élő 18 éven aluli gyermekét, a hadköteles nem volt behívható[229]. Ez utóbbi kizáró ok a 2004. Hvt.-ben jelent meg.

- amennyiben ideiglenes gondnokság alá került: a cselekvőképességét érintő gondnokság alá helyezése;[230]
- az előzetes letartóztatás elrendelésének és megszűnésének időpontja;[231]
- a szabadságvesztés megkezdésének ideje, szabadulásának várható ideje, szabadulásának időpontja;[232]

  Az utolsó két pont vonatkozásában: a hadkötelest egy másik hatóság döntése a hadkötelezettséggel kapcsolatos kötelezettségei teljesítésében korlátozza (megjelenési, szolgálatteljesítési, adatszolgáltatási, bejelentési kötelezettség) korlátozza, ezért az adott időszakban ezek nem kerülnek számára elrendelésre.

  Meg kell említeni, hogy a 21/2006. HM rendelet csak a szabadságvesztést határozta meg, mint a behívásra tervezésből kizáró okot, viszont nem tért ki a szabálysértési elzárásra.[233]

---

[227] 2004. Hvt. 7. § (1) bek. E) pont a) alpontja
[228] 1993. Hvt. 103. § (1) bek. h) pont
[229] 2004. Hvt. 22. § (4) bek. d)-e) pont
[230] 2004. Hvt. 7. § (1) bek. G) pontja
[231] 2004. Hvt. 7. § (1) bek. I) pontja
[232] 2004. Hvt. 7. § (1) bek. K) pontja
[233] 21/2006. HM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja alapján

- foglalkozás, munkakör;[234]

  Nem volt behívható az a hadköteles, aki országgyűlési, európa parlamenti vagy helyi önkormányzati képviselőjelöltként, kisebbségi önkormányzati képviselőjelöltként, polgármesterjelöltként nyilvántartásba vettek, illetve megválasztottak a jelöltség, illetve a mandátum fennállásáig, illetve az, aki meghagyásban érintett beosztást töltött be. A Honvédség és a rendevédelmi szervek hivatásos és szerződéses állományú tagjai szintén nem voltak behívhatóak, ez esetben a szolgálati adatok is ideiglenesen korlátozó adatoknak számítottak[235]. Meg kell említeni, hogy az önkéntes tartalékos katonák nem szerepeltek a nem behívhatók felsorolásában. A hivatásukat gyakorló lelkészek az előző időszaktól eltérően nem kerültek külön említésre.

- a meghagyásba tervezés és helyezés céljából a hadkötelesnek a munkakörére vonatkozó adatok;

  Bár a 2004. Hvt. a hatályba lépésétől fogva nem behívható kategóriába sorolta a meghagyásban érintett beosztást, munkakört betöltő személyeket, a vonatkozó adatok viszont csak a 2011. 01. 01-i módosítással voltak nyilvántarthatóak.

- külföldön tartózkodás (külföldi letelepedés[236], 3 hónapnál hosszabb külföldön tartózkodás);

  Ebben az időszakban a hadkötelezettség fogalmának változásából adódóan már nem volt feltétel, hogy a hadköteles az ország területén éljen, hanem csak az, hogy rendelkezzen lakóhellyel az ország területén. Kizárta a hadköteles behívását viszont abban az esetben, ha bejelentette külföldön tartózkodását.

A nyilvántartható adatok közül kikerült adatok:

- a szolgálathalasztásra (félbeszakításra) okot adó körülmények;

  A szolgálathalasztás lehetőségei nem kerültek meghatározásra a 2004. Hvt.-ben.

- a sorköteles testvére leszerelésének várható időpontja;

  A jogalkotó megszüntette annak lehetőségét, hogy hadkötelezettség alatt az eddigi eljárásrendet tovább folytatva, belső szabályozóban lehetőség legyen meghatározni, hogy a hadkiegészítő parancsnokságok egy családból egyszerre csak egy hadkötelest

---

[234] 2004. Hvt. 7. § (1) bek. E) pont e) alpontja
[235] 2004. Hvt. 22. § (4) bek. f)-h) pontja alapján
[236] A kivándorlás kifejezés külföldi letelepedésre változott, a külföldre utazásról szóló 1998. évi XII. törvény alapján: 33. § (1) *„Ahol jogszabály kivándorlást említ, azon külföldi letelepedést kell érteni.”*

hívjanak be katonai szolgálatra, az ikrek viszont azonos időszakra, ugyanahhoz a katonai szervezethez kerüljenek behívásra.

B) A katonai szolgálatteljesítés alól véglegesen kizáró adat:

- sorozás alóli mentességet okozó állapot;[237]
- a katonai szolgálatra való alkalmasságot érintő betegségek;
  Ha olyan, nem múló betegsége van, amely miatt a sorozáson katonai szolgálatra alkalmatlan minősítést kapott.
- testi szellemi fogyatékosság, személyiségzavar;
- kábítószerrel vagy kábító hatású anyaggal kapcsolatos szenvedélybetegség;
  Ez utóbbi két állapot miatt sorozáson katonai szolgálatra alkalmatlan minősítést kaphatott a hadköteles vagy amennyiben testi szellemi fogyatékossága, személyiségzavara miatt az állapota indokolta, sorozás alól mentessé vált.
- a külföldön teljesített katonai szolgálata, megszerzett szakképzettsége, elért rendfokozata[238];
  Amennyiben az adott személy már teljesítette a sorkatonai szolgálatát a másik országban, vagy a két ország közötti megállapodás alapján az adott hadköteles hadkötelezettség alapján katonai szolgálatát a másik országban fogja teljesíteni, a Magyar Köztársaságban már nem került behívásra[239].

C) Hadkötelezettség megszűnése

- elhalálozás;
- állampolgárság megszűnése;
  Az állampolgárságról való lemondás nem fedte le az állampolgárság elvesztésének minden lehetőségét, hiszen a köztársasági elnök visszavonással megszüntetheti a magyar állampolgárságot[240].
- bejelentett magyarországi lakóhely megszűnése;
- polgári szolgálat teljesítése.

---

[237] 2004. évi Hvt. 13. § (3) bekezdése, amely tartalmazza a cselekvőképességet érintő gondnokságot is.
[238] 1993. Hvt. 73. § (1) bek. E) pont j) alpontja
[239] 1993. Hvt. 103. § (1) bek. d) pont
[240] A magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény 9. §

A társadalombiztosítási és szociális ellátáshoz, valamint az adóköteles jövedelemmel összefüggő adatszolgáltatáshoz szükséges adatok[241]

- a társadalombiztosítási és szociális ellátáshoz szükséges adatok;
  (A honvédelmi kötelezettség teljesítésével összefüggő baleset, betegség vagy haláleset miatt jogosult esetében.)

Az adatok nagyrészt megegyeztek az előző időszakban e célból nyilvántartható adatokkal, viszont a hadköteles vagyoni helyzete már nem volt nyilvántartható adat, illetve kizárólag a hadköteles TAJ száma volt kezelhető, az igényjogosult hozzátartozóé már nem.

Az ebben a pontban felsorolt adatok alapvetően nem behívással kapcsolatos ügyintézés céljából kerülnek nyilvántartásra, de előfordult, hogy akkor is felhasználásra kerültek, példának okáért a leszerelés oka a behívás tervezése szempontjából is fontos tényező lehetett.

A büntetettségre vonatkozó adatokat törölni kellett, a kényszerintézkedés megszüntetése, illetve a mentesítés napjának hatályával[242]. A behívás további korlátozása[243] már nem került meghatározásra, így ezt követően az adatoknak a katonai szolgálatteljesítéssel kapcsolatban már nem volt jelentőségük.

Elsődleges azonosító

Az előző időszakhoz hasonlóan személyazonosító jelet a katonai szervezetek belső azonosítóként használhatták az egymás közötti adatszolgáltatás során, valamint a személyi- és lakcímnyilvántartásból érkező adatszolgáltatásban[244].

A TAJ szám a katonai (hadköteles) nyilvántartásban még mindig kizárólag a társadalombiztosítási és szociális ellátásokra vonatkozó adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése céljából volt kezelhető[245].

---

[241] 2004. Hvt. 3. § (1) bek. R) pontjában meghatározott adatok
[242] 2004. Hvt. 7. § (4) bekezdés
[243] 1993. § 103. § (1) bekezdés f) pontja alapján nem volt behívható katonai szolgálatra a hadköteles, ha államellenes bűncselekmény miatt elítélték, illetve egy ítéletben bármely bűncselekmény miatt 3 évet elérő, vagy több ítéletben összesen 5 évet meghaladó szabadságvesztésre volt ítélve, és a büntetett előélethez fűződő hátrányok alól még nem mentesült.
[244] 2004. Hvt. 7. § (5) bekezdés
[245] 2004. Hvt. 7. § (1) bek. R) pont n) alpontja

2.6.3. A személyi kiegészítéssel kapcsolatos nyilvántartható adatok és az adatfrissítési lehetőségek helyzete

Az alábbiakban a nyilvántartásban szereplő adatokat abból a szempontból vizsgálom, hogy hogyan, és milyen gyakorisággal frissülhettek a hadkötelezettség idején, illetve az attól eltérő időszakban. Az elemzést a 2004. Hvt. 8-9.§-ban a katonai nyilvántartáshoz meghatározott adatszolgáltatások, a hadköteles részére meghatározott bejelentési és tájékoztatási kötelezettség, valamint a 21/2006. HM rendelet mellékletében szereplő Adatkérő(-közlő) lap alapján végeztem.

A hadköteles kizárólag hadkötelezettség fennállása alatt volt kötelezhető adatbejelentésre, illetve adatpontosításra, ebből adódóan a hadkötelezettségtől eltérő időszakban kizárólag az adatszolgáltatásokban érkező adatokkal volt frissíthető a nyilvántartás.

Az adatszolgáltatások tekintetében a kiképzett hadköteles fogalom bevezetésével a 2004. Hvt. nem minden szükséges helyen került módosításra. A fogalom bevezetése előtt kizárólag a kiképzett hadkötelesek (és a volt hadkötelesek) szerepeltek a nyilvántartásban, de a 7. § (1) bekezdésének értelmezésében a kiképzett tartalékos állomány a potenciális hadköteles állományból vált ki, és azt követően a hadkötelezettség idején hadkötelezettség alá tartozó személyi állomány a hadkötelezettségtől eltérő időszakban két külön részre volt osztható. Ebből adódóan, ahol az adatszolgálatás vonatkozásában a törvény régebben potenciális hadkötelest említett, azt szükséges volt kiegészíteni a kiképzett hadköteles állományra történő hivatkozással. Ez elmaradt minden olyan adatszolgáltatásra vonatkozóan, amelyet az adatszolgáltatónak folyamatosan, időszaktól függetlenül teljesítenie kellett[246], kivéve a személyazonosító- és lakcímadatokra vonatkozó adatszolgáltatást.

A jogi személyek számára meghatározott adatszolgáltatások adatait, valamint a hadköteles tájékoztatási és bejelentési kötelezettségeként meghatározott adatokat a 4. melléklet tartalmazza.

Beazonosításhoz, elérhetőséghez, illetékesség megállapításához szükséges adatok

Személyazonosító és lakcímadatok

A jogszabály a nyilvántartásba vételhez a potenciális hadköteles korba lépőkre és a potenciális hadköteles korban lévőkre, - akik honosításra vagy visszahonosításra kerültek -

[246] A 2004. Hvt. 9. § (2) bekezdésében meghatározott adatszolgáltatások

határozott meg adatszolgáltatásokat[247], viszont maga a potenciális hadköteles kor a hadköteles korhoz hasonlóan nem került definiálásra.

A polgárok személyi és adatainak és lakcímének nyilvántartásából érkező adatok és az ok gyakorisága megegyezett az előző időszakban meghatározottakkal, azaz minden év január 31-ig a hadköteles kort az adott évben elérők adatait, és azt követően az adatváltozásokról kapott adatot a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve[248]. A jogszabály folyamatos adatszolgáltatást határozott meg, de ez akkor még nem volt kivitelezhető, tehát heti gyakorisággal érkeztek meg az adatváltozások.

Az előző időszaktól eltérően most a hadkiegészítő parancsnokság már nem kapott adatot közvetlenül ebből a nyilvántartásból, illetve további különbség, hogy eddig az 1993. Hvt. végrehajtási rendelete határozta meg az adatváltozásokra vonatkozó adatszolgáltatások megküldését[249], ebben az időszakban pedig maga a törvény.

A megküldésre kerülő adatkörök nem változtak, viszont az adatok részletesebben meghatározásra kerültek: az 2004. Hvt. külön nyilvántartandó adatként határozta meg a születési és a házassági nevet, tehát a katonai igazgatási oldalról pontosításra került az adatszolgáltatás tartalma is, mivel a polgárok személyi és adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény ebben az időszakban is csak a név volt meghatározva adható adatként.

A jegyző az előző időszakban összeírást végzett, amely egészségügyi adatokat is tartalmazott, ezen időszakban viszont csak a személyazonosító, anyakönyvi- és lakcímadatok pontosítása vonatkozásában működött együtt megkeresésre békeidőben[250] a Honvédség központi adatfeldolgozó szervével kizárólag a potenciális hadkötelesek, a hadkötelezettség fennállása idején a hadkiegészítő parancsnoksággal[251] a hadkötelesek tekintetében.

A hadkötelesnek az anyakönyvi és lakcímadataira vonatkozóan változásokat nem kellett bejelentenie, a jogalkotó az adatszolgáltatásban szereplő adatokra vonatkozóan már nem írt elő bejelentési kötelezettséget, viszont a tájékoztatási kötelezettségének része maradt.

Kiértesíthető hozzátartozó adatai

A jogszabály ezen időszakban sem adott lehetőséget a hadköteleseknek, hogy kiértesíthető hozzátartozó helyett más személyt adjon meg.

---

[247] 2004. Hvt. 8. § (1) bekezdés
[248] 2004. Hvt. 8. § (1) bekezdés
[249] 178/1993. Korm. rendelet 45. § (1) bekezdés
[250] A békeidőszak, mint olyan nem került definiálásra a 2004. Hvt.-ben, az Alkotmányból volt levezethető.
[251] 2004. Hvt. 8. § (2)-(3) bekezdés

A katonai és polgári szolgálat (beosztás) tervezését és teljesítését befolyásoló adatok[252]

- a szomatometriai (testsúly, magasság, mellbőség stb.) adatok;

  Ezen adatokat a hadköteles az Adatkérő(-közlő) lapon is közölte, valamint a sorozáson is megállapításra kerültek.

- a megkezdett és befejezett iskolai tanulmányok;

  A megkezdett tanulmányokról, befejezéséről, szüneteltetéséről az illetékes oktatási intézmény által történő adatszolgáltatás megszűnt.

  A 2004. Hvt. 7. § (1) bekezdés nem határozta meg az adatkörön belül pontosan az adatokat, ezáltal a bejelentési kötelezettség során kezelhető adatokat sem, viszont a hadköteles tájékoztatási kötelezettsége az Adatkérő(-közlő) lap alapján a tanintézetre, valamint a kezdés és a befejezés évére terjedt ki[253].

- a szakképzettség;

  A hadkötelesnek erre az adatra vonatkozóan bejelentési és tájékoztatási kötelezettséget is kellett teljesítenie.

- a foglalkozás;

  A hadkötelesnek erre az adatra bejelentési és tájékoztatási kötelezettsége is volt.

  Ideiglenes kizáró okként Honvédség, illetve a rendvédelmi szerv hivatásos, szerződéses állományába tartozó személy esetén az adott szervezet igazolta az állományhoz tartozást a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve részére. Az adatszolgáltatás nem vonatkozott az önkéntes tartalékos állományban lévő katonákra[254].

  Az országgyűlési képviselőjelöltként történő nyilvántartásba vételről, illetve a megválasztásról az adatszolgáltatásra hatáskörrel kijelölt szerv adatszolgáltatása megszűnt.

  Meghagyásban érintett munkakört betöltő személy esetén a munkáltató küldött adatszolgáltatást a meghagyással kapcsolatos eljárás és a meghagyásba bevont szervek besorolásának szabályairól szóló 68/2009. (IV.12.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 68/2009. Korm. rendelet) hatályba lépését követően.

---

[252] 2004. Hvt. 7. § (1) bek. E) pont b)-g) és i) alpontja, valamint N) és P) pontja
[253] 21/2006. HM rendelet melléklete
[254] 2004. Hvt. 8. § (4) bekezdés és 9. § (2) bek. d) pont alapján

- idegen nyelv ismerete és annak foka;

  Tájékoztatási kötelezettségként a jogszabály általánosan fogalmazott, a formanyomtatványon történő ugyanezen kötelezettség teljesítése során, illetve bejelentési kötelezettségként csak közép- és felsőfokú nyelvvizsga bejelentését határozta meg.

- gépjárművezetői engedély megszerzése, kategóriája, érvényességi ideje;

  A hadkötelesnek ezen adatokat, a bejelentési kötelezettség alapján, mint szakképzettséget kellett bejelentenie, viszont a tájékoztatási kötelezettség során a gépjárművezetői engedély kategóriáját és az érvényességi idejét kellett megadnia, az Adatkérő(-közlő) lapon viszont a vezetett kilométert és a gépjármű típusát is.

- a külföldön teljesített katonai szolgálat, megszerzett katonai szakképzettség, elért rendfokozat;

  A hadkötelesnek a bejelentési kötelezettsége során a megszerzett katonai szakképzettséget és az elért rendfokozatot kellett bejelentenie, tájékoztatási kötelezettség teljesítése során viszont a formanyomtatványon az országot is meg kellett adnia, ahol a szolgálatot teljesítette[255]. A szolgálat kezdő- és végdátuma feltételezhetően csak az igazolásként csatolt dokumentumon szerepelt. A külföldön teljesített katonai szolgálatra vonatkozóan a nyilvántartható adatok típusai nem kerültek meghatározásra.

- szolgálati adatok;

  A Honvédségnél és a rendvédelmi szerveknél hivatásos, szerződéses szolgálatot teljesítők szolgálati adatait az adott szerv küldte meg a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve részére. Az adatszolgáltatás a 2004. Hvt. 9. § (4) bekezdése alapján az önkéntes tartalékos állományú katonákat nem érintette, illetve békeidőszakban kizárólag a hivatásos és szerződéses állományban lévő potenciális hadkötelesekre vonatkozott.

  A polgári szolgálat tényleges megkezdésére, befejezésére vonatkozóan adatszolgáltatás nem került meghatározásra.

  A rendvédelmi szervezetek hivatásos és szerződéses állományáról békeidőszakban kizárólag a hivatásos és szerződéses állományukban szolgálatot teljesítő potenciális hadkötelesekre vonatkozóan az adott rendvédelmi szerv, hadkötelezettség fennállása idején hivatásos vagy szerződéses állományba felvett, elbocsátott vagy nyugállományba

[255] 21/2006. HM rendelet melléklete

helyezett hadkötelesekről a rendvédelmi szerveket irányító miniszter által kijelölt központi szerv szolgálatott adatot[256].

- a testi, szellemi fogyatékosság, személyiségzavar, az öngyilkosságra való hajlamára utaló tények, a kábítószerrel vagy kábító hatású anyaggal kapcsolatos szenvedélybetegség;

  Ezen adatokról a hadköteles vonatkozásában az egészségügyi intézmény volt kötelezett adatszolgáltatásra.

- a cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezés;

  A hadköteles ideiglenes gondokság alá helyezésről a jegyző, későbbiekben a gyámhivatal, a végleges cselekvőképességet érintő gondokság alá helyezésről a határozatot meghozó bíróság szolgáltatott adatot a hadkiegészítő parancsnokság részére.

- A hadköteles vonatkozásában a Belügyminisztérium központi nyivántartó szerve szolgáltatott adatot az alábbiak tekintetében a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve részére:
  - előzetes letartóztatás, lakhelyelhagyási tilalom, házi őrizen elrendelése;
  - a kiszabott fő- és mellékbüntetés, a büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítés, az állampolgárságról való lemondás;
  - elhalálozás;
  - a külföldi letelepedés (magyarországi lakcím megtartásával);
  - állampolgárságról való lemondás.

- a hadkötelessel szemben folyamatban lévő büntetőeljárás;

  Erre az adatkörre vonatkozóan a jogszabály nem határozott meg adatszolgáltatási kötelezettséget.

- a hadköteles szabadságvesztés megkezdésének ideje, szabadulás várható ideje, szabadulás időpontja;

  A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának illetékes szerve szolgáltatott adatot.

- a katonai szolgálatra való alkalmasságát érintő betegségek;

  A sorozást megelőző kötelező háziorvosi megjelenés során a hadkiegészítő parancsnokság által kiküldött adatlap visszaküldésével a sorozó szakfőorvos minden, rendelkezésre álló adatot megkapott.

---

[256] 2004. Hvt. 8. § (4) bekezdése és 9. § (1) bek. d) pontja alapján

Ezzel kapcsolatban az országos rehabilitációs szakértői szerv a Honvédség központi adatfeldolgozó szervének adatot szolgáltatott adatot azon potenciális hadkötelesekről és hadkötelesekről, akiknek a munkaképesség csökkenés mértéke elérte a 36%-ot, majd későbbiekben a 29%-ot elérő egészségkárosodás is megküldésre került. A pontos adatok most sem kerültek meghatározásra, tehát nem lehetett tudni, hogy csak a százalékos adat vagy annak érvényességi időtartama is megküldésre került-e.

A hadkötelesnek ezen adatokra a sorozását követően, amennyiben az egészségi állapotában bekövetkezett változás hatással volt a katonai szolgálatra való alkalmasságára, bejelentési és tájékoztatási kötelezettsége is volt.

A megkeresésre történő adatszolgáltatások kialakításának előfutáraként a kiképzett tartalékos állomány megjelenését követően új adatszolgáltatás került meghatározásra, mely alapján az egészségügyi szolgáltató a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve megkeresésére adatot szolgáltatott a kiképzett tartalékos személyazonosító adataival az érintett személy katonai szolgálati alkalmasságát érintő betegségeiről. Kérdésként merülhet fel, hogy ebben az időszakban hogyan volt beazonosítható az egészségügyi szolgáltató, különös tekintettel a nem állami ellátások tekintetében.

- a saját háztartásában eltartott vérszerinti, örökbefogadott, mostoha és nevelt gyermek születésének ideje;

  A hadkötelesnek bejelentési és tájékoztatási kötelezettsége is volt a fent említett adatokra, bár bejelentési kötelezettségként a gyermekek számának megváltozása szerepelt.

- további állampolgárság;

  A hadkötelesnek tájékoztatási kötelezettség alapján közölnie kellett a hadkiegészítő parancsnoksággal.

- családi állapot;

  A hadkötelesnek tájékoztatási kötelezettsége volt erre az adatra.

- állampolgárság megszűnése;

  Ezen felül a hadkötelesnek be kellett jelentenie, ha a katonai szolgálat félbeszakításának oka megszűnt.

Már nem nyilvántartható adatok:

- a három hónapot meghaladó időtartamú külföldre utazás;

  A három hónapot meghaladó külföldi tartózkodást a magyar állampolgároknak be kellett jelenteniük még ezen időszakban[257], ennek ellenére az elérhetőségükre vonatkozóan az adatszolgáltatás megszűnt.
- a munkáltató;

  A munkáltató a 2004. Hvt. 7. § (1) bekezdése alapján már nem nyilvántartható adat, viszont tájékoztatási kötelezettség során az Adatkérő(közlő) lapon a hadkötelesnek meg kellett adnia.

  A meghagyásban érintett munkakört betöltő hadköteles esetén a 2004. Hvt. 7. § (1) bekezdés S) pontja alapján nem egyértelmű, hogy milyen adatok rögzíthetők a munkakör megnevezésén kívül. A munkáltató rögzítése szükséges volt, hiszen az adott személyt valamilyen módon hozzá kellett kötni a munkáltatóhoz, az általa megküldött adatszolgáltatások feldolgozása miatt.

Adatfrissítés állapota időszakonkénti csoportosításban

Folyamatosan frissülő adatok

- személyazonosító- és lakcím adatok;
- családi állapot;
- munkaképesség csökkenés, összegészségkárosodás;
- elhalálozás;
- fő- és mellékbüntetések;
- állampolgárságról való lemondás;
- büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítés.

Kizárólag hadkötelezettség fennállása alatt frissülő adatok

- foglalkozás (Honvédség, rendvédelmi szervek hivatásos, szerződéses állománya);
- szomatometriai adatok;
- katonai szolgálatra való alkalmasságát érintő betegségek;
- testi, szellemi fogyatékosság, személyiségzavar;
- cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezés;

[257] 1992. évi LXVI. törvénya polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról 26. § (2) bekezdése alapján

- csak a hadköteles bejelentése alapján frissülő adatok:
  - hadköteles katonai szolgálata alatt kiértesíthető hozzátartozójának neve, lakcíme;
  - további állampolgárság;
  - megkezdett és befejezett iskolai tanulmányok;
  - szakképzettség;
  - foglalkozás;
  - idegen nyelv ismerete és annak foka;
  - gépjármű-vezetői, munkagép-kezelői engedéllyel kapcsolatos adatok;
  - külföldi katonai szolgálat adatai;
  - külföldön folyamatban lévő, illetve befejezett tanulmányok;
  - külföldi munkavégzésre vonatkozó adatok;
  - saját háztartásban eltartott vér szerinti, örökbefogadott, mostoha és nevelt gyermekek születési ideje;
  - szabadságvesztés megkezdésének ideje, szabadulás várható ideje, szabadulás időpontja.

Csak hadkötelezettségtől eltérő időszakban frissülő adatok:

- Honvédség, rendvédelmi szervek hivatásos, szerződéses állományában lévő potenciális hadkötelesek szolgálati adatai.

A jogalkotó figyelembe vette a minisztériumok átszervezésének lehetőségét és a 2004. Hvt. hatályba lépését követően a nyilvántartást vezető konkrét szervezet helyett az adott nyilvántartást vezető szervet nevezte meg adatszolgáltatóként: a Belügyminisztérium helyett az anyakönyvi ügyekért felelős miniszter által vezetett minisztériumot, valamint az Igazságügyi Minisztérium Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága helyett a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságát.

Az adatszolgáltatásokra vonatkozóan meg kell jegyezni, hogy a 2004. Hvt. a személyi és lakcímnyilvántartásból érkező és a hadkötelezettségtől eltérő időszakban a Honvédségtől és a rendvédelmi szervektől a hivatásos és szerződéses szolgálatot teljesítő potenciális hadkötelesekre vonatkozó adatszolgáltatások kivételével az adatszolgáltatás megküldésének időpontja, illetve gyakorisága nem került meghatározásra. Ezáltal – ha a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve megkérte is – nem voltak kötelesek adatot szolgáltatni. Megállapítható tehát, hogy a katonai nyilvántartás felé meghatározott adatszolgáltatások frissítésének állapota a 2004. Hvt. szabályozása alapján nem volt meghatározható.

2.6.4. A személyi kiegészítés tervezésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok tekintetében szükséges, de a jogszabályok alapján nem nyilvántartható adatok

A 2004. Hvt.-ben meghatározott, a katonai nyilvántartásban nyilvántartható adatkörök, amelyekre vonatkozóan pontos adatok nem kerültek meghatározásra

- fő- és mellékbüntetés, büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítés;
- szolgálati adatok;
- külföldön teljesített katonai szolgálat;
- megkezdett és befejezett iskolai tanulmányok;
- kiszabott fő- és mellékbüntetés, büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítés;
- katonai szolgálatra való alkalmasságát érintő betegség;
- testi, szellemi fogyatékosság, személyiségzavar.

A jogszabályban meghatározott adatszolgáltatások és kötelezettségek alapján megküldésre került, de a 2004. Hvt 7. § (1) bekezdés alapján nem nyilvántartható adatok

- nemváltás, mint a hadkötelezettség megszűnésének oka;
- külföldön teljesített katonai szolgálat esetén az ország megnevezése, ahol teljesítésre került;

  A hadköteles jelentette be, tájékoztatási kötelezettsége részeként.

- 3 hónapnál hosszabb külföldi tartózkodás;

  Ez az adat nem volt nyilvántartható, viszont a 2004. Hvt. 2006. január 01-i módosításától az anyakönyvi ügyekért felelős miniszter által vezetett minisztérium központi nyilvántartó szerve adatot kellett, hogy szolgáltasson róla.

- vezetői engedéllyel kapcsolatban a gépjárművezetésre vonatkozóan a vezetett kilométer és a gépjármű/eszköz típusa;
- öngyilkosságra való hajlamra utaló tények;

  A hadkötelesről az egészségügyi intézmény szolgáltatta az erre vonatkozó adatokat a hadkiegészítő parancsnokságnak[258].

[258] 2004. Hvt. 9. § (1) bekezdés alapján

- közös háztartásban élő – az adatközléskor – katonai szolgálatot teljesítő házastárs (élettárs) megnevezése.

  Maga a tény, ha a hadköteles élettársa vagy házastársa katonai szolgálatot teljesített, ideiglenesen kizárta hadkötelest a katonai szolgálatteljesítésből, viszont az adat nem volt nyilvántartható. A házastárs (élettárs) megnevezése viszont kevés volt a beazonosításhoz, illetve a katonai szolgálatteljesítést igazolni kellett, így kérdésként merül fel, hogy a házastársra (élettársra) vonatkozóan milyen adatokat lett volna szükséges nyilvántartani.
- közös háztartásban élő 18 éven aluli gyermeke, akit egyedül tart el;
- közös háztartásban élő állandó ápolásra, illetőleg gondozásra szoruló egyenes ági rokon vagy házastársa (élettársa) akit egyedül ápol, gondoz.

A 2004. Hvt. nem határozta meg, hogy hogyan kell kezelni ezeket az adatokat: a hadköteles nyilvántartásban vagy attól függetlenül.

A jogszabály alapján nem nyilvántartható, az ügyintézésekhez, feladatok végrehajtásához viszont elengedhetetlen adatok:

- hadköteles állománytípusa (potenciális hadköteles, kiképzett tartalékos);
- a hadkötelezettség felső korhatára (a hadköteles/potenciális hadköteles kor végdátuma?);
- a hadköteles sorozhatósága;
  - sorozás alól mentes;
  - sorozható;
  - ideiglenesen nem sorozható (itt szükséges a végdátum meghatározása is);
- a hadköteles besorolása az igénybevehetőség szempontjából (sorozandó, behívható, ideiglenesen nem behívható, véglegesen nem behívható, hadkötelezettsége megszűnt);
- Adatkérő (-közlő) lap kiküldésének és visszaérkezésének állapota.

  A kiküldés idejének és a visszaérkezés tényének rögzítése nélkül nem állapítható meg, hogy az adott hadköteles a meghatározott időn belül teljesítette-e a tájékoztatási kötelezettségét.
- sorozásra tervezés adatai;
- a sorozási felhívás, illetve a behívóparancs állapota;

  Amennyiben ezek az adatok nem kerülnek rögzítésre a sorozás és a behívás helyével és idejével együtt, nem lehet megállapítani, illetve az adatbázisból leválogatni, hogy kik nem teljesítették a meghatározott megjelenési kötelezettséget, tehát az eljárás kezdeményezésének végrehajtása is kérdésessé vált volna.

- a behívásról való tájékoztatás kiküldésének ténye;
- a sorozási határozat adatai;
- katonai szolgálatra történő behívását kérte;
- fegyver nélküli vagy polgári szolgálatra jelentkezett;
- bármilyen kérelem benyújtását követően a kérelem állapota;
- más állam hadseregében sorkatonai szolgálatát letöltötte;

  A szolgálat adatai nyilvántarthatóak voltak, viszont annak ténye, hogy az ott meghatározott sorkatonai szolgálatot letöltötte, az nem. Feltételezhetően a kettős állampolgárokra vonatkozóan, - amennyiben a két ország között volt erre vonatkozó megállapodás, miszerint a hadköteles választhatott, melyik országban szeretné teljesíteni a katonai szolgálatát

- 3 hónapot meghaladó külföldi utazás;

  A hadköteles a külföldön tartózkodás idejére ideiglenesen behívásra nem tervezhető kategóriába került[259].

- a hadkötelezettséggel kapcsolatos kötelezettség nem teljesítése miatt eljárás indítása vagy kezdeményezése;
- a hadköteles vonatkozásában folyamatban lévő ügyintézésekre, úgymint: kérelmek, behívhatóságot érintő, el nem bírált bejelentések, behívhatósággal kapcsolatos ügyek másodfokú és bírósági eljárása;
- a hadkiegészítő parancsnokság egyéb, a hadkötelesre vonatkozó bejegyzései;
- hivatásos, szerződéses, illetve önkéntes tartalékos jogviszony létesítésére vonatkozó, folyamatban lévő eljárás (pl. már ismert a bevonulás időpontja).

  A hatályban lévő jogszabályok kizárólag a már fennálló jogviszonnyal rendekező hadköteleseket zárta ki a katonai szolgálatra történő igénybevételből.

Az előző időszakhoz hasonlóan a hadköteles által igazolt adatot tartalmazó irat összes többi adatai is kezelt adatnak minősült.

[259] 21/2006. HM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pont 6. alpont alapján

2.7. A hadkötelesre vonatkozó, a személyi kiegészítés előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok

Az értekezés ezen részében megvizsgálom és elemzem a hadkiegészítő parancsnokságok és a Honvédség központi adatfeldolgozó szervének jogszabályban meghatározott feladatait, alapul véve az előző időszak feladatait.

Nyilvántartásba vétel

A 2004. Hvt. kizárólag a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve részére határozott meg adatszolgáltatást a nyilvántartásba vételhez. Maga a feladat csak a potenciális hadköteles nyilvántartásba vételére került meghatározásra, a hadkötelesekre vonatkozóan nem[260].

A nyilvántartásba vétel a személyi és lakcímnyilvántartásból érkező adatszolgáltatás, a jegyző általi, megkeresésre történő adatpontosítás, valamint a Honvédség és a rendvédelmi szervektől érkező adatszolgáltatás alapján történt. Ez utóbbi adatszolgáltatás létjogosultsága a nyilvántartásba vétel esetén nem indokolt, mivel az ezen szerveknél szolgálatot teljesítő hivatásos vagy szerződés állományba tartozó személynek szerepelnie kellett a személyi és lakcímnyilvántartásban.

Állománykategóriák közötti átsorolás

A feladat ebben az időszakban első gondolatra csak a hadkötelezettségtől eltérő időszakra vonatkozóan értelmezhető, hiszen hadkötelezettség elrendelését követően a potenciális hadköteles és a kiképzett tartalékos is hadkötelessé vált. Ennek ellenére nem szabad elfelejteni, hogy a hadkötelezettség felső korhatára a két állomány számára ebben az időszakban is eltérő maradt.

Igénybevétel helyzetének megállapítása

A jogszabályok alapján a hadkiegészítő parancsnokságnak meg kellett állapítani, hogy az adott hadköteles vonatkozásában milyen feladatok hajthatók végre.

Igénybevétel helyzete a sorozás vonatkozásában

- sorozás alól mentes;

  Az előző időszakhoz képest a sorozás alól mentes besorolás kiegészült a nagyothalló, valamint a hiányzó végtaggal rendelkező hadkötelessel[261].
- sorozható;

[260] 2004. Hvt. 8. § (5) bekezdés
[261] 2004. Hvt. 13. § (3) bekezdés d) és g) pont

- ideiglenesen nem sorozható;

Igénybevétel helyzete a behívás vonatkozásában

- katonai szolgálatra behívható;
- katonai szolgálatra nem behívható;
- katonai szolgálatra ideiglenesen nem behívható.

A katonai szolgálatra történő behívhatóság először az Adatkérő(-közlő) lap beérkezését követően egy 3 fős bizottság végezte. Akik behívásra voltak tervezhetők, azokat a bizottság 3 kategóriába sorolta[262]:

- szakbeosztásba beosztható (szakkiképzett);
- szakbeosztásba nem beosztható (kiképzett);
- kiképzetlen.

A bizottságnak az elbírálást a katonai szolgálatot teljesítettekkel kellett kezdeni[263], hiszen ebből az állományból kerültek ki az elsőként behívásra tervezettek, amennyiben behívásra tervezésükkel kapcsolatban nem merült fel kizáró ok.

A 2004. Hvt. azt sorolja fel, hogy katonai szolgálatra mely hadköteleseket nem lehet behívni. A 21/2006. Korm. rendelet a behívásra és ideiglenesen behívásra nem tervezhető hadköteleseket határozza meg, ahol az utóbbi kategóriába sorolja törvényben nem behívhatónak meghatározott hadköteleseket a katonai szolgálatra alkalmatlan minősítéssel rendelkezők kivételével.

Aki nem tervezhető behívásra, az egyértelműen nem is behívható, tehát a végrehajthatóság szempontjából kérdéseket vet fel, hogy a 21/2006. HM rendelet a részletszabályozás mellett (behívásra nem, vagy ideiglenesen nem tervezhető kategória meghatározása) hogyan egészíthette ki ebből a szempontból a 2004. Hvt.-ben meghatározott felsorolást. Ha viszont a HM rendelet 3. §-át részletszabályozásnak tekintjük, akkor ki kellett volna térnie a törvény teljes felsorolására. A katonai szolgálatra alkalmatlan minősítéssel a hadkötelezettség elrendelése előtt már rendelkező hadkötelesekre a 21/2006. HM rendelet nem tért ki[264]. Feltételezhető, hogy a kétharmados többséggel módosítható 2004. Hvt.

---

[262] 21/2006. HM rendelet 3. § (2) és (4) bekezdés
[263] 21/2006. HM rendelet 3. § (5) bekezdés
[264] 21/2004. HM rendelet 3. § (3) bekezdés: *„A sorozást követően, illetőleg a (2) bekezdés b) pontja szerinti akadály megszűnése után a behívhatóság elbírálását ismételten el kell végezni és a hadkötelest újból be kell sorolni azzal, hogy aki „katonai szolgálatra alkalmatlan" minősítést kapott, az behívásra nem tervezhető."*

módosítása sokkal nehezebb volt, mint a Korm. rendeleté, ez lehetett az oka annak, hogy ezen jogszabály került bővítésre az elsőként figyelembe nem vett kizáró okokkal.

Mindkét jogszabály határozott meg olyan indokot, amely katonai szolgálatra alkalmas minősítéssel nem rendelkező hadkötelesre vonatkozik[265], azaz nem minősült besorozott hadkötelesnek[266], így katonai szolgálatra nem behívható, mivel a hadkiegészítő parancsnokság a behívásra kerülő hadköteleseket a besorozottak közül válogatta ki[267]. Mindkét jogszabályból hiányzik viszont az a hadköteles, aki polgári szolgálatra már engedélyt kapott, illetve az, aki érvényes szolgálatfélbeszakítással rendelkezik.[268], valamint akire vonatkozóan lakhelyelhagyási tilalmat vagy házi őrizetet rendeltek el.

Itt kell megjegyezni, hogy a külföldön tartózkodás alapján az ideiglenesen nem behívható kategóriába kellett sorolni a hadkötelest, bár a 3 hónapot meghaladó külföldi utazás nem volt nyilvántartható és a hadkiegészítő parancsnokság felé sem kellett bejelentenie.

Kisebb érdekesség, hogy a Honvédség önkéntes tartalékos állománya a jogszabályokban ezen időszakban is létezett, viszont a nem behívható és a behívásra nem tervezhető kategóriába a felsorolások szerint nem került[269]. Ennek megfelelően csak akkor kerülhetett a katonai nyilvántartásba nem behívható, illetve behívásra nem tervezhető kategóriába, ha a Honvédség az önkéntes tartalékos által betöltött beosztást meghagyásba helyezi, és az adatszolgálatást megküldi a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve részére.

„Költöztetés”

A „költöztetés” jogszabályban ezen időszakban sem szerepelt, hadkötelezettségtől eltérő időszakban, mivel a hadkiegészítő parancsnokságok nem kezelték a katonai nyilvántartást, nem volt értelmezhető feladat, viszont az előző időszakban végrehajtott módon tervezett volt a hadkötelezettség fennállásának időszakára.

„Fogyaték”

A fogyatékba helyezésre vonatkozóan jogszabályban nem került meghatározásra, hogy azt területi szinten a hadkiegészítő parancsnokságok, vagy a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve hajtotta végre[270].

---

[265] 2004. Hvt. 22. § (4) bekezdés a) pont, illetve 21/2006. HM rendelet 3. § (2) bekezdés a)-b) pontjai
[266] 2004. Hvt. 17. § (3) bekezdés
[267] 2004. Hvt. 22. § (3) bekezdés
[268] 2004. Hvt. 30. § (1) bekezdés
[269] 2004. Hvt. 22. § (2) bekezdés h) pont alapján
[270] 2004. Hvt. 7. § (2) bekezdés

A kiképzett tartalékos fogalmának megjelenésével egy plusz feladat viszont megjelent: amennyiben a potenciális hadköteles 40 éves korának elérését követő évben vált kiképzett tartalékossá, a papír alapú anyagait, és a katonai nyilvántartás elektronikus változatában szereplő adatait vissza kellett venni a Honvédség központi irattárazásra kijelölt szervétől. Az eljárás gyakoriságát jogszabály nem szabályozta.

Adatkérő (-közlő) lap kiküldése, feldolgozása

A tájékoztatási (adatbejelentési) kötelezettség teljesítéséhez a hadkiegészítő parancsnokság ebben az időszakban is Adatkérő(-közlő) lapot küldött ki, elsőként a katonai nyilvántartás átvételét követően a katonai szolgálatot teljesített hadkötelesek vonatkozásában az átvételt követő 10, majd a többi hadköteles részére 30 napon belül[271]. Az utóbbi kategóriába tartozó hadkötelesek esetén a 21/2006. HM rendelet nem tér ki arra, hogy csak a katonai szervezetek hadkiegészítési igénye alapján meghatározott állománynak, vagy minden hadkötelesnek ki kell küldeni, tehát az összes, a nyilvántartásban szereplő hadkötelesnek ki kellett küldeni az Adatkérő(-közlő) lapot 30 napon belül, beleértve azokat is, akikre vonatkozóan a 2005 előtti időszak alapján behívhatóságra vonatkozóan véglegesen kizáró ok került rögzítésre.

Az Adatkérő(-közlő) lapot 8 napon belül kellett visszaküldeni a hadkötelesnek, ha ez nem történt meg határidőn belül, vagy feltételezhető, hogy nem a valós adatokkal került kitöltésre, a hadkiegészítő parancsnokság parancsnoka a személyazonosító, lakcím és anyakönyvi adatainak pontosítása miatt megkeresi a jegyzőt. Ezen felhatalmazás a 2004. Hvt.-ben és a 21/2006. HM rendeletben is megtalálható[272].

Nyilvántartott adatok pontosítása

A nyilvántartható (és ez előzőekben már felsorolt, nem nyilvántartható, de bekérhető vagy a hadköteles által bejelentésre kötelezett) adatok pontosítása az előző időszakhoz hasonlóan történt, azzal a különbséggel, hogy a 2004. Hvt.-ben meghatározott szervektől, szervezetektől az adatszolgáltatások alapvetően nem a hadkiegészítő parancsnoksághoz, hanem a Honvédség központi adatfeldolgozó szervéhez érkeztek be.

Sorozás alóli mentesítés

Azon hadköteleseket, akik a tájékoztatási vagy bejelentési kötelezettség alapján olyan adatot jelentettek be az egészségügyi állapotukra, illetve cselekvőképességükre vonatkozóan,

[271] 21/2006. HM rendelet 2. § (2) bekezdés
[272] 2004. Hvt. 8. § (3) bekezdés és 21/2006. HM rendelet 2. § (4) bekezdés

amely mentesítette őket a sorozás alól, behívásra nem tervezhető kategóriába kellett sorolni[273], bár sosem váltak besorozott hadkötelessé. Az előző időszaki szabályozás megmaradt, miszerint a kiállított igazolás alapján a hadkiegészítő parancsnokság sorozó főorvosa javaslatára a hadkiegészítő parancsnok elsőfokú határozatban állapította meg a sorozás alóli mentességet.

Sorozásra tervezés[274]

A 21/2006. HM rendelet alapján első fokú sorozásra kell rendelni azt a hadkötelest, aki behívásra tervezhető kategóriába lett sorolva, és az egészségi alkalmassága még nem került megállapításra[275]. illetve meghatározza, hogy *„a katonai szervezetek hadkiegészítési szükségleteinek és sorrendjének figyelembe vételével”*[276] kellett végrehajtani. Ezen értelmezés szerint minden, a behívásra tervezés vonatkozásában kizáró okkal nem rendelkező hadkötelest le kellett sorozni, a meghatározott prioritási sorrendnek megfelelően.

A 2004. Hvt.-nek viszont ez a megfogalmazás kissé ellentmond, hiszen a törvény alapján csak azokat a hadköteleseket kellett sorozásra rendelni, akiknek az egészségi alkalmassága még nem lett megállapítva, és a 21/2006. HM rendeletben meghatározottakkal összehasonlítva, kivéve, ha minden hadköteles behívását tervezni kellett, ami nem valószínű. Itt szükséges megemlíteni, hogy kizárólag a 2004. Hvt. tért ki azokra a hadkötelesekre, akik polgári szolgálatra kérelmet nyújtottak be, viszont nem tér ki arra, hogy csak abban az esetben kellett a sorozásukat tervezni, ha arra még nem került sor.

Az ismételt sorozásra vonatkozóan a szabályzás alapvetően nem változott, viszont nem maradt meg annak a lehetősége, hogy meghatározott esetekben az elsőfokú sorozásra rendelés helyett a honvédség egészségügyi alkalmasságvizsgáló szervének orvosa és pszichológusa végezze el a hadköteles egészségügyi alkalmassági vizsgálatát. A 21/2006. HM rendeletbe később, 2009-ben került be, hogy ismételt sorozásra kellett rendelni a hadkötelest, amennyiben egészségi állapota miatt a bevonulási helyről elbocsátották[277]. Az egészségügyi állapot miatti ismételt sorozásra vonatkozó kérelem elbírálásának módja az előző időszakhoz képest nem változott.

---

[273] 21/2006. HM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pont
[274] 2004. Hvt. 13. § (2) bekezdés és 21/2006. HM rendelet 7. §
[275] 21/2006. HM rendelet 7. § (1) bekezdés
[276] 21/2006. HM rendelet 4. §
[277] 21/2006. HM rendelet 7. § (2) bekezdés e) pont. Emiatt az előző időszakban nem rendelték ismételten sorozásra a hadkötelest kötelező jelleggel, a sorozó szakfőorvos döntötte el a behívást követően az orvosi papírok alapján. (178/1993. Korm. rendelet 85. § (1) bekezdés.)

Sorozás előkészítése

A sorozás előkészítésének hadkötelest érintő része az előző időszakhoz képest nem változott. során a hadkiegészítő parancsnok sorozási felhívásban értesíti a hadkötelest, hogy hol és mikor kell megjelennie, illetve milyen iratokat kellett magával vinnie és azt, hogy a sorozási felhívás kézhez vétele után el kellett végeztetnie a szükséges orvosi vizsgálatokat. A háziorvos által visszaküldött HET-lapot (Hadköteles Egészségügyi Lapja) a sorozóbizottság orvosai kezelték tovább.

A sorozás előkészítése során a hadkiegészítő parancsnok a sorozás megkezdése előtt legalább 15 nappal objektumot igényel a sorozás végrehajtásához a területileg illetékes megyei közgyűlés elnökétől, a fővárosban a főpolgármestertől. Ugyanezzel a határidővel az elsőfokú sorozóbizottság orvosait az őket foglalkoztató egészségügyi intézet vezetőjétől, a sorozószakfőorvost a hadkiegészítő parancsnokság székhelye szerint illetékes Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat megyei, fővárosi intézetének vezetőjétől is megkéri[278]. A sorozással kapcsolatosan a hadkiegészítő parancsnoknak kevesebb szervezetet, szervet kellett értesítenie[279].

Az elsőfokú sorozóbizottság elnökének a hadkiegészítő parancsnokság állományából egy hivatásos katona került delegálásra[280]. A sorozáson a sorozóbizottságnak már nem lehetett a tagja annak a katonai szervezetnek a képviselője, amely szervezet részére a sorozás végrehajtásra került.

A miniszter által rendeletben meghatározott sorozási időpontok mellett szükség esetén a hadkiegészítő parancsnok már nem rendelhetett el utósorozást, amelynek oka valószínűleg az volt, hogy a hadkötelezettség idejére nagyobb sorozási időszakok is elrendelhetőek voltak, amelyek lefedhették a sorozási igényeket.

Sorozás

A sorozáson a megállapítható adatok köre, a fellebbezés lehetősége és módja az előző időszakhoz képest nem változott.

Jogi anomália

Az előző időszakhoz hasonlóan itt is felmerült egy jogi anomália. A 2004. Hvt. az 1993. Hvt.-hez hasonlóan három, sorozáskor megállapítható katonai alkalmassági fokozatot

---

[278] 21/2006. HM rendelet 6. § (2) bekezdés
[279] A területileg illetékes rendőrségi szerv vezetőjét és az érintett katonai szerv vezetőjét sem, amely kiegészítése érdekében került végrehajtásra a sorozás.
[280] 2004. Hvt. 15. § (2) bekezdés alapján

(„katonai szolgálatra alkalmas”, katonai szolgálatra ideiglenesen alkalmas” és „katonai szolgálatra alkalmatlan”)[281], határozott meg. Ezzel szemben a hadkötelesek katonai szolgálatra való alkalmassága elbírálásának rendjéről szóló 15/2009. (X. 6.) HM-EüM rendelet (a továbbiakban: 15/2009. HM-EüM rendelet) 14. §-a alapján a katonai alkalmassági fokozatok megegyeztek a 2004. Hvt.-ben meghatározottakkal[282], viszont azok megállapítása a tervezett beosztás, illetve a tervezett állományilletékes katonai szervezet feladatai szerint két különböző elbírálás szerint került végrehajtásra[283], azonban ez a megkülönböztetés nem jelenhetett meg a határozaton. Az elbírálást meghatározta, hogy az adott hadköteles milyen beosztásra, illetve milyen speciális feladatot végrehajtó katonai szervezethez volt tervezve, viszont a beosztásra tervezés nem csak kizárólag a sorozáson, hanem azt követően is végrehajtható volt, az első feltöltést követően veszteségpótlási igények megjelenése előtt viszont az általános tartalékképzés esetén nem került a sorozáson beosztás meghatározásra. Ezt kiküszöbölhette, ha alapvetően az került megállapításra, hogy a katonai szolgálatra alkalmas alkalmassági fokozattal rendelkező hadköteles vagy minden beosztásra alkalmas volt vagy voltak olyan beosztások, amelyeket nem tölthetett be.

Fegyver nélküli és polgári szolgálat engedélyezése

A polgári szolgálat engedélyezésére vonatkozó kérelmet a behívóparancs átvételétől számított 3. munkanapig lehetett benyújtani. Ezen időszakban a katonai szolgálat alatt polgári szolgálat nem volt kérhető. A kérelmet a hadkiegészítő parancsnokság parancsnokához vagy a területi államigazgatási szervhez kellett benyújtani. A kérelmet ez utóbbi szerv bírálta el, a hadkiegészítő parancsnokság az eljárásban ügyfélként vehetett részt. A jogszabályok nem térnek ki arra, hogy amennyiben a kérelem nem a hadkiegészítő parancsnoksághoz került benyújtásra, arról értesítést kellett, hogy kapjon, hiszen a kérelem elbírálásáig a hadkötelest

---

[281] 1993. Hvt. 83. § (2) bekezdés

[282] 15/2009. HM-EüM rendelet 6. §

[283] 15/2009. HM-EüM rendelet *„14. § (1) A hadköteles egészségi alkalmasságát az orvosi vizsgálatok eredményeinek és a 2. melléklet szerinti betegségek és fogyatékosságok című táblázat (a továbbiakban: Táblázat) szerinti követelményeknek az egybevetésével kell elbírálni.*
(2) Ha a sorozóbizottság a hadköteles behívását
a) légi mozgékonyságú feladatokat is ellátó katonai szervezethez,
b) lövész, tüzér, harckocsizó, búvár, tűzszerész és aknakutató, felderítő beosztásba, vagy
c) radioaktív anyagokkal, ionizáló sugárforrásokkal és rakéta üzemanyaggal foglalkozó beosztásba
tervezi, az egészségi alkalmasságot a Táblázat I. rovata szerint kell minősíteni.
(3) A hadköteles behívásának a (2) bekezdésben nem szereplő beosztásba történő tervezése esetén a hadköteles egészségi alkalmasságát a Táblázat II. rovata szerint kell minősíteni.”

nem lehetett behívni katonai szolgálatra, illetve arra sem tért ki, hogy a döntésről a határozatot meg kellett volna kapnia.[284]

A polgári szolgálat időtartama megegyezett a katonai szolgálat időtartamával. Akinek a polgári szolgálatra vonatkozó kérelme elutasításra került, újabb kérelmet nem nyújthatott be[285]. Itt is felmerül a kérdés, hogy ez csak az adott hadkötelezettség idejére vonatkozik-e. Ha nem, akkor azon hadkötelesek, akiknek a kérelmét 2005 előtt már elutasították, azok soha többet nem nyújthattak be kérelmet a polgári szolgálat engedélyezésére.

Behívás tervezése

A behívás tervezése a katonai szolgálatra alkalmas fokozattal rendelkező hadköteles a sorozáson vagy azt követően volt végrehajtható, ha az adott hadköteles behívható volt, illetve behívásra tervezhető, azaz besorozott és a behívására vonatkozóan nem állt fenn korlátozó ok.

A különböző kiképzési szinttel rendelkező hadköteleseket különböző helyekre kellett behívásra tervezni:

- a szakbeosztásba beosztható (szakkiképzett) hadköteleseket közvetlenül ahhoz a katonai szervezethez, amelyet a hadi létszámra fel kellett tölteni;
- a katonai szolgálatot teljesített, de szakbeosztásba nem beosztható (kiképzett) hadköteleseket a kijelölt szakalapozó kiképzést végrehajtó szervezetekhez;
- a kiképzetlen, katonai múlttal nem rendelkező hadköteleseket a kijelölt kiképző központokba.

Az általam használt elnevezések a meghatározott kiképzési szinteken alapulnak. Aki szakbeosztásba beosztható, az szakkiképzett, hiszen a szakalapozó képzést már nem kellett megkapnia. Az a hadköteles, akinek csak szakalapozó képzést kellett végrehajtania, ez alapján alapkiképzéssel már rendelkeznie kellett. A kiképzetlen fogalmat a jogszabály határozta meg, és azon hadkötelesekre vonatkozott, akik még nem teljesítettek katonai szolgálatot és akiket kiképző központba kellett behívni, tehát alapkiképzést kellett kapniuk.

A hadkiegészítő parancsnokságok munkáját nem befolyásolta, - de a kiképzés rendszerét és a feltöltendő katonai szervezet bevethetőségét viszont igen, - hogy a kiképzett hadköteles fogalmába, akinek csak szakalapozó képzést kellett kapnia, az a hadköteles is beletartozott, aki a szolgálati idejének rövidsége miatt nem teljesítette az alapkiképzést.

---

[284] 2004. Hvt. 28-29. §
[285] 2004. Hvt. 28. § (2) és 31. § (2) bekezdés

Ebben az időszakban a hadkötelezettség alsó és felső körhatárán belül az életkorokat jogszabály szerint nem kellett figyelembe venni. Természetesen belső szabályozó vagy a hadkiegészítő parancsnokság parancsnoka, valamint a katonai szervezetek készenlétének eléréséhez és fenntartásához szükséges hadkiegészítési feladatokat országosan irányító stratégiai szintű csoport[286] is meghatározhatott a jogszabályi keretek közötti prioritási sorrendet a behívás tekintetében. A katonai szolgálat rövidítésére vonatkozó, jelen időszakban még értelmezhető lehetőségek sem kerültek átvételre az előző időszakból, feltehetően az eljárásrend egyszerűsítése és a hadkiegészítő parancsnokság tehermentesítése céljából.

Egyéb, a behívás tervezését befolyásoló okok

- Az a hadköteles, akinek polgári szolgálatra való kérelmét pozitívan bírálták el, katonai szolgálatot kérelmére sem teljesíthetett[287].

A behívóparancsot a bevonulás időpontja előtt megelőző védelmi helyzetben legalább 20 nappal, rendkívüli állapotban legalábbi 10 nappal kellett kézbesíteni postai a hadköteles részére[288]. Amennyiben rendelkezésre áll elegendő idő, ezt megelőzően a behívás időpontja előtt 30 nappal írásbeli tájékoztatót kell kiküldeni a tervezett behívásról a hadköteles részére.[289]

Amennyiben a hadkiegészítő parancsnokság a behívóparancs kiküldését követően szerzett tudomást olyan okról, amely alapján a hadköteles a 2004. Hvt. alapján nem behívható, illletve ha az érintett hadköteles előzetes letartóztatását rendelték el, a behívóparancsot határozattal vissza kellett vonni. Ebben az esetben problémát jelenthetett, ha a hadkötelessel szemben házi őrizetet vagy lakhelyelhagyási tilalmat rendeltek el[290], illetve ha a sorozását követően 3 hónapnál huzamosabb időre külföldre utazott, hiszen ez az adat már nem volt nyilvántartható, vagy ha a behívóparancs kiküldését követően megszűnt a hadkötelezettsége.

A hadibeosztásra tervezett hadköteleseknél mozgósítás esetére az előző időszakban kint lévő állandó behívóparancs intézménye megszűnt, amely jelentősen megnövelte a behívás folyamatának időtartamát.

---

[286] A békeidőszaki hadrendben nem volt indokolt a létrehozása, tehát azon időszakokban, amikor a katonai szervezetek készenlétének fokozása elrendelhető volt, szükséges volt megalakítani egy olyan ideiglenes stratégiai szintű elemet, amely több szakterületet (hadművelet, logisztika, személyügy, katonai igazgatás) összefogva irányította a Honvédség meghatározott szervezetei készenlétének elérését és fenntartását.
[287] 2004. Hvt. 30. § (1) bekezdés
[288] 21/2006. HM rendelet 16. § (2) bekezdés
[289] 21/2006. HM rendelet 11. § a) pont
[290] A katonai nyilvántartásban nyilvántartható adat volt.

Szolgálathalasztás

A szolgálathalasztás lehetőségei és eljárásrendje ebben az időszakban nem került meghatározásra. Feltételezhető, hogy alapvetően a behívási akadályként meghatározott állapotok lehettek volna a szolgálathalasztás lehetséges okai, viszont eljárásrend hiányában nem volt végrehajtható.

Bevonulás előkészítése

A bevonulás előkészítése során az átadó hadkiegészítő parancsnokság a bevonulás időpontja előtt behívóparanccsal értesítette a hadkötelest, hogy mikor és hol kell megjelennie és mit szükséges magával vinnie.

Az önkéntes tartalékosok behívását szintén a hadkiegészítő parancsnokságok hajtották végre. Tényleges szolgálatra történő behívásukról a Honvéd Vezérkar főnökének javaslatára a honvédelemért felelős miniszter döntött[291]

A bevonulást megelőző 3. munkanapig a behívásra került hadkötelesek adatait megküldte a hadköteleseket fogadó katonai szervezet parancsnokának. A büntetettségi adatokat külön lezárt borítékban csak a parancsnok nyithatta fel.[292] A jogszabály nem a behívásra került, hanem a behívásra kerülő hadkötelesek adatainak megküldését határozza meg, ami nem teljesen ugyanaz, ráadásul a behívóparancsok legalább a behívást megelőző 10. napig már átvételre kerültek.

Az átadó hadkiegészítő parancsnokság a behívás előtt legalább 15 nappal a bevonulási helyen az egészségügyi problémát bejelentett hadkötelesek tekintetében orvosok kijelölését kérte az őket foglalkoztató egészségügyi intézet vezetőjétől, illetve a behívó parancsnokság székhelye szerinti Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat megyei, fővárosi intézetének vezetőjétől. Tájékoztatta a bevonulás helye szerint illetékes védelmi bizottságot[293], a bevonulásról, valamint a bevonulási hely rendőri biztosítástát kérte[294].

Bevonulás

A bevonuláson a hadköteles elbocsájtása, illetve átadása az előző időszakhoz hasonlóan történt, azt viszont meg kell említeni, hogy a bevonulással kapcsolatos események és azok eljárásrendje sokkal kevésbé részletesen került szabályzásra jogszabályi szinten, mint az 119.

---

[291] 2004. Hvt. 60.§ (2) bekezdés e) pont és 97. § (3) bekezdés
[292] 21/2006. HM rendelet 11. § b) pont
[293] Nem került meghatározásra, hogy a megyei vagy a helyi védelmi bizottság került értesítésre.
[294] 21/2006. HM rendelet 12. §

Hvt.-ben és a 178/1993. Korm. rendeletben, különös tekintettel a hadköteles bevonulási helyről történő elbocsátása vonatkozásában.[295]

A hadkötelesnek a bevonulásról igazolt távolmaradása esetén az utólagos átadásra vonatkozó szabályzás kikerült a 21/2006. HM rendeletből.[296].

Tartalékos állomány „kiírása"

A potenciális hadkötelesek és a kiképzett tartalékosok békeidőszaki hadi beosztásra történő tervezése jogszabályban nem került meghatározásra, annak ellenére, hogy a kiképzett tartalékos fogalmának bevezetésével egyidejűleg ezen személyek adatait a hadkiegészítő parancsnokságok már a hadkötelezettségtől eltérő időszakban is kezelhették, viszont az adatkezelés célja jogszabályban nem került meghatározásra.

A személyi kiegészítéssel összefüggő egyéb feladatok

Az előző időszakban a hadkiegészítő parancsnokságnak jogszabályban meghatározott egyéb feladatai ezen időszakban nem kerültek meghatározásra. A hadkötelesek megjelenési és szolgálati kötelezettségük teljesítése érdekében ingyen utazhattak, a tömegközlekedési járművek igénybevételével kapcsolatos utólagos elszámolásban és ez ezzel kapcsolatos költségtérítésben mint kifizetők nem vettek részt.

Kötelezettség mulasztása és megtagadása miatt eljárás megindítása

Amennyiben a hadköteles a hadkötelezettséggel kapcsolatos kötelezettségét nem teljesítette a szabálysértési és büntetőjogi tételek a vonatkozó törvényekben nem változtak, viszont az eljárás megindításának szabályai nem kerültek bele a 2004. Hvt.-be. Ettől függetlenül a hadkiegészítő parancsnokság parancsnoka, vagy az elsőfokú sorozóbizottság elnöke által meghatározott, de nem teljesített kötelezettségek tekintetében a hadkiegészítő parancsnokság parancsnoka a hatályos jogszabályoknak megfelelően kezdeményezhette az eljárás megindítását.

Hatósági ügyintézés

A hadkiegészítő parancsnokságok, valamint a sorozóbizottságok vonatkozásában még mindig fennállt a helyzet, hogy mint elsőfokú hatóságok nem kerültek meghatározásra a vonatkozó jogszabályokban, ez még mindig az eljárásrendből, például az elsőfokú határozat

---

[295] 21/2006. HM rendelet 15. § *„A bevonulási helyről a behívó hadkiegészítő parancsnokság képviselőjének intézkedésére el kell bocsátani azt a hadkötelest, aki a bemutatott okmányok alapján a Hvt. szerint nem hívható be katonai szolgálatra."*

[296] 178/1993. Korm. rendelet 67. § (1) bekezdés

kiadmányozásának meghatározásából derült ki. Ezáltal a hadkiegészítő parancsnokságnak az eljárásai, ügyintézései során meg kellett felelnie A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvényben meghatározottaknak. Ugyanez a helyzet állt fenn az első-, illetve a másodfokú sorozóbizottságok tekintetében.

A katonai (hadköteles) nyilvántartáshoz jogszabályban meghatározott adatszolgáltatások ezen időszakban is térítésmentesek voltak.[297]. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény nem tért ki rá, de a 2004. Hvt. meghatározta, hogy illetékmentes minden olyan államigazgatási és bírósági eljárás, amelyet a 2004. Hvt. vagy a végrehajtására kiadott jogszabály alapján indítottak, valamint az a közokirat, amelyet hatósági igazolás céljából a 2004. Hvt. alkalmazásával állítottak ki.[298].

Meg kell említeni, hogy a 2004. Hvt.-ben meghatározott szabályzás következtében a hadiegészítő parancsnokság és a Honvédség központi adatfeldolgozó *szerve „csak a hadköteles (potenciális hadköteles)*" kérelmére vagy törvényben meghatározott esetekben és szerveknek szolgáltathatott adatot[299], Ez alapján a kiképzett tartalékos nem kérhetett saját magára vonatkozó adatszolgáltatást. A 2004. Hvt.-ben a Honvédség központi irattárazási szerve vonatkozásában, adatszolgáltatás tekintetében semmilyen szabályzás nem szerepelt.

Az ügyintézés módja

Az ügyintézés módja ebben az időszakban nem változott, a szervek, szervezetek részére meghatározott adatszolgáltatások már elektronikus formában, de postai úton kerültek megküldésre. Az adott személyre vonatkozó igazolások, határozatok természetesen papír alapon érkeztek meg.

Nyilvántartás átadás-átvétele

A hadkötelezettségtől eltérő időszakban a katonai nyilvántartást a hadkiegészítő parancsnokság nem kezelhette, ezért a hadkötelezettség elrendelésekor és megszüntetésekor új feladatként jelent meg a nyilvántartásnak a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve, illetve a hadkiegészítő parancsnokságok közötti átadás-átvétele. Az országos illetékességgel egy szervezet által vezetett nyilvántartást a hadkötelezettség elrendelését követően a beérkező adatszolgáltatásokkal frissítették, majd illetékesség szerinti bontásban megküldésre kellett, hogy kerüljön a hadkiegészítő parancsnokságok részére.

---

[297] 2004. Hvt. 9. § (4) bekezdés
[298] 2004. Hvt. 203. §
[299] 2004. Hvt. 7. § (7) bekezdés

A 2004. Hvt. nem tért ki a hadkötelezettség megszűnésének időszakára, amikor a hadkiegészítő parancsnokságoktól a katonai nyilvántartás papír és elektronikus változata visszaküldésre kellett, hogy kerüljön a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve részére.

2.8. Meghagyás

2.8.1. Jogi háttér

A 2004-2011 közötti időszakban a meghagyás feladatait a meghagyással kapcsolatos eljárás és a meghagyásba bevont szervek besorolásának szabályairól szóló 68/2009. Korm. rendelet (a továbbiakban: 68/2009. Korm. rendelet.) szabályozta. Ebből következik, hogy 2004-2009 között a meghagyást, mint honvédelmi feladatot egységesen kormányzati szinten semmi sem szabályozta, ágazati szinten kizárólag a hatályát vesztett 1993. Hvt.-ben kapott felhatalmazásra hivatkozó, hatályon kívül nem helyezett miniszteri rendeletek tartalmaztak a meghagyásra vonatkozó szabályzásokat, viszont ezek joghatályossága az 1993. Hvt.-re történő hivatkozás miatt kérdéses volt.

2.8.2. Fogalmak

A 68/2009. Korm. rendelet. 1. § *c)* pontja alapján a „*meghagyás: munkakörhöz kapcsolódóan és névre szólóan végrehajtott eljárás, amely során az 1. mellékletben meghatározott, valamint a meghagyásba bevont szerv által kijelölt személyek a meghagyási névjegyzékbe kerülnek, és akiket ez alapján a hadkiegészítő parancsnokság behívásra ideiglenesen nem tervezhető kategóriába sorol”*. A definíció önmagában nem, csak ugyanezen szakasz a) pontjában a meghagyásba bevont szerv meghatározásával[300] együtt értelmezve adta meg a meghagyás lényegét, de még így sem pontosan, mivel nem tartalmazta, hogy honvédelmi feladatok folyamatos ellátása érdekében történt a szervezetek, azok munkaköreinek és az azokat betöltő hadkötelesek meghagyásba helyezése.

A meghagyási kategóriák az előző időszakhoz képest nagymértékben módosításra kerültek:

- Az I. kategóriában a honvédelmi feladatok tekintetében kiemelten fontos feladatot ellátó hadkötelesek munkakörükben kerültek meghagyásra.
- A II. kategóriában olyan szervek, szervezetek vannak, amelyek vagy országos hatáskörrel rendelkeznek (pl. Magyar Posta, rendvédelmi szervek) vagy területi illetékességgel sok

[300] 68/2009. Korm. rendelet 1.§ a) *meghagyásba bevont szerv:* a honvédelmi feladatok ellátásában közreműködő, az *1. mellékletben*, továbbá a megyei (fővárosi) védelmi bizottság által egyedileg, határozattal kijelölt szerv.

azonos feladatkör ellátásáért felelős szervezet került kijelölésre, amelyek együttesen az adott feladat végrehajtása tekintetében az egész országot lefedik (pl. területi államigazgatási szervek, körjegyzőségek, stb.).

- A III. kategóriában a megyei (fővárosi) védelmi bizottság által egyedileg, határozatban kijelölt szervek, szervezetek, amelyek egy vagy több honvédelmi feladat ellátásában jogszabály, hatósági határozat vagy szerződés alapján vettek részt.[301]

Az előző időszakhoz képest a minisztériumok általi meghagyásba történő kijelölés már nem külön kategóriaként, hanem a II. kategória egy alkategóriájaként került meghatározásra. Ezen időszakban a kormányrendelet nem határozott meg a meghagyásba bevont szervek tekintetében évenkénti felülvizsgálatot, kizárólag a III. kategóriába tartozó szervezetek tekintetében a megyei (fővárosi) védelmi bizottság számára határozta meg, hogy amennyiben az adott szervezet vagy annak honvédelmi feladata megszűnt, meg kellett szüntetni a meghagyásba történő bevonását[302].

Ebben az időszakban már megjelent a védelmi bizottság (kijelölő vagy kijelölést megszüntető) határozata elleni fellebbezés lehetősége is, amelyet a honvédelemért felelős miniszter bírált el[303].

A védelmi bizottság a jogerős határozatot az eddigiektől eltérően nem a hadkiegészítő parancsnokságnak, hanem a honvédelemért felelős miniszternek, és a Magyar Honvédség központi adatfeldolgozó szervének (a továbbiakban: adatfeldolgozó szerv), valamint a meghagyásba bevont szerv székhelye szerinti település, fővárosi kerület polgármesterének is megküldte[304]. Ezen szabályzással a jogalkotó, mivel a hadkötelezettség békeidőszakra vonatkozóan már megszüntetésre került, érthetően nem a hadkiegészítő parancsnokságok számára rendelte el a határozat megküldését, hanem a katonai nyilvántartás vezetéséért országos illetékességgel kijelölt szervezetnek. Ezzel együtt viszont a hadkötelezettség fennállásának idejére vonatkozóan nem egészítette ki a szabályzást, hogy a jogerős határozatokat a hadköteles nyilvántartást elsődlegesen kezelő illetékes hadkiegészítő parancsnokságok is megkapják. A védelmi bizottságok ezen időszakban is hozhattak határozatokat, amelyekről nemcsak a Magyar Honvédség központi adatfeldolgozó szervének

[301] 68/2009. Korm. rendelet 2. § (1) bekezdés
[302] 68/2009. Korm. rendelet 2§ (2) bekezdés
[303] 68/2009. Korm.rendelet 2. § (3) bekezdés
[304] 68/2009. Korm. rendelet 2§ (4) bek.

kellett volna értesülnie, hanem az akkor a katonai nyilvántartás kezelésére is felhatalmazott, a hadkötelesek behívását tervező illetékes hadkiegészítő parancsnokságnak is.

Az előző időszakban a meghagyásba bevont szervek listájában az alkategóriákban általánosabb megfogalmazások szerepeltek, így az 1993. Hvt. alapján, mint országos hatáskörű szervek a II. kategória 4. alpontjába tartoztak pl. a civil nemzetbiztonsági szervek is. A 68/2009. Korm. rendeletnek viszont a részletesebb felsorolásában kizárólag a katonai nemzetbiztonsági szolgálatok jelentek meg[305]. Ez nem zárta ki teljesen a meghagyásba helyezésüket, hiszen az a miniszter, akinek az irányítása alá tartoztak rendeletben meghagyásba helyezhette őket, viszont meglepő a katonai és civil nemzetbiztonsági szolgálatok nem egyformán történő kezelésének megjelenése.

2.8.3. Katonai szolgálat vs. meghagyás

A korábbi időszakokhoz képest további változást jelentett az is, hogy az előző időszaktól eltérően a 2004. Hvt. egyértelműen kimondta, hogy az a hadköteles, aki meghagyásra kijelölt munkakört töltött be, hadkötelezettség alapján nem volt behívható katonai szolgálatra[306]. 2005-ig ez kizárólag a tartalékos hadköteles tartalékos katonai szolgálatára volt meghatározva.

2.8.4. Adatszolgáltatások

Hadkötelezettségtől eltérő időszakban a meghagyásba bevont szerv meghagyási jegyzéket készített[307] és azt a 68/2009. Korm. rendelet 3. § (1) bekezdése alapján vezetett a „meghagyásba bevont szervek nyilvántartásához” a Magyar Honvédség központi adatfeldolgozó szervének meg kellett küldenie.[308]

Ebben az adatszolgáltatásban kizárólag a meghagyásba bevont szerv, illetve a kapcsolattartóként kijelölt személy adatai szerepeltek. A meghagyási jegyzékben a fogalom meghatározásánál a szervre vonatkozóan a megnevezése, meghagyási kategóriája és székhelye szerepelt,[309] viszont a 2. mellékletben a meghagyási jegyzék adatai felsorolásánál a 2.1. pontban már a címe is. A szükséges adatokat a 2. melléklet tartalmazta helyesen, hiszen egy, országos szinten több telephellyel rendelkező szervezet vonatkozásában a III:

[305] 68/2009. Korm. rendelet 1. melléklet II. kategória 15. alkategória
[306] 2004. Hvt. 22. § g)
[307] 68/2009. Korm. rendelet 3. § (3) bekezdés
[308] 68/2009. Korm. rendelet 3. § (4) bekezdés
[309] 68/2009. Korm. rendelet 1. § d) pontja

kategóriába tartozó szerv kijelölésekor a megyei (fővárosi) védelmi bizottság kizárólag csak az illetékességi területén lévő székhelyet, telephelyet jelölhetett ki, tehát ilyenkor a határozatban a szervezet címének a telephely címét kellett megadnia.

Hadkötelezettség fennállása idején a meghagyásba bevont szerv meghagyási névjegyzéket készített és megküldte a Magyar Honvédség központi adatfeldolgozó szervének[310]. A meghagyási névjegyzék adatait az előző időszakhoz képest pontosították, a fogalom meghatározásában megadták, hogy mely személyazonosító adatokat kell feltüntetni a hadkötelesre vonatkozóan. A kormányrendelet meghatározta, hogy a meghagyásra kijelölt munkakört betöltő hadkötelesre vonatkozóan az eddigi adatokon kívül a születési nevet és a születési helyet is meg kellett adni.[311] Ezáltal a hadköteles összes természetes azonosítója megadásával az érintett személy egyértelműen beazonosítható volt a katonai nyilvántartásban. Új szabályként jelent meg, hogy a meghagyási névjegyzéken kizárólag az a hadköteles volt feltüntethető, aki ehhez nyilatkozatban hozzájárult.[312]

Mindkét adatszolgáltatással a hadkiegészítő parancsnokság hadkötelezettség fennállása idején csak az adatfeldolgozó szerven keresztül kapott információt a meghagyásba bevont szervekről és a meghagyásra kijelölt munkakört betöltő személyekről, amely a katonai szervezetek első feltöltését követően feltételezhetően lassította a behívhatóság elbírálását.

A katonai nyilvántartásban az adatfeldolgozó szerv tartotta nyilván (rögzítette és törölte) a hadkötelesekre vonatkozóan a meghagyási névjegyéken szereplő adatokat, tájékoztatta a hadkiegészítő parancsnokságot a névjegyzéken szereplő hadkötelesekről, valamint az adott hadköteles meghagyási adatainak törléséről a katonai nyilvántartásban. A kapott információk és a nyilvántartásban szereplő adatok alapján az adott hadköteleseket a hadkiegészítő parancsnokság ideiglenesen igénybe nem vehető kategóriába, törlés esetén, amennyiben más kizáró ok nem állt fenn, a behívásra tervezhető kategóriába sorolta.[313]

Ezen időszakban is észrevehető, hogy az adatszolgáltatások teljesítésekor még nem kellett pontosan meghatározni, hogy mely nyilvántartáshoz, nyilvántartásokhoz kerül teljesítésre. A meghagyási névjegyzék adatait is alapvetően két nyilvántartásban rögzítette a Honvédség adatfeldolgozó szerve. A helyes adatkezelés sem került részletes meghatározásra, azaz a III. kategória tekintetében az, hogy csak azt az adatszolgáltatást lehetett elfogadni és feldolgozni, amely adatszolgáltatóra az illetékes megyei (fővárosi) védelmi bizottság által

[310] 68/2009. Korm. rendelet 6. § (1)-(2) bekezdés
[311] 68/2009. Korm. rendelet 3. melléklet alapján
[312] 68/2009. Korm. rendelet 6. § (4) bekezdés
[313] 68/2009. Korm. rendelet 8. §

történt kijelölés - tehát rendelkezésre állt a vonatkozó határozat - és annak visszavonása nem történt meg.

A katonai nyilvántartásban a meghagyásra kijelölt munkakört betöltő hadkötelesre vonatkozóan az adatkezelést nem pontosan határozták meg, mivel a 68/2009. Korm. rendelet 6. § (5) bekezdése alapján az adatfeldolgozó szervnek törölnie kellett a katonai nyilvántartásból a hadköteles meghagyási névjegyzéken szereplő adatait, ha az adott személy a meghagyási névjegyzékről lekerült vagy a hadkötelezettség megszűnt. Ez a katonai nyilvántartás vezetése érdekében nem volt végrehajtható, hiszen a névjegyzéken a hadköteleseknek nemcsak a munkaköre, hanem a természetes személyi azonosító adatai is szerepeltek, amelyek viszont a beazonosítás érdekében nem voltak törölhetőek. Ha törölték volna az adatokat, akkor a hadkiegészítő parancsnokság nem értesült volna a hadköteles állapotának változásáról a behívhatóságra vonatkozóan.

További problémát jelentett, hogy a 2004. Hvt. 2011. 01. 01-i módosításáig a katonai nyilvántartásban a meghagyásba tervezés és helyezés céljából a hadkötelesnek a munkakörére vonatkozó adatai nem voltak kezelhetőek. Itt szükséges megjegyezni, hogy a hadköteles munkakörére, munkahelyére vonatkozó adatok eddig is nyilvántarthatóak voltak a katonai nyilvántartásban, viszont kizárólag társadalombiztosítási és szociális ellátás céljából.[314] A 2004. Hvt. ugyanezen módosításával került be a jogszabályba a meghagyásba bevont szerv számára meghatározott adatszolgáltatás, amely hadkötelezettség idején a hadköteles meghagyási munkakörét érintő, valamint a hadköteles beazonosításához szükséges adatokra vonatkozott.[315] Ezt követően sem volt viszont pontosan meghatározva, hogy a 2004. Hvt. 7. § (1) bekezdés S) pontja alapján a katonai nyilvántartásban a meghagyásba tervezés és helyezés céljából a hadköteles munkakörére vonatkozó pontos adatok, azaz, hogy csak a munkakör vagy a munkahely adatai is nyilvántarthatók voltak. Ezzel párhuzamosan természetesen a meghagyásba bevont szerv számára a katonai nyilvántartáshoz megküldött adatszolgáltatására vonatkozó adatok sem kerültek meghatározásra. Ebből következően a szükségesség elvét követve a katonai nyilvántartásban a meghagyási névjegyzéken a munkáltató beazonosításához szükséges, illetve a munkakör adatai is rögzítésre kerültek, hiszen ez alapján lehetett a változásokat pontosan nyomon követni és összekötni a hadkötelest a munkáltatójával.

A 68/2009. Korm. rendelet. 3. melléklete alapján problémát okozott az is, hogy az I.

[314] 2004. Hvt. 7. § (1) bekezdés
[315] 2004. Hvt. 8. § (6) bekezdés

kategóriában meghagyásra kijelölt személyről ki, hogyan és milyen formában szolgáltasson adatot. A II. kategóriába bevont szervek számára az adatszolgáltatás kizárólag az általuk meghagyásra kijelölt munkaköröket betöltő hadkötelesekre vonatkozott, a szervezet vezetői, mint I. kategóriás személyek általában ugyanezen listában szerepelhettek, így nem voltak megkülönböztethetőek a meghagyási névjegyzéken szereplő többi személytől. Ezzel egy időben kérdésként merül fel, hogy azon I. kategóriába tartozó személyekről, akik nem tartoztak a II. kategóriába, ki és milyen módon szolgáltat adatot (pl. köztársasági elnökről, aki, bár sokan úgy vélik nem a Köztársasági Elnök Hivatalának tagja – ami igaz, ugyanis a köztársasági elnök nem vezeti a hivatalt, annak „saját" vezetője, főigazgatója van).

A meghagyási jegyzéket és névjegyzéket ebben az időszakban már elektronikus formában postai vagy elektronikus úton is meg lehetett küldeni.[316]

Ebben az időszakban is a Honvéd Vezérkar főnöke kapta meg a meghagyás végrehajtásának hatósági eljárás keretében történő ellenőrzésére vonatkozó hatáskört. Az ellenőrzés eredményeképpen hadköteles törlését rendelheti a meghagyási névjegyzékről, viszont az eljárásrendben változásként jelenik meg, hogy amennyiben az ellenőrzés során megállapításra került, hogy III. kategóriába a megyei (fővárosi) védelmi bizottság által meghagyásba bevont szervezet vonatkozásában a szükséges feltételek nem állnak fenn, nem az ellenőrzést végző hatóság, hanem a kijelölő védelmi bizottság dönt a bevonás megszüntetéséről. Ezen eljárásrend alapján a Honvéd Vezérkar Főnöke a meghagyásba bevont szervezetek feladatainak végrehajtása tekintetében rendelkezik „felügyeleti jogkörrel", a védelmi bizottságok által hozott döntések tekintetében csak ellenőrzési jogkörrel rendelkezik, tehát saját határozatával nem bírálhatja felül, nem módosíthatja az általuk végrehajtott kijelölést. A jogerős döntésről szintén a Honvédség adatfeldolgozó szerve kerül értesítésre, aki értesíti az illetékes hadkiegészítő parancsnokságot.[317]

2.9. Végrehajthatóság vizsgálata

A katonai szervezetek különleges jogrendben hadkötelessel történő személyi kiegészítésére vonatkozóan a vizsgált időszak alatt a jogszabályok nem határoztak meg hadkötelezettség fennállásától eltérő időszakra vonatkozóan tervezési feladatokat. A meghatározott adatszolgáltatások nagyrészének gyakorisága nem megállapítható.

[316] 68/2009. Korm. rendelet 11. §
[317] 68/2009. Korm. rendelet 10. §

A 21/2006. HM rendelet megjelenéséig hadköteles behívásával, annak előkészítésével kapcsolatos feladatok vonatkozásában nem voltak olyan részletszabályok, amelyek a hadkötelest és a feladatokban közreműködő szerveket érinthették volna. A jogszabálynak nem minősülő szabályozók (HM utasítás, belső szabályozók) nem vonatkozhatnak a szolgálatot nem teljesítő hadkötelesre és azokra az adatszolgáltató szervekre, amelyek nem tartoznak a Honvédelmi Minisztérium ágazati irányítása alá. Amennyiben ezen időszakban az Alkotmányban meghatározott különleges jogrend bevezetését követően kihirdettek volna ki erre vonatkozó, hatályba lépő jogszabályokat, a végrehajtás előtt nem lett volna elegendő idő a felkészülésre, előkészítésre.

Az első behívási időpont kiszámítása, amennyiben a hadköteles szakkiképzett, a hadkiegészítő parancsnoksággal együttműködő volt, mindent az előírásoknak megfelelően igazolt és nem lépett fel a behívására vonatkozóan kizáró ok 21/2006. HM rendelet hatályba lépését követően:

Nem került meghatározásra, hogy a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve a hadkötelezettség elrendelését követően hány napon belül kellett, hogy átadja a nyilvántartást a hadkiegészítő parancsnokságoknak. Az adatszolgáltatásokra vonatkozóan már megállapításra került, hogy határidő, kérésre történő adatszolgáltatás, gyakoriság nem került meghatározásra, ezért, feltételezem, hogy

1. a nyilvántartás területi bontásban azonnal, a 2. napon átadásra került;
2. a hadkiegészítő parancsnokság az átvételt követő 10 munkanapon belül megküldi az Adatkérő(-közlő) lapot a katonai szolgálatot már teljesített hadköteleseknek. (12. nap);
3. a kézbesítés legalább 3 nap, amennyiben az első kézbesítés során átvette a hadköteles. (15. nap);
4. az Adatkérő(-közlő) lapot 8 napon belül vissza kellett küldeni a hadkiegészítő parancsnokságnak. (23. nap);
5. postai kézbesítés: 3 nap (26. nap);
6. Adatkérő(-közlő) lapok feldolgozása, ha nem jelentett be kizáró okot: legalább 2 nap, de több hétig is eltarthatott, míg az összes, egyszerre beérkező adatlap feldolgozásra került. (28. nap);
7. sorozásra tervezés: 1 nap (29. nap);
8. sorozás: a sorozási felhívás kiküldésétől számított legalább 15. nap (Ebben az időszakban: kézbesítés, orvosi vizsgálat, az adatlap orvos általi visszaküldése) (44. nap);
9. behívóparancs kiküldése (postai úton kellett megküldeni) a bevonulási időpont előtt megelőző védelmi helyzetben 20 nappal, rendkívüli állapotban 10 nappal. (45. nap)

A fentiekből következik, hogy az első hadköteles, aki szakkiképzett, - akit elsőként kellett behívásra tervezni - rendkívüli állapotban a hadkötelezettség elrendelését követő 55. napon, megelőző védelmi helyzetben a 65. napon kerülhetett átadásra.

Ezt követően szakkiképzett hadkötelesek esetében szükséges volt a szakmai ismereteinek felfrissítése, az új eszközök, fegyverzet és eljárások megismerése és legalább egy lőgyakorlat a személyes fegyverével. Tekintettel arra, hogy a szakkiképzett hadkötelesek nagy része még 2005 előtt, hadkötelezettség alapján teljesített szolgálatot, így a szaktudásuk jelentős mértékben elévült. 2005 és 2009 között a béke- és a hadi állománytáblák megegyeztek, tehát nem túl nagy létszámú hadkötelest kellett behívni, ezért a kötelékkiképzés a legtöbb katonai szervezetnél nem volt indokolt.

2.10. Fejezeti részösszegzés

Hatályos jogszabályok érvényessége, alkalmazhatósága

A katonai igazgatás hadkötelessel történő személyi kiegészítési feladatait tartalmazó ágazati jogszabályok eltérő hatályba lépésével megállapítható, hogy 2005. január 01.-től 2006. október 01-ig, a 21/2006. HM rendelet hatályba lépéséig a feladatrendszer nem került meghatározásra, illetve szabályozásra, ezáltal ezen időszakban az Alkotmányban meghatározott hadkötelezettség alapján katonai szolgálatra történő igénybevétel tervezése és végrehajtása jogi szabályozatlanságából adódóan a feladat jogi szempontból a kihirdetett és hatályos jogszabályok alapján nem volt végrehajtható.

A 2004. Hvt. több olyan fogalmat is használt, amely az adott időszakban nem került definiálásra, úgymint hadköteles kor, potenciális hadköteles kor, béke, békeidőszak.

Az adatszolgáltatások meghatározása során békeidőre vonatkozóan a potenciális hadkötelesekre, a hadkötelezettség bevezetését követően a hadkötelesekre vonatkozóan határozott meg a jegyzőnek adatpontosítási kötelezettséget[318]. Ebből következik, hogy a jogalkotó a 2004. Hvt-ben a nem katonai különleges jogrendeket, illetve a megelőző védelmi helyzet azon időszakát is békeidőnek minősítette, amikor a hadkötelezettség még nem került elrendelésre. Álláspontom szerint egyértelműbb lett volna, ha két különböző időszakként a hadkötelezettség fennállásának ideje és hadkötelezettségtől eltérő időszak került volna meghatározásra.

[318] 2004. Hvt. 8. § (2)-(3) bekezdés

A kiképzett tartalékos definíciója nem volt teljesen összeegyeztethető az ezen állományra vonatkozóan meghatározott kiképzésre történő behívással. Erre való tekintettel nem volt teljesen egyértelműnek tekinthető a jogalkotó szándéka, arra vonakozóan, hogy békeidőszakban az Alkotmány alapján hadkötelezettség alapján katonai szolgálatra kötelezhető állomány két külön kategóriába történő szétválasztása pontosan mi célt szolgált. Ezzel egyidőben a fogalom bevezetését követően a 2004. Hvt., illetve a 21/2006. HM rendelet a feladatok és az adatkezelés tekintetében nem került módosításra a szükséges mértékben.

Adatkezelés, adatszolgáltatások

A hadkiegészítő parancsnokságok számára adatkezelések vonatkozásában a 21/2006. HM rendelet ellentmondott a 2004. Hvt.-ben meghatározottaknak a bevonulás feladatainak végrehajtására vonatkozóan.

Az előző időszakhoz hasonlóan a 21/2006. HM rendeletben több olyan adat megküldése is meghatározásra került, amelyek a hadköteles nyilvántartásban nem voltak kezelhetők.

Az adatszolgáltatások vonatkozásában megállapítható, hogy a behívhatóság tervezését és végrehajtását befolyásoló, akadályozó és korlátozó adatok nagyrészt a hadkötelezettség idejére kerültek meghatározásra, ezáltal nagyszámban kerülhettek megszólításra olyan hadkötelesek, akik katonai szolgálatra nem voltak igénybe vehetők. Ez nagymértékben csökkentette a sorozó központok időbeli hatékonyságát. Az adatszolgáltatások gyakorisága, időpontja és azok tartalmának pontos meghatározása nem került meghatározásra, valamint az adatszolgáltatásokban és a hadköteles kötelezettségei során bejelentett adatokban szereplő adatok, a behívhatóság megállapításához szükséges adatok, valamint katonai nyilvántartásban kezelhető adatok nem fedték le egymást teljes mértékben.

A meghatározott feladatokkal kapcsolatban adatkezelési problémát jelentett, hogy a jegyzők, alapvetően megkeresésre a személyazonosító- és lakcímadatok pontosításában vettek részt, viszont a hadkötelesnek kötelessége volt a jegyző megkeresésére nemcsak a személyazonosító- és lakcímadatairól, hanem a családi állapotáról és további állampolgárságáról, valamint a 2004. Hvt-ben a katonai szolgálat tervezését és teljesítését befolyásoló minden adatról és azok változásáról tájékoztatást adni[319]. Ebből következően a hadköteles által szolgálatott adatok köre nagymértékben meghaladta a jegyző számára meghatározott adatpontosítást érintő adatokat.

[319] 2004. Hvt. 10. § (1) bekezdés alapján

Feladatok

Ebben az időszakban alternatív szolgálatként már nem volt választható a fegyver nélküli katonai szolgálat, illetve nem volt lehetőség a katonai szolgálatra történő önként jelentkezés sem.

Békeidőszakban a jogszabály nem határozta meg a kiképzett tartalékosra, illetve a pontenciális hadkötelesre vonatkozóan az előzetes tervezés végrehajtását, amely hiányában hadkötelezettség elrendelését követően kellett ezen feladatot is végrehajtani.

A hadkötelessel történő személyi kiegészítéssel kapcsolatban meghatározott feladatokra vonatkozóan az eljárásrendek nem tértek ki minden lehetőségre, ezáltal Ket.-el történő összevetést követően is maradtak joghézagok.

Az adott időszakra vonatkozóan a jogszabályok nem tértek ki arra, hogy a hadkiegészítő parancsnokságnak kizárólag az adott hadkötelezettség idején megállapított adatokat, állapotokat, engedélyeket kellett-e figyelembe venni, vagy azokat is, amelyekre vonatkozóan a korábbi hadkötelezettség fennállásának ideje alatt hozott határozatok rendelkezést tartalmaznak (pl. katonai szolgálatra történő alkalmatlanság, egészségi alkalmasság megállapításának ténye). Az alkalmas vagy az alkalmatlan sorozási határozatnak nincs érvényességi ideje, ez alapján érvényesnek volt tekinthető, hiszen jogszabályban nem volt meghatározott érvényességi ideje.

Meghagyás

Bár a 2004. Hvt. a hatályba lépésétől fogva nem behívható kategóriába sorolta a meghagyásban érintett beosztást, munkakört betöltő személyeket, a vonatkozó adatok viszont csak a 2011. 01. 01-i módosítással voltak nyilvántarthatóak, valamint a meghagyás feladatrendszerének részletszabályait tartalmazó 68/2009. Korm. rendelet is több évvel később, 2009. 07. 02-én lépett hatályba, addig a vonatkozó adatszolgáltatások hiányában senki sem kerülhetett meghagyásba. Ezt követően is merültek fel ellentmondások, adatkezelési anomáliák az eljárásrend, illetve az adatkezelések, adatszolgáltatások tekintetében. Ezen helyzetet kiegészítette, hogy a 68/2009. Korm. rendeletben meghatározott elektronikus formát, - amelyben az adatszolgálatás megküldhető volt - mint kifejezést egy akkor hatályos jogszabály sem definiálta.

A szervezetei meghagyásba történő bevonásának időszakos ellenőrzése az előző időszakkal megegyezően szintén nem került meghatározásra. Összegezve elmondható, hogy a meghagyásnak 2005-ig kialakított, működőképes rendszere 2004-2010 között a teljes

mértékben szabályozatlan volt, majd a szabályozatlanságból az elégséges mértékben szabályozott állapotba került.

A végrehajthatóság vizsgálata során megállapításra került, hogy ezen időszakban a 21/2006. HM rendeletben meghatározottak alapján azon katonai szervezetek, amelyek személyi állományát hadkötelessel kellett kiegészíteni, ezen időszakban 60 napon belül nem tudták elérni a teljes műveleti készenlétüket.

Megállapítottam, hogy az ebben az időszakban hatályos jogszabályok tartalma az előző időszaki szabályzást alapul véve került kialakításra, viszont az újonnan bevezetett szabályozók a hadkötelezettségtől eltérő időszak tekintetében, jelentős módosításokat, kiegészítéseket igényeltek, amelyek a fogalmak, a és az adatszolgáltatások tekintetében nem minden esetben kerültek a megfelelő módon meghatározásra.

A hadkiegészítési feladatok végrehajtásáért felelős szakállomány számának jelentős csökkenéséből és a különleges jogrendi személyi kiegészítés előkészítésére és végrehajtására vonatkozó jogi háttérből megállapítható, hogy a jogalkotó az előző időszaki folyamatos tartalékképzés helyett a katonai szervezetek különleges jogrendi személyi kiegészítése tekintetében nem hozott létre egy hasonló hatékonysággal működő tartalékképző rendszert kialakító és támogató jogi hátteret, amely alapján az adott szakterület az előző időszaknak megfelelő gyorsasággal és hatékonysággal lett volna képes végrehajtani a feladatát.

3. A honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2011. évi CXIII. törvény hatályossága alatti időszak vizsgálata

3.1. Helyzetkép, tervek

A hadkötelezettség folyamatos fennállásának megszüntetését követően a katonai szolgálattal rendelkező potenciális hadköteles (2011. 01. 01.-től: kiképzett és kiképzetlen potenciális hadköteles és kiképzett tartalékos) állomány létszáma minden évben a felső korhatárt elért állomány létszámával jelentősen lecsökkent, ezért már 2007-ben megfogalmazódott egy önkéntes tartalékos rendszer kialakítására vonatkozó igény[320], amelynek megvalósítása viszont csak 2011 végén kezdődött el annak tényleges megvalósítása.

Az előző időszak nagy részében a katonai szervezetek béke- illetve hadi állománytáblája megegyezett, viszont 2010-től a háborús hadrendben a beosztások száma ismét megnőtt a békelétszámhoz képest. Ebből következően a honvédségi szervezetek első feltöltése kizárólag az ebben az időszakban kialakításra kerülő önkéntes tartalékos állományból nem volt végrehajtható. A hadkötelesekkel történő személyi kiegészítés a készenlét fokozásának elrendelését követően jelentős szerepet játszott a honvédségi szervezetek első feltöltésében és a veszteségpótlásban egyaránt.

A 2011. Hvt. alapján a hadköteles nyilvántartás adatainak frissítését jelentősebb mértékben támogató honvédségi adatkezelési törvény került kialakításra, amelyben a kiképzett tartalékosok egy adott csoportjának békeidőszakban történő előzetes hadi beosztásra tervezése is meghatározásra került. A honvédségi adatkezelésről, az egyes honvédelmi kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos katonai igazgatási feladatokról szóló 2013. évi XCVII. törvényben (a továbbiakban: 2013. Haktv.) meghatározásra került a meghagyással kapcsolatos nyilvántartások kialakítása és a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve által történő vezetése, amely tartalmazta a meghagyásba bevont szervek és a meghagyásra kijelölt beosztást betöltő hadkötelezettség alá tartozó személyek adatait.

Ebben az időszakban szintén megjelent a veszteség-nyilvántartás, amelyet szintén a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve vezetett.

---

[320] Önkéntes tartalékos szolgálat vállalása már az 1993. Hvt. alapján is lehetséges volt, viszont alapvetően háttérbe szorult. 2011-ig kevesebb, mint 20 fő kötött önkéntes tartalékos szerződést.

A Honvédség 2017-ben indított Zrínyi 2026 haderőfejlesztési program keretén belül végrehajtásra került beszerzések jelentősen átalakították a honvédségi szervezetek hadkötelesekre vonatkozó igényeit, hiszen a XXI: századi technikai eszközök és járművek kezelése és karbantartása eltérő képzettséget és szakmai gyakorlatot igényelt.

3.2. Jogszabályok, szabályozók

A katonai igazgatás területére vonatkozó adatkezelés ebben az időszakban már nem szerepelt a 2011. Hvt-ben, az ezzel kapcsolatos katonai igazgatási feladatokkal együtt egy új jogszabály, a katonai igazgatási feladatokra és az azzal kapcsolatos adatkezelésre vonatkozó jogszabály, a 2011. Haktv. került megalkotásra, amely két évvel később már egy alapvetően honvédségi adatkezelési törvénnyé (2013. Haktv.) alakult át, magában foglalva a katonai szervezetek adatkezelésének szabályozását. Ebben az időszakban a 2011. Hvt. a hadkötelezettségre vonatkozóan kizárólag a katonai szolgálatra vonatkozó szabályzást tartalmazta, a járulékos kötelezettségekkel kapcsolatosakat már a Haktv. határozta meg. A Haktv.-ek tartalmazták a katonai igazgatási szervek feladatait, viszont azok megnevezését, hatáskörét és illetékességi területét a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 290/2011. (XII. 22.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 290/2011. Korm. rendelet) határozta meg.

Az ebben az időszakban is hatályos 21/2006. HM rendelet, valamint a 15/2009. HM-EüM rendelet megalkotása a már hatálytalan 2004. Hvt.-ben kapott felhatalmazás alapján történt, ebből adódóan az ezek jogszabályokban meghatározott részletszabályok ellentmondtak a 2011. Hvt.-ben, a 2011. Haktv.-ben és a 2013. Haktv-ben meghatározottaknak, ezért emiatt, valamint a 21/2006. HM rendeletnek a 2004. Hvt.-re történő hivatkozásából adódóan ezen rendeletek nem teljes terjedelmükben voltak alkalmazhatók.

A katonai igazgatási szervek 2011. november 15-én történt összevonását és névváltozását a jogszabályok nem követték le, ezért a 2004. Hvt. hatályon kívül helyezéséig bekövetkező másfél hónapban az új szervezet a hadkiegészítő parancsnokságok részére meghatározott feladatokat, mint országos illetékességgel rendelkező jogutód szervezet hajtotta végre.

A területi katonai igazgatási szervek névváltozása, amely a 2011. Hvt-ben 2020. január 01-én jelent meg, a 290/2011. Korm. rendeletben, annak hatálya alatt nem került átvezetésre, ebből adódóan ebben az időszakban a Korm. rendelet ellentmondott a törvénynek, tehát nem volt érvényesnek tekinthető.

Az előző két időszaktól eltérően a 2011. Hvt. a hadkötelezettség kezdetét nem konkrét életkorhoz kötötte. Az Alaptörvény szerint nagykorú személy lehet hadköteles, és a 2011. Hvt. a 18. életév betöltésétől engedélyezte a behívást, ebben az időszakban így kerültek kizárásra az igénybevételből a 18. életév betöltése előtt nagykorúvá váló hadkötelesek[321].

Ezzel egyidőben már az Alaptörvényben pontosításra került, hogy nem minden állampolgár, hanem csak a férfiak teljesíthettek hadkötelezettség alapján katonai szolgálatot[322] Az ott meghatározottak alapján a hadköteles fogalma a 2011. Hvt.-ben már nem került részletesebben meghatározásra.

Meg kell említeni, hogy ebben az időszakban a 2013. Haktv.[323] a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve részére meghatározta a hadköteles utánpótlás állományának nyilvántartását. A kezelhető adatok meghatározásra kerültek, az adatok átvételéhez szükséges adatszolgáltatások, és az adatkezelés részletszabályai viszont nem.

A jogszabályok már konkrétan deklarálták a katonai igazgatási szervek részére a hatósági jogkört, ebből következően ügyintézésüket az ágazati jogszabályok mellett alapvetően a a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.), majd az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.), illetve az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: E-ügyintézési tv.) határozta meg. Az adatvédelem jelentősége ebben az időszakban megnőtt, és ennek szabályozása ebben az időszakban az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) hatályba lépésével egységesen szabályozottá vált.

3.3. Fogalmak

A **hadkötelezettség** vonatkozásában a 2011. Hvt. nem magát a hadkötelezettséget, hanem az abban foglalt kötelezettségeket határozta meg. Különválasztotta a katonai szolgálati kötelezettséget és annak járulékos kötelezettségeit (adatszolgáltatási, bejelentési, megjelenési)[324]. Az Alaptörvény az Alkotmánytól eltérően már csak azt határozta meg, hogy

---

[321] 1959. Ptk. 12. § *„Kiskorú az, aki a tizennyolcadik életévét nem töltötte be, kivéveló, ha házasságot kötött.”*
2013. Ptk. V. 2:10. § (1) bekezdése alapján: *„Kiskorú az, aki a tizennyolcadik életévét nem töltötte be. A kiskorú a házasságkötéssel nagykorúvá válik.”*
[322] Alaptörvény XXXI. cikk (3) bekezdés
[323] 2013. Hatkv. 32/A. §
[324] 2011. Haktv. 2. § (1) bekezdés

az adott paramétereknek megfelelő személyek hadiállapotban katonai szolgálatot teljesítenek[325].

A **hadkötelesre** az Alaptörvényben meghatározottak alapján, *mint „katonai szolgálatra kötelezett”*-re hivatkozott a 2011. Hvt.[326], a 2011. Haktv. pedig ennek megfelelően definiálta a hadköteles fogalmát[327], azaz a magyarországi lakóhellyel rendelkező, nagykorú, magyar állampolgárságú férfiakat terhelte hadkötelezettség rendkívüli állapotban és megelőző védelmi helyzetben, majd 2022.11.01-től hadiállapotban.

A jogszabály ezen időszakban is meghatározta a **Honvédség személyi állományát**[328], amely magában foglalta a **Honvédség tényleges állományát**, viszont a **hadkiegészítési állománya,** mint fogalom már nem került meghatározásra**.**

A Honvédség tényleges állományának megfogalmazása megkülönböztette a tényleges szolgálatot teljesítő katonákat és a hadköteleseket. Ezáltal nem volt egyértelmű a megfogalmazás, hogy a teljes hadköteles állományra vagy csak a hadkötelezettség alapján katonai szolgálatot teljesítő hadkötelesekre gondolt a jogalkotó. Feltételezhetően ezért változott a fogalom a *„Honvédség személyi állománya (...) hadkötelesekből áll”* megfogalmazásról a *„Honvédség személyi állományában (...) hadkötelesek lehetnek”*[329] meghatározásra.

A **tartalékos állomány** fogalma az előző időszakban meghatározottakhoz képest jelentősen megváltozott[330]. A megfogalmazás nem tért ki a hadkötelesre, amely állományba a hadkötelezettségtől eltérő időszakban a kiképzett tartalékos és a potenciális hadköteles tartozott.

Potenciális hadköteles – A vizsgált időszakban a fogalom többféleképpen került meghatározásra: Elsőként a tartalékos állomány fogalmából kiindulva határozta meg a jogalkotó[331], majd a pontosításra került, mivel a fogalom a hadkötelezettség fennállása idején nem létezett. Itt hibásan békeidőszakban nyilvántartott, hadkötelezettség alá tartozó

---

[325] Alaptörvény XXXI. cikk (3) bekezdés
[326] 2011. Hvt. 4. § (2) bekezdés
[327] 2011. Haktv. 1. § b) pont
[328] 2011. Hvt. 40. § (1) bekezdés: *„A Honvédség személyi állományában tényleges szolgálatot teljesítő katonákból (a továbbiakban a tényleges állomány tagja), (...) - a hadkötelezettség bevezetése után – hadkötelesek lehetnek.*
[329] 2011. Hvt. 40. (1) bekezdés
[330] 2011. Hvt. 41. § (2) bekezdés: *„A tartalékos állományba az önkéntes tartalékos, a kiképzett tartalékos, valamint a potenciális hadköteles tartozik.”*
[331] 2011. Hvt. 80. § q) pont: *„potenciális hadköteles: a hadkötelezettség alá tartozó tartalékos, aki nem tartozik az önkéntes tartalékos és a kiképzett tartalékos állományba,”* (2012.01.01.-2018.12.31.)

hadkötelesként utalt rá a jogalkotó[332], amely megfogalmazásban a békeidőszak hibás, hiszen hadkötelezettség nem minden típusú különleges jogrend idején volt elrendelhető. Végül ez a definíció a 2011. Hvt. 2021. 01. 01-i módosításával módosításra került arra vonatkozóan, hogy nem békeidőszakban, hanem a hadköteles állomány hadkötelezettség fennállásától eltérő időszakban létező azon részeként, amely nem tartozik a kiképzett tartalékos állományba.

Kiképzett tartalékos[333] – Ennek az állománynak ebben az időszakban szintén több meghatározása volt. Elsőként megegyezett az előző időszakban meghatározott definícióval[334], majd ez kibővült azzal, hogy az adott állományba a katonai tanintézetben alapkiképzést teljesített hallgatói, honvéd tisztjelölti vagy altisztjelölti szolgálatot teljesített férfiak is beletartoznak[335]. Ezt követően a fogalom a 2011. Hvt. 2020. 01. 01.-i módosításával tovább változott[336]. A hallgatói, honvéd tisztjelölti vagy altisztjelölti jogviszony esetén az alapkiképzés teljesítése már nem volt feltétel, viszont a definíció kibővült azon személyekkel, akik honvédelmi szervezetnél katonai alapkiképzést, alapfelkészítést, vagy annak valamely modulját teljesítették.

Szükséges megjegyezni, hogy míg a potenciális hadköteles vonatkozásában a fogalom pontosítása során meghatározásra került, hogy a hadkötelezettség alá tartozó személyről van szó, ez a kiképzett tartalékos esetén nem történt meg, a hadkötelezettség feltételeiből csak az adott személy neme került meghatározásra.

Kiképzetlen, a kiképzett és a szakbeosztásba beosztható (szakkiképzett) hadköteles fogalma az előző időszakhoz képest nem változott.

A **katonai igazgatási területi szerve**: a hadkiegészítő parancsnokság a katonai igazgatás területi szerveként utoljára a 2004. Hvt-ben került definiálásra, viszont a 2004. Hvt.-n alapuló,

---

[332] 2011. Hvt. 80. § 27. pont: 27. *„potenciális hadköteles: a békeidőszakban nyilvántartott, hadkötelezettség alá tartozó tartalékos, aki nem tartozik az önkéntes tartalékos, a honvédelmi alkalmazott és a kiképzett tartalékos állományba,”*(2019.01.01.-2020.12.31.)

[333] A fogalom a 2004. Hvt. 2011.01.01-i módosításával került bevezetésre.

[334] 2011. Hvt. 41. § (4) *„A kiképzett tartalékos állományba a Honvédség állományából kikerült, korábban hivatásos, szerződéses vagy önkéntes tartalékos szolgálatot teljesített férfi tartozik.”* (2012.01.01.-2018.12.31. között)

[335] 2011. Hvt. 41. § (4*) „A kiképzett tartalékos állományba a Honvédség állományából kikerült, korábban*
a) hivatásos, szerződéses, önkéntes tartalékos vagy
b) katonai tanintézetben alapkiképzést teljesített hallgatói, honvéd tisztjelölti vagy altisztjelölti szolgálatot teljesített férfi tartozik.” (2019,01,01.-2019.12.31.)

[336] 2011. Hvt. 41. § (4) *„A kiképzett tartalékos állományba a Honvédség állományából kikerült, korábban*
a) hivatásos, szerződéses, önkéntes tartalékos katonai szolgálatot,
b) hallgatói, honvéd tisztjelölti vagy altisztjelölti szolgálatot vagy
c) honvédelmi szervezetnél katonai alapkiképzést, alapfelkészítést, vagy annak valamely modulját teljesített férfi tartozik.” (2020.01.01.-2022.10.31.)

még hatályban lévő miniszteri rendeletekben mint szervezet megtalálható volt. A 2011. Hvt. nem nevesítette a katonai igazgatásnak a hadköteles lakóhelye szerint illetékes területi szervét, az adott időszakban hatályos 2011. Haktv. és a 2013. Haktv. viszont meghatározta az általános elnevezésüket, viszont a pontos megnevezéseket a 290/2011. Korm. rendelet tartalmazta.

Behívhatósági korhatár – A hatályos jogszabályok a hadkötelezettségnek ezen időszakban sem határoztak meg felső korhatárt, viszont a 2011. Hvt. csak egy bizonyos ideig engedte meg a hadkötelezettség alá tartozó személyek behívásra tervezését:

- potenciális hadköteles esetén 2018. 12. 31-ig annak évnek a végéig, amelyben az adott személy betöltötte a 40. életévét, 2019. 01 .01.-től ez az időpontot 10 évvel megnövelték, tehát ezt követően annak az évnek a végéig volt behívható, amelyben az 50. életévét betöltötte;
- kiképzett tartalékos esetén az adott személy a katonai szolgálat felső korhatáráig volt behívható, amely alapesetben megegyezett a vonatkozó öregségi nyugdíjkorhatárral.

Hadköteles kor – a 2011. Hvt. és a 2013. Hvt. is használta ezt a fogalmat, de a 2004. Hvt. alatti időszakhoz hasonlóan most nem került definiálásra. A hadkötelezettség kezdetét a 2011. Hvt. már nem konkrét életkorhoz, hanem a nagykorúsághoz kötötte, viszont a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. Ptk.) és a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: 2013. Ptk.) alapján a 16-18 év közötti kiskorúak házasságkötéssel történő nagykorúvá vált személyeket hadkötelezettség terhelte.

3.4. Hadkötelezettség

A hadkötelezettség ebben az időszakban már két megkülönböztetett kötelezettség típusból állt: a katonai szolgálati kötelezettségből és a járulékos (adatszolgáltatási, bejelentési, megjelenési) kötelezettségekből[337]. Alapesetben fegyveres katonai szolgálatot kellett teljesíteni, viszont ebben az időszakban ismét megjelent a fegyver nélküli katonai szolgálat lehetősége is.

[337] 2011. Hvt. 2. § (1) bekezdés

Az eddig pontosan meghatározott kezdő életkor[338] az Alaptörvényben meghatározottak alapján a nagykorúsághoz lett kötve, amely azonban már nem mindenkire vonatkozóan 18-ik életév betöltésével kezdődött, mivel a 16-18 év közötti kiskorúak házasságkötéssel nagykorúvá váltak[339].

A 2004. Hvt.-ben megállapított korhatár, amíg a hadkötelezettségtől eltérő időszakban kiképzett tartalékosnak minősülő személy hadkötelezettség idején behívható volt, ebben az időszakban nem változott, viszont a potenciális hadköteles vonatkozásában 2019. 01. 01-től tíz évvel megemelkedett annak évnek a december 31.-re, amelyben az adott személy betöltötte az 50-ik életévét.

A polgári szolgálatot töltött, vagy arra engedélyt kapott személy viszont ismét hadkötelesnek minősült, azzal a különbséggel, hogy a polgári szolgálat letöltése kizárta az adott személyt a behívásból. Viszont megállapítható, hogy ezen állomány egy megszerzett jogot vesztett el a jogszabályok megváltoztatásával.

A személyes honvédelmi kötelezettségek rendszerében a hadkötelezettség elsődlegessége a polgári védelmi kötelezettség, illetve a honvédelmi munkakötelezettséghez képest a 2004. Hvt-hez hasonlóan ismét nem került meghatározásra, , a hadkötelezettség elsődlegességét a polgári védelmi kötelezettséghez képest ebben az időszakban a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény mondta ki[340].

A hadkötelezettség ezen időszakban is négy különböző kötelezettségből állt, amelyet a behívhatósági korhatárig kellett teljesíteni:

- adatszolgáltatási kötelezettség,
  amely alapján az előző időszakhoz hasonlóan a hadköteles köteles volt tájékoztatást adni a személyazonosító- és lakcímadatairól, a második állampolgárságáról, a TAJ számáról, a családi állapotáról és a jogszabályban a katonai szolgálat tervezését és teljesítését befolyásoló tényezőként meghatározott adatairól a lakóhely szerint illetékes járási hivatal vezetőjének, valamint a 2011. Haktv. hatálya alatt a katonai igazgatási központnak, a 2013. Haktv. hatálya alatt a sorozó központnak megkeresésére[341].

[338] Az 1993. Hvt. hatályossága idején a 17-ik, a 2004. Hvt. hatályossága alatt a 18-ik életév betöltése
[339] 1959. Ptk. 12. § éa 2013. Ptk. 2:10. § (1) és 4:9. § (2) bekezdés
[340] 72. § (8) bekezdés alapján
[341]2011. Haktv. 17. § és 2013. Haktv. 36. §

A 2011. Haktv. nem megfelelően határozta meg, hogy a hadkötelesnek a katonai igazgatási központ részére kell adatot szolgáltatnia, mivel a katonai igazgatási központok hadkötelezettség idején sorozó központokká alakultak[342].

- bejelentési kötelezettség[343]

Az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítését követően a hadkötelesnek be kell jelentenie az adatszolgáltatási kötelezettségben érintett adatok változását, illetve a szolgálat félbeszakítása okának megszűnését.

A 2013. Haktv. a 4. melléklet átstruktúrálása miatt a szolgálat félbeszakítására vonatkozóan 2018.12.31-ig rossz hivatkozást tartalmazott.

Az előző időszakban a név és a családi állapot bejelentés alóli mentesítés a vonatkozó adatszolgáltatás miatt ebben az időszakban nem került alkalmazásra.

- megjelenési kötelezettség[344]

A sorozó központ felhívására a hadkötelesnek meg kellett jelennie a meghatározott helyen és időben. A megjelenés célja az előző időszakhoz hasonlóan lehetett a hadköteles nyilvántartásban nyilvántartható adatok ellenőrzése, egyeztetése, katonai szolgálatra való alkalmasság megállapítása, az ezzel összefüggő orvosi (szakorvosi) vizsgálaton és gyógykezelésen való részvétel, illetve ezen felül a katonai okmányok és személyi felszerelési tárgyak átvétele és visszaadása. Ha a hadköteles nem jelent meg a meghatározott helyen és időben, a sorozó központ vezetőjének határozata alapján a rendőrség elővezette.[345]

- szolgálati kötelezettség

Ebben az időszakban hadkötelezettség alapján fegyveres vagy fegyver nélküli katonai szolgálat teljesítésére volt lehetőség.

2018.12.31-ig kizárólag a katonai szervezeteknél majd ezt követően a Honvédség katonai szervezetein kívül az alábbi szervezeteknél is teljesíthető volt:

- honvédelmi szervezetnél;

  Ezáltal a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztériumnál, a közvetlen alárendeltségébe tartozó szervezetnél (pl. Honvédelmi Minisztérium

[342]2011. Haktv. 2. § (3) bekezdése alapján
[343]2011. Haktv. 18. § és 2013. Haktv. 37. §
[344]2011. Haktv. 19. § és 2013. Haktv. 38. §
[345]2011. Hatkv. 19. § (4) és 2013. Haktv. 38. § (4) bekezdés

Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatal), valamint a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálatnál.

- Magyarországon települő katonai szervezetnél;
  Ezen megfogalmazás szerint nem a Honvédség hadrendjébe tartozó, az országban települő több nemzet állományából álló katonai szervezetnél is volt lehetőség katonai szolgálat teljesítésére.
- honvédelmi feladatot ellátó civil szervezeteknél,
- felsőoktatási intézményeknél,
- a Honvédelmi Sportszövetségről szóló törvény alapján létesült köztestületnél,
- a Honvédség tevékenységét elősegítő közhasznú szervezeteknél, egyesületeknél, valamint
- a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen.

Az ebben az időszakban hatályos jogszabályok a 2004. Hvt-től eltérően már nem tértek ki arra, hogy a hadkötelezettség megszüntetésének esetén az akkor szolgálatot teljesítő hadköteleseket gyakorlati okokból nem a megszüntetés napján, hanem az attól számított meghatározott időn belül kell leszerelni. Feltételezhetően ez tervezettek a hadkötelezettség fennállása alatt került volna bele a békeidőszakban is hatályos jogszabályokba.

Itt szükséges megjegyezni, hogy az előző időszakban a polgári szolgálatra történő engedély a 2004. Hvt. alapján mentesítette az adott személyt a hadkötelezettség alól, ezen időszakban viszont a polgári szolgálatát letöltött személy a 2011. Hvt. alapján a nem behívható hadköteles kategóriájába került, a polgári szolgálatra engedélyt kapott, de azt le nem töltött személy egyéb kizáró ok hiányában behívható hadkötelessé vált. Mindkét esetben az adott személy elvesztve a már megszerzett jogot, ismét hadkötelesnek minősült.

3.5. Katonai igazgatás szervei

A 2011. november 15-i átszervezés eredményeképpen az eddigi egyszintű végrehajtói szint három szintre tagozódott az MH Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokságon belül. Az MH Kelet- és Nyugat- Magyarországi Hadkiegészítő Parancsnokság három toborzó és érdekvédelmi központja átalakult katonai igazgatási központtá, amelyek a vizsgált időszak kezdetekor csak szakmailag irányították a toborzó és érdekvédelmi központok, valamint a katonai igazgatási és érdekvédelmi irodák szakmai munkáját. A toborzási, érdekvédelmi és kegyeleti feladatok vonatkozásában ezen irodák munkáját a toborzó és érdekvédelmi központok felügyelték.

A Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve országos hatáskörrel az MH Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokság, majd átnevezését követően az MH Katonai Igazgatási és Központi Nyilvántartó Parancsnokság volt[346].

Ebben az időszakban a katonai igazgatás szakmai és szolgálati irányítása többször is megváltozott. A 2011. november 15-i szervezeti változásokból adódóan a katonai igazgatás végrehajtói, vezetési és stratégiai irányítási szintje egy szervezetben, az MH Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokságon volt. Az MH Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokság megnevezése 2016. július 1-jei hatállyal MH Katonai Igazgatási és Központi Nyilvántartó Parancsnokságra változott. Ezzel egyidejűleg szervezeti változások következtében a katonai igazgatás stratégiai szintű feladataiért felelős Katonai Igazgatási Osztály visszakerült a Honvéd Vezérkar Személyzeti Csoportfőnökséghez, ugyanekkor az MH Katonai Igazgatási és Központi Nyilvántartó Parancsnokság kikerült a Honvéd Vezérkar főnökének közvetlen szolgálati alárendeltségéből, és az MH Hadkiegészítő, Felkészítő és Kiképző Parancsnokság szolgálati alárendeltségébe került[347] 2018. december 31-ig. A Honvéd Vezérkar jogutódjaként működő Magyar Honvédség Parancsnoksága közvetlen irányítása alatt állt 2019. január 01. – 2020. július 31-ig[348], majd ezt követően az akkor megalakult MH Tartalékképző és Támogató Parancsnokság – mint középirányító szerv – alárendeltségébe került[349], több más katonai szervezettel együtt.

A 2013. Haktv. alapján a területi katonai igazgatási szervek a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szervének alárendeltségébe tartoztak[350], míg ezzel ellentmondásban ez utóbbi szervezet állománytáblája és Működési Szabályzata alapján az MH Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokság megalakulása óta folyamatosan annak – majd az átnevezését követően az MH Katonai Igazgatási és Központi Nyilvántartó Parancsnokságnak – szervezeti elemei voltak. A katonai igazgatási központok, illetve a hadkiegészítő és toborzó központok hadkötelezettség idején sorozó központtá alakultak át. [351]

---

[346] 290/2011. Korm. rendelet 33. §

[347] A Magyar Honvédség Katonai Igazgatási és Központi Nyilvántartó Parancsnokság 25-23/2016. számú Alapító okirata módosításokkal egységes szerkezetbe foglalva.

[348] A Magyar Honvédség Katonai Igazgatási és Központi Nyilvántartó Parancsnokság 11014-29/2018. számú Alapító okirata módosításokkal egységes szerkezetbe foglalva.

[349] A Magyar Honvédség Katonai Igazgatási és Központi Nyilvántartó Parancsnokság 2467-16/2020. számú Alapító okirata módosításokkal egységes szerkezetbe foglalva.

[350] 2011. Haktv. 2. § (2) és 2013. Haktv. 2. § (3) bekezdés alapján

[351] 2011. Haktv. 2. § (3) bekezdés és 2013. Haktv. 2. § (4) bekezdés

A 2013. Haktv. 2020. 01. 01-i módosítása tartalmazta a területi katonai igazgatási szervek átalakítását[352]. Az ezen szervek feladatait, illetékességi- és hatáskörét meghatározó 290/2011. Korm. rendelet viszont erre vonatkozóan annak hatályon kívül helyezéséig nem került módosításra. A katonai igazgatás három különböző végrehajtó szervéből két végrehajtói szint – hadkiegészítő és toborzó központ, valamint hadkiegészítő és toborzó iroda – került kialakításra: a katonai igazgatási központok és a toborzó és érdekvédelmi központok hadkiegészítő és toborzó központtá, a katonai igazgatási és érdekvédelmi irodák hadkiegészítő és toborzó irodákká alakultak. Bizonyos hatáskörök illetékességi területének változása miatt a hadkiegészítő és toborzó központok viszont nem voltak tekinthetők egy adott katonai igazgatási központ vagy toborzó és érdekvédelmi központ teljeskörű jogutódjának, ebből következően a Korm. rendelet ellentmondott a törvénynek, ezáltal e tekintetben nem volt érvényesnek tekinthető. A központok hatósági ügyintézése ezáltal több kérdést is felvetett, amelyekre az adott időszakban a békeidőszaki szabályzás alapján nem volt megfelelő válasz.

Az önkéntes tartalékos rendszer megalakulását követően annak fejlődésével, valamint a területvédelmi tartalékos állománykategória megjelenésével megfogalmazódott az igény a regionális területvédelmi rendszer kialakítására. A területvédelmi alegységek megalakító törzsei, majd maguk az ezredek és zászlóaljaik nagyrészt a területi katonai igazgatási szervek bázisain alakultak meg.

Az országot hét régióra felosztó illetékességgel működő katonai igazgatási szervek mellett a hét területvédelmi régió megalakulására vonatkozó elképzelés felvetette a kérdést, hogy a jövőben nem kerülnek-e összevonásra ezek a honvédségi szervezetek, alegységek. Tekintettel arra, hogy a múlt század nyolcvanas éveinek végén már léteztek hadkiegészítő és területvédelmi parancsnokságok – a Magyar Honvédség Parancsnoksága, illetve a szemlélőségek ismételt megalakítását követően –, fennállt a lehetősége ezen regionális szervezetek ismételt létrehozásának azonos vagy hasonló megnevezéssel, de ezen időszakban még nem valósult meg.

[352] Katonai igazgatási központok, toborzó és érdekvédelmi központok és katonai igazgatási és érdekvédelmi irodák t hadkiegészítő és toborzó központokká, valamint hadkiegészítő és toborzó irodákká alakultak.

3.6. A hadköteles nyilvántartás[353]

A hadköteles nyilvántartás vezetésének általános célja (a változások nyomon követésével)[354]:

- A 2018. 12. 31-ig a kiképzett tartalékosok és a potenciális hadkötelesek vonatkozásában béke idején/békeidőszakban a hadkötelezettség bevezetésének biztosítása, a hadkötelezettség bevezetését követően a hadkötelesek tekintetében a katonai szolgálatra történő behívás előkészítése és végrehajtása.

  A kiképzett tartalékosok és a potenciális hadkötelesek adatkezelésének meghatározása az előző időszakban is fennálló kérdéseket vetette fel, viszont a hadkötelesek adatkezelésének célja meghatározásra került.

- 2019. 01. 01-től a kiképzett tartalékosok és a potenciális hadkötelesek vonatkozásában békeidőszakban és különleges jogrendben a hadkötelezettség bevezetésének biztosítása, valamint az önkéntes tartalékos állomány toborzása, a hadkötelesek tekintetében a katonai szolgálatra történő behívás előkészítése és végrehajtása.

  A kiképzett tartalékosok és a potenciális hadkötelesek adatkezelése időben teljessé vált, ezen kívül új célként jelent meg az önkéntes tartalékos állomány toborzása, amelynek viszont az adatkezelésre vonatkozó részletszabályai hiányoztak a 2013. Haktv.-ből. Erre vonatkozóan felmerül a kérdés, hogy ez hogyan kapcsolódott az Alaptörvényben meghatározott hadkötelezettséggel kapcsolatos feladatok végrehajtásához, illetve hadkötelesek jogainak és kötelezettségeinek biztosításához?

- 2020. 06. 10-től a kiképzett tartalékosok és potenciális hadkötelesek adatkezelésének célja békeidőszakban kiegészült a hadköteles jogviszonnyal kapcsolatos hatósági bizonyítványok kiadásával, amely sajnálatos módon a hadkötelesre nem vonatkozott, ezáltal hadkötelezettség idején hatósági bizonyítvány nem volt kiállítható. Emellett meg kell említeni azt a tényt is, hogy nem került meghatározásra, hogy pontosan mely adatok voltak igazolhatók hatósági bizonyítványban, hiszen tágabb értelemben minden, a hadköteles nyilvántartásban kezelt adat kapcsolódik a hadköteles jogviszonyhoz: jellemzi, befolyásolja, korlátozza, vagy kizárja.

---

[353] A nyilvántartásra vonatkozó adatkezelés, a nyilvántartott adatok és a nyilvántartás felé meghatározott adatszolgáltatások vizsgálatát alapvetően a 2011. Hvt.-ben, a 2011. Haktv.-ben, illetve a 2013. Haktv.-ben , a 290/2011. Korm. rendeletben, valamint a 21/2006. HM rendeletben meghatározottak szerint hajtottam végre.
[354] 2011. Haktv. 6. § (1) és 2013. Haktv. 25. § (1) bekezdés

- A jogszabályban meghatározott paramétereknek megfelelő kiképzett tartalékosok adatait a katonai igazgatási központ – később a hadkiegészítő és toborzó központ –békében a Honvédség katonai szervezeti hadi beosztásába történő előzetes tervezés céljából kezelte[355].
- Hadkötelezettség idején az adatkezelés célja külön is meghatározásra került, amely a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve és a sorozó központ vonatkozásában szükséges létszám biztosítása volt. A Honvédség központi irattárazásra kijelölt szerve vonatkozásában célként az adatok tárolása csak 2020.01.01-től került meghatározásra.

Az általános cél meghatározásával kapcsolatban az előző időszakhoz hasonlóan itt is felmerülhet a kérdés, hogy egy nyilvántartás milyen mértékben befolyásolhatta a hadkötelezettség bevezetésének előkészítését, hiszen a hadkötelezettség az Alkotmány alapján rendkívüli állapotban automatikusan, megelőző védelmi helyzetben az Országgyűlés alapján került, illetve kerülhetett bevezetésre[356]?

Ezen időszakban a hadköteles nyilvántartás hatósági nyilvántartásként volt definiálva: a 2011. Haktv.-ben hatósági, a 2013. Haktv.-ben közhiteles nyilvántartásként[357].

3.6.1. Adatkezelő szervek

Az adatkezelés részben megegyezett a 2004-ben meghatározottakkal. Békeidőszakban a hadköteles nyilvántartást a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve vezette a kiképzett tartalékos vonatkozásában a hivatásos katonai szolgálat felső korhatáráig, a potenciális hadkötelesek tekintetében 2019. 12. 31-ig a behívhatósági korhatárig, azt követően a hivatásos katonai szolgálat felső korhatáráig. Ezt követően a nyilvántartást a Honvédség központi irattárazásra kijelölt szerve vezette.

A Haktv.-ben meghatározott paramétereknek megfelelő[358] kiképzett tartalékosok adatait békében a jogszabály ugyanazon szakaszában meghatározott határidőig[359] (az önkéntes alapon vállalt katonai jogviszony megszűnését követően legfeljebb 10 évig) a Honvédség katonai szervezeti hadi beosztásába történő előzetes tervezés céljából a katonai igazgatási központ, –

[355] 2011. Haktv. 7. §. (1) és 2013. Haktv. 27. § (1) bekezdés
[356] Alaptörvény XXXI. cikk (3) bekezdés
[357] 2011. Haktv. 6. § (1) és 2013. Haktv. 25. § (2) bekezdés
[358] 2011. Haktv. 7. § (1) és 2013. Haktv. 27. § (1) bekezdés
[359] 2011. Haktv. 7. § (3) és 2013. Haktv. 27. § (3) bekezdés

később a hadkiegészítő és toborzó központ – a hadibeosztásra már betervezett kiképzett tartalékosok adatait a katonai szervezet is kezelte.

Hadkötelezettség idején a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve és a Honvédség központi irattárazásra kijelölt szerve részére meghatározott adatkezelés nem változott, a sorozó központ minden, a behívhatósági korhatárt el nem ért hadköteles adatát kezelte, a katonai szervezet pedig azon hadkötelesekét, akik az állományukban katonai szolgálatot teljesítettek. A 2011. Haktv. hatályba lépését követően hadkötelezettség idején a honvédségi szervezetek adattovábbítással kapták meg további használatra a hadkötelesek adatait, ezen megfogalmazás már kizárta számukra annak lehetőségét, hogy magát a hadköteles nyilvántartást kezelhessék a szolgálatteljesítés ideje alatt az adott hadkötelezettre vonatkozóan. Nem került meghatározásra azonban, hogy a katonai szervezet mely nyilvántartásban kezelheti tovább az adatokat.

2019. 12. 31-ig ebben az időszakban is fennállt, hogy a kiképzett tartalékos és a potenciális hadköteles eltérő adatkezeléséből adódóan, ha a potenciális hadköteles betöltötte az 50. életévét, következő év januárjában az adatait a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve átadta a Honvédség központi irattárazásra kijelölt szerve részére. Amennyiben ezt követően ugyanezen személy legalább 1 napig tartó hivatásos, szerződéses vagy önkéntes tartalékos tényleges szolgálattal kiképzett tartalékossá vált, az adatai visszakerültek a Honvédség központi irattárazásra kijelölt szerve részére, egészen a hivatásos katonai szolgálat korhatáráig, amikor az adatai ismét átadásra kerültek a Honvédség központi irattárazásra kijelölt szerve részére. Ez az eljárásrend elsősorban nem a két honvédelmi szervnek okozott problémát, hanem azon magánszemélyeknek és hatóságoknak, akiknek katonai szolgálatról kiállított hatósági bizonyítványra szükségük volt. Az ügyintézés során az ügyfeleknek fontos a gyorsaság, amely, ha nem az adattal rendelkező nyilvántartáshoz fordultak, az áttétel idejével megnövekedett.

A hadkötelezettség elrendelését követő időszakra vonatkozóan ebben az időszakban sem került meghatározásra, hogy a hadkötelezettség elrendelését követően a Honvédség központi adatfeldolgozó szervének hány napon belül kellett megküldenie az illetékesség szerinti nyilvántartást a továbbiakban elsődleges adatkezelő szervek részére, illetve a hadkötelezettség megszüntetését követően mennyi időn belül kell azt visszakapnia.

Az adatkezelésre vonatozóan meg kell említeni, hogy a 2013. Haktv. alapján a honvédségi szervezetek a hadköteles nyilvántartásba betekinthettek az állományba

vételvégrehajtása céljából, illetve részükre a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve adatot továbbíthatott.[360] Erre vonatkozóan felmerül a kérdés, hogy a jogalkotó, - mivel pontosan nem határozta meg – melyik jogviszonyra gondolt, hiszen tágabb értelmezésben minden, a honvédségi szervezeteknél létesíthető (hivatásos, szerződéses, önkéntes tartalékos, honvédelmi alkalmazott, hadköteles) jogviszonyra értelmezhető, illetve a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve a bevonuláson átadott hadkötelesekről adatot szolgáltatott az állományilletékes katonai szervezet számára.[361]

Békeidőszaki adatkezelésre vonatkozóan azonban a 2011 Haktv.-ben ellentmondás található, mivel a pontos meghatározás szerint béke idején a kiképzett tartalékosok és a potenciális hadkötelesek adatait kizárólag a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve vezette, majd ugyanazon jogszabály szerint a kiírható és kiírt kiképzett tartalékosok adatait békeidőszakban az illetékes katonai igazgatási központ is kezelte.[362] Ez külön nyilvántartásban nem volt végrehajtható, hiszen egy új nyilvántartás jogszabályi kereteit, adatkezelését, adattartalmát erre vonatkozóan a 2011. nem határozta meg. Ezzel egy új fogalom került használatba - a nyilvántartás vezetése -, amelyet az Infotv., és egyik Haktv. sem tartalmazott. nem definiált.

Előző időszakban a 2004. Hvt. alapján a katonai nyilvántartásból az érintett személy kérelmére, illetve törvényben előírt esetben és szervnek volt adat szolgáltatható.[363] Ez alapvetően megegyezik a 2011. Haktv.-ben foglaltakkal, viszont ezt követően adatok a 2013. Haktv.-ben meghatározott kivételekkel harmadik személynek, illetve más szervnek adatok nem voltak átadhatók.[364] Ez a korlátozás kérdéseket vet fel a más ágazati törvényben meghatározott adatszolgáltatások teljesítése, illetve a hadköteles nyilvántartás általános céljaként meghatározott hatósági bizonyítványok kiadása vonatkozásában.

3.6.2. Hadkötelesekre vonatkozó, nyilvántartott adatok[365]

Az értekezés ezen részében a hadköteles nyilvántartásban[366] szereplő adatokat vizsgálom az általam az adatkezelés célja szerint meghatározott, négy kategóriába sorolva. Az adatkörök felsorolásán kívül az előző fejezettől való eltéréseket határozom meg, az ott feltüntetett

---

[360] 2013. Haktv. 25. § (3) bekezdés
[361] 2013. Hatkv. 28. § (2) bekezdés
[362] 2011. Haktv. 7. §
[363] 2004. Hvt. 7. § (7) bekezdés
[364] 2013. Haktv. 26. § (7) bekezdés
[365] A 2011. Haktv. 1. mellékletében, illetve a 2014. Haktv. 4. mellékletében meghatározott adatok
[366] 2011. Haktv. 1. melléklet és 2013. Haktv. 4. melléklet szerinti adatok

magyarázatok nem kerülnek ismétlésre. A vizsgált időszakban a hadköteles nyilvántartásban kezelhető adatokat az 5. melléklet tartalmazza a 2013. Haktv. 2022.10.31-i állapota szerint.

Beazonosításhoz, elérhetőséghez, illetékesség megállapításához szükséges adatok[367]

A) Személyazonosító adatok:

- születési családi és utónév;
- házassági családi és utónév;
- születési idő;
- születési hely;
- anyja leánykori, családi és utóneve;
- személyi azonosító;

B) Lakcím adatok:

- bejelentett lakóhely;
- tartózkodási hely;
- értesítési cím;

C) További értesítési adatok:

- elektronikus levelezési cím;
- telefonszám;
- A hadköteles katonai szolgálata teljesítésének időtartama alatt a kiértesíthető hozzátartozó neve és lakcíme.

D) TAJ szám.

Az előző időszakhoz képest új nyilvántartható adatként jelent meg a hadköteles értesítési címe, elektronikus levelezési címe és telefonszáma, amelyek kiegészítő kiértesítési lehetőségként funkcionálhattak. További jelentős változás az egészségügyi adatok kezelésében az egészségügyi rendszerben azonosítóként használt TAJ szám nyilvántartása.

A katonai és polgári szolgálat (beosztás) tervezését és teljesítését befolyásoló adatok[368]

- szomatometriai adatok;
- megkezdett és befejezett iskolai tanulmányok;
- a szakképzettség(ek);

[367] 2011. Haktv. 1. melléklete és 2013. Haktv. 4. melléklete alapján
[368] 2011. Haktv. 1. melléklete és 2013. Haktv. 4. melléklete alapján

- foglalkozás, munkakör, időtartam;

  A foglalkozásban, munkakörben eltöltött időszak nyilvántartása lehetőséget biztosított a szakmai gyakorlat megítélésére.
- idegen nyelv ismerete és annak foka;
- a közúti közlekedési nyilvántartó szerv nyilvántartásában szereplő engedély típusára, kiadására, érvényességére, cseréjére, visszavonására, bevonására, a vezetési jogosultság megszerzésének időpontjára, a megszerzett kategóriára vonatkozó és a hivatalos feljegyzések rovatban bejegyzett adatok,

  A gépjárművezetői engedélyre vonatkozóan előzőleg nyilvántartható adatok (megszerzése, kategóriája, érvényességi ideje) jelentősen bővültek. Ezen időszakban már kezelhető volt minden olyan adat, amelyre eddig is szükség volt: adatok, amelyeket eddig is bekértek az Adatkérő(-közlő) lapon a hadkötelestől és adatok, amelyeket csak a vonatkozó országos hatósági nyilvántartásból lehetett megkapni (mint pl. hivatalos feljegyzések).
- a külföldön teljesített katonai szolgálat, megszerzett katonai szakképzettség, elért rendfokozat;
- katonai szolgálat teljesítésének törvény alapján történő önként vállalása;

  Ebben az időszakban ismét lehetőség nyílt a katonai szolgálat önként vállalására, amely alapján – ha nem merült fel kizáró ok – a hadköteles behívásra kerülhetett. Részletszabályozásként nem került meghatározásra, hogy a valós igénybe vétel miatt, ha az időtartamot nem is, de a katonai szervezetet vagy a helyőrséget a hadköteles megválaszthassa, és amennyiben ez egyezett a katonai szervezetek igényével, a kért szervezethez vagy helyőrségbe kerüljön behívásra.

  A honvédelmi alkalmazott is önként vállalhatott katonai szolgálatot (többletkötelezettséget) a hadkötelezettség idejére, ebből következően mindkét szolgálatteljesítés önként vállalása rögzítésre kerülhetett.
- szolgálati adatok:
  - a szolgálat formája, típusa, kezdete, befejezése;
  - megszerzett katonai szakképzettség;
  - elért rendfokozat;
  - a szolgálat teljesítésének helye (katonai, rendvédelmi szerv, Országgyűlési Őrség, Nemzeti Adó- és Vámhivatal, közintézmény);

    A szolgálatteljesítés helye részletesebben került meghatározásra, mivel a az Országgyűlési Őrségnél és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal csak rendvédelmi jellegű

szervnek minősült és a 2011. Hvt. ebben az időszakban nem definiálta külön a rendvédelmi szerveket a saját keretein belül, illetve a benne kapott felhatalmazás alapján más egyéb jogszabályokban való alkalmazásra. Újdonságként jelent meg, hogy a katonai szolgálatot már lehetett közintézményeknél (pl. bírósági, ügyészségi szervezetek, minisztériumok, központi hivatalok) teljesíteni.

- a szolgálat során elért címek, osztályos fokozatok és a megszerzett szakmai gyakorlat, beosztás.

  A beosztás új, külön nyilvántartható adatként került meghatározásra, eddig a szakmai tapasztalat részeként volt kezelhető.

- közoktatás és felsőoktatás keretében és egyéb képzésben, tanfolyamon megszerzett honvédelmi ismeretek;

  A honvédelmi ismeretek az alapkiképzés részét képezték, illetve a képzésre történő jelentkezés önkéntes alapon történt, ebből adódóan az ilyen képzéssel rendelkező hadköteles elsődlegességet élvezhetett az adott kiképzettségi szinten.

  Véleményem szerint a honvédelmi ismereteknek nem szolgálati idő alatt ő elsajátítása a 2011. Hvt.-ben meghatározottakkal ellentétben nem minősülnek szolgálati adatnak.

- kiképzési adatok.

  Előfordult, hogy egy katonai szolgálatot már szolgálatot teljesített hadköteles kapott kiképzést egy adott speciális feladat végrehajtására, viszont ezzel kapcsolatban nem töltött be beosztást, nem volt szakmai gyakorlata. Ebben az esetben a kiképzett hadkötelesként nem csak az előzőleg betöltött beosztásaival, hanem a kiképzettségével összhangban lévő beosztásra is kerülhetett tervezésre.

A katonai és polgári szolgálat tervezését és teljesítését korlátozó, de nem kizáró adatok[369]

- második állampolgárság;
- a katonai szolgálatra való alkalmasságát érintő betegségek;
- megállapított katonai szolgálatra való alkalmassági minősítás, fokozata, típusa, korlátozások, megállapítás dátuma, megállapító, megállapításának, felülvizsgálatának dátuma;

  Erre az adatkörre eddig is szükség volt, a 2011. Haktv. a megállapított katonai alkalmassági fokozat nyilvántartását legalizálta, majd a 2013. Hvt. bővítette ki az

[369] 2011. Haktv. 1. melléklete és 2013. Haktv. 4. melléklete alapján

adatkört. Korlátozó tényezőnek minősült, abban az esetben, ha a hadköteles nem minden beosztásra volt alkalmas.

- munkaképesség csökkenésének foka, amely később kiegészült az összegészségkárosodás mértékével;
- testi, szellemi fogyatékossága, személyiségzavara;
- szenvedélybetegség;
- a büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítés (eltiltások);
- folyamatban lévő büntetőeljárás, fő és mellékbüntetés;

  A büntetőeljárás magában nem kizáró tény, viszont ebben az esetben fennáll a lehetősége annak, hogy az eljárás eredményeképpen az adott hadköteles szabadságvesztésre lesz ítélve, és ezáltal már az adott időszakra vonatkozóan nem lesz behívható.
- az előzetes letartóztatás kivételével a szabadságelvonással járó büntetés, intézkedés vagy büntetőjogi, illetve szabálysértési elzárás;

  A 21/2006. HM rendelet csak az előzetes letartóztatás alatt álló hadköteles behívásra tervezését nem engedélyezi, a hadkötelest szabad mozgását korlátozó egyéb eseteket nem.
- szolgálati adatok (szolgálati viszony megszűnésének, megszüntetésének oka, szolgálatteljesítés közben bekövetkezett baleset, betegség, sebesülés ideje);
- fegyver nélküli katonai szolgálatteljesítéssel kapcsolatos adatok;

  Amennyiben a hadköteles engedélyt kapott rá, csak fegyver nélküli szolgálatra volt behívható.

A katonai és polgári szolgálat teljesítését, a hadköteles sorozását ideiglenesen vagy véglegesen kizáró adatok[370].

Ezen adatok alapján a hadköteles ideiglenesen vagy véglegesen katonai szolgálatra nem volt igénybevehető, illetve kikerült a hadkötelezettség alól.

A) A katonai szolgálatteljesítés alól ideiglenesen kizáró adat:

- a 18. életévét még nem töltötte be.

  Az 1959. Ptk. és a 2013. Ptk. alapján házasságkötéssel nagykorúvá váltak a tizenhat éves kort már elért személyek, akiket hadkötelezettség már terhelt, viszont a 2011. Hvt. a 18-ik életévének betöltéséig kizárta a behívásból.

[370] 2011. Hvt. 5. § (4) bekezdése, valamint a 21/2006. HM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja alapján

- a katonai szolgálatra való alkalmasságot érintő betegségek;
- saját háztartásában eltartott vérszerinti, örökbefogadott, mostoha és nevelt gyermek születésének ideje;
- amennyiben ideiglenes gondnokság alá került: a cselekvőképességét érintő gondnokság alá helyezése;
- gondnokság alá helyezett személy gondnokává történő kijelölés adatai;
- szabadságelvonással járó büntetés, intézkedés vagy büntetőjogi, illetve szabálysértési elzárás megkezdésének időpontja, befejezésének várható időpontja, befejezésének időpontja,
- a szabadságvesztés megkezdésének ideje, szabadulásának várható ideje, szabadulásának időpontja;

  A 21/2006. HM rendelet erre vonatkozóan sem került módosításra, ezáltal csak a szabadságvesztést határozta meg, mint a behívásra tervezésből kizáró okot, viszont nem tért ki a szabálysértési elzárásra.

- foglalkozás, munkakör, időtartam;

  Nem volt behívható az a hadköteles, aki országgyűlési, európa parlamenti vagy helyi önkormányzati képviselőjelöltként, kisebbségi önkormányzati képviselőjelöltként, polgármesterjelöltként nyilvántartásba vettek, illetve megválasztottak a jelöltség, illetve a mandátum tartozott, valamint aki meghagyásban érintett beosztást töltött be.

  Nem kerülhetett behívásra, aki a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztériumban - nem katonaként - kormányzati szolgálati, politikai szolgálati, biztosi jogviszonyban vagy munkaviszonyban állt[371]. Itt szükséges megjegyezni, hogy minden minisztérium, mint központi közigazgatási szerv a 290/2011. Korm. rendelet alapján[372] meghagyásban volt, ebből következően a Honvédelmi Minisztérium meghagyásba történő kijelölése ezáltal feleslegessé vált.

  Továbbá nem volt behívható az a honvédelmi alkalmazott, aki hadkötelezettség fennállása idejére katonai szolgálat teljesítését – mint többletkötelezettséget – vállalta[373]. A jogszabályból nem derül ki, hogy a honvédelmi alkalmazottak milyen típusú katonai szolgálat teljesítését vállalhatták.

[371] 2011. Hvt. 22. § (4) bek. f)-h) pontja
[372] 290/2011. Korm. rendelet. 1. melléklet II. kategória, 10 alkategória
[373] 2018. évi CXIV. törvény a honvédelmi alkalmazottak jogállásáról 3. § (2) bekezdés

- szolgálati adatok;

  Folyamatban lévő jogviszony esetén honvédelmi szervezet, rendvédelmi szervek, az Országgyűlési Őrség hivatásos, szerződéses vagy önkéntes tartalékos állományú tagja, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal pénzügyőri munkakört betöltő foglalkoztatottja vonatkozásában.

  Ez alapján a törvény által a hadkötelezettség alapján történő katonai szolgálatra való igénybevételből nem csak katonák és a rendvédelmi szervek hivatásos állománya került kizárásra jogviszonyuk fennállásának idejére, hanem a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium meghatározott civil állománya is. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal pénzügyőri állománya a jogszabályok változásából adódóan külön került meghatározásra.

- a meghagyásba tervezés és helyezés céljából a hadkötelesnek a munkakörére vonatkozó adatok;

- fegyver nélküli katonai szolgálattal kapcsolatos adatok;

  A hadköteles nem volt behívható a fegyver nélküli kérelem benyújtásától annak elbírálásáig.

- szolgálathalasztással és szolgálatfélbeszakítással kapcsolatos adatok;

  A szolgálathalasztás, illetve a szolgálatfélbeszakítás idejére a hadköteles nem volt behívható.

  Ebben az időszakban ismét nyilvántarthatók voltak a szolgálathalasztásra vonatkozó adatok, viszont a szolgálathalasztás lehetőségei és annak eljárásrendje ebben az időszakban sem került meghatározásra.

B) A katonai szolgálatteljesítés alól véglegesen kizáró adat:

- sorozás alóli mentességet okozó állapot[374];
- a katonai szolgálatra való alkalmasságot érintő betegségek[375];
- a külföldön teljesített katonai szolgálata, megszerzett szakképzettsége, elért rendfokozata;

---

[374] Ebbe a kategóriába beletartozhatott a testi, szellemi fogyatékosság, személyiségzavar is.

[375] Ehhez kapcsolódó adatok lehetnek továbbá az össz-szervezeti egészségkárosodásra vonatkozó adatok, valamint a szolgálati adatok közül egészségügyi alkalmatlanság esetén a szolgálati viszony megszűnésének, megszüntetésének oka a szolgálat félbeszakításának oka, valamint a szolgálatteljesítés közben bekövetkezett baleset, betegség, sebesülés ideje.

- szolgálati adatok (letöltött polgári szolgálat esetén);

C) Hadkötelezettség megszűnése

- elhalálozás;
- állampolgárság megszűnése;
- bejelentett magyarországi lakóhely megszűnése;

  Alapesetben a külföldi telepedéssel történhetett meg.

Egyéb adatok

- személyazonosító igazolvány okmányazonosítója, érvényességi ideje, útlevél száma, érvényességi ideje;

  Az előző két időszakban a bevonuláskor a személyazonosító igazolvány és az útlevél őrzésre történő átadásának célja nem került meghatározásra, de feltételezhető volt, hogy a jogalkotó célja az volt, hogy a hadköteles katonai szolgálata idején kizárólag a katonai igazolvánnyal tudja igazolni személyazonosságát. A 2011. Hvt. ebben az időszakban viszont célként a külföldre utazásra jogosító összes okmányának leadását határozta meg.[376] Szükséges megemlíteni, hogy a külföldre jogosító okmányok mellett a hadköteles a vezetői engedélyével már a 2004. Hvt. hatálya alatt is igazolhatta személyazonosságát, viszont a katonai igazolvány külföldre utazásra nem jogosította fel. Az útlevél meghatározás nem fedi le az összes útiokmányt, ezért nem minden határátlépésre jogosító okmány nyilvántartása került meghatározásra.

- vércsoport és Rh-faktor;

  A személyi igazoló jegy kiállítását gyorsította meg az adat rendelkezésre állása.

A 2011. Hvt.-ben és a 21/2006. HM rendeletben felsorolásra kerültek a behívásból, illetve a behívásra tervezésből kizáró okok, amelyek nem voltak relevánsak. Nem volt behívható a hadköteles, aki

- katonai szolgálatra alkalmatlan;
- sorozás alól mentes.

A 2011. Hvt. 5. § (3) bekezdése alapján a behívásra kerülők a katonai szolgálatra alkalmas hadkötelesek alapján kerültek kiválasztásra, ezáltal ez a pont felesleges volt.

---

[376] 2011. Hvt. 6. § (5) bekezdés

A hadköteles nyilvántartásból kikerültek a társadalombiztosítási és szociális ellátáshoz, valamint az adóköteles jövedelemmel összefüggő adatszolgáltatáshoz szükséges adatok. Szükség esetén a Honvédség érdekvédelmi nyilvántartásában voltak kezelhetők. Az eddig kizárólag ebből a célból kezelhető, viszont a behívásra tervezés szempontjából is fontos adatok mint például a TAJ szám és a leszerelés oka a hadköteles nyilvántartásban a személyi kiegészítés céljából kezelhetővé váltak.

A büntetettségre vonatkozó adatokat törölni kellett a kényszerintézkedés megszüntetése, illetve a 2011. Haktv. hatálya alatt a fegyver nélküli szolgálat engedélyezésére vonatkozó határozat jogerőre emelkedése napján[377] - a 2013. Haktv. hatálya alatt a büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítés időpontjával[378]. A mentesítés, mint törlési feltétel kikerült a szabályzásból.

Elsődleges azonosító

Az előző időszakhoz hasonlóan hadköteles nyilvántartásban a személyazonosító jel maradt az elsődleges azonosító, amelyet a személyi kiegészítéssel kapcsolatos bármilyen feladat, illetve adatszolgáltatás végrehajtásával kapcsolatban kizárólag a személyi és lakcímnyilvántartó szerv továbbíthatott. [379]

Szükséges megemlíteni, hogy a katonai igazgatási szervek részére TAJ szám kezelhetővé vált a személyi kiegészítés céljából, valamint továbbíthatták is ügyintézésük során, viszont az adatszolgáltatásra kötelezett szervek, szervezetek, mint adatot nem továbbíthatták ezen szervek részére. [380]

A fentiekből következik, hogy az adatszolgáltatások teljesítése során alapesetben ezen két azonosító nem volt használható.

---

[377] 2011. Haktv. 6. § (2) bekezdés alapján. Ebben az időszakban a mentesítés, mint törlési feltétel kikerült a szabályzásból.
[378] 2013. Haktv. 26. § (3) bekezdés
[379] 1996. évi XX. törvény a személyi azonosító jel helyébe lépő azonosítási módokról és az azonosító kódok használatáról 32. § és 36. §
[380] 1996. évi XX. törvény a személyi azonosító jel helyébe lépő azonosítási módokról és az azonosító kódok használatáról 23. § és 24. §.

A személyi kiegészítéssel kapcsolatos nyilvántartható adatok és az adatfrissítési lehetőségek helyzete

Az alábbiakban a nyilvántartásban szereplő adatokat abból a szempontból vizsgálom, hogy milyen lehetőség volt a frissítésükre hadkötelezettség idején, illetve az attól eltérő időszakban. Az elemzést a 2011. Haktv. 10-14. §-ban, illetve a 2013. Haktv. 29-32.§-ban a hadköteles nyilvántartáshoz meghatározott adatszolgáltatások, 2011. Haktv. 17-19. §-ban, valamint a 2013. Haktv. 36-38. §-ban hadköteles részére meghatározott bejelentési és tájékoztatási kötelezettség, valamint a 21/2006. HM rendelet mellékletében szereplő Adatkérő(-közlő) lap alapján végeztem. Az adatszolgáltatások gyakoriságának meghatározása a 2013. Haktv. utolsó hatályos állapota szerint történt.

Az előző időszakhoz hasonlóan a hadkötelesnek kellett a Haktv-ben meghatározott adataira vonatkozóan a járulékos kötelezettségét teljesítenie, - amely során bejelentette a meghatározott adataiban történt változásokat - ezáltal a hadkötelezettségtől eltérő időszakban a hadköteles nyilvántartás adattartalma kizárólag a Haktv.-ben meghatározott adatszolgáltatásokkal kerülhetett frissítésre. A járulékos kötelezettségek ezen időszakban kiterjedtek a katonai szolgálatra való egészségi alkalmasság elbírálásával összefüggő orvosi, szakorvosi vizsgálattal és gyógykezeléssel kapcsolatos adatokra, illetve a megállapított katonai szolgálatra való alkalmasságra vonatkozó adatokra[381], viszont ezen adatokkal a területi katonai igazgatási szerv már rendelkezett.

A 2011. Haktv. kiküszöbölte a 2004. Hvt-ben az adatszolgálatások vonatkozásában található hiányosságokat, amely alapján a vizsgálat időszakban központi adatszolgáltatások már az érintett állomány teljeskörű lefedésével a potenciális hadkötelesek és a hadkötelesek mellett már a kiképzett tartalékosokra is vonatkoztak. A központi, - később automatikusra átnevezett - adatszolgálatásokra vonatkozóan az adatszolgáltatás tartalmában érintett személyi állomány felső korhatára viszont 2018.12.31-ig a potenciális hadkötelesek behívhatósági korhatára volt, amely alapján az azt betöltött kiképzett tartalékosokra vonatkozóan csak megkeresés alapján jutott friss adatokhoz, amely az érintett személyek hadi beosztásra történő előzetes tervezésének megfelelő szinten történő végrehajtását jelentősen megnehezítette.

Az adatszolgáltatások körét két lépésben bővítette ki a jogalkotó. Elsőként a megkeresésre történő adatszolgáltatásokat teljesítő szervek listájának 2019. 01. 01-én, majd a központi adatszolgáltatások meghatározásának 2020. 01. 01-én végrehajtott kiegészítésével. A vizsgált időszak végére az automatikus adatszolgáltatások nagy részét minden időszakban

[381] 2013. Haktv. 36. § alapján

ugyanazon gyakorisággal kellett szolgáltatni. A vizsgált időszak végére minden automatikus adatszolgáltatásra kötelezett szervnek megkeresésre történő adatszolgáltatást is kellett teljesítenie.

Központi – később automatikus – adatszolgálatások tekintetében a Haktv. meghatározta az adatköröket, – illetve némely esetben az adattípusokat is – viszont a megkeresésre történő adatszolgáltatás vonatkozásában nem. Ez alapján minden, a hadköteles nyilvántartásban kezelhető adatra megkeresésre történő adatszolgáltatás volt kérhető, amennyiben az automatikus adatszolgáltatásra kötelezett szervek, szervek kezelték és amennyiben azt az adatkezelő szerv adott nyilvántartására vonatkozó törvény megengedte, illetve előírta.

A megkeresésre történő adatszolgáltatás esetén viszont az érintett személyekre vonatkozóan a katonai igazgatási szervnek az adatkérés során át kellett adni a természetes személyi azonosító adatokat, mivel a Haktv. az adatkérésnek kizárólag ezt a formáját engedélyezte, az érintett állomány beazonosítására szolgáló csoportismérvek átadását nem[382]. Ezen adatszolgáltatás típusra jellemző volt, hogy nem határozta meg az átadandó adatok körét, ezáltal minden olyan adat kérhető és átadható volt, amelyet mindkét szervezet nyilvántartott és jogszabály alapján továbbíthatott.

A nemzetbiztonsági szolgálatok vonatkozásában külön együttműködési megállapodások rögzítették az adatszolgáltatás teljesítésének részleteit.

Az automatikus adatszolgáltatások adatait, valamint a hadköteles tájékoztatási és bejelentési kötelezettségeként meghatározott adatokat a 6. melléklet tartalmazza.

A 2011. és a 2013. Haktv.-ben meghatározott automatikus és megkeresésre történő adatszolgáltatások teljesítésére vonatkozó határidők nem minden esetben egyeztek meg az adatszolgáltatók ágazati törvényében meghatározott eljárásrendben megállapítottakkal. Ennek következtében előfordulhatott, hogy az adatszolgáltatónak a saját nyilvántartása vezetésére vonatkozó jogszabály alapján sokkal hosszabb időtartam állt rendelkezésre a feladat végrehajtására.

[382] 2011. Haktv. 14. §, 2013. Haktv. 32, §

Beazonosításhoz, elérhetőséghez, illetékesség megállapításához szükséges adatok

Személyazonosító és lakcímadatok

A személyazonosító adatokhoz soroltam a TAJ számot, hiszen az egészségügyi adatszolgáltató a saját rendszerében ezzel az adattal azonosítja az érintett személyt.

A lakcímadatok tekintetében új adatként jelent meg az értesítési cím, valamint további értesítési adatként az elektronikus levelezési cím és a telefonszám, amelyeket hadkötelezettség elrendelését követően a hadköteles adott meg.

A TAJ számra vonatkozóan a társadalombiztosítási azonosító jel nyilvántartását vezető szerv (a vizsgált időszak végén a Magyar Államkincstár) szolgáltatott adatot minden hónap 5. napjáig.

A jegyző – későbbiekben a fővárosi, megyei kormányhivatal járási, fővárosi kerületi hivatalának vezetője – a katonai igazgatási szerv megkeresésére az anyakönyvi- és lakcímadatok pontosítása vonatkozásában együttműködött együtt megkeresésre a Honvédség központi adatfeldolgozó szervével a potenciális hadkötelesek és a kiképzett tartalékosok, a hadkötelezettség fennállása idején a sorozó központtal a hadkötelesek anyakönyvi- és lakcímadatainak tekintetében.

Az előző időszakban a jogalkotó által megfogalmazott könnyítés, amely alapján a hadkötelesnek az anyakönyvi és lakcímadataira vonatkozóan változásokat nem kellett bejelentenie, megszűnt, mind a tájékoztatási, mind a bejelentési kötelezettség része maradt.

Kiértesíthető hozzátartozó adatai

Az előző időszakokhoz hasonlóan a jogszabály ezen időszakban sem adott lehetőséget a hadköteleseknek, hogy kiértesíthető hozzátartozó helyett – a bejelentési és tájékoztatási kötelezettség részeként – más személyt adjon meg.

A katonai és polgári szolgálat (beosztás) tervezését és teljesítését befolyásoló, korlátozó és kizáró adatok

- a szomatometriai (testsúly, magasság, mellbőség stb.) adatok;
  Ezen adatokat a hadköteles az Adatkérő(-közlő) lapon is közölte, valamint a sorozáson is megállapításra kerültek.

- a megkezdett és befejezett iskolai tanulmányok, szakképzettség;
  A megszerzett végzettségről, képzettségről, valamint a megszerzés időpontjáról a köznevelési információs rendszer, valamint a felsőoktatási információs rendszer működtetéséért felelős szerv teljesített központi, országos szintű adatszolgáltatást minden

év február 28-ig és július 31.ig. Az automatikus adatszolgáltatás adattartalma nem tért ki a folyamatban lévő képzésekre.

Ezzel egyidőben az előző időszakhoz hasonlóan a 2013. Haktv. sem határozta meg ezen az adatkörön belül pontosan az adatokat, ezáltal a bejelentési kötelezettség során kezelhető adatokat sem, viszont a hadköteles tájékoztatási kötelezettsége- az előző időszakhoz hasonlóan – az Adatkérő(-közlő) lap kiküldése esetén a tanintézetre, valamint a kezdés és a befejezés évére terjedt ki[383].

- a foglalkozás, munkakör, időtartam;

  A Nemzeti Adó-és Vámhivatal az öregségi nyugdíjra jogosító szolgálati időbe beszámítható idő alatt betöltött foglalkozásokról és munkakörökről teljesített adatszolgáltatást hadkötelezettségtől eltérő időszakban minden év január 31-ig, hadkötelezettség fennállása idején minden hónap 5. napjáig. Az automatikus adatszolgáltatásra vonatkozóan nem került meghatározásra, hogy az időtartamot is meg kellett-e adnia.

  A választási szerv megkeresésre, vagy a változást követő 8 napon belül adatot szolgáltatott azon személyekről, akiket a jelöltként országgyűlési, európai parlamenti vagy helyi önkormányzati képviselő, polgármester, nemzetiségi önkormányzati képviselő pozícióra nyilvántartásba vettek, megválasztottak vagy megbízatásuk megszűnt.

  Meghagyásban érintett munkakört betöltő személy esetén a munkáltató küldött adatszolgáltatást hadkötelezettségtől eltérő időszakban minden év január 31-ig, hadkötelezettség fennállása idején minden hónap 5. napjáig.

  A Honvédség központi személyügyi szerve adatot szolgáltatott a honvédelmi alkalmazottakról, a közalkalmazotti állományról és a munkavállalókról jogviszony létesítésével, fennállásával és megszűnésével kapcsolatban minden hónap 5. napjáig.

  A hadkötelesnek erre az adatra bejelentési és tájékoztatási kötelezettsége is volt.

- idegen nyelv ismerete és annak foka;

  A nyelvvizsgák nyelvvizsga-anyakönyveinek nyilvántartását vezető szerv a nyelvtudásról hadkötelezettségtől eltérő időszakban minden év január 31-ig, hadkötelezettség fennállása idején minden hónap 5. napjáig szolgáltatott adatot.

  A jogszabály az előző időszakhoz hasonlóan fogalmazott: tájékoztatási kötelezettségként a jogszabály általánosan fogalmazott, a formanyomtatványon történő ugyanezen

[383] 21/2006. HM rendelet melléklete

kötelezettség teljesítése során, illetve bejelentési kötelezettségként csak közép- és felsőfokú nyelvvizsga bejelentését határozta meg.

- a vezetői engedélyek típusára, kiadására, érvényességére, cseréjére, visszavonására, bevonására, a vezetési jogosultság megszerzésének időpontjára, a megszerzett kategóriára vonatkozó és a hivatalos feljegyzések rovatban bejegyzett adatok;

  A vezetői engedélyekre vonatkozó adatszolgáltatás és a nyilvántartható adatok köre ebben az időszakban jelentőseb bővült. A közúti közlekedési nyilvántartó szervnek ezen adatokról a 2013. Haktv. alapján hadkötelezettségtől eltérő időszakban minden év január 31-ig, hadkötelezettség fennállása idején minden hónap 5. napjáig szolgáltatott adatot, viszont a saját ágazati jogszabályában, a közúti közlekedési nyilvántartásról szóló 1999. évi LXXXIV. törvényben (a továbbiakban: Kktnyt.)[384] meghatározott adattartalom ezzel nem egyezett, ezért a vezetési jogosultság megszerzésének időpontjára vonatkozó adatok nem kerültek átadásra.

  Az előző időszakhoz hasonlóan a hadkötelesnek ezen adatokat, a bejelentési kötelezettség alapján, mint szakképzettséget kellett bejelentenie, viszont a tájékoztatási kötelezettség során a gépjárművezetői engedély kategóriáját és az érvényességi idejét kellett megadnia, az Adatkérő(-közlő) lapon viszont a vezetett kilométert és a gépjármű típusát is.

- a külföldön teljesített katonai szolgálat, megszerzett katonai szakképzettség, elért rendfokozat;

  Az előző időszakhoz hasonlóan a hadkötelesnek a bejelentési kötelezettsége során a megszerzett katonai szakképzettséget és az elért rendfokozatot kellett bejelentenie, tájékoztatási kötelezettség teljesítése során viszont a formanyomtatványon az országot is meg kellett adnia, ahol a szolgálatot teljesítette[385]. A szolgálat kezdő- és végdátuma feltételezhetően csak az igazolásként csatolt dokumentumon szerepelt. A külföldön teljesített katonai szolgálatra vonatkozóan a nyilvántartható adatok típusai nem kerültek meghatározásra.

- szolgálati adatok;

  A Honvédség központi személyügyi szerve minden hónap 5. napjáig a katonai jogviszonnyal rendelkezőkről, az Országgyűlési Őrség és a rendvédelmi szervek a hivatásos állományukról a Nemzeti Adó- és Vámhivatal a pénzügyőri állományáról

[384] Kknyt. 19. § (1) bek. d) pont alapján
[385] 21/2006. HM rendelet melléklete

hadkötelezettségtől eltérő időszakban minden év január 31-ig, hadkötelezettség fennállása idején minden hónap 5. napjáig szolgáltatott adatot küldött adatszolgáltatást.

2019.12.31.-ig a hadköteles nyilvántartás adatainak pontosítása érdekében a 2011. és a 2013. Haktv.-nem határozott meg adatszolgáltatást a hadkötelezettség alapján teljesített katonai szolgálat fennállása alatti időszakra, illetve annak befejezését követően, sem az állományilletékes honvédségi szervezet, sem a Honvédség központi személyügyi szerve részére, ebből adódóan az aktív katonai szolgálatot teljesítő katonaállományra vonatkozó adatszolgáltatás nem volt teljeskörű. 2020. 01. 01.-től a Honvédség központi személyügyi szerve számára meghatározott adatszolgáltatásban már szerepeltek az adott időszakban hadkötelezettség alapján katonai szolgálatot teljesítő, illetve teljesített hadkötelesek (hadkötelezettek), viszont nem tartalmazta a szolgálat felbeszakítására vonatkozó adatokat.

- a testi, szellemi fogyatékosság, személyiségzavar, az öngyilkosságra való hajlamra utaló tények, szenvedélybetegség;

  Ezen adatokról a hadköteles vonatkozásában az egészségügyi intézmény volt kötelezett adatszolgáltatásra.

- katonai szolgálatra való alkalmasság, korlátozások, minősítés oka, típusa, időpontja, esetleges felülvizsgálat dátuma;

  A Honvédség központi egészségügyi szerve minden hónap 5. napjáig szolgáltatott adatot a Honvédség állományában lévőkre vonatkozóan.

- cselekvőképességet részlegesen korlátozó vagy cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság, illetve ideiglenes gondnokság alá helyezés, valamint felülvizsgálatának, megszűnésének, megszüntetésének időpontja;

  Az ideiglenes gondokság alá helyezésről a fővárosi és megyei kormányhivatal, a végleges cselekvőképességet érintő gondokság alá helyezésről az Országos Bírósági Hivatal hadkötelezettségtől eltérő időszakban minden év január 31-ig, hadkötelezettség fennállása idején minden hónap 5. napjáig szolgáltatott adatot.

  Szükséges megjegyezni, hogy a gondnokoltak nyilvántartásában a gondnok adatai nem szerepeltek,[386] ebből következően ezen adatokra vonatkozóan megkeresésre történő adatszolgáltatás sem volt kérhető.

[386] 2013. évi CLXXV. törvény a gondnokoltak és az előzetes jognyilatkozatok nyilvántartásáról 3. § (1) bekezdés alapján

- végrehajtott kiképzésekre vonatkozó adatok;
  A kiképzést végző szerv minden hónap 5. napjáig szolgáltatott adatot. Az adatkörön belül a nyilvántartható és a szolgáltatásra kerülő adattípusok nem kerültek meghatározásra.

- megszerzett honvédelmi ismeretekre vonatkozó adatok;
  Az oktatást végző közoktatási és felsőoktatási intézmény, illetve a honvédelmi és rendvédelmi szervezet szolgáltatott adatot hadkötelezettségtől eltérő időszakban minden év január 31-ig, hadkötelezettség fennállása idején minden hónap 5. napjáig szolgáltatott adatot.
  A képzéseket végző oktatási intézményekre vonatkozóan a katonai igazgatási szervek nem rendelkeztek adattal, ezáltal amennyiben az automatikus adatszolgáltatás nem került végrehajtásra, a megkeresésre történő adatszolgáltatást sem tudták kezdeményezni.

- a honvéd tisztképzést végző szerv a végrehajtott és folyamatban lévő képzésekről szolgáltatott adatot minden év február 28. és július 31. napjáig.
  Ezen adatok a tanulmányokhoz és a katonai szolgálati adatokhoz is tartoztak.

- a szabadságelvonással járó büntetés, intézkedés, büntetőjogi, illetve szabálysértési elzárás, illetve szabadságvesztés büntetésüket töltő személyek esetén a szabadságvesztés megkezdésnek ideje, szabadulásának várható ideje, szabadulásának időpontja, valamint a szabadságelvonással járó büntetés, intézkedés, büntetőjogi, illetve szabálysértési elzárás megkezdésének és befejezésének várható ideje, befejezésének időpontja;
  A fent említett adatokról a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának illetékes szerve hadkötelezettségtől eltérő időszakban minden év január 31-ig, hadkötelezettség fennállása idején minden hónap 5. napjáig szolgáltatott adatot.

- Az egységes szociális nyilvántartásban szerepló három vagy több, 18. életévét még nem betöltött gyermekre vonatkozóan támogatásban részesülőkre vonatkozó adatok;
  A nyilvántartást vezető szerv hadkötelezettségtől eltérő időszakban minden év január 31-ig, hadkötelezettség fennállása idején minden hónap 5. napjáig szolgáltatott adatot. A gyermekek születési éve, időpontja bár nyilvántartható adat, az adatszolgáltatás részeként nem volt egyértelműen beazonosítható.

- a fogyatékossági támogatásban, vakok személyi járadékában részesülők nyilvántartásában szereplő személyek adatai;
  A nyilvántartást vezető szerv hadkötelezettségtől eltérő időszakban minden év január 31-ig, hadkötelezettség fennállása idején minden hónap 5. napjáig szolgáltatott adatot.

- hivatásukat gyakorló papok, lelkészek, rabbik adatai;

  Az egyházi jogi személy hadkötelezettségtől eltérő időszakban minden év január 31-ig, hadkötelezettség fennállása idején minden hónap 5. napjáig szolgáltatott adatot.

  Ezzel az adatszolgálatással kapcsolatban az alábbiakat szükséges megemlíteni:

  - Az egyházi jogi személyek meghagyásba bevont szervek voltak[387], ezért nem volt indokolt számukra két külön adatszolgáltatás meghatározása a hadköteles nyilvántartás felé.
  - Jogszabályban nem volt ellenőrizhető, hogy mely egyházi jogi személy vallási egyesület vallásos szertartást hivatásszerűen végző tagjának megnevezése pap, lelkész, illetve rabbi.
  - Az egyházi jogi személy a vonatkozó jogszabály alapján több, különböző elemből állt, amelyek lehettek egymás részei is[388], és azok egymás képviseletére, adatkezelésére vonatkozó – az adott egyház belső szabályozójában meghatározott – szabályzásuk nem volt feltétlenül azonos, ebből adódóan a vonatkozó, megküldött adatszolgáltatás adatkezelési szempontból történő ellenőrzése nem volt kivitelezhető.

- a katonai szolgálatra való alkalmasságát érintő betegségek;

  A sorozást megelőző kötelező háziorvosi megjelenés során a hadkiegészítő parancsnokság által kiküldött adatlap visszaküldésével a sorozó szakfőorvos minden, rendelkezésre álló adatot megkapott.

- össz-szervezeti egészségkárosodás mértéke, megállapításának, felülvizsgálatának dátuma;

  A hadkötelesnek ezen adatokra a sorozását követően, amennyiben az egészségi állapotában bekövetkezett változás hatással volt a katonai szolgálatra való alkalmasságára, bejelentési és tájékoztatási kötelezettsége is volt.

- további állampolgárság;

  A hadkötelesnek tájékoztatási kötelezettség alapján közölnie kellett a sorozó központtal.

---

[387] 290/2011. Korm. rendelet 1. melléklete alapján: II. kategória 19. alkategória

[388] A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény szerint

***„10. §** Egyházi jogi személy a bevett egyház, a bejegyzett egyház és a nyilvántartásba vett egyház, továbbá azok belső egyházi jogi személye."*

***„11/A. §** A bevett egyház, a bejegyzett egyház, illetve a nyilvántartásba vett egyház belső szabálya a jogi személyre törvényben meghatározott általános szabályoktól eltérően határozhatja meg*

a) a bevett egyház, a bejegyzett egyház, a nyilvántartásba vett egyház és a belső egyházi jogi személy

aa) szervezetére és képviseletére, (…) vonatkozó szabályokat."

- családi állapot;

  A hadkötelesnek tájékoztatási kötelezettsége volt erre az adatra.
- állampolgárság megszűnése;

  A hadkötelesnek be kellett jelentenie, ha a katonai szolgálat félbeszakításának oka megszűnt.

A magyar állampolgárságról való lemondásra vonatkozó adatszolgáltatás az állampolgársági ügyekben eljáró szervnek került meghatározásra, viszont ez passziválási okként átadásra kerülhetett a személyi és lakcímnyilvántartásból is.

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság által megküldésre nem került, büntetettségre és az azzal kapcsolatos eljárásokra vonatkozó adatokat megkeresésre történő adatszolgáltatás keretén belül kaphatta meg a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve. A 2013. Haktv. a bűnügyi nyilvántartási rendszerből történő adatátvétel céljaként a hadkötelezettség feltételei fennállásának megállapítását határozta meg,[389], amely viszont kizárólag a személyi és lakcímnyilvántartásból érkező adatszolgáltatás alapján volt megállapítható[390]. A büntetettségre és az azzal kapcsolatos eljárásokra vonatkozó adatok az adott személy behívását korlátozhatták vagy kizárhatták, viszont a hadkötelezettség fennállását nem befolyásolták. Az adatszolgáltatás célja tehát nem volt releváns a meghatározott adatok tekintetében, ezért az adatszolgáltatást nem tartom végrehajthatónak.

Már nem nyilvántartható adatok:

- a három hónapot meghaladó időtartamú külföldre utazás;

  A három hónapot meghaladó külföldi tartózkodást a magyar állampolgároknak be kellett jelenteniük még ezen időszakban[391], ennek ellenére az elérhetőségükre vonatkozóan az adatszolgáltatás megszűnt.
- a munkáltató;

  A munkáltató a 2004. Hvt. 7. § (1) bekezdése alapján már nem nyilvántartható adat, viszont tájékoztatási kötelezettség során az Adatkérő(közlő) lapon a hadkötelesnek meg kellett adnia.

  A meghagyásban érintett munkakört betöltő hadköteles esetén a 2004. Hvt. 7. § (1) bekezdés S) pontja alapján nem egyértelmű, hogy milyen adatok rögzíthetők a munkakör

[389] 2013. Haktv. 32. § (1a) bekezdés
[390] Nem, életkor, állampolgárság és lakcím alapján.
[391] 1992. évi LXVI. törvény a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról 26. § (2) bekezdése alapján

megnevezésén kívül. A munkáltató rögzítése szükséges volt, hiszen az adott személyt valamilyen módon hozzá kellett kötni a munkáltatóhoz, az általa megküldött adatszolgáltatások feldolgozása miatt.

Egyéb adatok

- személyazonosító igazolvány okmányazonosítója, érvényességi ideje, útlevél száma, érvényességi ideje;

  Ezekre az adatokra adatszolgáltatás nem volt meghatározva az adatokat nyilvántartó szervnek, illetve a hadköteles tájékoztatási és bejelentési kötelezettsége sem vonatkozott.

- vércsoport, Rh faktor;

  Beérkező orvosi dokumentumokon szerepelhetett.

Adatfrissítés állapota időszakonkénti csoportosításban

Ebben az időszakban az adatok túlnyomó részére a jogalkotó minden időszakra vonatkozóan határozott meg adatszolgáltatást. Ebből adódóan már csak a hadkötelezettség fennállása alatt frissülő adatok kerülnek felsorolásra. Az adatfrissítések állapotát teljeskörűen a 6. melléklet tartalmazza.

Kizárólag hadkötelezettség fennállása alatt frissülő adatok

- szomatometriai adatok;
- katonai szolgálatra való alkalmasságát érintő betegségek;
- testi, szellemi fogyatékosság, személyiségzavar;
- szenvedélybetegség;
- szolgálathalasztással kapcsolatos adatok;
- fegyver nélküli katonai szolgálatteljesítéssel kapcsolatos adatok;
- katonai szolgálat teljesítésének törvény alapján történő önként vállalása;
- csak a hadköteles bejelentése alapján frissülő adatok:
  - értesítési cím;
  - telefonszám;
  - hadköteles katonai szolgálata alatt kiértesíthető hozzátartozójának neve, lakcíme;
  - további állampolgárság;
  - külföldön folyamatban lévő, illetve befejezett tanulmányok, megszerzett szakképzettség;
  - külföldi munkavégzésre vonatkozó adatok;
  - külföldi katonai szolgálat adatai.

3.6.3. A személyi kiegészítés tervezésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok tekintetében szükséges, de a jogszabályok alapján nem nyilvántartható adatok

A nyilvántartásban szereplő személy nemének változása, mint a hadkötelezettség megszűnésének az oka ezen időszakban sem volt nyilvántartható.

A behívásból kizáró okot jelentett az a fennálló helyzet is, ha hadköteles részére támogató került kirendelésre[392], viszont erre vonatkozóan adat a hadköteles nyilvántartásban nem volt kezelhető.

A 2011. és 2013. Haktv.-ben meghatározott, nyilvántartható adatkörök, amelyekre vonatkozóan pontos adatok nem kerültek meghatározásra

- szolgálati adatok;
- külföldön teljesített katonai szolgálata
- kiszabott fő-és mellékbüntetés
- katonai szolgálatra való alkalmasságát érintő betegség
- testi, szellemi fogyatékosság, személyiségzavar
- katonai szolgálat teljesítésének törvény alapján történő önként vállalása

  A jogszabály nem határozta meg, hogy milyen típusú szolgálat tartható nyilván (pl. hadkötelezettség alapján teljesíthető vagy a honvédelmi alkalmazott által hadkötelezettség idején önként vállalt katonai szolgálatra vonatkozik, illetve a nyilatkozattal kapcsolatos adatok).
- kiképzési adatok

  Nem került meghatározásra, hogy milyen kiképzési adatok tarthatók nyilván (kiképzés megnevezése, besorolása, végrehajtás végdátuma, érvényessége, egyéb jellemzői).
- fegyver nélküli katonai szolgálatteljesítéssel kapcsolatos adatok: a kérelemmel kapcsolatos döntés (engedélyezés, elutasítás)

  Nem egyértelmű, hogy csak maga a döntés, illetve annak adatai is nyilvántarthatók (határozatszám, kiadmányozás/jogerőre emelkedés dátuma, stb.).
- közoktatás és felsőoktatás keretében és egyéb képzésben, tanfolyamon megszerzett honvédelmi ismeretek,

  A vonatkozó nyilvántartható adatok köre nem került meghatározásra (képzés megnevezése, intézmény megnevezése, képzés kezdetének, befejezésének dátuma, stb.).

---

[392] 2011. Hvt. 5. § q) pont

A jogszabályban meghatározott adatszolgáltatások és kötelezettségek alapján megküldésre került, de a 2004. Hvt 7. § (1) bekezdés alapján nem nyilvántartható adatok

- nemváltás, mint a hadkötelezettség megszűnésének oka;
- külföldön teljesített katonai szolgálat esetén az ország megnevezése, ahol teljesítésre került;

  A hadköteles jelentette be, tájékoztatási kötelezettsége részeként.
- a potenciális hadkötelesek és kiképzett tartalékosok várható alkalmassági kategóriája, annak megállapítása időpontja;

  A Honvédség központi egészségügyi szerve szolgáltatott adatot minden év július 31-ig, viszont a 2013. Haktv. 4. melléklete alapján a katonai szolgálatra való alkalmasság vonatkozásában annak minősítése, fokozata és típusa volt nyilvántartható, kategória, mint adat nyilvántartható adat nem szerepelt.
- vezetői engedéllyel kapcsolatban a gépjárművezetésre vonatkozóan a vezetett kilométer és a gépjármű/eszköz típusa;

  Szintén az Adatkérő(-közlő) lapon szereplő a tájékoztatási kötelezettség részeként bekért adat.
- közös háztartásban élő – az adatközléskor – katonai szolgálatot teljesítő házastárs (élettárs) megnevezése.
- közös háztartásban élő 18 éven aluli gyermeke, akit egyedül tart el;

  Csak a tény volt nyilvántartható. Amennyiben a hadköteles igazolta, azon szerepelnie kellett a gyermek személyes adatainak (pl. válásról szóló bírósági határozat).
- közös háztartásban élő állandó ápolásra, illetőleg gondozásra szoruló egyenes ági rokon vagy házastársa (élettársa) akit egyedül ápol, gondoz;

  Csak maga a tény (helyzet) volt nyilvántartható, az orvos által kiállított igazoláson viszont szerepelnie kellett a gondozott személyes adatainak.
- munkáltató adatai (meghagyásba be nem volt szervezet esetén);
- további állampolgárság megszerzésének dátuma;
- a hadköteles által igazolt adatot tartalmazó dokumentum, irat tartalma, az abban szereplő adatok.
- fogyatékossági támogatásban, vakok személyi járadékában való részesülés;

A nyilvántartást vezető szerv automatikus adatszolgáltatásra volt kötelezett hadkötelezettségtől eltérő időszakban minden év január 31-ig, a hadkötelezettség fennállása idején minden hónap 5. napjáig[393].

- annak ténye, hogy a hadköteles részére támogató került kirendelésre[394];
  A támogató kirendelése a hadköteles cselekvőképességet nem befolyásolta. A hadköteles kérhette a gyámhatóságtól amennyiben a bíróság cselekvőképességében nenm korlátozta, de úgy ítélte meg, hogy az ügyintézései során, döntések meghozatalában kisebb segítségre szorult a belátási képességének kisebb mértékű csökkenése miatt.[395]

A jogszabály alapján nem nyilvántartható, az ügyintézésekhez, feladatok végrehajtásához viszont elengedhetetlen adatok:

(Az előző időszakban már ebben a kategóriában felsorolt adatokhoz tartozó indoklás nem kerül megismétlésre.)

- hadköteles állománytípusa (potenciális hadköteles, kiképzett tartalékos);
- kiképzett tartalékos állapota :
- kiírható;
- kiírt;
- nem kiírható.
- a hadkötelezettség felső korhatára (a hadköteles/potenciális hadköteles kor végdátuma?);
- a hadköteles sorozhatósága;
- sorozás alól mentes;
- sorozható;
- ideiglenesen nem sorozható (itt szükséges a végdátum meghatározása is);
- a hadköteles besorolása az igénybevehetőség szempontjából (sorozandó, behívható, ideiglenesen nem behívható, véglegesen nem behívható, hadkötelezettsége megszűnt);
- Adatkérő (-közlő) lap kiküldésének és visszaérkezésének állapota.
- sorozásra tervezés adatai;
- a sorozási felhívás, illetve a behívóparancs állapota;
- a behívásról való tájékoztatás kiküldésének ténye;
- a sorozási határozat adatai;

---

[393] 2013. Haktv. 30. § (1) bek. d) pont
[394] 2011. Hvt. 5. § q) pont
[395] 2013. Ptk. IX. cím, 2:38. §

- bármilyen kérelem benyújtását követően a kérelem állapota;
- más állam hadseregében sorkatonai szolgálatát letöltötte;
- külföldön tartózkodás;
- támogató kirendelése esetén támogatott vagy támogató adatai;
  Álláspontom szerint ebben az esetben a gondokság alá helyezés esetéhez hasonlóan szükséges lett volna a támogató és a támogatott személy adatainak nyilvántartása, és a behívásból történő ideiglenes kizárása.
- a hadkötelezettséggel kapcsolatos kötelezettség nem teljesítése miatt eljárás indítása vagy kezdeményezése.
- a hadköteles vonatkozásában folyamatban lévő ügyintézésekre, úgymint: kérelmek, behívhatóságot érintő, el nem bírált bejelentések, behívhatósággal kapcsolatos ügyek másodfokú és bírósági eljárása;
- a sorozó központ egyéb, a hadkötelesre vonatkozó bejegyzései;
- hivatásos, szerződéses, illetve önkéntes tartalékos jogviszony létesítésére vonatkozó, folyamatban lévő eljárás (pl. már ismert a bevonulás időpontja).

3.7. A hadkötelesre vonatkozó, a személyi kiegészítés előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok

Az értekezés ezen részében megvizsgálom és elemzem a területi katonai igazgatási szervek és a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szervének jogszabályban meghatározott feladatait, alapul véve az előző időszakban meghatározottakat.

Nyilvántartásba vétel

A nyilvántartásba vétel mindkét Haktv. alapján a Honvédség központi adatfeldolgozó szervének volt a feladata, amely alapesetben abban az évben történt, amikor a potenciális hadköteles, a kiképzett tartalékos vagy a hadköteles elérte a 18. életévét. A házasságkötés által a 18. életévük előtt nagykorúvá vált személyek is ekkor kerültek a nyilvántartásba.

A nyilvántartásba vétel a személyi és lakcímnyilvántartásból érkező adatszolgáltatás, és szükség esetén a jegyző (később a fővárosi és a megyei kormányhivatal járási, fővárosi kerületi hivatalának vezetője) általi, megkeresésre történő adatpontosítás alapján történt. Honosítás, visszahonosítás miatt 18. életév betöltését követően történő beléptetés a személyi és lakcímnyilvántartásból érkező adatszolgáltatás alapján történhetett. Ezáltal a jogszabály

kizárja azt a lehetőséget, hogy a hadköteles sorozó központban történő kötelezettségteljesítése alapján kerüljön a nyilvántartásba.

Állománykategóriák közötti átsorolás

A feladat megegyezett az előző időszakban meghatározottakkal. Hadkötelezettségtől eltérő időszakban a potenciális hadköteles és a kiképzett tartalékos közötti kategóriaváltását, hadkötelezettség idején a hadköteles behívhatósági korhatárának változását jelentette.

Igénybevétel helyzetének megállapítása

A jogszabályok alapján a területi katonai igazgatási szervnek meg kellett állapítani, hogy az adott hadköteles vonatkozásában milyen feladatok hajthatók végre.

Igénybevétel helyzete a sorozás vonatkozásában, az előzetes egészségügyi alkalmasság a sorozó szak-főorvos általi megállapítását követően

- sorozásra tervezhető,
- katonai szolgálatra várhatóan alkalmatlan, vagy
- sorozás alól mentes.

Igénybevétel helyzete a behívás vonatkozásában

- katonai szolgálatra behívható;
- katonai szolgálatra nem behívható;
- katonai szolgálatra ideiglenesen nem behívható.

A katonai szolgálatra történő behívhatóság elbírálását először az Adatkérő(-közlő) lap beérkezését követően egy 3 fős bizottság végezte. Akik behívásra voltak tervezhetők, azokat a bizottság 3 kategóriába sorolta[396]:

- szakbeosztásba beosztható (szakkiképzett);
- szakbeosztásba nem beosztható (kiképzett);
- kiképzetlen.

Az előző időszakban a 21/2006. HM rendelettel kapcsolatos észrevételeim ebben az időszakban is teljes mértékben relevánsnak tekinthetők, beleértve azt is, hogy a 2011. Haktv. és a 2013. Haktv. a nem behívható kategóriába sorolás feltételeit határozta meg, míg a 21/2006. a behívásra nem tervezhető hadkötelesek ismérveit.

[396] 21/2006. HM rendelet 3. § (2) és (4) bekezdés

„Költöztetés”

A „költöztetés”, mint feladat, jogszabályban ezen időszakban sem szerepelt. A hadkötelezettségtől eltérő időszakban a sorozó központok illetékességi területének megállapítása a személyi és lakcímnyilvántartásból érkező adatszolgáltatás alapján folyamatos volt, valamint a „költöztetés” hadkötelezettség idején történő végrehajtása az előző időszakkal megegyezően volt tervezett.

„Fogyaték”

Abban az időszakban, amikor a potenciális hadköteles adatainak kezelését nem a hivatásos katonai szolgálat felső korhatáráig, hanem a vonatkozó behívhatósági korhatárig kezelte a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve, a két korhatár közötti időszakban kiképzett tartalékossá vált személy adatait vissza kellett venni a Honvédség központi irattárazásra kijelölt szervétől. Az eljárás részletszabályait viszont jogszabály nem szabályozta.

Azon személyek vonatkozásában, akik a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve részére meghatározott kezelési korhatár elérése előtt már nem feleltek meg a hadkötelezettség alá tartozó személy az Alaptörvényben megfogalmazott definíciójának, nem került meghatározásra, hogy mikor, illetve milyen gyakorisággal kerüljenek átadásra a Honvédség központi irattárazásra kijelölt szerve részére. A katonai igazgatási szervek már nem kezelhették, hiszen a hadköteles nyilvántartásban csak a hadköteles, a kiképzett tartalékos és a potenciális hadköteles adatai voltak nyilvántarthatók. Ebből következően nem tért ki arra sem, hogy egy ilyen személy esetében, amennyiben ismét hadkötelezettség alá fog tartozni (pl. ismét magyarországi lakóhellyel fog rendelkezni), milyen részletszabályokkal kell visszavenni az adatokat.

Ebben az időszakban már meghatározásra került, hogy az adatokat a Honvédség központi irattárazásra kijelölt szervének az adatokat a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve adta át.

Előzetes alkalmasság megállapítása

A békeidőszakban a kiképzett tartalékosra vonatkozóan a hivatásos, szerződéses vagy az önkéntes tartalékos jogviszony megszűnésekor (megszüntetésekor) érvényes, a Honvédség

személyügyi nyilvántartásában rögzített egészségügyi alkalmassága átvételre és rögzítésre került[397].

Az alkalmasságot vizsgáló főorvos a katonai szolgálatteljesítés előkészítése érdekében már békeidőszakban az alábbi fokozatokat állapította meg azon hadkötelesek előzetes egészségi alkalmasságát, akik még nem érték el a vonatkozó behívhatósági korhatárt a nyilvántartásban rendelkezésre álló egészségi állapotra vonatkozó adatok alapján:

- katonai szolgálatteljesítésre előzetesen tervezhető,
- katonai szolgálatra várhatóan alkalmatlan, vagy
- a katonai szolgálatteljesítés tervezése alól mentes.[398]

A sorozó központ a hadkötelezettség elrendelését követően az Adatkérő(-közlő) lapok feldolgozása után a megállapított fokozatok figyelembe vételével végezte a behívásra és behívásra tervezésre kizáró okkal nem rendelkező hadkötelesek sorozásra tervezését.

Kérdésként merülhet fel, hogy a várható alkalmassági kategória megállapítását követően békeidőszakban a sorozó szak-főorvosnak miért kellett megállapítania az előzetes katonai alkalmasságot is? Hadkötelezettség idején viszont a várható alkalmassági kategória megállapítása tűnhet feleslegesnek, hiszen a Honvédség központi egészségügyi szervének minden időszakban évente csak egy alkalommal kellett adatot szolgáltatnia, és a megkeresésre történő adatszolgáltatás végrehajtása egy nagy létszámú állományra vonatkozóan jelentős mértékben meghaladta volna a 2013. Haktv.-ben meghatározott határidőt.

Adatkérő (-közlő) lap kiküldése, feldolgozása

A tájékoztatási (adatbejelentési) kötelezettség teljesítéséhez használható Adatkérő(-közlő) lap kiküldésére és feldolgozására vonatkozó, a 21/2006. HM rendeletben meghatározott szabályzás az előző időszakhoz képest nem változott.

A sorozó központ/hadkiegészítő parancsnokság parancsnoka a személyazonosító, lakcím és anyakönyvi adatainak pontosítása miatt megkereshette a jegyzőt. Az erre vonatkozó felhatalmazás a 2011. Haktv-ben, a 2013. Haktv.-ben és a 21/2006. HM rendeletben is megtalálható volt[399].

[397] 2011. Haktv. 31. § és 2013. Haktv. 53. §
[398] 2011. Haktv. 32. § és 2013. Haktv. 54. §
[399] 2011. Haktv. 13. §, 2013. Haktv. 31. § és 21/2006. HM rendelet 2. § (4) bekezdés

Nyilvántartott adatok pontosítása

A nyilvántartható (és ez előzőekben már felsorolt, nem nyilvántartható, de bekérhető vagy a hadköteles által bejelentésre kötelezett) adatok pontosítása az előző időszakhoz hasonlóan történt.

Sorozás alóli mentesítés

Az előző időszakhoz képest az eljárás nem változott. A hadkötelezettség bevezetését követően nem az illetékes sorozó központ, hanem a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve határozatban állapította meg a sorozó központ állományában lévő sorozó szak-főorvos – szakorvosi igazolás alapján – tett javaslatára a hadkötelesek sorozás alóli mentesítését. A mentesítéshez szükséges egészségi állapot feltételeit a Haktv. tartalmazta[400].

Sorozásra tervezés[401]

Az előző időszak szabályozásával megegyezően a 21/2006. HM rendelet alapján első fokú sorozásra kell rendelni azt a hadkötelest, aki behívásra tervezhető kategóriába lett sorolva, és az egészségi alkalmassága még nem került megállapításra[402]. illetve meghatározza, hogy *„a katonai szervezetek hadkiegészítési szükségleteinek és sorrendjének figyelembe vételével”*[403] kellett végrehajtani. Ezen értelmezés szerint minden, a behívásra tervezés vonatkozásában kizáró okkal nem rendelkező hadkötelest le kellett sorozni, a meghatározott prioritási sorrendnek megfelelően.

Az előző időszakhoz hasonlóan a Haktv. a sorozásra tervezés vonatkozásában szűkebb kategóriát határozott meg, amely végrehajtása valószínűbbnek tekinthető. A Haktv. alapján csak azt a hadkötelest kellett sorozásra tervezni, akinek tervezik a behívását, de az egészségi alkalmassága még nem került megállapításra, vagy fegyver nélküli szolgálat engedélyezése tárgyában kérelmet nyújtott be és még nem érte el a vonatkozó behívhatósági korhatárt.

Az egészségügyi állapot miatti ismételt sorozásra vonatkozó kérelem elbírálásának módja ebben az időszakban sem változott.

Sorozás előkészítése

A sorozás előkészítése az előző időszakhoz képest nem változott, a 21/2006. HM rendelet nem került módosításra.

---

[400] 2011. Haktv. 33. § és 2013. Hatkv. 55. §
[401] 2004. Hvt. 13. § (2) bekezdés és 21/2006. HM rendelet 7. §
[402] 21/2006. HM rendelet 7. § (1) bekezdés
[403] 21/2006. HM rendelet 4. §

A sorozáson a sorozóbizottság munkájában részt vettek:

- a hadköteleseket fogadó katonai szervezetek képviselői véleményezési joggal a beosztás tervezésére vonatkozóan, valamint
- ugyancsak véleményezési joggal a hadköteles lakóhelye szerinti település polgármesterének képviselője.

Sorozás

Megjelenés nélküli sorozás

A hadköteles nyilvántartásban rendelkezésre álló adatok alapján a Haktv.-ben meghatározott feltételeknek megfelelő, előzetesen hadibeosztásra tervezhető kiképzett tartalékost a sorozó központ megjelenés nélküli sorozásra tervezte. A sorozás időpontjáról az érintett hadkötelest a sorozó bizottság 8 nappal megelőzően tájékoztatja[404].

A jogalkotó nem határozta meg a megjelenés nélküli sorozásra tervezett kiképzett tartalékos lehetőségeit arra vonatkozóan, hogy az értesítés átvételét követően, amennyiben az egészségügyi állapotával vagy a behívhatóságával kapcsolatban bejelentenivalója volt, milyen módon tehette azt meg.

Jogi anomália

Az előző időszakban felmerült jogi anomália most is fennállt. A 2011. Hvt. az 1993. Hvt.-hez hasonlóan három, sorozáskor megállapítható katonai alkalmassági fokozatot („katonai szolgálatra alkalmas", „katonai szolgálatra ideiglenesen alkalmas" és „katonai szolgálatra alkalmatlan")[405] határozott meg, illetve a 15/2009. HM-EüM rendelet nem került módosításra.

Fegyver nélküli katonai szolgálat engedélyezése

A fegyver nélküli katonai szolgálat engedélyezére vonatkozó kérelmet a sorozásig lehetett benyújtani a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szervének a vezetőjéhez, aki azt a beérkezéstől számított 8 napon belül elbírálta. A döntés ellen a hadköteles nem fellebbezhetett, a határozatot közigazgatási perben támadhatta meg a közléstől számított öt napon belül. Akinek a kérelmét elutasították, újabb kérelmet nem nyújthatott be.[406] Az előző időszakhoz hasonlóan most is felmerül a kérdés, hogy ez csak az adott hadkötelezettség idejére vonatkozott-e.

---

[404] 2011. Haktv. 38. § és 2013. Haktv. 60. §
[405] 2011. Haktv. 37. § (2) és 2013. Hatkv. 59. § (2) bekezdés
[406] 2011. Hvt. 9-10. §

Behívás tervezése

Ebben az időszakban is hatályos volt a 21/2006. HM rendelet, amelynek a megalkotása a már hatálytalan 2004. Hvt.-ben kapott felhatalmazás alapján történt. Ennek megfelelően a behívásra tervezés végrehajtásának szabályzása az előző időszakhoz képest nem változott.

A 21/2006. HM rendelet vonatkozásában ebben az időszakban megkérdőjeleződött a teljeskörű alkalmazhatósága – mivel a részletszabályokban a 2004. Hvt.-re vonatkozó hivatkozásokat tartalmazott - és érvényessége, a feladatokat végrehajtó szervezet megnevezése tekintetében, amely ellentmondott a 2011. Haktv.-ben és a 2013. Haktv.-ben és a 290/2011. Korm. rendeletben foglaltaknak[407].

A katonai szolgálatot teljesített, de szakbeosztásba nem beosztható hadkötelesek kiképzettségi szintjével, és kiképzésre tervezésével kapcsolatos probléma ebben az időszakban is fennállt.

A 2011. Haktv. és a 2013. Haktv. alapján a kiképzett tartalékosok egy része előzetesen már hadi beosztásra került tervezésre, akik a kiképzettség alapján a 21/2006. HM rendeletben meghatározott, a szakbeosztásba beosztható és a szakbeosztásba nem beosztható kategóriába is beletartozhattak. A 21/2006. HM rendelet alapján a katonai szervezetek személyi kiegészítését a hadkötelesek vonatkozásában a szakbeosztásba beosztható hadkötelesekkel kellett kezdeni[408]. Ebből adódóan ebbe a két kategóriába tartozó kiképzett tartalékos és potenciális hadköteles azonos szintű kiképzése egyszerre, egy időben volt végrehajtható.

Szolgálathalasztás

A szolgálathalasztás adatai ebben az időszakban már nyilvántarthatók voltak, viszont a hatályos jogszabályok az eljárásrendre vonatkozóan – az előző időszakhoz hasonlóan – nem tartalmaztak részletszabályokat, illetve a behívásból kizáró okként sem szerepelt.

Bevonulás előkészítése

A bevonulás előkészítésének részletszabályait a 21/2006. HM rendelet tartalmazta, amely az előző időszakhoz képest nem változott.

Bevonulás

A bevonulás előkészítésének részletszabályait alapvetően a 21/2006. HM rendelet tartalmazta, amely az előző időszakhoz képest nem változott. Ebből adódóan a hadkötelesnek

---

[407] Lásd.: 3.6.1. pont
[408] 21/2006. HM rendelet 8. § (2) bekezdés

a bevonulásról igazolt távolmaradása esetén az utólagos átadásra vonatkozó szabályzás ebben az időszakban is hiányzott a hatályos jogszabályokból.

Tartalékos állomány „kiírása[409]"

A 2005. előtti időszakot alapul véve, azt a kiképzett tartalékost, aki legalább 6 hónap hivatásos, szerződéses vagy önkéntes tartalékos tényleges szolgálattal rendelkezett, jogviszonya 2011. 01. 01-ét követően szűnt meg és a jogviszony megszűnésekor katonai szolgálatra alkalmas minősítéssel rendelkeztek, már békeidőszakban előzetesen a Honvédség katonai szervezeteinek hadi beosztásaira tervezhették a katonai igazgatási – később hadkiegészítő és toborzó – központok[410].

A jogszabály nem tért ki arra, hogy a tervezésben az érintett katonai szervezetek milyen szerepet játszanak, a tervezésre vonatkozó döntést ki és milyen módon hozza meg[411]. A 6 hónap tényleges szolgálat abban az időszakban még nem foglalta magában biztosan az alapkiképzés végrehajtásának tényét. Meg kell említeni azt is, hogy a kiírható kiképzett hadkötelesek paramétereiből kimaradt az a feltétel, hogy behívható, illetve behívásra tervezhető legyen a kiírás idején, illetve a kiírástól számított egy éven belül ne érje el a hivatásos katonai szolgálat felső korhatárát.

A vizsgálat időszak végére 2013. Hatkv. módosultak a kiírható kiképzett tartalékos paraméterei, kiterjesztésre került minden, önkéntesség alapon vállalt katonai szolgálatra és megjelent az alapkiképzés, felkészítés vagy annak egy moduljának elvégzése. Ezzel nem volt biztosítható a teljes alapkiképzés végrehajtása, amely feltétele a szakalapozó képzésnek, viszont már nem minősülhetett kiírható kiképzett tartalékosnak az a személy, aki csak egy napot volt önkéntesség alapján katona. Ezen személyek adatát a katonai igazgatási (hadkiegészítő és toborzó) központ már nemcsak a kiírás, hanem az önkéntes tartalékos állomány toborzása céljából is kezelhette, amelynek adatkezelési részletei nem kerültek meghatározásra[412].

A kiírható és kiírt kiképzett tartalékosok adatai a fent említett célból a jogszabály alapján a katonai szolgálat teljesítése alóli mentesítéséig, de legfeljebb az önként vállalt katonai jogviszony megszűnését követő 10. év végéig voltak kezelhetők. A katonai szervezet a kiírás során a kiírható kiképzett tartalékosok adatait, illetve a számára kiírt kiképzett tartalékosok

---

[409] 2013. Haktv. 53. §-ban szereplő, de nem definiált fogalom.
[410] 2011. Haktv. 7. § és 2013. Haktv. 27. §
[411] A katonai igazgatási szerv dönt a katonai szervezet véleményez vagy a döntés bizottságilag kerül meghozatalra, abban esetben szükséges a bizottság tagjainak meghatározása is, stb...
[412] 2011. Haktv. 7. § (1)-(2) és 2013. Haktv. 27. § (1)-(2) bekezdés

adatait kezelhette. A jogalkotó az ilyen célból történő adatkezelés feltételének szabta meg az önként vállalt katonai jogviszony létesítését is, amely álláspontom szerint felesleges lehetett volna, amennyiben a kiírható kiképzett tartalékos egyik jellemzőjeként meghatározza, hogy a hatályos jogszabályok alapján behívhatónak, illetve behívásra tervezhetőnek kell lennie.[413]

A személyi kiegészítéssel összefüggő egyéb feladatok

Az előző időszakban a hadkiegészítő parancsnokságnak jogszabályban meghatározott egyéb feladatai ezen időszakban nem kerültek meghatározásra.

Kötelezettség mulasztása és megtagadása miatt eljárás megindítása

Amennyiben a hadköteles a hadkötelezettséggel kapcsolatos kötelezettségét nem teljesítette a szabálysértési és büntetőjogi tételek a vonatkozó törvényekben nem változtak, viszont az eljárás megindításának szabályai a 2011. Hvt.-be sem kerültek bele, ezáltal azok a hatályos jogszabályok alapján voltak kezdeményezhetők. A 2011. Hvt. 2020. 01. 01-i módosításával a 34/S. §-ban bevezette a honvédelmi bírságot, amely a hadkötelesre vonatkozott[414], viszont nem volt kiszabható a hadköteles nyilvántartás vagy a meghagyással kapcsolatos nyilvántartások felé adatszolgáltatásra kötelezett szervre, amennyiben az nem, vagy nem időben teljesítette a számára meghatározott adatszolgáltatást.

Hatósági ügyintézés

Ebben az időszakban mindkét Haktv. kimondta, hogy a területi katonai igazgatási szervek az adott Haktv.-ben meghatározott feladataik végrehajtása során hatósági jogkört gyakorolnak[415]. Viszont ugyanez nem került meghatározásra a sorozó bizottságok tekintetében.

A hadköteles nyilvántartás és a meghagyással kapcsolatos nyilvántartások hatósági majd közhiteles nyilvántartásnak minősültek.

Az előző időszakokhoz képest jelentős szerepet kapott az ügyintézések során a 2011.07.27-én hatályba lépett Infotv., amelynek a hatósági ügyintézések során is teljes mértékben meg kellett felelni.

A fentiekből adódóan az ügyintézések során az Infotv.-ben meghatározottak betartásával, a Ket., majd az Ákr. eljárásrendje szerint az ágazati jogszabályok általi módosításokkal kellett a hatósági ügyintézéseket végrehajtani.

---

[413] 2011. Haktv. 7. § (3) és 2013. Haktv. 27. § (3) bekezdés
[414]A személyi kiegészítéssel kapcsolatosan akkor, ha az elrendelt orvosi vizsgálatnak nem vetette alá magát.
[415] 2011. Haktv. 2. § (4) és 2013. Haktv. 2. § (5) bekezdés

A hadköteles nyilvántartás kezelése során az adattovábbítások (adatszolgáltatások) esetén figyelemmel kellett lenni arra, hogy egyes adatszolgáltatásra kötelezett szervek ágazati jogszabálya szerint az igényelt adatok harmadik személy részére nem voltak továbbíthatók[416].

A hadköteles nyilvántartás adatait a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve, a területi katonai igazgatási szervek és a hadkötelessel feltölthető katonai szervezetek különböző célból kezelték. Az adatok kezelésének vonatkozásában jogi anomáliaként jelentkezett, hogy ebben az időszakban a területi katonai igazgatási szerv közvetlenül megkeresésre történő adatszolgáltatás céljából a 2011. Haktv. és a 2013. Haktv. alapján nem kereshette meg az automatikus adatszolgáltatásra kötelezett szerveket[417]. Ebben az időszakban azonban volt olyan adatszolgáltató, amelynek az ágazati jogszabályából ez a lehetőség nem került törlésre. A katonai szervezetek részére a hadköteles nyilvántartás felé adatszolgáltatás kérésére vonatkozó jogosultság nem került meghatározásra.

A fent említetek alapján a területi katonai igazgatási szervek, illetve a katonai szervezetek nem kezelhették a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve részére átadott azon adatokat, amelyek az adatszolgáltató jogszabálya alapján harmadik személynek nem voltak átadhatók.[418].

A hadköteles nyilvántartáshoz jogszabályban meghatározott adatszolgáltatások ezen időszakban is térítésmentesek voltak.[419]. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 2012. 01. 01.-től illetékmentessé nyilvánított minden olyan államigazgatási eljárást, amely a hadkötelezettséggel és a honvédelmi kötelezettségekkel kapcsolatos, illetve az ezekkel kapcsolatos hatósági igazolás céljára kiállított közokiratot[420].

Ebben az időszakban a hadköteles nyilvántartás vezetésének egyik céljaként megjelent a a kiképzett tartalékosok és potenciális hadkötelesek számára békeidőszakban a hadköteles jogviszonnyal kapcsolatos hatósági bizonyítványok kiadása, viszont ez a cél a hadköteles vonatkozásában nem került megfogalmazásra, ezáltal hadkötelezettség idején hatósági bizonyítvány nem volt kiállítható. A hatósági bizonyítvány céljaként a hadköteles jogviszonnyal kapcsolatos hatósági bizonyítványok kiadása került megfogalmazásra, viszont a jogalkotó nem határozta meg a hatósági bizonyítványban igazolható adatköröket, illetve

---

[416] pl.: Kknyt. 31. § *„A nyilvántartásból igényelt adat a kérelemben megjelölt célra használható fel, a szolgáltatott adatok harmadik személy részére nem továbbítható.„*
[417] 2011. Haktv. 13-14. § és 2013. Haktv. 31-32. §
[418] Kknyt. 19. § (1) d) bekezdés és 31. §
[419] 2011. Haktv. 15. § és 2013. Haktv. 34. § (1) bekezdés
[420] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 33. § 37. pont

adattípusokat, annak ellenére, hogy tágabb értelemben véve minden, a hadköteles nyilvántartásban kezelt adat a hadköteles jogviszonnyal kapcsolatos.

A civil országos hatósági nyilvántartásokkal ellentétben a hadköteles nyilvántartásra és a meghagyással kapcsolatos nyilvántartásokra nem volt külön a nyilvántartás vezetésére vonatkozó törvény, az ágazati jogszabályok az ügyintézések tekintetében csak kevés részletszabályozást tartalmaztak, és ez jelentősen megnehezíthette az ügyintézést mind az ügyfeleknek, mind a katonai igazgatási szervek állományának helyzetét.

A vizsgált időszak végére a 2013. Haktv. meghatározása szerint *„a hadköteles nyilvántartásban szereplő adatok az e törvényben meghatározott kivételekkel harmadik személynek vagy más szervnek nem adhatók át”*. Az adatátadásokat a 2013. Hatkv. kizárólag csak a katonai igazgatási szervek, a Honvédség központi irattárazási szerve és a honvédségi szervezetek között határozta meg, viszont az előző mondatban foglaltak alapján az Ákr.-ben meghatározott hatósági ügyintézés során előforduló adatkéréseket, illetve a nyilvántartásban szereplő személy önmagára vonatkozó adatok megismerését[421] kizárta.

A katonai igazgatási szervek 2011. november 15-én történt összevonását és névváltozását a jogszabályok a nem követték le, ezért a 2004. Hvt. hatályon kívül helyezéséig bekövetkező másfél hónapban az új szervezet a hadkiegészítő parancsnokságok részére meghatározott feladatokat azok jogutód szervezeteként hajtotta végre.

A területi katonai igazgatási szervek (központok és irodák) névváltozása a 2011. Hvt-hez képest a 290/2011. Korm. rendeletben több hónapos késéssel került átvezetésre, ebből adódóan ebben az időszakban a Korm. rendelet ellentmondott a törvénynek, tehát e tekintetben nem volt érvényesnek tekinthető.

Az egész időszakra vonatkozóan a 21/2006. HM rendelet a területi katonai igazgatási szervek 2004. Hvt. szerinti megnevezését használta, amely ellentmondott a 2011. Hatkv.-ben és a 2013. Haktv.-ben meghatározott megnevezéseknek és a 290/2011. Korm. rendeletben meghatározott pontos elnevezéseknek. Ez alapján, mivel a Haktv.-ben és a 290/2011. Korm. rendeletben meghatározott szervek nem voltak tekinthetők egyértelműen a hadkiegészítő parancsnokságok teljeskörű jogutódjainak, a 21/2006. HM rendeletben delegált feladatok és azok hatósági jogköreinek érvényessége kérdéses volt.

[421] Az érintett személy önmagára vonatkozóan Infotv. 14. § b) bekezdése alapján kérhette.

Az ügyintézés módja

Az ügyintézés módja ebben az időszakban jelentősen megváltozott. A technológia fejlődése miatt egyre nagyobb tért nyert az elektronikus ügyintézés. Az E-ügyintézési tv. már ebben az időszakban előírta a nem természetes személyek számára a kötelező elektronikus ügyintézést és azon szerveknek, akik számára jogszabályban hatósági ügy került delegálásra[422], ki kellett alakítani az ügyintézés ilyen formában történő végrehajtásának támogatását, amely magában foglalta az elektronikus úton történő ügyintézés és nyilatkozattétel biztosítását, illetve az adott ügyre vonatkozó elektronikus felületen történő tájékoztatást. Emellett biztosítani kellett az elektronikus ügyintézésből nem kizárt ügyek vonatkozásában az elektronikus kapcsolattartás lehetőségét a teljes ügyintézés során. [423] A jogszabályoknak megfelelő elektronikus ügyintézés végrehajtásához ezen szerveknek, szervezeteknek olyan elektronikus iratkezelő rendszert kellett használniuk, amely megfelelt az E-ügyintézési tv.-ben meghatározott komplex iratkezelési szabályoknak[424].

Az ebben az időszakban hatályos jogszabályok is békeidőszaki működésen alapultak, nem tértek ki arra az eshetőségre, amikor az elektronikus ügyintézéshez szükséges szolgáltatások nem, vagy nem folyamatosan fognak működni, illetve nem került meghatározásra, hogy ilyen időszakokban történő ügyintézésekre fel kell készülni. Tovább nehezítette az ilyen időszakokra történő átállást, hogy több adatszolgáltató saját ágazati jogszabálya kötelezővé tette az adataihoz elektronikus úton történő hozzáférés biztosítását, ezáltal kizárta az adatszolgálatás bármilyen módon történő végrehajtását.

A magánszemélyek viszont – amennyiben törvény nem határozta meg – megválaszthatták az ügyintézés módját.

A fentiekkel kapcsolatosan meg kell említeni, hogy a meghagyásba bevont szerv a 290/2011. Korm. rendelet alapján meghagyási jegyzéket és a meghagyási névjegyzéket a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve részére elektronikus úton a központi elektronikus szolgáltató rendszeren keresztül, vagy az elektronikus adathordozó postai úton is megküldhette[425]. Ez utóbbi lehetőség viszont ellentmondott az E-ügyintézési tv.-ben meghatározottaknak, hiszen ameghagyásba bevont szervek gazdálkodó szervnek

---

[422] E-ügyintézési törvény 1. § alapján: *„17. elektronikus ügyintézést biztosító szerv: (...)*
c) a törvény vagy kormányrendelet által közigazgatási hatósági jogkör gyakorlására feljogosított egyéb jogalany”
[423] E-ügyintézési tv. 2. § (1) bekezdés, 8. § (1)-(2) bekezdés és 17. §
[424] E-ügyintézési Korm. rendelet 6. § (5) bekezdés
[425] 290/2011. Korm. rendelet 70. § (1) bekezdés alapján

minősültek[426], és minden ilyen szervezet elektronikus ügyintézésre volt kötelezett[427]. Viszont ez a kitétel biztosította az érintett szervek számára az adatszolgáltatás teljesítésének folytonosságát abban az időszakban is, amikor az elektronikus ügyintézés feltételei nem voltak biztosítottak.

Nyilvántartás átadás-átvétele

A hadkötelezettségtől eltérő időszakban a teljes hadköteles nyilvántartást a katonai igazgatási (hadkiegészítő és toborzó) központok nem kezelhették, a kiképzett tartalékosok kiírása során az érintett személyek adataihoz férhettek hozzá.

Az előzetes alkalmassági minősítés megállapításához a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szervének hozzáférést kellett biztosítania az egészségügyi adatokhoz a sorozó szak-főorvos részére, aki ebben az időben a katonai igazgatási (hadkiegészítő és toborzó) központ állományában lévő önkéntes műveleti tartalékos volt.

A hadkötelezettség elrendelésekor és megszűnésekor a területi hadköteles nyilvántartás az előző időszaknak megfelelően átadás-átvételre került a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve és a sorozó központok között. Ez kétféleképpen is megvalósító volt: alapesetben az országos hadköteles nyilvántartásban megfelelő hozzáférés biztosításával, és ebből a területi hadköteles nyilvántartás időszakos mentésével a sorozó központok szerverére, illetve amennyiben a helyzet úgy kívánta elektronikus adathordozón.

Az előző időszakhoz hasonlóan 2011. Haktv és a 2013. Haktv. sem tér ki a hadkötelezettség megszűnésének időszakára, amikor a sorozó központoktól a katonai nyilvántartás papír és elektronikus változata visszaküldésre kellett, hogy kerüljön a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve részére.

---

[426] 2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról 7. § 6. pontja szerint: „*gazdálkodó szervezet:* a gazdasági társaság, az európai részvénytársaság, az egyesülés, az európai gazdasági egyesülés, az európai területi társulás, a szövetkezet, a lakásszövetkezet, az európai szövetkezet, a vízgazdálkodási társulat, az erdőbirtokossági társulat, a külföldi székhelyű vállalat magyarországi fióktelepe, az állami vállalat, az egyéb állami gazdálkodó szerv, az egyes jogi személyek vállalata, a közös vállalat, a végrehajtói iroda, a közjegyzői iroda, az ügyvédi iroda, a szabadalmi ügyvivői iroda, az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár, a magánnyugdíjpénztár, az egyéni cég, továbbá az egyéni vállalkozó, emellett gazdálkodó tevékenységével összefüggő polgári jogi kapcsolataiban az állam, a helyi önkormányzat, a költségvetési szerv, jogszabály alapján a költségvetési szervek gazdálkodására vonatkozó szabályokat alkalmazó egyéb jogi személy, a felsőoktatási intézmény, az egyesület, a köztestület, valamint az alapítvány”

[427] E-ügyintézési tv. 9. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján

3.7. Meghagyás

3.7.1. Jogi háttér

Ezen időszakban a meghagyásra a 2011. Hvt. és a 290/2011. Korm. rendelet., valamint a 2011. Haktv., majd a 2013. Haktv. vonatkozott. A 2011. Hvt. 80. § 21. pontja[428] tartalmazta a meghagyás definícióját, amely az addigiakhoz hasonlóan szintén nem határozta meg, hogy milyen célból kerülnek az érintett személyek meghagyásba, miért, milyen feladat végrehajtása nem sérülhet az adott személy behívása miatt a szervezet feladatainak vonatkozásában. A fogalom azt sem tartalmazta, hogy határozattal a megyei (fővárosi) védelmi bizottság jelölhetett ki meghagyásra. A 2011. Hvt. 26. §-ában, amely felsorolja a megyei védelmi bizottság a honvédelmi igazgatási jogkörben végrehajtható feladatait, ez szintén nem szerepelt. A 2011. Hvt-ben kizárólag egy közvetett utalás volt található, hogy a területi védelmi bizottság rendelkezett ilyen jogkörrel: *„**34/J. §** (1) A megyei, fővárosi védelmi bizottság által egyedileg, határozattal meghagyásba bevont személyről és szervről…”*. A kijelölést, mint feladatot a 290/2011. Korm. rendelet. 62. §-a határozta meg, a 2011. Hvt. kiegészítéseként és nem az abban meghatározottak végrehajtásának részletezéseként. A kijelölés meghatározásakor az előző időszakhoz képest a jogalkotó pontosította, hogy a megyei (fővárosi) védelmi bizottság kizárólag olyan szerveket, szervezeteket jelölhetett ki, amelyek nélkülözhetetlenek voltak a honvédelmi igazgatás területi irányításához, vezetéséhez, a területi és helyi közigazgatás működőképességének biztosításához, valamint a lakosság ellátási feladatokhoz. Ezzel egyidejűleg meghatározta, hogy nem volt kijelölhető olyan szervezet, amely a II. kategóriába tartozik.[429] Ezzel a megfogalmazással kizárta azt a lehetőséget, hogy olyan szerv kerüljön kijelölésre, amelynek a székhelye a védelmi bizottság illetékességi területén van, viszont telephelye több megyében is található, a kijelölő határozatban viszont csak a székhely került kijelölésre. A jogszabály viszont nem tért ki arra, hogy ha ilyen tartalommal rendelkező határozat került megküldésre a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve részére, a határozat visszautasítására vonatkozó megszüntető végzés kiadását követően a határozatot kiadó védelmi bizottságnak felül kellett vizsgálnia a határozatát és amennyiben szükséges módosította vagy visszavonta azt.

---

[428] 2011. Hvt. 80. § 21. „*meghagyás:* munkakörhöz kapcsolódóan és névre szólóan végrehajtott eljárás, amely során jogszabály vagy hatósági határozat alapján meghagyásba bevont szerv által kijelölt személyek a meghagyási névjegyzékbe kerülnek, és akiket ez alapján behívásra ideiglenesen nem tervezhető kategóriába sorolnak”

[429] 290/2011. Korm. rendelet 62. § (1a) bek.

A 2011. Hvt. 2019. 01. 01-i módosításával a 34/I. §-a nem minden eshetőségre vonatkozóan fogalmazott pontosan[430], mely szerint a kijelölő szerv útján kellett megküldeni a meghagyási jegyzéket a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve részére, viszont nem minden a 31/A. § a) pontjában felsorolásra került honvédelemben közreműködő szerv jelölhetett ki meghagyásra, ezt kizárólag a miniszterek rendeletben tehették meg.

A 290/2011. Korm. rendelet. 1. § f) pontja önmagával ellentmondásban definiálta a meghagyásba bevont szerv fogalmát: „*meghagyásba bevont szerv:* a honvédelmi feladatok ellátásában közreműködő, az 1. mellékletben meghatározott, továbbá a megyei, fővárosi védelmi bizottság által egyedileg, határozattal kijelölt szerv". Az ellentmondás abban rejlett, hogy az 1. melléklet alcímével *(A meghagyásba bevont szervek II. és III. kategóriái)* meghagyásba bevont szervként definiálta a megyei, fővárosi védelmi bizottság által egyedileg, határozattal kijelölt szerveket is.

A 2011. Hvt. az előző időszak szabályozásával megegyezően a meghagyásba kijelölt munkakört betöltő hadköteleseket az ideiglenesen nem behívható kategóriába sorolta[431].

3.7.2. Adatszolgáltatások

A megyei (fővárosi) bizottságok feladatai a meghagyásra történő kijelölésre, annak visszavonására vonatkozóan megegyeztek az előző időszakban meghatározottakkal, azaz a kijelölő és a megszüntető határozatokat megküldték a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve részére. Ezzel a 2004-2011 közötti időszakra erre vonatkozóan már megfogalmazott probléma megmaradt: a sorozó központ, mint területi igazgatási szerv, - amely a hadkötelesek behívásra tervezését hajtotta végre, - idején nem közvetlenül a meghagyásba bevont szervtől kapott adatot, így nem biztos, hogy a tervezéshez képest időben jutott adathoz egy hadköteles meghagyásba helyezésére.

Az, hogy a 2011. Hvt. és a 290/2011. Korm. rendelet is külön utalt a jogszabály vagy hatósági határozat alapján meghagyásba bevont szervekre, a számukra meghatározott adatszolgáltatások során vetett fel kérdéseket. Erre vonatkozóan a 2013. Haktv. is határozott meg feladatokat, mely szerint a hadköteles nyilvántartás felé a „meghagyásban érintett

---

[430] 2011. Hvt. 34/I. § *„A 34/A. § a)–c) pontja szerinti honvédelmi adatkezelő szerv által jogszabály alapján vagy egyedileg, határozattal meghagyásba bevont személy és szerv a jogszabályban meghatározott meghagyási jegyzéket – a határozat kézbesítésétől számított 30 napon belül – megküldi a 34/A. § a)–c) pontja szerinti honvédelmi adatkezelő szerv útján a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve részére."* – 2019.01.01. módosítás

[431] 2011. Hvt. 80. § k)

személyekről a jogszabály alapján meghagyásba bevont szervezet" szolgáltat adatot, miközben a III. kategóriába tartozó szervek nagyrészt a meghagyásba történő kijelölésről kaptak határozatot. Ezt együtt értelmezve a meghagyásnak a 2011. Hvt. 80§ 21. pontjában meghatározott definíciójával, amely jogszabály vagy hatósági határozat alapján meghagyásba bevont szervekre utalt, nem volt egyértelmű, hogy kizárólag a II. kategóriába tartozó szervek számára lett-e meghatározva az adatszolgáltatás.

A 2011. Haktv. alapján a meghagyásba bevont szerveknek csak a hadköteles nyilvántartás felé, a 2013. Haktv. szerint viszont az abban meghatározott meghagyással kapcsolatos nyilvántartások felé is adatszolgáltatási kötelezettségük volt. Mindkét adatszolgáltatást a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve részére kellett megküldeniük. A meghagyással kapcsolatos nyilvántartások felé meghatározott adatszolgáltatás 2020. 12. 31-ig békeidőszakban a szerv, szervezet, illetve a kapcsolattartó személy meghatározott adataira vonatkozott, amely hadkötelezettség idején kiegészült a meghagyásban érintett munkakört betöltő hadkötelesek adataival. 2021. 01. 01-től már minden időszakra vonatkozóan a hadkötelesek adatait tartalmazó adatszolgáltatás megküldése került meghatározásra. A meghagyással kapcsolatos nyilvántartások felé meghatározott adatszolgáltatás tekintetében a 2011. Haktv. a potenciális hadkötelesek behívhatósági korhatáráig határozta meg minden hadkötelezettség alá tartozó személyre vonatkozóan az adatszolgáltatás teljesítését, amely alapján a hadköteles nyilvántartáshoz meghatározott adatszolgáltatásokhoz hasonlóan a 40 év feletti kiképzett tartalékosok vonatkozásában adat nem kerülhetett megküldésre. A 2013. Haktv. viszont nem határozta meg, hogy az adatszolgáltatás mely, a meghagyásban érintett hadkötelezettség alá tartozó személyre kell, hogy vonatkozzon. Ezzel egy időben meg kell említeni azt az anomáliát is, hogy bár ezen időszakban a 2013. Haktv. békeidőszakra meghatározott adatszolgáltatása a potenciális hadkötelesekre és a kiképzett tartalékosokra vonatkozott, a nyilvántartás vezetésének céljaként kizárólag a meghagyásba kijelölt munkakört betöltő hadkötelesek[432] nyilvántartása került meghatározásra[433].

Ugyanezen jogszabály határozta meg, hogy a 2013. Haktv. 33. §-ában meghatározott, a meghagyással kapcsolatos nyilvántartásokban adatok a meghagyásba jogszabály alapján kijelölt szervekről és személyekről, valamint a jogszabály alapján meghagyásba vont

[432] A 2011. Hvt. hatálya alatt a hadkötelezettség alá tartozó személyeket kizárólag hadkötelezettség fennállása alatt határozta meg a jogszabály hadkötelesként.
[433] 2013. Haktv. 33. §

szervekről, a meghagyásra kijelölt munkakört betöltő hadköteles személyekről voltak kezelhetők[434], amely szintén megerősíti ezt a megállapítást. Adatszolgáltatás ugyanezen nyilvántartás felé viszont csak a jogszabály alapján meghagyásba bevont szervezet részére került meghatározásra. Ez alapján egy meghagyásba bevont szervezet ezt értelmezhette úgy, hogy amennyiben a III. kategóriába tartozik, ezt az adatszolgáltatást sem kell teljesítenie, tehát ebben az értelmezésben hadkiegészítés semmilyen adatot nem kapott a hadkötelezettség elrendelését követően a nála meghagyásra kijelölt munkakört betöltő hadkötelesekről.

A fennálló helyzetet tovább bonyolította, hogy 2013-tól nem csak a 290/2011. Korm. rendelet, hanem a 2013. Haktv. is tartalmazta az adatszolgáltatások adatköreit, viszont a két jogszabályban meghatározott adatkörök nem egyeztek meg egymással.[435] Az adatkörök tekintetében a törvényt kellett figyelembe venni, viszont az adatszolgáltatás teljesítésének részleteit, az adatállomány pontos összeállítását (a törvényhez képest eltérő, kevesebb adattal) a kormányrendelet határozta meg és ez jelentős mértékben összezavarhatta az adatszolgáltatókat. Ha az adatszolgáltató kizárólag, megszokott módon csak a 290/2011. Korm. rendelet. alapján járt el, az adatszolgáltatás pontosítására vonatkozóan hatósági eljárás vette kezdetét.

Az adatszolgáltatásokat a kormányrendeletben meghatározott formátum és adattartalomtól való eltérés nem volt megengedett, így az egységes felépítés és az elektronikus formában történő megküldésre vonatkozó előírás nagymértékben segítette a feldolgozást. A 290/2011. Korm. rendeletben már megjelent annak a lehetősége, hogy a meghagyásba bevont szerv adatszolgáltatását – hasonlóan a szervezet adóbevallásának megküldésével – egy általa meghatalmazott személy teljesítse. Ezen időszak nagy részében a civil szervezetek nem rendelkeztek hivatali kapuval, tehát könnyítést jelentett számukra, hogy az adatszolgáltatást saját Ügyfélkapuján keresztül egy adott személy (vezető, könyvelő, stb.) hajthatta végre. A meghatalmazásokat az adatszolgáltatások befogadásakor – amennyiben magánszemély teljesítette – minden esetben ellenőrizni kellett. Amennyiben a meghatalmazás nem állt rendelkezésre, a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve a megküldő személyt hatósági eljárás keretén belül hiánypótlásra szólította fel.

2018. 12. 31-ig a miniszter, illetve a megyei (fővárosi) védelmi bizottság által meghagyásba kijelölt szerv közvetlenül küldte meg az adatszolgáltatását a Honvédség katonai

---

[434] 2013. Haktv. 33. § (2) bek.
[435] HÉREGI Erika (2018): A meghagyás jelenlegi helyzete, a jogharmonizáció hiányának következményei, *Hadtudományi Szemle* 2018. 15(4),. pp. 114.

igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve részére, ezt követően viszont a 2011. Hvt. 34/I. §-a alapján a kijelölő szerven keresztül küldhették meg adatszolgáltatásukat. Előfordult azonban, hogy a kijelölő szerv nem az eredeti adatszolgáltatást a meghatározott kísérőlevéllel együtt küldte meg, hanem azokat összemásolva, egy dokumentumban az eredeti kísérőlevelek nélkül. Ez esetben szükséges annak jogi szempontból történő vizsgálata, hogy az így megküldött adatok elfogadhatóak-e vagy nem.

A 2011. Hvt. 2019. 01. 01-i módosításával meghatározta, hogy a honvédelemben közreműködő szervek, a honvédelem területi és helyi igazgatási szervei, valamint a polgármester, mint honvédelmi adatkezelő szerv az általa jogszabály alapján vagy egyedileg, határozattal meghagyásba bevont személy és szerv meghatározott adatairól a meghagyás tervezése, végrehajtása és ellenőrzése céljából közhiteles nyilvántartást vezetett, amelybe a Magyar Honvédség parancsnoka és a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve betekinthetett[436].

3.7.3. Katonai szolgálat vs. meghagyás

A 290/2011. Korm. rendelet. hatályba lépésekor már kizárta a meghagyásban érintett munkakört betöltő személyekkel történő önkéntes tartalékos jogviszony létesítését és fenntartását. Ennek biztosítása érdekében a területi katonai igazgatási szerv önkéntes tartalékos jogviszony esetén tájékoztatást kért a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szervétől – aki a meghagyásba bevont szervek nyilvántartását országos illetékességgel vezette –, hogy a jelentkező munkáltatója meghagyásba bevont szerv-e. Ha igen, akkor megkereste a jelentkező munkáltatóját, hogy a jelentkező munkaköre meghagyásra ki lett-e jelölve. Ez teljesen indokolt eljárás volt, hiszen a munkáltató szervezet honvédelmi feladatainak végrehajtásához az adott személy beosztásának folyamatos szükségességét a munkakört kijelölő irat is tartalmazta. A 290/2011. Korm. rendelet 2014. 09. 05-i módosításával – a 64. § 4a) pont bevezetésével – ugyanezen személyek részére a jogalkotó az alábbi eljárásrendet alakította ki önkéntes tartalékos jogviszony létesítésére, illetve fenntartására:

A meghagyásba kijelölt munkakört betöltő személynek egy a honvédelemért felelős miniszternek címzett kérelmet kellett benyújtania a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szervéhez, amelyhez csatolnia kellett a munkáltatójának javaslatát. A kérelmet

[436] 2011. Hvt. 34/H. §

a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve véleményével együtt szolgálati úton felterjesztette a honvédelemért felelős miniszter részére, aki honvédelmi érdekből hozzájárulhatott az önkéntes tartalékos jogviszony létesítéséhez, illetve fenntartásához. Az érintett személy, amíg az adott meghagyásba kijelölt munkakört betöltötte, különleges jogrend kihirdetése esetén katonai szolgálatra volt behívható, illetve, ha különleges jogrend kihirdetésekor tényleges szolgálatot teljesített, a tényleges szolgálatból azonnal el kellett bocsátani. Ez a meghagyásba bevont munkáltatónak – tekintettel a munkáltatói kompenzációra –, illetve az adott személynek egy pozitív változás volt az előző időszakhoz képest, viszont a Magyar Honvédség számára ez alapján keletkezett az önkéntes tartalékosoknak egy olyan „csoportja", amely bár békeidőszakban kötött szerződést egy katonai szervezet adott hadibeosztására, kizárólag abban az esetben nem volt alkalmazható, amikor a legjobban szükség lett volna rá, pl. megelőző védelmi helyzet, illetve hadiállapot fennállásakor.[437]

Ezen időszakban a hadköteles nyilvántartás és a meghagyással kapcsolatos nyilvántartás is teljeskörűen közhitelesnek minősült, tehát a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve részére könnyebbséget jelentett a hatósági ügyintézésre vonatkozó jogszabály[438] alapján történő eljárásrend, amely kereteket és határidőket határozott meg nem csak számára, hanem az adatszolgáltatók számára is.

Ezen területhez kapcsolódóan szükséges megemlíteni, hogy meghagyásra kijelölt munkakört betöltő, miniszteri engedéllyel önkéntes tartalékos jogviszonyt létesítő, illetve fenntartó személy, különleges jogrend idején – ahogy az a COVID-19 járvány alatt is bevezetésre került – mint katona, nem hagyhatta el Magyarország területét. Előfordulhatott azonban, hogy a civil munkájához szükséges lett volna a külföldön történő időszakos tartózkodás, illetve munkavégzés, erre vonatkozóan azonban a jogszabályok nem rendelkeztek, így sem a munkáltató, sem az adott önkéntes tartalékos nem tudott felkészülni a különleges jogrendi feladatainak végrehajtására, esetleges korlátozására.

3.7.4. Ellenőrzés

A 290/2011. Korm. rendeletben meghatározottak alapján Honvéd Vezérkar Főnöke az előző időszakokhoz képest hadkötelezettségtől eltérő időszakban kizárólag a II. kategóriában

[437] HÉREGI Erika (2022): A meghagyás jelenlegi helyzete, a jogharmonizáció hiányának következményei *Hadtudományi Szemle* 2022. 15(4), pp. 114.
[438] A Ket., 2018.01.01-től az Ákr.

meghagyásba bevont szervek vonatkozásában ellenőrizhette a meghagyás előkészítésének végrehajtását, Hadkötelezettség fennállása idején viszont a II. és a III. kategóriába tartozó szervezetet érintően is eljárhatott. Amennyiben az általa lefolytatott eljárás keretén belül megállapítást nyert, hogy egy III. kategóriába a megyei (fővárosi) védelmi bizottság által meghagyásba bevont szervezet vonatkozásában a meghagyásba kerülés feltételei nem álltak fenn a bevonás megszüntetéséről döntött. Változásként megjelent, hogy a Honvéd Vezérkar Főnöke ezen szervezetek vonatkozásában felügyeleti szervnek volt tekinthető, azaz nem csak a feltételek megállapítására, hanem a védelmi bizottság határozatának felülbírálatára is hatáskörrel rendelkezett.

A döntés elleni fellebbezés elbírálására a honvédelemért felelős miniszter volt jogosult. A Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve a jogerős döntést kapta meg, aki erről értesítte az illetékes sorozó központot[439].

Az előzőekkel kissé ellentmondásban a 2011. Haktv. 3. § b) pontja a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve számára katonai igazgatási feladatként meghatározta a polgári munkakörben történő meghagyásba bevont szervezetek kormányrendeletben meghatározottak szerinti ellenőrzését, viszont a meghagyásra vonatkozó 290/2011. Korm. rendelet nem határozott meg számára ellenőrzési feladatot. A Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve számára meghatározott ellenőrzési jogkör a 2013. Haktv. ugyanezen szakaszában *„a meghagyásba bevont szervezeteknek a meghagyás előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos tevékenységének ellenőrzésé”*-re módosult. Mindkét jogszabály 2. § (4) bekezdésében a feladat végrehajtásához a hatósági jogkört is megkapta.

Ezzel szemben a meghagyás feladatainak részletes meghatározásának szabályozása során a 290/2011. Korm. rendelet ellenőrzési jogkört kizárólag a Honvéd Vezérkar Főnökének és a megyei, fővárosi védelmi bizottságoknak delegált, a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve részére a 2011. Hvt-ben meghatározott ellenőrzést nem említette.

A fentiek alapján, mivel a 2011. és 2013. Haktv. erősebb jogszabály, mint a 290/2011. Korm. rendelet, - amely kormányrendeletként határozta meg a meghagyással kapcsolatos feladatok végrehajtását – elsődlegesen a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szervének volt ellenőrzési jogköre a meghagyással kapcsolatos feladatok

[439] 290/2011. Korm. rendelet 69. § (8)-(9) bekezdés

előkészítésére és végrehajtása tekintetében a II. és a III. kategóriára vonatkozóan a Honvéd Vezérkar Főnökével és a kijelölést végrehajtó védelmi bizottsággal szemben. Itt szükséges megjegyezni, hogy a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve a Honvéd Vezérkar Főnökének alárendeltségébe tartozott, a vizsgált időszakban végrehajtó, illetve középirányító szintű katonai szervezetként. Ha a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve és a Honvéd Vezérkar Főnöke az ellenőrzés tekintetében hatósági jogkörrel rendelkezett, kérdésként merült fel, hogy egymás határozatát felül bírálhatták-e? Ugyanez a kérdés fennállt a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve és a kijelölést végrehajtó megyei (fővárosi) védelmi bizottság tekintetében is. A kormányrendeletben meghatározott eljárásrend alapján a Honvéd Vezérkar Főnöke, illetve a megyei védelmi bizottság ellenőrzése következtében hozott megszüntető határozatban lévő döntést közölni kellett a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szervével, aki viszont a 2011. Hvt. alapján újabb ellenőrzést folytathatott le és határozatot hozhatott. A szabályozás hiánya miatt alapvetően a jogkört meghatározó jogszabály erőssége volt a döntő, tehát amennyiben a határozatokat súlyozni kellett, akkor a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szervének határozata volt a meghatározó, ezáltal a Honvéd Vezérkar Főnökének és a védelmi bizottság határozatát felülbírálhatta, amely alapján a védelmi bizottságnak a vonatkozó határozatát módosítania kellett.

3.8. Veszteség-nyilvántartás

A veszteség-nyilvántartás az alapja a katonai szervezetek különleges jogrendi veszteségpótlási igényének, valamint a nyilvántartásban szereplő személyek azonosításának. A 2011. Haktv. a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve részére katonai igazgatási feladatként határozta meg a háborús veszteség-nyilvántartás vezetését, valamint a vonatkozó tájékoztatások nemzetközi egyezmények szerinti végrehajtását[440]. A nyilvántartás adattartalmát, vonatkozó adatszolgáltatásokat, valamint az adatkezelés részletszabályozását viszont a 2011. Haktv. nem tartalmazta. A veszteség-nyilvántartás vezetésére vonatkozó eljárásrend elsőként a 2013. Hvt.-ben jelent meg.

A nyilvántartás céljaként a Honvédség fegyveres konfliktusok következtében meghalt, eltűnt, vagy idegen hatalom által fogvatartott tagjainak azonosítása került meghatározásra,

[440] 2011. Haktv. 3. § l) pont

amely később kibővült a szolgálatteljesítéssel összefüggő azonos történésekkel[441]. A cél viszont nem határozta meg egyértelműen, hogy ezek a történések milyen időszakban voltak veszteségnek tekinthetők: minden időszakban vagy csak különleges jogrendben, esetleg az adott honvédségi szervezet készenlétének elrendelését követően, illetve kizárólag műveleti területen vagy bármely területen bekövetkezettek. A jogszabály adatkezelőnek a nyilvántartásban szereplő személyek tekintetében a katonai szolgálat felső korhatáráig a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve, azt követően a Hadtörténeti Levéltár került meghatározásra, viszont az adatok átadásának időpontja, illetve gyakorisága a jogszabályban nem szerepelt.

3.9. Végrehajthatóság vizsgálata

Az előző időszakhoz képest az adatszolgáltatások által frissülő adatok köre jelentősen bővült. A vizsgált időszak végére a bűnügyi nyilvántartó rendszerből átvehető adatok kivételével minden adatszolgáltatás hadkötelezettség fennállása és az attól eltérő időszakban is megküldésre került a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szervének, ezáltal békeidőszakban előzetesen és hadkötelezettség fennállása idején is nagyobb arányban lehetett kiszűrni a nem behívható, illetve a behívásra nem tervezhető hadköteleseket, valamint előzetesen megállapítani azon szakterületeket és beosztásokat, amelyre vonatkozóan az adott személy már képzettséggel, illetve gyakorlattal rendelkezett.

Előrelépést jelentett a megfelelő paraméterekkel rendelkező kiképzett tartalékosok békeidőszaki előzetes hadi beosztásra tervezése. Ezen személyek a hadköteles nyilvántartás adatai alapján megjelenés nélkül sorozhatók voltak.

Megjelenés nélküli sorozás esetén a kiképzett tartalékos bevonuláson történő átadása az alábbiak szerint történhetett:

1. Az Adatkérő(-közlő) lap feldolgozásáig megegyezik az előző időszakra vonatkozóan már megállapított időpontokkal;
2. sorozásra tervezés: 1 nap (29. nap);
3. sorozás: 37. nap;
4. behívásra tervezés: 38. nap;
5. behívóparancs kiküldése (postai úton kellett megküldeni) a bevonulási időpont előtt megelőző védelmi helyzetben 20 nappal, rendkívüli állapotban 10 nappal (48.) nap.

[441] 2013. Haktv. 35. § (3) bekezdésének 2020.01.01-i módosítása.

Tehát a megjelenés nélkül sorozott kiképzett tartalékos első alkalommal rendkívüli állapotban a hadkötelezettség elrendelését követő 48. napon, megelőző védelmi helyzetben a 58. napon kerülhetett átadásra. Itt szükséges megjegyezni, hogy a jogszabály nem tartalmazott részletszabályokat arra az esetre vonatkozóan, amikor a kiképzett tartalékos megjelenés nélküli sorozásáról kapott értesítést, és a katonai szolgálatára vonatkozó egészségi alkalmasságát befolyásoló tényt szeretett volna bejelenteni, amely miatt szükséges lett volns őt megjelenéssel sorozni. Miután ezen eljárásrend is szabályozásra kerül, feltételezhetően a kiképzett hadkötelesnek egy másik időpontban hajtják majd végre a megjelenéssel történő sorozását, amely miatt a behívására később kerülhet majd sor.

A megjelenéssel sorozott első hadköteles, aki szakkiképzett, - akit elsőként kellett behívásra tervezni – az előző időszakhoz hasonlóan rendkívüli állapotban a hadkötelezettség elrendelését követő 55. napon, megelőző védelmi helyzetben a 65. napon kerülhetett átadásra.

Szakkiképzett hadköteles esetén ebben az esetben is szükséges volt a katonai és a szakmai ismeretek felfrissítése, majd szükség esetén az összekovácsolás, amely tűzpár, illetve rajszinttől egészen zászlóalj szintig egymást követően végrehajtásra került. Kiképzett hadköteles esetén (feltételezve, hogy az alapkiképzésnek nem csak egy modulját, hanem a teljes kiképzést végrehajtotta) szükséges volt az általános katonai ismeretek felfrissítése és a szakkikképzés végrehajtása, majd ezt követően a fent említett összekovácsolás következett. Kiképzetlen hadkötelesre a kiképzett hadköteles felkészítése várt, azzal a különbséggel, hogy elsőként a katonai ismeretek felfrissítése helyett az alapkiképzést kellett végrehajtania.

A fentiekből megállapítható, hogy a Honvédségnek azok a szervezetei, amelyek csak hadkötelessel érhetik el a műveleti készenlétet, ezt 60 napon belül a hatályos jogszabályok alapján ebben az időszakban sem tudták végrehajtani. Figyelembe kell venni azt a tényt is, hogy ebben az időben a háborús hadrend és a békeidőszaki hadrend a személyi állomány tekintetében jelentős mértékben eltérnek egymástól a háborús hadrend javára, ezért az önkéntes tartalékosok békeidőben hadibeosztásra történő szerződéskötése mellett ismét nagymértékbrn szükség volt a hadköteles állományra a honvédségi szervezetek különleges jogrendi személyi kiegészítéséhez.

A 21/2006. HM rendelet megjelenéséig hadköteles behívásával, annak előkészítésével kapcsolatos feladatok vonatkozásában nem voltak olyan részletszabályok, amelyek a hadkötelest és a feladatokban közreműködő szerveket érinthették volna. A jogszabálynak nem minősülő szabályozók (HM rendelet, belső szabályozók) nem vonatkozhatnak a szolgálatot nem teljesítő hadkötelesre és azokra az adatszolgáltató szervekre, amelyek nem tartoznak a Honvédelmi Minisztérium ágazati irányítása alá. Amennyiben ezen időszakban az

Alkotmányban meghatározott különleges jogrend bevezetését követően kihirdettek volna ki erre vonatkozó, hatályba lépő jogszabályokat, a végrehajtás előtt nem lett volna elegendő idő a felkészülésre, előkészítésre.

Az első behívási időpont kiszámítása, amennyiben a hadköteles szakkiképzett, a hadkiegészítő parancsnoksággal együttműködő volt, mindent az előírásoknak megfelelően igazolt és nem lépett fel a behívására vonatkozóan kizáró ok 21/2006. HM rendelet hatályba lépését követően:

Nem került meghatározásra, hogy a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve a hadkötelezettség elrendelését követően hány napon belül kellett, hogy átadja a nyilvántartást a hadkiegészítő parancsnokságoknak. Az adatszolgáltatásokra vonatkozóan már megállapításra került, hogy határidő, kérésre történő adatszolgáltatás, gyakoriság nem került meghatározásra, ezért, feltételezem, hogy a nyilvántartás területi bontásban azonnal, a 2. napon átadásra került.

A szakkiképzett hadköteles szakmai ismereteinek felfrissítése, az új eszközök, fegyverzet és eljárások megismerése és legalább egy lőgyakorlat a személyes fegyverével: legalább 14 nap, tekintettel arra, hogy a szakkiképzett hadkötelesek nagy része még 2005 előtt, hadkötelezettség alapján teljesített szolgálatot, így a szaktudásuk elévült. 2005 és 2009 között a béke- és a hadi állománytáblák megegyeztek, tehát nem túl nagy létszámú hadkötelest kellett behívni, ezért a kötelékkiképzés a legtöbb katonai szervezetnél nem volt indokolt.

3.10. Fejezeti részösszegzés

Hatályos jogszabályok érvényessége, alkalmazhatósága

A 2004. Hvt.-n alapuló 21/2006. HM rendelet tartalma nem volt összhangban a 2011. Haktv. és a 2013. Haktv. tartalmával, ebből adódóan nem volt érvényesnek[442] tekinthető az alábbiak alapján:

- Az MH Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokság – központi katonai igazgatási szervként – jogutódja volt az MH Kelet-Magyarországi Hadkiegészítő

[442] *„Érvényesség: Egy jogszabály akkor érvényes, ha egyrészt megalkotása a vonatkozó eljárási szabályok szerint, azokat betartva, az arra jogosult szerv vagy személy által történt, a jogforrási hierarchiának megfelel, abba illeszkedik (az alacsonyabb szinten lévő jogszabályok nem lehetnek ellentétesek a magasabb szinten lévő jogszabályokkal, továbbá szabályszerűen kihirdetésre került. Az érvényesség és a hatályosság egymástól elválnak, így például az 1989-es, novelláris alkotmánymódosítás érvényes, ugyanis a fenti feltételek teljesültek rá vonatkozóan, ugyanakkor már nem hatályos."* Közszolgálati Online Lexikon https://lexikon.uni-nke.hu/szocikk/ervenyesseg/ (Letöltve: 2023.01.02.)

Parancsnokságnak, az MH Nyugat-Magyarországi Hadkiegészítő Parancsnokságnak és az MH Katonai Igazgatási és Adatfeldolgozó Központnak. A központi katonai igazgatási szerv szervezeti elemei voltak a területi katonai igazgatási szervek, amelyeknek a 2011. Hvt. behívással kapcsolatban feladatot határozott meg. Ugyanezen feladatokkal kapcsolatban részletszabályozást állapított meg a hadkiegészítő parancsnokságok részére a 21/2006. HM rendelet. Mivel a központi katonai igazgatási szervnek a területi katonai igazgatási szervek mellett más szervezeti elemei is voltak, nem jelenthető ki, hogy ők voltak a hadkiegészítő parancsnokságok teljeskörű jogutódjai, ezért a 21/2006. HM rendelet ebben a tekintetben ellentmondott a 2011. Hvt-nek.

- A 2011. és a 2013. Haktv. sorolta fel a területi katonai igazgatási szerveket, amelyek közül 2011. Haktv. alapján a katonai igazgatási központok, a 2013. Haktv. alapján a hadkiegészítő és toborzó központok alakultak át sorozó központokká, amelyeknek a sorozással kapcsolatban mindkét Haktv. ugyanazon feladatokat határozott meg, mint a 21/2006. HM rendelet a hadkiegészítő parancsnokságoknak. Mivel a fent említett okból a sorozó központok sem voltak a hadkiegészítő parancsnokságok teljeskörű jogutódjai, ebben a tekintetben a 21/2006. HM rendelet a 2011. Hvt.-nek is ellentmondott.

A 21/2006. HM rendelet és a 15/2009. HM-EüM rendelet a feladatmeghatározásokban a már hatálytalan 2004. Hvt.-re vonatkozó hivatkozásokat tartalmazott, ezáltal ebben az időszakban a két rendelet nem teljes mértékben volt alkalmazható, amely természetesen hatással volt azon folyamatok további részére, amelyekben a hivatkozások szerepeltek.

A hadkötelessel történő személyi kiegészítéssel kapcsolatos feladatok a jogharmonizáció hiánya miatt nem azonos megnevezéssel rendelkező területi katonai igazgatási szervek részére kerültek meghatározásra[443], amelyek nem voltak egymás teljeskörű jogutódjainak tekinthetőek. Az érintett feladatok jogi hátterének rendezésének biztosításához a hadkötelezettség elrendelését követően megelőző védelmi helyzetben a Kormány, rendkívüli állapotban a Az előző időszakhoz hasonlóan a 2011. Haktv. És a 2013. Haktv. is több olyan fogalmat is használt, amely az adott időszakban nem került definiálásra, úgymint hadköteles kor, béke, békeidőszak. Ezen fogalmak meghatározásának hiánya miatt nem volt egyértelmű a hadköteles nyilvántartás vonatkozásában ezen fogalmak használatával a különböző időszakokra vonatkozó adatkezelés, valamint az adatszolgáltatások tartalma és teljesítése.

Katonai szolgálat a közintézményeknél

[443] 21/2006. HM rendeletben hadkiegészítő parancsnokság, 2011. Haktv. és 2013. Haktv.: sorozó központ

A nem katonai szervezetnél történő katonai szolgálatteljesítés szabályai ebben az időszakban nem kerültek meghatározásra, ebből adódóan a sorozó központ szakállománya nem rendelkezett megfelelő információval a hadköteles ezzel a témakörrel kapcsolatos kérdéseire: A közintézmény szakmai feladatainak ellátásában való részvétel során a Honvédség mire vonatkozó parancsokat adhatott ezen személynek? Ha egy időben a közintézmény vezetője és a Honvédség részéről katonai elöljárónak kijelölt személy[444] ellentétes feladatszabást (parancsot) adott, melyiket kellett végrehajtania? A részletszabályok hiánya miatt nem ez nem volt tisztázott. Fegyver nélküli szolgálatnak alapesetben nem minősülhetett, hiszen, annak célja a *„Honvédség fegyverhasználat nélküli feladataiban történő közreműködés és az ehhez szükséges felkészítés”* [445]volt. Ezen feltételezést megerősíti az, hogy a fegyver nélküli szolgálatot a katonai szervezetek fegyveres tevékenységet nem igénylő beosztásaiban kellett teljesíteni, illetve a hadkötelest ezen szolgálat ellátására kellett kiképezni, illetve az, hogy a parancsnoknak amennyiben lehetséges volt, ki kellett vonnia a hadköteles katonát a fegyveres érintkezésből[446]. Ezzel egyidőben ezen szabályzás figyelembe vételével feltételezhető az is, hogy a Honvédség fegyver nélküli beosztásaiból kerültek ezen hadkötelesek vezénylésre a közintézményekhez feladatvégrehajtásra.

A 2011. Hvt. 3§-ban felsorolt közintézmények honvédelmi feladatokat hajtottak végre, ezért alapvetően meghagyásban voltak, illetve kerülhettek. Ebben az esetben kérdésként merülhet fel, hogy a meghagyásra nem kijelölt beosztást betöltő hadköteles amennyiben katonai szolgálatát ezen szervezetek egyikénél tölti le, amely a polgári munkáltatója is volt egyben, milyen feladatokat hajthatott végre?

Nyilvántartások, adatkezelés

A hadköteles nyilvántartás céljaként a 2013. Hatkv. 2020. 06. 10-i módosításával meghatározásra került az önkéntes tartalékos állomány toborzása. Ezzel a lépéssel a jogalkotó már nem csak hadkötelezettséggel kapcsolatos célt határozott meg, hanem ennek körét kibővítve a a Honvédség egy önkéntességen alapuló katonai állományának egy típusára vonatkozóan létszámnövelésre irányuló támogatást. Ebben az esetben egyrészt felmerül a kérdés, hogy a jogalkotó miért zárta ki a hivatásos és szerződéses állomány toborzását, illetve az, hogy amennyiben ebben a nexusban a Honvédség honvédelmi feladatot ellátó munkáltatónak tekinthető, a továbbiakban lehet-e a jogalkotónak a szándéka a hadköteles

[444] Mint szakmai és szolgálati elöljárók
[445] 2011. Hvt. 4. § (1) bekezdés
[446] 2011. Hvt. 4. § (2)-(4) bekezdés.

nyilvántartás kezelésének célja bővítésével elsőként a hivatásos és a szerződéses katonaállomány, majd a rendvédelmi szervek hivatásos állománya toborzásának támogatása?

A nemzetbiztonsági szolgálatoknak a jogszabály csak a hivatásos állomány tekintetében a hadköteles nyilvántartás felé előírt adatszolgáltatásuk vonatkozásában írta elő az együttműködési megállapodást, meghagyásba bevont szervként hadköteles nyilvántartás és a meghagyással kapcsolatos nyilvántartások felé előírt adatszolgáltatásokat illetően viszont nem.

A vizsgált időszak nagyobb részében a jogalkotó nem vette figyelembe, hogy az 50 év feletti potenciális hadköteles kiképzett tartalékossá válhat, ezért a behívhatósági korhatárhoz kötötte az adatkezelési határidőket, ezáltal többszöri átadás-átvételt okozva a hadköteles nyilvántartás adatkezelői között, amennyiben az adott személy 50 év felett vált potenciális hadkötelesből kiképzett tartalékossá. Az adatkezelés szabályozása nem tért ki arra az esetre, amikor egy kiképzett tartalékos, potenciális hadköteles, illetve hadköteles a Honvédség központi irattárazásra kijelölt szervének történő átadási korhatára előtt már nem felelt meg a hadkötelezettség minden paraméterének.

Az adatszolgáltatások vonatkozásában megállapítható, hogy a behívhatóság tervezését és végrehajtását befolyásoló, akadályozó és korlátozó adatokra vonatkozóan alapvetően már minden időszakban azonos adattartalommal – de nagyrészt eltérő gyakorisággal – kerültek meghatározásra, amely nagy előre lépést jelentett a hadkötelezettségtől eltérő időszakra vonatkozó adatok frissítésében.

Ebben az időszakban is fennállt, hogy az adatszolgáltatásokban és a hadköteles kötelezettségei során bejelentett adatokban szereplő adatok, a behívhatóság megállapításához szükséges adatok, valamint hadköteles nyilvántartásban kezelhető adatok nem fedték le egymást teljes mértékben.

A meghagyásokkal kapcsolatos nyilvántartások megjelentek, viszont köztük és a hadköteles nyilvántartás közötti adatátadásra, adatszolgáltatásra, adathozzáférésre a jogszabály nem tért ki, viszont a hadköteles nyilvántartáshoz adatot szolgáltató szerv vonatkozásában ellenőrizni kell, hogy az adatszolgáltató meghagyásba bevont szerv-e.

Ebben az időszakban alternatív szolgálatként ismét választható volt a fegyver nélküli katonai szolgálat, illetve a nyilvántartott adatok alapján lehetőség volt a katonai szolgálatra történő önként jelentkezésre is.

Feladatok

Az előzetes egészségi alkalmasság megállapítása és a sorozás szabályozása alapján következtethetünk arra, hogy az előzőleg megállapított katonai alkalmasság megléte ellenére

az adott hadkötelesek alkalmasságának megállapítása ismét szükségessé vált, annak ellenére, hogy a 2005. előtt kiadott sorozási határozatok érvényességének határideje[447] (pl. a következő hadkötelezettség elrendelése) jogszabályban nem lett meghatározva.

Az adott időszakra vonatkozóan megállapítható, hogy a jogszabályok nem tértek ki arra, hogy a hadkiegészítő parancsnokságnak kizárólag az adott hadkötelezettség idején megállapított adatokat, állapotokat, engedélyeket kellett-e figyelembe venni, vagy azokat is, amelyekre vonatkozóan a korábbi hadkötelezettség fennállásának ideje alatt hozott határozatok rendelkezést tartalmaznak (pl. katonai szolgálatra történő alkalmatlanság, egészségi alkalmasság megállapításának ténye). Az alkalmas vagy az alkalmatlan sorozási határozatnak nincs érvényességi ideje, ez alapján érvényesnek volt tekinthető, hiszen jogszabályban nem volt meghatározott érvényességi ideje.

A sorozás tekintetében a 2004. Hvt. és a 21/2006. HM rendelet ellentmond egymásnak arra vonatkozóan, hogy kit kell sorozásra rendelni, és eléggé rendhagyó módon a törvény egy kisebb állomány tervezését tette lehetővé, miközben a részletszabályokat és a további korlátozó paramétereket a rendeletnek kellett volna tartalmaznia.

A 21/2006. HM rendeletben meghatározott kiképzettségi szintek és a szintekhez meghatározott kiképzések közötti anomália ebben az időszakban is fennállt. A helyzetet tovább bonyolította, hogy a megjelenés nélküli sorozás intézményének megjelenésével az azonos kiképzettségi szintre besorolt kiírt, illetve kiírható kiképzett tartalékosok behívása előbbre volt tervezhető, mint az azonos kiképzettségi szintre besorolt nem kiírható kiképzett tartalékosoké,

Meghagyás

A meghagyás feladatrendszere és szabályozása az előzőleg vizsgált időszakhoz képest rendszerezettebb volt, ennek ellenére a vonatkozó nyilvántartás kezelésére, illetve az adatszolgáltatások teljesítését érintő szabályozások, - amelyek több jogszabályban találhatók, - egymásnak, de néha önmaguknak is ellentmondtak. A meghagyással kapcsolatos nyilvántartások felé a 2011. Haktv.-el ellentétben a 2013. Haktv.-ben meghatározott adatszolgáltatás a meghagyásban érintett munkakört betöltő személyek vonatkozásában nem határozta meg pontosan azt az állományt, akikre az adatszolgáltatás vonatkozott. A meghagyásban érintett munkakört betöltő személyek önkéntes tartalékos jogviszony létesítésének és fenntartásának lehetősége az önkéntes tartalékos állományát feltehetően

[447] A sorozáson megállapított alkalmas vagy alkalmatlan minősítésre vonatkozó határozat nem tartalmazott az érvényességre vonatkozó határidőt.

növelte, viszont azok különleges jogrendben igénybe vehető önkéntes tartalékos állományba tartozó személyek száma ezen állománnyal nem változott. A két különböző szintű jogszabályban meghatározott vonatkozó jogkörök és a nem teljeskörű eljárásrend alapján az ellenőrzés folyamata és módja nem volt egyértelmű.

Megállapítható továbbá, hogy az ebben az időszakban hatályos jogszabályok tartalma az előző időszaki szabályzást alapul véve került kialakításra, viszont az újonnan bevezetett szabályozók a hadkötelezettségtől eltérő időszak tekintetében, jelentős módosításokat, kiegészítéseket igényeltek, amelyek a fogalmak és az adatszolgáltatások tekintetében nem minden esetben kerültek a megfelelő módon meghatározásra.

A végrehajthatóság vizsgálata során megállapításra került, hogy ezen időszakban a 21/2006. HM rendeletben meghatározottak alapján azon katonai szervezetek, amelyek személyi állományát hadkötelessel kellett kiegészíteni, ezen időszakban 60 napon belül kizárólag akkor képesek elérni a teljes műveleti készenlétüket, amennyiben az első feltöltés kizárólag megjelenés nélkül sorozott, szakkiképzett, hadkötelezettségtől eltérő időszakban kiképzett tartalékosnak minősülő hadkötelessel kerül végrehajtásra és a szakalapozó képzés és az összekovácsolás legfeljebb 12 napig tart (amennyiben minden hadköteles egy napon kerül átadásra a honvédségi szervezetek részére).

4. A honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2021. évi CXL. törvény hatályossága alatti időszak vizsgálata (2022. 11. 01.- 2023. 01. 01.)

4.1. Helyzetkép, tervek

2011-től a Magyar Honvédség különleges jogrendben történő első feltöltését alapvetően az önkéntes tartalékosokkal tervezték végrehajtani, viszont azok létszáma nem emelkedett a megfelelő mértékben, ezzel párhuzamosan viszont a katonai múlttal, kiképzettséggel rendelkező állomány száma a hadkötelezettség békeidőszaki megszüntetéséből adódóan ebben az időszakban is folyamatosan csökkent. A területvédelmi rendszer kialakításával párhuzamosan az önkéntes tartalékosok elsődleges igénybevételének addigi célja is megkérdőjeleződött, mivel a területvédelmi tartalékosok várhatóan már a területvédelmi katonai szervezeteknél és nem a harcoló, harctámogató és harcbiztosító katonai szervezeteknél teljesítettek szolgálatot, ezáltal a már katonai szervezeteknél hadi beosztásra szerződéssel rendelkező önkéntes műveleti tartalésokok szerepe is kérdésessé vált, hiszen az önkéntes műveleti tartalékosok már átszeződtetésre kerültek a területvédelmi katonai szervezetekhez. Ezáltal megerősítésre került, hogy különleges jogrendben a személyi állomány pótlását alapvetően a hadköteles állományból kell tervezni.

Az önkéntes tartalékosok aktív szolgálatra történő behívásával kapcsolatosan meghatározott határidők nem minden esetben biztosították az elrendelt feladatok végrehajtásának meghatározott időben történő megkezdését, ezáltal azok sikeres végrehajtását, a tapasztalatok alapján e tekintetben felmerült a vonatkozó jogszabályok módosításának igénye.

Az Alaptörvény már a hatályba lépésétől kezdve az Alkotmánytól eltérően a megfelelő paraméterekkel rendelkező személyek számára nem a hadkötelezettség teljesítését határozta meg, hanem csak a katonai szolgálat teljesítését, ezáltal alapvetően csak azt kötötte a hadkötelezettség elrendeléséhez. Ez a változtatás már a 2011. Hvt. hatálya alatt megteremtette a lehetőséget arra vonatkozóan, hogy a vonatkozó fogalmak és eljárásrend módosításával a járulékos kötelezettségek már békeidőszakban is elrendelhetőek legyenek.

A hadköteles nyilvántartás tekintetében a békeidőszakra vonatkozóan meghatározott automatikus adatszolgáltatások által nem teljeskörűen kerültek frissítésre a katonai szolgálatot pozitívan befolyásoló, illetve kizáró adatok, és a nemzetközi biztonsági környezet változásával megfogalmazódott az igény nem csak a kiírható kiképzett tartalékosok, hanem a teljes igénybevehető, hadkötelezettség alá tartozó állomány békeidőszaki előzetes katonai

szolgálatának tervezésére, amelyhez szükségessé vált az adatok folyamatos frissítésére vonatkozó lehetőség megteremtése.

4.2. Jogszabályok, szabályozók

Az Alaptörvény 9. módosításával eltörlésre került a Honvédelmi Tanács intézménye, helyét, szerepét a Kormány vette át. Ugyanezen módosítás átalakította a különleges jogrendeket, a megelőző védelmi helyzet megszüntetésre került, illetve a rendkívüli állapot átalakult, meghatározásra került a hadiállapot, amely az egyetlen katonai különleges jogrendnek volt tekinthető.

A jogalkotó az Alaptörvényben meghatározottak alapján a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2021. évi CXL. törvényben már békeidőszakra vonatkozóan megteremtette a lehetőségét a járulékos kötelezettségek elrendelésének, amely alapján a hadköteles pontosította adatait, illetve hadiállapot kihirdetésének kezdeményezését követően végrehajthatóvá vált a katonai szolgálatteljesítésének tervezése – elavult jogi terminológiai megnevezésével: a sorozás – is, amely során megállapításra került a hadköteles katonai szolgálatra való egészségi minősítése. Ezen adatok békeidőszaki frissítése – szükséges esetben – lehetővé tette a hadkötelesek igénybevehetőségének pontosabb megállapítását, illetve katonai szolgálatának a pontosított szakképzettségek, szakmai tapasztalatok alapján történő tervezését.

A honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2021. évi CXL. törvény (a továbbiakban: 2021. Hvt.) és a honvédelmi adatkezelésekről szóló 2022. évi XXI. törvény (a továbbiakban: 2022. Haktv.) 2022. november 01-én lépett hatályba, míg a 614/2022. Korm. rendelet viszont csak 2023. 01. 01-én. A 2004. Hvt-ben kapott felhatalmazás alapján elkészült 21/2006. HM rendelet, valamint a 15/2009. HM-EüM rendelet az előző időszakhoz hasonlóan nem teljesen érvényes és alkalmazható formában és tartalommal ebben a vizsgált időszakban is hatályban volt, ebből következően az előző időszakra megfogalmazott észrevételek erre az időszakra vonatkozóan is fennálltak.

4.3. Fogalmak

A **hadkötelezettség** vonatkozásában a 2021. Hvt. a 2011. Hvt.-hez hasonlóan nem magát a hadkötelezettséget, hanem az abban foglalt kötelezettségeket határozta meg. A járulékos kötelezettségek teljesítése a hadkötelezettség bevezetése nélkül is elrendelhető volt[448].

A **hadköteles** fogalma az előző két időszaktól eltérően minden időszakra vonatkozóan meghatározásra került az Alaptörvényben meghatározott paraméterek alapján: *„magyarországi lakóhellyel rendelkező, nagykorú, magyar állampolgárságú férfi”*.[449]

A **hadkötelezett** új fogalomként került bevezetésre, és a hadiállapotban tényleges szolgálatra behívott hadkötelest jelentette[450].

A **Honvédség személyi állománya** magában foglalta a tényleges katonai szolgálatot teljesítő katonákat (honvédeket), valamint a Honvédségnél foglalkoztatott honvédelmi alkalmazottakat és a munka törvénykönyvének hatálya alá tartozó munkavállalókat[451].

, A **Honvédség tényleges állománya** és a **hadkiegészítési állománya,** mint fogalmaknem kerültek meghatározásra**.**

A **honvéd** a Honvédségben tényleges katonai szolgálatot teljesítő személy, rendfokozatára tekintet nélkül.[452] Ez alapján a a hadkötelezettek is honvédnek minősültek.

A **tartalékos állomány**ba *„az önkéntes tartalékos, a hadkötelezettség időszakára katonai szolgálatot önkéntesen vállalt honvédelmi alkalmazott, a kiképzett hadköteles, valamint a kiképzetlen hadköteles tartozik”*[453]. Kérdésként merül fel viszont, hogy a jogalkotó miért különböztette meg a kiképzett és kiképzetlen hadkötelest…

A **potenciális hadköteles** és a **kiképzett tartalékos** fogalma ebben az időszakban nem került meghatározásra.

A kiképzett hadköteles a kiképzett tartalékos fogalmának átdefiniálásából jött létre. Ebben a kategóriába a katonai szolgálati viszony megszűnését vagy megszüntetését követő 10. év

[448] 2021. Hvt. 19. §
[449] 2021. Hvt. 3. § 7. pont
[450] 2021. Hvt. 3. § 8. pont
[451] 2021. Hvt. 70. § (2) bekezdés
[452] 2021. Hvt. 3. § 10. pont
[453] 2021. Hvt. 71. § (2) bekezdés

december 31. napjáig az állományból kikerült, korábban katonai alapkiképzést vagy alapfelkészítést teljesített férfi tartozott.[454]

A **kiképzetlen hadköteles** a potenciális hadköteles átfogalmazása alapján azt a hadkötelest jelentette, aki nem tartozott a kiképzett hadköteles állományba. [455]

Szükséges megjegyezni, hogy az előző időszakhoz hasonlóan a két fogalom definiálása nem azonos módon került meghatározásra: míg a kiképzetlen hadköteles vonatkozásában a fogalom pontosítása során meghatározásra került, hogy a hadkötelezettség alá tartozó személyről van szó, ez a kiképzett hadköteles esetén nem történt meg, a hadkötelezettség feltételeiből csak az adott személy neme került meghatározásra. Az, hogy az előző időszakoktól eltérően a fogalmak minden időszakban használatosak a 2021. Hvt.-ben nem szerepelt, a hadköteles fogalmából volt levezethető.

Kiképzetlen, a kiképzett és a szakbeosztásba beosztható (szakkiképzett) hadköteles fogalma az előző időszakhoz képest nem változott.

A **katonai igazgatás területi szerve:** a hadkiegészítő parancsokság, mint területi katonai igazgatási szerv utoljára a 2004. Hvt-ben került meghatározásra, de az előző időszakhoz hasonlóan a 2004. Hvt.-n alapuló, még hatályban lévő miniszteri rendeletekben megtalálható volt, illetve a Vbö. is hivatkozott rá[456]. A 2011. Hvt. nem nevesítette a katonai igazgatásnak a katonai igazgatásnak a hadköteles lakóhelye szerint illetékes területi szervét, az adott időszakban hatályos 2011. Haktv. és a 2013. Haktv. viszont meghatározta az általános elnevezésüket, viszont a pontos megnevezéseket a 290/2011. Korm. rendelet tartalmazta.

A **behívhatósági korhatár** tekintetében a 2021. Hvt. és a 2022. Haktv. részben ellentmondott egymásnak. A 2021. Hvt. a kiképzett hadköteles állomány részére a katonai szolgálat felső korhatárát határozta meg behívási akadályként – amely behívhatósági korhatárnak tekinthető - , míg az ebbe az állományba nem tartozó hadkötelesek vonatkozásában annak az évnek a december 31. napját, amelyben az adott személy betöltötte az 50-ik életévét[457]. Az ellentmondás okát az képezte hogy a 2022. Haktv. nem a 2021. Hvt-ben szereplő kiképzett hadköteles, hanem a 2011. Hvt. ben meghatározott kiképzett tartalékos definiciójában[458] szereplő állomány számára határozta meg behívhatósági korhatárként a katonai szolgálat felső

[454] 2021. Hvt. 3. § 19. pont
[455] 2021. Hvt. 3. § 20. pont
[456] Vbö. 63. § (1) bek. b) pontjában
[457] 2021. Hvt. 37. § a)-b) pont
[458] 2011. Hvt. 41. § (4) bekezdés

korhatárát és az ebbe az állományba nem tartozó hadkötelesek számára annak az évnek végét, amelyben az érintett személy az 50-ik életévét betöltötte[459]. Előző időszakban a 2011. Hvt.-ben nem behívható hadkötelesek paramétereinél megadott korhatárok megegyeztek a Haktv.-ben megadott behívhatósági korhatárral.

Hadköteles kor –a 2022. Haktv. is használta ezt a fogalmat, de az előző két időszakhoz hasonlóan most sem került definiálásra[460].

A **katonai igazgatás** fogalmát a jogalkotó módosította, és a megfogalmazás alapján nem kizárólag katonai igazgatási szervek hajthatták végre a benne meghatározott feladatokat.[461], hanem a Vbö. szerinti közigazgatási szervek és a Honvédség törvényben kijelölt szervei is egyaránt.

Az 1993. Hvt.-t követően a A 2021. Hvt. bevezette egy, utoljára az 1993. Hvt.-ben használt fogalom a **katonai mozgósítás**[462] használatát, viszont nem határozta meg a Vbö.-ben definiált gazdaságmozgósításhoz való viszonyát.

4.4. Hadkötelezettség

A hadkötelezettség fogalma az előző időszakhoz képest nem változott. A behívhatósági korhatárként definiált határidők – a katonai szolgálat felső korhatára, illetve annak az évnek a december 31. napja, amikor a hadköteles betölti az 50. életévét - sem módosultak, viszont megjelentek a fogalom meghatározásánál említett anomáliák.

A polgári szolgálatot töltött, vagy arra engedélyt kapott személy – aki ezáltal 2005. előtt mentesült a hadkötelezettség alól - ebben az időszakban is hadkötelesnek minősült.

A hadkötelezettség elsődlegességét a polgári védelmi kötelezettséghez képest ebben az időszakban a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról

---

[459] 2022. Haktv. 1. § a) pont

[460] A 16-18 év közötti kiskorúak házasságkötéssel történő nagykorúvá válása miatt nem volt egyértelműen meghatározható a hadkötelezettség alá tartozó személyek kezdő életkora.

[461] 2021. Hvt. 3. § *„17. katonai igazgatás: a Vbö. szerinti közigazgatási szervek és a Honvédség törvényben kijelölt szervei jogilag szabályozott és a honvédelmi igazgatás részét képező olyan tevékenysége, amely Magyarország fegyveres védelme feltételeinek megteremtése és megvalósítása érdekében a jogalanyok honvédelmi kötelezettségeinek és önként vállalt honvédelmi feladatainak tervezésére, valamint a kötelezettségek és a vállalt feladatok végrehajtására irányul,”*

[462] 2021. Hvt. 3. § *„18. katonai mozgósítás: azon rendszabályok és tevékenységek összessége, amelyek lehetővé teszik a Honvédség békeszervezetről hadiszervezetre való áttérését, amely magába foglalja a tartalékos állomány bevonultatását és – honvédelmi célból – a nemzetgazdaság tartalékainak felhasználását, a gazdasági és anyagi szolgáltatások igénybevételét,”*

szóló 2011. évi CXXVIII. törvény kimondta[463], viszont a katonai szolgálati kötelezettség, a polgári védelmi kötelezettség, illetve a honvédelmi munkakötelezettség tekintetében – mivel egyszerre csak egy volt elrendelhető - a Vbö.-ben meghatározottak szerint a körülmények alapján *"a védelmi és biztonsági igazgatás központi szerve volt jogosult az elrendelés során követendő ajánlást megfogalmazni az elrendelésre jogosult szervek részére"*[464]. Az nem került viszont meghatározásra, hogy az ajánlás milyen mértékben kötelező, illetve a jogszabály nem határozott meg eljárásrendet, valamint az elrendelésre jogosult szervek közötti adatátadást, illetve adatkezelést sem arra vonatkozóan, amikor az elrendelésre jogosult módosítja az ajánlását.

A hadkötelezettség ezen időszakban is négy különböző kötelezettségből állt, amelyet a behívhatósági korhatárig[465] kellett teljesíteni. Jelentős különbség a 2004. Hvt.ben és a a 2011. Hvt-ben meghatározottakhoz képest, hogy a járulékos (adatszolgáltatási, , bejelentési és megjelenési kötelezettségek teljesítése a hadkötelezettség bevezetése nélkül is elrendelhető volt, viszont a katonai szolgálatra való behívásra kizárólag a hadiállapot kihirdetésének Kormány általi kezdeményezését követően kerülhetett sor, a bevonulásra viszont a hadiállapot kihirdetését követő időpont lehetett meghatározva[466].

- adatszolgáltatási kötelezettség;

További különbség, hogy az adatszolgáltatási kötezelettség vonatkozásában a pontos - a katonai szolgálat tervezését és teljesítését befolyásoló - adatkörök sem a 2021. Hvt,-ben, sem a 2022. Haktv.-ben nem kerültek pontosan meghatározásra, viszont az sem volt egyértelmű, hogy ennek hiányában minden, a hadköteles nyilvántartásban kezelt összes adatra vonatkozott-e[467]

- bejelentési kötelezettség[468];

Az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítését követően a hadkötelesnek kellett jelentenie az adatszolgáltatási kötelezettségben érintett adatok változását, illetve a szolgálat félbeszakítása okának megszűnését. A bejelentési kötelezettséget a katonai igazgatási szerv megkeresésére 8 napon belül kellett teljesítenie. A katonai igazgatási szerv megkeresése nélkül a hadiállapot

[463] 72. § (8) bekezdés alapján
[464] Vbö. 7. § (1) bekezdés
[465] A 2021. Hvt. 20-22. §-ában hivatkozott a behívhatósági korhatárra, viszont az csak a 2022. Haktv.-ben került definiálásra.
[466] 2021. Hvt. 19. § (4) bekezdés
[467] 2021. Hvt. 20. § (1) bekezdés
[468]2011. Haktv. 18. § és 2013. Haktv. 37. §

kihirdetésének kezdeményezését vagy a honvédelmi válsághelyzet elrendelését követően kellett teljesítenie a változást követő 8 napon belül.

A hadköteles adatszolgáltatási és a bejelentési kötelezettsége a hadiállapot kihirdetésének kezdeményezését vagy a honvédelmi válsághelyzet elrendelését követően a lakóhelye szerinti járási hivatal felé is fennállt annak megkeresése esetén. Az adatkörök megegyeztek. Kérdésként merül fel, hogy a hadkötelezettséggel kapcsolatos kötelezettségteljesítés miért vonatkozhatott bővebb adatkörre, mint amit a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve, illetve a hadkiegészítő központ a járási hivataltól megkeresésre történő adatszolgáltatás keretén belül a járási hivataltól megkérhetett (személyazonosító- és lakcímadatok).

Békeidőszaki adatkezelésre vonatkozóan a 2011 Haktv.-ben ellentmondás található, mivel a pontos meghatározás szerint béke idején a kiképzett tartalékosok és a potenciális hadkötelesek adatait kizárólag a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve vezette, majd ugyanazon jogszabály szerint a kiírható és kiírt kiképzett tartalékosok adatait békeidőszakban az illetékes katonai igazgatási központ is kezelte.[469]

- megjelenési kötelezettség[470];

  A sorozó központ felhívására a hadkötelesnek meg kellett jelennie a meghatározott helyen és időben. A megjelenés célja az előző időszakhoz hasonlóan lehetett a hadköteles nyilvántartásban nyilvántartható adatok ellenőrzése, egyeztetése, katonai szolgálatra való alkalmasság megállapítása, az ezzel összefüggő orvosi (szakorvosi) vizsgálaton és gyógykezelésen való részvétel, illetve ezen felül a katonai okmányok és személyi felszerelési tárgyak átvétele és visszaadása. Ha a hadköteles nem jelent meg a meghatározott helyen és időben, a sorozó központ vezetőjének határozata alapján a rendőrség elővezette.[471]

- szolgálati kötelezettség.

  Ebben az időszakban hadkötelezettség alapján fegyveres vagy fegyver nélküli katonai szolgálat teljesítésére volt lehetőség. Az előző időszakban is lehetőség nyílt nem katonai szervezetnél történő szolgálatteljesítésre, ezen szervek, szervezetek köre jelentősen bővült, a jogalkotó általános megfogalmazásában: A hadköteles fegyveres vagy fegyver nélküli katonai szolgálatot teljesíthetett a Honvédség keretein belül, a nemzetbiztonsági

[469] 2011. Haktv. 7. §
[470]2011. Haktv. 19. § és 2013. Haktv. 38. §
[471]2011. Hatkv. 19. § (4) és 2013. Haktv. 38. § (4) bekezdés

szolgálatoknál, az ország védelme szempontjából fontos állami szervnél és egyéb szervezetnél. Ez utóbbi esetén a Kormány döntése volt [472] szükséges. A hadkötelezettség megszűnésekor szolgálatot teljesítő hadkötelesek adott időn belüli későbbi leszerelésére a jogszabályok az előző időszakhoz hasonlóan nem tértek ki.

4.5. Katonai igazgatás szervei

A katonai igazgatás fogalma alapján a katonai igazgatási feladatokat nem kizárólag a jogszabályban meghatározott és nevesített központi és területi katonai igazgatási szervek végzik, hanem a Vbö. szerinti közigazgatási szervek és a Honvédség törvényben kijelölt szervei. Az előző időszakhoz a katonai igazgatási szervek – Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve, 7 iroda, 20 központ – előző időszakban kialakított szervezeti rendszere és a stratégiai irányító szerv nem változott. A sorozás, mint kifejezés ebben az időszakban eltűnt az új jogszabályokból, csak a már hatálytalan Hvt-n alapuló, még hatályos rendeletekben volt megtalálható. Ebből adódóan a hadkiegészítő és toborzó központok hadkötelezettség fennállása idején és a hadiállapot kihirdetésének Kormány általi kezdeményezését követően nem sorozó központként, hanem hadkiegészítő központként működtek.[473]

A területi katonai igazgatási szervek állománya vonatkozásában szükséges megemlíteni, hogy bár a járulékos kötelezettségek békeidőszaki elrendelése lehetővé vált a 2021. Hvt. alapján, a végrehajtásához szükséges személyi állomány bővítése nem valósult meg.

4.6. A hadköteles nyilvántartás[474]

A hadköteles nyilvántartás csak az alábbi adatok vonatkozásában volt közhiteles[475]:

- megállapított katonai szolgálatra való alkalmassági minősítés, fokozata, típusa, korlátozások, megállapítás dátuma, megállapító, megállapításának, felülvizsgálatának dátuma;

[472] 2021. Hvt. 35. § (3) bekezdés
[473] 2021. Hvt. 66. § (4) bekezdés
[474] A nyilvántartásra vonatkozó adatkezelés, a nyilvántartott adatok és a nyilvántartás felé meghatározott adatszolgáltatások vizsgálatát alapvetően a 2021. Hvt.ben, a 2022. Haktv.-ben, valamint a 614/2022. Korm. rendeletben, a 385/2022. Korm. rendeletben és a 21/2006. HM rendeletben meghatározottak szerint hajtottam végre.
[475] 2022. Haktv. 15. § (2) bekezdése alapján

- külföldön teljesített katonai szolgálat, megszerzett katonai szakképzettség, elért rendfokozat;
- a szolgálathalasztással kapcsolatos adatok;
- fegyver nélküli katonai szolgálatteljesítéssel kapcsolatos adatok;
- katonai szolgálat teljesítésének törvény alapján történő önként vállalása;
- szolgálati adatok;
- TAJ szám.

Szükséges megjegyezni, hogy a TAJ számra vonatkozóan jogszabály külön nyilvántartás vezetését határozta meg[476], ebből következően a hadköteles nyilvántartásban a közhiteles adatként való kezelése nem volt indokolt.

4.6.1. Adatkezelő szervek

A hadköteles nyilvántartás vezetésének általános célja

A kiképzett és kiképzetlen hadkötelesek vonatkozásában a hadkötelezettség bevezetésének biztosítása, a hadkötelezettség alapján katonai szolgálatra történő behívás tervezése, előkészítése és végrehajtása, valamint a hadkötelezettség alapján teljesített szolgálattal kapcsolatos hatósági bizonyítványok kiadása, továbbá az önkéntes tartalékos állomány toborzása[477].

Az előző időszakban a hadkötelezettség bevezetésének biztosítása, illetve az önkéntes tartalékos állomány toborzása, mint célok megfogalmazásával, illetve a békeidőszak definiálásának hiányával kapcsolatban tett észrevételeimet jelen időszakra vonatkozóan is fenntartom. A honvédségi szervezetek vonatkozásában az adatok állományba vétel céljából történő megismerése és a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve által e célból végrehajtható adattovábbítás tekintetében az előző időszakban feltett kérdéseimet ebben az időszakban is relevánsnak tartom.

A hadköteles nyilvántartásból történő adatátadások (adatszolgálatások) tekintetében ebben az időszakban is fennálltak a 2013. Haktv.-ben már meghatározott korlátozások, miszerint adatok a 2022. Haktv.-ben meghatározott kivételekkel harmadik személynek, illetve

[476] 1996. évi XX: törvény a személyazonosító jel helyébe lépő azonosítási módokról és az azonosító kódok használatáról 23. § q) pont
[477] 2022. Haktv. 15. § (1) bekezdés

más szervnek adatok nem voltak átadhatók[478]. Ez a korlátozás teljes mértékben akadályozta más hatóságok számára történő adatszolgáltatások teljesítését, illetve a hadköteles nyilvántartás általános céljaként meghatározott hatósági bizonyítványok kiadását, amennyiben azt nem az érintett igényelte.

***Adatkezelések és célok*[479]**

A hadköteles nyilvántartás adatkezelői és azok adatkezelésre vonatkozó céljai alapvetően megegyeztek az előző időszakban meghatározottakkal.

A hadköteles nyilvántartás adatait a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve kezelte[480]. Az adatkezelés általános célja a többi adatkezelőtől eltérően nem került meghatározásra, ez alapján minden, a nyilvántartás vezetésének általános céljaként meghározott feladatat érdekében kezelhette az adatokat.

A nyilvántartás adatainak általános kezelése vonatozásában az alábbi meghatározások is szerepeltek:

Békeidőszakra vonatkozóan

1. A katonai szolgálat felső korhatár elérése évének végéig a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve, azt követően a Honvédség központi irattározási feladatát ellátó honvédelmi szervezet (a továbbiakban: HM irattára) kezelte a hadkötelesek adatait. Az adatkezelés célja erre az időszakra vonatkozóan nem került definiálásra.
2. A hadkiegészítő és toborzó központ
   - a katonai szolgálat előzetes tervezése érdekében legfeljebb az 50. életév eléréséig kezelte kiképzetlen hadkötelesek adatait[481];
   - a 2022. Haktv. 17. § (1) bekezdésben meghatározott paramétereknek megfelelő (kiírható) kiképzett hadkötelesek adatait a Honvédség katonai szervezetei hadi beosztásba történő előzetes tervezése, valamint az önkéntes tartalékos állomány toborzása céljából kezelte.

---

[478] 2013. Haktv. 26. § (7) bekezdés
[479] 2022. Haktv. 16-18. §-ban meghatározottak alapján
[480] 2022. Haktv. 16. § (2) bekezdés
[481] 2022. Haktv. 16. § (9) bekezdés alapján
„a) a kiképzetlen hadköteles 50. életéve eléréséig,
b) a hivatásos, szerződéses, önkéntes tartalékos, hallgatói, honvéd tisztjelölti vagy altisztjelölti szolgálati viszony létesítéséig, vagy
c) jogszabály alapján a katonai szolgálat teljesítése alóli mentesítésig.”

3. A katonai szervezet a kiírható illetve a hozzá kiírt kiképzett hadkötelesek adatait a 2022. Haktv.-ben meghatározott határidőig, de legfeljebb a katonai szolgálat felső korhatáráig kezelhette. A kiírt kiképzett hadkötelesek adatait a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve a hadi beosztások feltöltésének tervezése céljából továbbítja részükre.

Hadkötelezettség idején

A hadköteles nyilvántartás adatait

1. a katonai szolgálat felső korhatáráig a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve;
2. a vonatkozó behívhatósági korhatárig illetékességi területe vonatkozásában a hadkiegészítő központ;
3. a katonai szolgálat felső korhatárának betöltését követően a MH Irattára kezelte.

Hadkötelezettség idején a katonai igazgatási szervek adatkezelésének célja a szükséges létszám biztosítása volt, az MH Irattára adatkezelésének céljaként hadkötelezettség idején az adatok tárolása került meghatározásra.

A Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve, adatkezelésének végdátuma és a MH Irattára adatkezelésének kezdődátuma békeidőszakban és hadkötelezettség fennállásának idején eltért egymástól. Békeidőszakban a nyilvántartás kezelésének végdátuma konzekvensen minden, az adott évben a katonai szolgálat felső korhatárát elért hadköteles tekintetében az adott év vége, viszont hadkötelezettség idején minden hadköteles esetén a vonatkozó katonai szolgálat felső korhatára elérésének dátuma volt, annak ellenére, hogy a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szervének minden időszakban évente január 31-ig kellett átadnia az MH Irattára részére az előző évben a katonai szolgálat felső korhatárát elért hadkötelesek adatait.

A hadkiegészítő és toborzó központ békeidőszakban a kiírás paramétereinek nem megfelelő kiképzett hadköteles adatait a 2022. Haktv. alapján nem kezelhette.

A szükséges létszám biztosítására vonatkozó feladatokat a nyilvántartás vezetésének általános célja magában foglalja, tehát az általános célhoz képest nem tekinthető kiegészítésnek. Ez alapján hadkötelezettség fennállásának idején a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szervének a békeidőszakban meghatározott általános adatkezelése korlátozásra került a hadkiegészítési feladatok végrehajtására, amely nem foglalta magában a hatósági bizonyítványok kiállítását.

4.6.2. Hadkötelesekre vonatkozó, nyilvántartott adatok[482]

A hadköteles nyilvántartásban[483] szereplő adatok vonatkozásában az adatkörök felsorolása mellett – mivel a szabályzás nagymértékben megegyezik az előző időszakban meghatározottakkal – kizárólag az előző időszaktól való eltéréseket, észrevételeket tüntetem fel. A vizsgált időszakban a hadköteles nyilvántartásban kezelhető adatokat a 7. melléklet tartalmazza a 2022. Haktv. 2023.01.01. állapota szerint.

Beazonosításhoz, elérhetőséghez, illetékesség megállapításához szükséges adatok[484]

A) Személyazonosító adatok:

- születési családi és utónév;
- házassági családi és utónév;
- születési idő;
- születési hely;
- anyja leánykori, családi és utóneve;
- személyi azonosító;

B) Lakcím adatok:

- bejelentett lakóhely;
- tartózkodási hely;
- értesítési cím;

C) További értesítési adatok:

- elektronikus levelezési cím;
- telefonszám;
- A hadköteles katonai szolgálata teljesítésének időtartama alatt a kiértesíthető hozzátartozó neve és lakcíme.

D) TAJ szám.

[482] A 2022. Haktv. 6. mellékletében meghatározorr adatok
[483] 2011. Haktv. 1. melléklet és 2013. Haktv. 4. melléklet szerinti adatok
[484] 2011. Haktv. 1. melléklete és 2013. Haktv. 4. melléklete alapján

A katonai és polgári szolgálat (beosztás) tervezését és teljesítését befolyásoló adatok[485]

- megkezdett és befejezett iskolai tanulmányok;
- a szakképzettség(ek);
- foglalkozás, munkakör, időtartam;
- idegen nyelv ismerete és annak foka;
- a közúti közlekedési nyilvántartó szerv nyilvántartásában szereplő engedély típusára, kiadására, érvényességére, cseréjére, visszavonására, bevonására, a vezetési jogosultság megszerzésének időpontjára, a megszerzett kategóriára vonatkozó és a hivatalos feljegyzések rovatban bejegyzett adatok,
- a külföldön teljesített katonai szolgálat, megszerzett katonai szakképzettség, elért rendfokozat;
- katonai szolgálat önként vállalása;
- szolgálati adatok;

  A szolgálatteljesítés helyeként katonai, illetve rendvédelmi szerv, valamint az Országgyűlési Őrség és közintézmény volt megadható. A jogszabály ez alapján nem adott lehetőséget az ország védelme szempontjából fontos egyéb szervezet rögzítésére, amennyiben az nem minősült közintézménynek.
- közoktatás és felsőoktatás keretében és egyéb képzésben, tanfolyamon megszerzett honvédelmi ismeretek;
- kiképzési adatok.

A katonai és polgári szolgálat tervezését és teljesítését korlátozó, de nem kizáró adatok[486]

- második állampolgárság;
- megállapított katonai szolgálatra való alkalmassági minősítés, fokozata, típusa, korlátozások, megállapítás dátuma, megállapító, megállapításának, felülvizsgálatának dátuma;
- a büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítés (eltiltások);
- folyamatban lévő büntetőeljárás, fő és mellékbüntetés;
- az előzetes letartóztatás kivételével a szabadságelvonással járó büntetés, intézkedés vagy büntetőjogi, illetve szabálysértési elzárás;

[485] 2011. Haktv. 1. melléklete és 2013. Haktv. 4. melléklete alapján
[486] A 2022. Haktv. 6. melléklete alapján

- szolgálati adatok (szolgálati viszony megszűnésének, megszüntetésének oka, szolgálatteljesítés közben bekövetkezett baleset, betegség, sebesülés ideje);
- fegyver nélküli katonai szolgálatteljesítéssel kapcsolatos adatok.

A meghagyásba tervezés és helyezés céljából a hadkötelesnek a munkahelyére és munkakörére vonatkozó adatokra vonatkozóan nem megállapítható, hogy a hatályos jogszabályok alapján a behívhatóság tekintetében pozitívan befolyásoló, vagy korlátozó adatnak minősült-e. Az biztos azonban, hogy a meghagyásra kijelölt munkakör betöltése már nem jelentett behívásból ideiglenesen kizáró okot.

A katonai és polgári szolgálat teljesítését, a hadköteles sorozását ideiglenesen vagy véglegesen kizáró adatok[487].

Ezen adatok alapján a hadköteles ideiglenesen vagy véglegesen katonai szolgálatra nem volt igénybevehető, illetve kikerült a hadkötelezettség alól.

A) A katonai szolgálatteljesítés alól ideiglenesen kizáró adat:

- a 18. életévét még nem töltötte be[488].
- saját háztartásában eltartott vérszerinti, örökbefogadott, mostoha és nevelt gyermek születésének ideje;
- gondnokság alá helyezett személy gondnokává történő kijelölés adatai;
- szabadságelvonással járó büntetés, intézkedés vagy büntetőjogi, illetve szabálysértési elzárás megkezdésének időpontja, befejezésének várható időpontja, befejezésének időpontja,
- a kiszabott fő- és mellékbüntetés;
- a szabadságvesztés megkezdésének ideje, szabadulásának várható ideje, szabadulásának időpontja;

  A büntetettségi adatok tekintetében:

  nem volt behívásra tervezhető,
  - akinek előzetes letartóztatását rendelték el,
  - aki szabadságvesztés büntetését töltötte,

  viszont külön szabályzásként jelent meg, hogy az a hadköteles nem volt behívható,

---

[487] 2011. Hvt. 5. § (4) bekezdése, valamint a 21/2006. HM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja alapján

[488] A házasságkötéssel nagykorúvá vált, a tizenhat éves kort már elért személyeket az Alaptörvény alapján már hadkötelezettség terhelte, viszont a 2021. Hvt. 37. § (1) bek. a) pontja a 18-ik életévének betöltéséig kizárta a behívásból.

- aki 3 évet meghaladó szabadságelvonással járó büntetést tölt, illetve aki 5 évet meghaladó szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmény elkövetése miatt büntetőeljárás hatálya alatt áll, a jogerős döntésig,

  A folyamat végrehajtásának belső szabályzása alapján csak az volt behívható, akit előzőleg behívásra terveztek, ezáltal a magasabb jogszabályban meghatározott szűkebb feltétel felesleges volt.
- akit állam elleni bűncselekmény miatt bármilyen tartamú szabadságvesztésre ítéltek.

- foglalkozás, munkakör, időtartam;

  Nem volt behívható az a hadköteles, aki országgyűlési, európa parlamenti vagy helyi önkormányzati képviselőjelöltként, nemzetiségi önkormányzati képviselőjelöltként, polgármesterjelöltként nyilvántartásba vettek, illetve megválasztottak, a jelöltség, illetve a mandátum fennállásáig, valamint aki meghagyásban érintett beosztást töltött be.

  Nem kerülhetett behívásra, aki a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztériumban - nem katonaként - kormányzati szolgálati, politikai szolgálati, biztosi jogviszonyban vagy munkaviszonyban állt[489]. Itt szükséges megjegyezni, hogy minden minisztérium, mint központi közigazgatási szerv a 2021. Hvt. alapján[490] meghagyásban volt, de mivel a meghagyásra kijelölt beosztást betöltő hadkötelesek már nem kerültek kizárásra sem a behívásból, sem a behívásra tervezésből, csak a Honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium kormánytisztviselői állománya nem kerülhetett behívásra.

  Továbbá nem volt behívható az a honvédelmi alkalmazott, aki hadkötelezettség fennállása idejére katonai szolgálat teljesítését – mint többletkötelezettséget – vállalta.
- szolgálati adatok;

  Folyamatban lévő jogviszony esetén honvédelmi szervezet, rendvédelmi szervek, az Országgyűlési Őrség hivatásos, szerződéses vagy önkéntes tartalékos állományú tagja, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal pénzügyőri munkakört betöltő foglalkoztatottja vonatkozásában.

- fegyver nélküli katonai szolgálattal kapcsolatos adatok;

[489] 2011. Hvt. 22. § (4) bek. f)-h) pontja
[490] 290/2011. Korm. rendelet. 1. melléklet II. kategória, 10 alkategória

- szolgálathalasztással és szolgálatfélbeszakítással kapcsolatos adatok.

B) A katonai szolgálatteljesítés alól véglegesen kizáró adat:

- a katonai szolgálatteljesítés tervezése alóli mentességet okozó állapot;
- a külföldön teljesített katonai szolgálata, megszerzett szakképzettsége, elért rendfokozata;
- szolgálati adatok (letöltött polgári szolgálat esetén);

C) Hadkötelezettség megszűnése

- elhalálozás;
- állampolgárság megszűnése;
- bejelentett magyarországi lakóhely megszűnése.

Ebben az időszakban már nem zárta ki a behívásból az adott hadkötelest, ha nem volt teljes mértékben cselekvőképes. Ebből adódóan sorozásra volt tervezhető, bár feltételezhetően már békeidőszakban az előzetes alkalmassági megállapítás során katonai szolgálatra várhatóan alkalmatlan fokozatot kapott.

A 21/2006. HM rendeletben a sorozás alóli mentességet okozó állapot a vonatkozó hatályos törvények alapján nem értelmezhető kizáró okként a behívásra tervezés vonatkozásában, mivel maga a sorozás, mint fogalom már nem volt használatban, és nem került meghatározásra, hogy

A hadköteles nyilvántartásban kezelhető adatok közül ebben az időszakban már nem voltak kezelhetők az alábbi adatok:

- katonai szolgálatra való alkalmasságát érintő betegség;
- szomatometriai adatok;
- a katonai szolgálatra való egészségi alkalmasság elbírálásával összefüggő orvosi, szakorvosi vizsgálat és gyógykezelés ténye, meghatározott időpontja, időtartama;
- össz-szervezeti egészségkárosodás mértéke, megállapításának és felülvizsgálatának dátuma;
- testi, szellemi fogyatékosság, személyiségzavar;
- szenvedélybetegség.

A szomatometriai adatok szükségesek bizonyos beosztásokra történő tervezésnél, ennek hiánya a megjelenés nélküli sorozás esetében jelentős problémákat okozhatott.

Egyéb adatok

- személyazonosító igazolvány okmányazonosítója, érvényességi ideje, útlevél száma, érvényességi ideje;
- vércsoport és Rh-faktor.

Elsődleges azonosító

Az előző időszakhoz hasonlóan hadköteles nyilvántartásban a személyazonosító jel maradt az elsődleges azonosító. A társadalombiztosító jelhasználatára és továbbítására vonatkozó szabályzás és az ebből következő korlátozások megegyeznek az előző időszakban leírtakkal. A fentiekből következik, hogy az adatszolgáltatások teljesítése során alapesetben ezen két azonosító ebben az időszakban sem volt használható.

4.6.3. A személyi kiegészítéssel kapcsolatos nyilvántartható adatok és az adatfrissítési lehetőségek helyzete

Az alábbiakban a nyilvántartásban szereplő adatokat abból a szempontból vizsgálom, hogy milyen lehetőség volt a frissítésükre hadkötelezettség idején, illetve az attól eltérő időszakban. Az elemzést a 2021. Hvt. 20-22. §-ban a hadköteles részére meghatározott bejelentési és adatszolgáltatási kötelezettség, a 2022. Haktv. 19-22. §-ban a hadköteles nyilvántartáshoz meghatározott adatszolgáltatások, valamint a 21/2006. HM rendelet mellékletében szereplő Adatkérő(-közlő) lap alapján végeztem. Az adatszolgáltatások gyakoriságának meghatározása a 2022. Haktv. 2023. 01. 01-én hatályos állapota szerint történt. Az észrevételekre vonatkozóan, amelyek az előző és ezen időszakra vonatkozóan megegyeznek, nem kerülnek ismétlésre.

Ebben az időszakban az adatszolgáltatási és tájékoztatási kötelezettség adattartalmát a 2021. Hvt. alapján a 2022. Haktv.-nek kellett meghatároznia[491], amely ezt az előző szabályozásoktól eltérően nem egy adott szakaszban található, hanem a hadköteles nyilvántartás adataira vonatkozó melléklet egy adott pontjában történő felsorolás tartalmazza[492]. A felsorolás alapján viszont a hadkötelesnek olyan adatokra vonatkozóan is adatszolgáltatási, illetve tájékoztatási kötelezettség került meghatározásra, amelyek voltak nem teljesen indokoltak:

[491] 2021. Hvt. 20. § (1) és 21. § (1) bekezdés alapján
[492] 2022. Haktv. 6. melléklet 6. pontja: *„a szolgálat tervezését és teljesítését befolyásoló adatai”*

- megállapított katonai szolgálatra való alkalmasságra vonatkozó adatok;
- szolgálathalasztással kapcsolatos adatok (a szolgálathalasztási kérelem benyújtásának időpontja, oka, tárgya, a kérelemmel kapcsolatos döntés – engedélyezés, elutasítás –, a szolgálathalasztás időtartama – kezdete, vége –);
- fegyver nélküli katonai szolgálatteljesítéssel kapcsolatos adatok (a fegyver nélküli katonai szolgálatteljesítésre vonatkozó kérelem benyújtásának időpontja, a kérelemmel kapcsolatos döntés – engedélyezés, elutasítás –, a kérelemben felsorolt indokok, és a mellékelt dokumentumok adatai);
- a közúti közlekedési nyilvántartó szerv nyilvántartásában szereplő engedélyre vonatkozó adatok.

A fenti adatokat a területi katonai igazgatási szerv maga generálta az adatokat vagy a hadköteles által benyújtott kérelem alapján már kezelte, illetve automatikus adatszolgáltatás alapján már teljeskörűen rendelkezett az adott adatokkal. A hadkötelesnek viszont már nem kellett bejelentenie a katonai szolgálatra való alkalmasságát érintő betegségeit, illetve a szomatometriai adatait, amelyek viszont befolyásoló, illetve kizáró tényezők lehettek a katonai szolgálatára vonatkozóan. A hadköteles egészségi állapotában beállt változás nem ismerete problémát okozhatott a már tervezés alatt álló katonai szolgálat esetén.

Változásként jelenik meg, hogy a személyes- és lakcímadataira vonatkozóan a hadkötelesnek már nem volt járulékos kötelezettsége. Ebben az időszakban is fennállt az az állapot, hogy bizonyos adatokra vonatkozóan automatikus adatszolgáltatás nem került meghatározásra, és a hadkötelesnek sem kellett adatot bejelentenie, amelyek viszont befolyásolhatták, illetve adott időszakra kizárhatták a hadkötelest a szolgálatteljesítésből[493].

Szükséges megemlíteni, hogy 2004. óta a jogalkotó először biztosította a járulékos kötelezettségek hadkötezettségtől eltérő időszakban történő elrendelésének lehetőségét, amely jelentős előrelépést jelentett az adatok pontosítása vonatkozásában, hiszen az automatikus adatszolgáltatások nem minden vonatkozó adatot tartalmaztak[494].

Ezen időszak adatainak adatszolgáltatásokkal történő frissítése alapvetően megegyezett az előző időszakban meghatározottakkal, hiszen abban az időszakban az automatikus adatszolgáltatásra kötelezettek köre jelentős mértékben bővítésre került. A következőkben az előző időszaktól való eltéréseket tüntetem fel. Az automatikus adatszolgáltatások adatait,

[493] Pl. gondnokká történő kijelölés, további állampolgárság.
[494] Pl. külföldön megszerzett iskolai végzettség, nyelvtudás, illetve foglalkozás, szakmai tapasztalat.

valamint a hadköteles tájékoztatási és bejelentési kötelezettségeként meghatározott adatokat a 8. melléklet tartalmazza.

Beazonosításhoz, elérhetőséghez, illetékesség megállapításához szükséges adatok

A) Személyazonosító és lakcímadatok

A fővárosi és megyei kormányhivatal járási, fővárosi kerületi hivatalának vezetője – a katonai igazgatási szervek megkeresésére az anyakönyvi- és lakcímadatok pontosítása vonatkozásában a megfogalmazás alapján már nem csak együttműködött, hanem adatot szolgáltatott[495] a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve megkeresésére a hadkötelesek lakcímadatairól, hadkötelezettség fennállásai idején a hadkiegészítő központ megkeresésére a hadkötelesek személyazonosító- és lakcímadatairól. Az előző időszaktól eltérően a területi és a központi katonai igazgatási szerv nem ugyanazon adatokat igényelhette[496].

B) TAJ szám.

A katonai és polgári szolgálat (beosztás) tervezését és teljesítését befolyásoló, korlátozó és kizáró adatok

- a megkezdett és befejezett iskolai tanulmányok, szakképzettség;
- a foglalkozás, munkakör, időtartam;

  A Nemzeti Adó-és Vámhivatal az öregségi nyugdíjra jogosító szolgálati időbe beszámítható idő alatt betöltött foglalkozásokról és munkakörökről teljesített adatszolgáltatást. A vizsgált időszakban pontosan meghatározásra kerültek az átadásra kerülő adatok[497]: *„a NAV azon magyarországi lakóhellyel rendelkező magyar állampolgárok tekintetében, akik az adott évben betöltik a 18. életévüket, de a 65. életévüket még nem érték el, átadja az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény 50. § (2) bekezdés 3–5. és 15. pontjában meghatározott adatokat”*[498]. Ezáltal olyan adatok is

---

[495] A végrehajtás ugyanaz volt, kizárólag a megfogalmazás változott.
[496] 2022. Haktv. 21. § (1) bekezdés
[497] 2022. Haktv. 19. § i) pont
[498] az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény 50. § (2) bekezdése szerint:
„3. a természetes személy természetes személyazonosító adatait (ideértve az előző nevet és a titulust is), nemét, állampolgárságát,
4. a természetes személy adóazonosító jelét, társadalombiztosítási azonosító jelét (a továbbiakban: TAJ szám),
5. a biztosításban töltött idő tartamát, az alkalmazás minőségének, jogcímének kódját, valamint a természetes személy nyugdíjas státuszát, a gyermekgondozási díj, a gyermekgondozást segítő ellátás vagy az örökbefogadói díj folyósítása melletti munkavégzésének tényét, illetve azt, hogy korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban, táncművészeti életjáradékban vagy átmeneti bányászjáradékban részesül-e, továbbá az arányos szolgálati idő számításának szükségességéről,
15. a foglalkozás FEOR számát, a heti munkaidő tartamát”

átadásra kerültek, amelyek a hadköteles nyilvántartásban nem voltak kezelhetők (pl. adóazonosító jel).

- idegen nyelv ismerete és annak foka;
- a vezetői engedélyek típusára, kiadására, érvényességére, cseréjére, visszavonására, bevonására, a vezetési jogosultság megszerzésének időpontjára, a megszerzett kategóriára vonatkozó és a hivatalos feljegyzések rovatban bejegyzett adatok;
- a külföldön teljesített katonai szolgálat, megszerzett katonai szakképzettség, elért rendfokozat;
- szolgálati adatok;
- katonai szolgálatra való alkalmasság, korlátozások, minősítés oka, típusa, időpontja, esetleges felülvizsgálat dátuma;

  A Honvédség központi egészségügyi szerve minden hónap 5. napjáig szolgáltatott adatot a Honvédség hivatásos, szerződéses, illetve önkéntes tartalékos állományában lévőkre vonatkozóan.

- cselekvőképességet részlegesen korlátozó vagy cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság, illetve ideiglenes gondnokság alá helyezés, valamint felülvizsgálatának, megszűnésének, megszüntetésének időpontja;

  A 2022. Haktv. ebben az időszakban nevesítette a gondnokoltak nyilvántartásának vezetéséért és üzemeltetéséért felelős szervet.[499]

- végrehajtott kiképzésekre vonatkozó adatok;
- megszerzett honvédelmi ismeretekre vonatkozó adatok;
- a honvéd tisztképzést végző szerv a végrehajtott és folyamatban lévő tisztképzésekre vonatkozó adatok;
- a szabadságelvonással járó büntetés, intézkedés, büntetőjogi, illetve szabálysértési elzárás, illetve szabadságvesztés büntetésüket töltő személyek esetén a szabadságvesztés megkezdésnek ideje, szabadulásának várható ideje, szabadulásának időpontja, valamint a szabadságelvonással járó büntetés, intézkedés, büntetőjogi, illetve szabálysértési elzárás megkezdésének és befejezésének várható ideje, befejezésének időpontja;
- az egységes szociális nyilvántartásban szerepló három vagy több, 18. életévét még nem betöltött gyermekre vonatkozóan támogatásban részesülőkre vonatkozó adatok;

[499] 2022. Hatkv. 19. § f) pont alapján az Országos Bírósági Hivatal

- a fogyatékossági támogatásban, vakok személyi járadékában részesülők nyilvántartásában szereplő személyek adatai;
- hivatásukat gyakorló papok, lelkészek, rabbik adatai;
- további állampolgárság;
- családi állapot;
- állampolgárság megszűnése;

  Az adatszolgáltatás tartalma kiegészült, az állampolgárságról való lemondás mellett már a magyar állampolgárság Köztársasági Elnök által visszavonással történő megszüntetésével.

A bűnügyi nyilvántartásból átvehető adatokra vonatkozóan az előző időszakra vonatkozó megállapításomat ezen időszak tekintetében is fenntartom.

Egyéb adatok

- személyazonosító igazolvány okmányazonosítója, érvényességi ideje, útlevél száma, érvényességi ideje;

  Ezekre az adatokra adatszolgáltatás nem volt meghatározva az adatokat nyilvántartó szervnek.

- vércsoport, Rh faktor;

  Beérkező orvosi dokumentumokon szerepelhetett.

Adatfrissítés állapota időszakonkénti csoportosításban

Ebben az időszakban az adatok túlnyomó részére a jogalkotó minden időszakra vonatkozóan határozott meg adatszolgáltatást. Ebből adódóan már csak a hadkötelezettség fennállása alatt frissülő adatok kerülnek felsorolásra.

Kizárólag hadkötelezettség fennállása alatt frissülő adatok

- szolgálathalasztással kapcsolatos adatok;
- fegyver nélküli katonai szolgálatteljesítéssel kapcsolatos adatok;
- katonai szolgálat teljesítésének törvény alapján történő önként vállalása.

Csak a hadköteles bejelentése alapján frissülő adatok

- értesítési cím;
- telefonszám;
- hadköteles katonai szolgálata alatt kiértesíthető hozzátartozójának neve, lakcíme;
- további állampolgárság;

- külföldi katonai szolgálat adatai;
- külföldön folyamatban lévő, illetve befejezett tanulmányok, megszerzett szakképzettség;
- külföldi munkavégzésre vonatkozó adatok;
- gondnokká történő kijelölés;
- szabadságvesztés megkezdésének ideje, szabadulás várható ideje, szabadulás időpontja.

Ezen adatok közül a hadkötelesnek kizárólag a külföldi katonai szolgálat adatait kellett kötelezően bejelentenie.

4.6.4. A személyi kiegészítés tervezésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok tekintetében szükséges, de a jogszabályok alapján nem nyilvántartható adatok

A nyilvántartásban szereplő személy nemváltozása, mint a hadkötelezettség megszűnésének az oka ezen időszakban sem volt nyilvántartható[500].

A 2022. Haktv.-ben meghatározott, nyilvántartható adatkörök, amelyekre vonatkozóan pontos adatok nem kerültek meghatározásra

- külföldön teljesített katonai szolgálat;
- kiszabott fő-és mellékbüntetés;
- katonai szolgálat teljesítésének törvény alapján történő önként vállalása;
- kiképzési adatok;
- fegyver nélküli katonai szolgálatteljesítéssel kapcsolatos adatok: a kérelemmel kapcsolatos döntés (engedélyezés, elutasítás) adatai;
- közoktatás és felsőoktatás keretében és egyéb képzésben, tanfolyamon megszerzett honvédelmi ismeretek.

A jogszabályban meghatározott adatszolgáltatások és kötelezettségek alapján megküldésre került, de a 2022. Haktv 6. melléklete alapján nem nyilvántartható adatok

- nemváltás, mint a hadkötelezettség megszűnésének oka;
- külföldön teljesített katonai szolgálat részletes adatai;

  A hadköteles jelentette be az Adatkérő(-közlő) lapon tájékoztatási kötelezettsége részeként.
- vezetői engedéllyel kapcsolatban a gépjárművezetésre vonatkozóan a vezetett kilométer és a gépjármű/eszköz típusa;

[500] Ez új adatként már nem érkezhetett be adatszolgáltatásként, viszont az előző időszakokban történt „passziválási” okként kezelni kellett.

Szintén az Adatkérő(-közlő) lapon szereplő a tájékoztatási kötelezettség részeként bekért adat.

- közös háztartásban élő – az adatközléskor – katonai szolgálatot teljesítő házastárs (élettárs) megnevezése, adatai, illetve a közösen nevelt kiskorú gyermek vagy gyermekek születési ideje. Itt szükséges megjegyezni, hogy a 614/2022. Korm. rendeletben meghatározott nevelt gyermek fogalmát[501] ebben az esetben nem kellett alkalmazni.
- közös háztartásban élő 18 éven aluli gyermekének, gyermekeinek adatai, akit egyedül tart el;
- közös háztartásban élő állandó ápolásra, illetőleg gondozásra szoruló egyenes ági rokon vagy házastársának (élettársának) adatai, akit egyedül ápol, gondoz;
- munkáltató adatai (meghagyásba be nem volt szervezet esetén);
- további állampolgárság megszerzésének, dátuma, további állampolgárságról való lemondás, visszavonás dátuma;
- a hadköteles által igazolt adatot tartalmazó dokumentum, irat tartalma, az abban szereplő adatok.

A 2022. Haktv. nem határozta meg, hogy hogyan kell kezelni ezeket az adatokat: a hadköteles nyilvántartásban vagy attól függetlenül.

- a hadkötelesek és a katonai szolgálatot hadkötelezettség idejére önként vállaló honvédelmi alkalmazottak várható alkalmassági kategóriája, annak megállapításának időpontja;

Az adatszolgáltató meghatározása a 2022. Haktv.-ben nem egyértelmű: a jogalkotó a 2022. Haktv.-ben a Honvédség központi egészségügyi szerve helyett az alapellátó egészségügyi szolgálató részére határozta meg az adatszolgáltatást és annak tartalmát már nem csak a hadkötelesek, hanem a katonai szolgálatot hadkötelezettség idejére önként vállaló honvédelmi alkalmazottak tekintetében is[502], viszont ugyanezen jogszabály az adatszolgáltatások határidejének meghatározásánál az adatok megküldését minden év július 31-ig a Honvédség központi egészségügyi szervének írta elő[503]. A 2022. Haktv. 6. mellékletében viszont az adatszolgáltatásban meghatározott adatokra vonatkozó adatkezelés nem került meghatározásra.

[501] 614/2022. Korm. rendelet 20. § (2) bekezdés
[502] 2022. Haktv. 19. § gb) pont
[503] 2022. Haktv. 20. § c) pont

A jogszabály alapján nem nyilvántartható, az ügyintézésekhez, feladatok végrehajtásához viszont elengedhetetlen adatok

(Az előző időszakban már ebben a kategóriában felsorolt adatokhoz tartozó indoklás nem kerül megismétlésre.)

- a hadkötelezettség felső korhatára (a hadköteles/potenciális „hadköteles kor" végdátuma);
- a hadköteles sorozhatósága;
  - sorozás alól mentes;
  - sorozható;
  - ideiglenesen nem sorozható (itt szükséges a végdátum meghatározása is).
- a hadköteles besorolása az igénybevehetőség szempontjából (sorozandó, behívható, ideiglenesen nem behívható, véglegesen nem behívható, hadkötelezettsége megszűnt);
- Adatkérő (-közlő) lap kiküldésének és visszaérkezésének állapota;
- sorozásra tervezés adatai;
- a sorozási felhívás, illetve a behívóparancs állapota;
- a behívásról való tájékoztatás kiküldésének ténye;
- a sorozási határozat adatai;
- bármilyen kérelem benyújtását követően a kérelem állapota;
- más állam hadseregében sorkatonai szolgálatát letöltötte;
  Nem volt nyilvántartható az ország, illetve a szolgálat típusa.
- külföldön tartózkodás;
- támogató kirendelése esetén támogatott vagy támogató adatai;
  A jogszabály nem tért ki arra az esetre, amikor a bíróság döntése alapján a nagykorú személy cselekvőképességének korlátozása nem indokolt, viszont az érintett kérésére - az adott személy ügyintézésre vonatkozó belátási képességének kisebb mértékű csökkenése miatt – a gyámhatóság részére támogatót rendelt ki[504]. Álláspontom szerint ebben az esetben a gondokság alá helyezés esetéhez hasonlóan szükséges lett volna a támogató és a támogatott személy adatainak nyilvántartása, és a behívásból történő ideiglenes kizárása.
- a hadkötelezettséggel kapcsolatos kötelezettség nem teljesítése miatt eljárás indítása vagy kezdeményezése;

[504] 2013. Ptk. Második könyv második rész 2:38. §

- a hadköteles vonatkozásában folyamatban lévő ügyintézésekre, úgymint: kérelmek, behívhatóságot érintő, el nem bírált bejelentések, behívhatósággal kapcsolatos ügyek másodfokú és bírósági eljárása;
- a sorozó központ egyéb, a hadkötelesre vonatkozó bejegyzései;
- hivatásos, szerződéses, illetve önkéntes tartalékos jogviszony létesítésére vonatkozó, folyamatban lévő eljárás (pl. már ismert a bevonulás időpontja).

4.7. A hadkötelesre vonatkozó, a személyi kiegészítés előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok

Az értekezés ezen részében megvizsgálom és elemzem a hadkiegészítő parancsnokságok és a Honvédség központi adatfeldolgozó szervének jogszabályban meghatározott feladatait, alapul véve az előző időszak feladatait.

Nyilvántartásba vétel

A nyilvántartásba vételre vonatkozó szabályzás az előző időszakhoz képest nem változott.

Állománykategóriák közötti átsorolás

A feladat megegyezett az előző időszakban meghatározottakkal azzal a különbséggel, hogy az adott hadköteles kiképzett és kiképzetlen hadkötelesként történő kezelése folyamatos volt. A kiképzett és kiképzetlen hadköteles közötti kategóriaváltás alapvetően a hadköteles behívhatósági korhatárának változását jelentette.

Igénybevétel helyzetének megállapítása

A jogszabályok alapján a területi katonai igazgatási szervnek meg kellett állapítani, hogy az adott hadköteles vonatkozásában milyen feladatok hajthatók végre.

Igénybevétel helyzete a sorozás vonatkozásában, az előzetes egészségügyi alkalmasság a sorozó szak-főorvos általi megállapítását követően:

- sorozásra tervezhető,
- katonai szolgálatra várhatóan alkalmatlan, vagy
- sorozás alól mentes.

Igénybevétel helyzete a behívás vonatkozásában

- katonai szolgálatra behívható;
- katonai szolgálatra nem behívható;
- katonai szolgálatra ideiglenesen nem behívható.

A katonai szolgálatra történő behívhatóság elbírálását először az Adatkérő(-közlő) lap beérkezését követően egy 3 fős bizottság végezte. Akik behívásra voltak tervezhetők, azokat a bizottság 3 kategóriába sorolta[505]:

- szakbeosztásba beosztható (szakkiképzett);
- szakbeosztásba nem beosztható (kiképzett);
- kiképzetlen.

Az előző időszakban a 21/2006. HM rendelettel kapcsolatos észrevételeim ebben az időszakban is teljes mértékben relevánsnak tekinthetők, beleértve azt is, hogy a 2011. Haktv. és a 2013. Haktv. a nem behívható kategóriába sorolás feltételeit határozta meg, míg a 21/2006. a behívásra nem tervezhető hadkötelesek ismérveit.

„Költöztetés"

A „költöztetés", mint feladat, jogszabályban ezen időszakban sem szerepelt. A hadkötelezettségtől eltérő időszakban a sorozó központok illetékességi területének megállapítása a személyi és lakcímnyilvántartásból érkező adatszolgáltatás alapján folyamatos volt, valamint a „költöztetés" hadkötelezettség idején történő végrehajtása az előző időszakkal megegyezően volt tervezett.

„Fogyaték"

Abban az időszakban, amikor a potenciális hadköteles adatainak kezelését nem a hivatásos katonai szolgálat felső korhatáráig, hanem a vonatkozó behívhatósági korhatárig kezelte a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve, a két korhatár közötti időszakban kiképzett tartalékossá vált személy adatait vissza kellett venni a Honvédség központi irattárazásra kijelölt szervétől. Az eljárás részletszabályait viszont jogszabály nem szabályozta.

Azon személyek vonatkozásában, akik a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve részére meghatározott kezelési korhatár elérése előtt már nem feleltek meg a hadkötelezettség alá tartozó személy az Alaptörvényben megfogalmazott definíciójának, nem került meghatározásra, hogy mikor, illetve milyen gyakorisággal kerüljenek átadásra a Honvédség központi irattárazásra kijelölt szerve részére. A katonai igazgatási szervek már nem kezelhették, hiszen a hadköteles nyilvántartásban csak a hadköteles, a kiképzett tartalékos és a potenciális hadköteles adatai voltak nyilvántarthatók. Ebből következően nem

[505] 21/2006. HM rendelet 3. § (2) és (4) bekezdés

tért ki arra sem, hogy egy ilyen személy esetében, amennyiben ismét hadkötelezettség alá fog tartozni (pl. ismét magyarországi lakóhellyel fog rendelkezni), milyen részletszabályokkal kell visszavenni az adatokat.

Előzetes alkalmasság megállapítása

Az eljárásrend megegyezett az előző időszakban fennállóval. Az alkalmasságot vizsgáló szakfőorvos az alábbi egészségi előzetes egészségügyi alkalmassági fokozatokat állapíthatta meg:

- katonai szolgálatteljesítésre előzetesen tervezhető,
- katonai szolgálatra várhatóan alkalmatlan,
- a katonai szolgálatteljesítés tervezése alól mentes.

A várható alkalmassági kategória és az előzetes egészségügyi alkalmasság viszonyára vonatkozó, előző időszakra tett megállapításaimat ebben az időszakban is fenntartom.

Adatkérő (-közlő) lap kiküldése, feldolgozása

A feladat végrehajtása az előző időszakhoz képest nem változott.

Nyilvántartott adatok pontosítása

A nyilvántartható (és ez előzőekben már felsorolt, nem nyilvántartható, de bekérhető vagy a hadköteles által bejelentésre kötelezett) adatok pontosítása az előző időszakhoz hasonlóan történt.

Katonai szolgálatteljesítés tervezése alóli mentesítés

Az eljárásrend megegyezett az előző időszakban meghatározottakkal, viszont a mentesítés egészségügyi feltételeit már nem honvédelmi ágazati törvény tartalmazta. Katonai szolgálatteljesítés tervezése alóli mentesítés került megállapításra azon hadkötelesek tekintetében, akik a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 23. § (1) bekezdése alapján *"súlyosan fogyatékos személynek minősülő, a szakhatósági vélemény vagy szakorvosi igazolás alapján súlyosan beszédfogyatékos, vagy súlyos állapotú, pszichoszociális fogyatékossággal élő személynek"*[506] minősültek.

[506] 2021. Hvt. 26. § (1) bekezdés

Katonai szolgálatteljesítés tervezésének előkészítése (hadköteles állomány meghatározása)[507]

Az előző időszakban meghatározott eljárásrend nem változott, viszont kiegészítésre került az alábbiakkal:

Az a kiképzett hadköteles, aki megjelenés nélkül katonai szolgálatteljesítés tervezésről kapott értesítést, a tájékoztatás kézhezvételétől számított három napon belül kérhette a katonai igazgatási szervtől a személyes megjelenéssel történő végrehajtást.[508]

Ebben az időszakban már meghatározásra került a katonai szolgálatteljesítés tervezést végrehajtó Bizottság által kiadott határozat érvényessége. A határozat hatályát vesztette a hadkötelezettség megszűnésével vagy a hadköteles katonai szolgálatteljesítési kötelezettsége felső korhatárának elérésével[509]. Itt szükséges megjegyezni, hogy egy olyan hadkötelezettség került meghatározásra az érvényesség végdátumaként, amely abban az esetben, ha a katonai szolgálatteljesítés tervezésére a hadiállapot kihirdetésének kezdemélyezését követően, de a hadiállapot elrendelése előtt került végrehajtásra, még el sem kezdődött.

Katonai szolgálatteljesítés tervezésének előkészítése (infratruktúra, támogató állomány, értesítések)

A sorozás előkészítése az előző időszakhoz képest nem változott, a 21/2006. HM rendelet nem került módosításra.

Katonai szolgálatteljesítés tervezése

A katonai szolgálatteljesítés tervezése a többi járulékos kötelezettséggel együtt ebben az időszakban már nem csak a hadkötelezettség elrendelését követően volt végrehajtható. A katonai szolgálatra való egészségi elbírálás végrehajtása érdekében a megjelenési kötelezettség már hadkötelezettség kihirdetésének kezdeményezését követően is elrendelhető volt[510].

A katonai szolgálatteljesítés tervezésének jogi szabályozása alapvetően megegyezett a sorozás végrehajtásának előző időszaki szabályozásával.

Az előző időszakban felvetett, a katonai alkalmasság fokozatával kapcsolatos jogi anomáliára vonatkozó megállapításomat erre az időszakra vonatkozóan is fenntartom.

---

[507] 2004. Hvt. 13. § (2) bekezdés és 21/2006. HM rendelet 7. §
[508] 2021. Hvt. 30. § (3) bekezdés
[509] 2021. Hvt. 31. § (4) bekezdés
[510] 2021. Haktv. 22. § (2) bekezdés

Fegyver nélküli szolgálat engedélyezése

A fegyver nélküli katonai szolgálat engedélyezére vonatkozó kérelmet a katonai szolgálatteljesítés tervezésének időpontjáig lehetett benyújtani. A kérelmet az előző időszaktól eltérően ismét a területi katonai igazgatási szerv vezetője bírálta el, a beérkezéstől számított öt napon belül. A döntés ellen a hadköteles nem fellebbezhetett, a határozatot közigazgatási perben támadhatta meg a közléstől számított öt napon belül. Akinek a kérelmét elutasították, újabb kérelmet nem nyújthatott be.[511] Az előző időszakhoz hasonlóan most is felmerül a kérdés, hogy ez csak az adott hadkötelezettség idejére vonatkozott-e.

Behívás tervezése

Ebben az időszakban is hatályos volt a 21/2006. HM rendelet, amelynek a megalkotása a már hatálytalan 2004. Hvt.-ben kapott felhatalmazás alapján történt. Ennek megfelelően a behívásra tervezés végrehajtásának szabályzása az előző időszakhoz képest nem változott.

A kiképzett hadkötelesek a 21/2006. MH rendelet alapján kiképzettségi szint szerint a fogalom meghatározásából adódóan szakbeosztásba beosztható (szakkiképzett), illetve szakbeosztásba nem beosztható (kiképzett) kategóriába tartozhattak. A 21/2006. HM rendelet vonatkozásában az előző időszakban tett további észrevételeimet erre az időszakra vonatkozóan is fenntartom.

Szolgálathalasztás

A szolgálathalasztás adatai ebben az időszakban is nyilvántarthatók voltak, viszont a hatályos jogszabályok az eljárásrendre vonatkozóan – az előző időszakhoz hasonlóan – nem tartalmaztak részletszabályokat, illetve a behívásból kizáró okként sem szerepelt.

Bevonulás előkészítése

A bevonulás előkészítésének részletszabályait a 21/2006. HM rendelet tartalmazta, amely az előző időszakhoz képest nem változott.

Bevonulás

A bevonulás előkészítésének részletszabályait alapvetően a 21/2006. HM rendelet tartalmazta, amely az előző időszakhoz képest nem változott.

---

[511] 2011. Hvt. 9-10. §

Katonai szolgálat előzetes tervezése és a kiírás

A kiképzett hadköteles fogalma az előző időszakban meghatározott kiképzett tartalékos fogalmához képest egyszerűbbé vált, viszont az önkéntesség alapján vállalt (hivatásos, szerződéses, önkéntes tartalékos) állományból való kiválástól számított 10 éves időkorlát, illetve az alapkiképzés, illetve alapfelkészítés végrehajtása biztosította a katonai ismeretek olyan szintű meglétét, amelyet egy rövid idejű kiképzéssel feleleveníthető. A kiíráshoz szükséges további feltétel – a kiváláskori katonai szolgálatra történő egészségi alkalmasság megléte kizárta azon személyek kiírását, akik katonai szolgálatra nem voltak alkalmasak a kiváláskor. A 2022. Haktv. az előző időszakokhoz hasonlóan nem szabta meg feltételként, hogy a hivatásos, szerződéses, illetve önkéntes tartalékos katonai jogviszony megszűnését követően végrehajtott előzetes alkalmasság megállapítása során katonai szolgálatra várhatóan alkalmatlan, vagy a katonai szolgálatteljesítés tervezése alól mentes fokozatot kapott kiképzett hadkötelesek is kizárásra kerüljenek a kiírásból.

A kiírásra az előző időszakban tett észrevételeimet erre az időszakra vonatkozóan is fenntartom.

Először jelenik meg a kiképzett hadkötelesnek nem minősülő hadkötelesek vonatkozásában a békeidőszakban történő katonai szolgálat előzetes tervezése. A végrehajtásra vonatkozóan jogszabály eljárásrendet nem határozott meg, viszont összevetve a kiírás fogalmával, nem jelenthetett mást, mint a kiképzetlen hadkötelesek civil és az esetlegesen a 2005. előtti sorkatonai, tartalékos katonai, valamint külföldi katonai szolgálat alatt megszerzett képzettségek, végzettségek és szakmai tapasztalatok alapján a leginkább megfelelő szakterületek (fegyvernem, szakcsapat), illetve beosztások megállapítását.

Feltételezhető, hogy ezt az éves automatikus adatszolgáltatások beérkezése után minden évben szükséges volt elvégezni, a már megállapított szakterületek, beosztások frissítését a beérkező adatokkal. Kérdésként merülhet fel, hogy az adott feladat minden, vagy kizárólag a behívásra, behívás tervezésre kizáró okkal nem rendelkező hadkötelesre került végrehajtásra?

A kiírható kiképzett hadkötelesek kiírását illetve a kiképzetlen hadkötelesek katonai szolgálatának előzetes tervezését a jogszabály meghatározta, viszont a nem kiírható kiképzett hadkötelesekre vonatkozóan a békeidőszaki katonai szolgálat előzetes tervezése nem volt végrehajtható, ebből adódóan több esetben olyan kiképzett tartalékosok (hadkötelesek) kerültek kizárásra a katonai szolgálatra történő igénybevételből, akiknél ez alapvetően nem volt indokolt (pl.: ha az adott hadköteles hivatásos, szerződéses vagy önkéntes tartalékos szolgálata egészségügyi alkalmatlanság miatt került megszüntetésre, viszont az ok időközben

megszűnt, illetve olyan polgári szolgálatot töltött kiképzett hadkötelesek esetén, akik ezt követően hivatásos, szerződéses vagy önkéntes tartalékos katonai szolgálatot vállaltak).

A személyi kiegészítéssel összefüggő egyéb feladatok

Az előző időszakban a hadkiegészítő parancsnokságnak jogszabályban meghatározott egyéb feladatai ezen időszakban nem kerültek meghatározásra.

Kötelezettség mulasztása és megtagadása miatt eljárás megindítása

Az eljárásrend megindításának eljárásrendje megegyezett az előző időszakban leírtakkal. A honvédelmi bírság ezen időszakban sem terjedt ki az adatszolgáltatást nem teljesítő szervekre, szervezetekre.

Hatósági ügyintézés

Az előző időszakban a hatósági ügyintézésre és az ügyintézés módjára vonatkozóan tett észrevételeimet ebben az időszakban is fenntartom.

A hadköteles nyilvántartás már csak részben volt hatósági nyilvántartás, ebből következően a kért adatok határozták meg, hogy az eljárást milyen mértékben kellett az Ákr.-ben meghatározottak alapján lefolytatni, azaz a kért adatok hatósági bizonyítványban és/vagy tájékoztatóban kerültek megküldésre.

A Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve által vezetett hadköteles nyilvántartásban kezelt hadkötelesekre vonatkozóan a 2022. Haktv. alapján a hadkötelezettség alapján teljesített szolgálattal kapcsolatos hatósági bizonyítványt adott ki[512], amelynek adattartalmát a honvédelmi adatkezelésekről szóló törvény végrehajtásáról szóló 385/2022. (X. 13.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 385/2022. Korm. rendelet) lekorlátozta a hadköteles nyilvántartásban közhiteles adatként kezelt adatok körére[513]. Ezzel egyidőben ugyanezen személyek vonatkozásában ugyanezen adatokról nem közhiteles adatként az irattári nyilvántartás[514] adatai alapján a HM irattára is kiadhatott hatósági bizonyítványt[515]. Az adatforrás nem ugyanaz a nyilvántartás volt, tehát az adatok eltérhettek egymástól. Az eltérő adatokat tartalmazó hatósági bizonyítványok lehetőségét alátámasztja az is, hogy a HM

[512] 2022. Haktv. 15. § (1) bekezdés
[513] 385/2022. Korm. rendelet 4. § b) pont ba) alpontja alapján
[514] Az irattári nyilvántartás minősült hatósági nyilvántartásnak, viszont a 385/2022. Korm. rendelet 2. §-a alapján a HM Irattára hatósági jogkört gyakorolt az abból történő szolgálati, a foglalkoztatási és egyéb munkavégzésre irányuló jogviszonyok igazolására vonatkozóan.
[515] 385/2022. Korm. rendelet 4. § a) pont alapján

Irattára az irattári nyilvántartásra vonatkozóan az Ákr. szerinti megkeresést[516] nem hajthatta végre az alábbiak alapján:

- az irattári nyilvántartásban rendelkeznie kellett az adott adattal (a honvédelmi szervezetek irattári anyagában);
- a HM irattára részére a 2022. Haktv.-ben adatkarbantartási feladat nem került meghatározásra, adatkezelési feladata az irattári nyilvántartásra vonatkozóan az adatok őrzése és az nyilvántartásban szereplő adatok alapján adatszolgáltatás teljesítése volt.

A meghagyásba bevont szervek esetében meg kell említeni, hogy a hadköteles és a meghagyással kapcsolatos nyilvántartások felé is adatszolgáltatási kötelezettségük volt és bár ez utóbbi nyilvántartás ebben az időszakban már nem minősült hatósági nyilvántartásnak, a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve mindkét nyilvántartás vezetése tekintetében hatósági jogkört gyakorolt, tehát az abban meghatározott eljárásrend alapján járt el. Az előző időszakhoz hasonlóan az adatszolgáltatások megküldésének postai úton történő engedélyezése most is ellent mondott az E-ügyintézési tv.-ben meghatározott kötelező elektronikus ügyintézésnek.

Nyilvántartás átadás-átvétele

A hadkötelezettségtől eltérő időszakban a teljes hadköteles nyilvántartást a katonai igazgatási (hadkiegészítő és toborzó) központok nem kezelhették, a kiképzett tartalékosok kiírása során az érintett személyek adataihoz férhettek hozzá.

Az előzetes alkalmassági minősítés megállapításához a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szervének hozzáférést kellett biztosítania az egészségügyi adatokhoz a sorozó szak-főorvos részére, aki ebben az időben a katonai igazgatási (hadkiegészítő és toborzó) központ állományában lévő önkéntes műveleti tartalékos volt.

A hadkötelezettség elrendelésekor és megszűnésekor a területi hadköteles nyilvántartás az előző időszaknak megfelelően átadás-átvételre került a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve és a sorozó központok között. Ez kétféleképpen is megvalósító volt: alapesetben az országos hadköteles nyilvántartásban megfelelő hozzáférés biztosításával, és ebből a területi hadköteles nyilvántartás időszakos mentésével a sorozó központok szerverére, illetve amennyiben a helyzet úgy kívánta elektronikus adathordozón.

---

[516] Ákr. *„25. § (1) A hatóság – legalább ötnapos határidő tűzésével – más szervet vagy személyt kereshet meg, ha (...) b) az eljárás során szükséges adattal vagy irattal más rendelkezik.”*

Az előző időszakhoz hasonlóan 2011. Haktv és a 2013. Haktv. sem tér ki a hadkötelezettség megszűnésének időszakára, amikor a sorozó központoktól a katonai nyilvántartás papír és elektronikus változata visszaküldésre kellett, hogy kerüljön a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve részére.

4.8. Meghagyás

4.7.1. Jogi háttér

Ebben az időszakban a meghagyás tekintetében alapvetően a 2021. Hvt., a 2022. Haktv. és a 614/2022. Korm. rendelelet rendelkezett.

A meghagyás fogalma az előző időszakhoz képest abban a tekintetben változott, hogy a meghagyásra kijelölt munkaköröket betöltő személyek ebben az időszakban behívhatók voltak katonai szolgálatra, viszont kizárólag a munkakörükkel megegyező szolgálatteljesítési helyre[517].

Ezzel a módosítással, illetve a végrehajtás szabályozásának hiányossága miatt viszont elkülönült a tartalékos állomány részét képező hadkötelesek és önkéntes tartalékosok különleges jogrendben történő igénybevétele, hiszen a meghagyásra kijelölt munkakört betöltő, miniszteri engedéllyel önkéntes tartalékos jogviszonyban lévő személyek különleges jogrendben nem teljesíthetnek katonai szolgálatot[518].

Tovább elemezve a lehetséges helyzeteket, a szabályozatlanság miatt nem egyértelmű, hogy civil, pl. közigazgatási munkakört tölthetett-e be az érintett hadkötelezett, vagy ugyanannál a szervezetnél, de a civil munkaköréhez képest katonaként más feladatot hajthatott végre? Mire vonatkozóan kaphatott parancsot a munkavégzésével kapcsolatban a katonai elöljárójától a civil munkakörében katonai szolgálatot teljesítő hadkötelezett? Mi a helyzet abban az esetben, ha a civil munkaadójától és a katonai elöljárójától ellentétes feladatszabást kapott, különös tekintettel a különleges jogrendben végrehajtott parancsmegtagadás vonatkozásában? Ez különösen fontos szempontnak tekinthető a közigazgatásban kiemelt beosztást betöltő I. kategóriába tartozó (pl. főispán, központi hivatal

---

[517] 2021. Hvt. 3. § 22.*" meghagyás: álláshelyhez, munkakörhöz (a továbbiakban együtt: munkakör) kapcsolódóan és névre szólóan végrehajtott eljárás, amely során a jogszabály vagy hatósági határozat alapján meghagyásba bevont szerv által kijelölt személyek a meghagyási névjegyzékbe kerülnek, és akiket ez alapján a katonai igazgatási szervek a munkakörüktől eltérő szolgálatteljesítési helyre nem hívhatnak be."*

[518] Az önkéntes tartalékosok hadi beosztásra kötnek szerződést, ezáltal különleges jogrendben kérdésessé vált a nagy százalékban önkéntes tartalékossal feltölthető hadi beosztással rendelkező honvédségi szervezeteknek a teljes műveleti készenlét eléréséhez történő feltölése.

vezetője, miniszter) vagy civil nagyvállalatok, óriáscégek felsővezetői beosztását betöltő személyek esetén.

További hiányosságként tapasztalható, hogy a 2021. Hvt. alapján a hadkötelezettek fegyver nélküli katonai szolgálatot a honvédségi szervezetek fegyveres tevékenységet nem igénylő beosztásában teljesíthettek[519], viszont ebben a jogszabályban nem került meghatározásra, hogy a munkakörükkel megegyező szolgálatteljesítési helyen szolgálatot ellátó hadkötelezett milyen típusú (fegyveres vagy kizárólag fegyver nélküli) szolgálatot teljesíthet, illetve ez milyen mértékben függött az adott munkakörtől, valamint az adott hadkötelezett fegyver nélküli szolgálatellátásra vonatkozó kérelmétől. Feltételezhető, hogy ezekre a kérdésekre a honvédek jogállásáról szóló törvényben, illetve az adott időszakban még nem létező, a hadiállapot ideje alatt viszont kiadásra kerülő, a hadkötelesek jogállásáról szóló jogszabályban tért volna ki a jogalkotó.

A meghagyásba bevont szerv definíciója[520] megegyezett a 290/2011. Korm. rendeletben meghatározott fogalommal, amely még mindig nem az optimális megfogalmazást tartalmazta.

A 428/2022. Korm. rendelet alapján az ingatlan, ingó dolog, illetve szolgáltatás teljesítésére történő kijelöléssel a tulajdonost, birtokost a területi védelmi bizottság a kijelöléssel egyidejűleg meghagyásba vonta. Technikai eszköz szolgáltatásként történő igénybe vételekor annak kezeléséhez és esetleges karbantartásához is szükséges volt a megfelelő létszámú és szakmai tudással, illetve gyakorlattal rendelkező személyi állomány. Így felmerül a kérdés, hogy a területi katonai igazgatási szerv által kijelölt a technikai eszköz tulajdonosa, birtokosa, az azzal rendelkezni jogosult miért nem került meghagyásbailletve, hogy a jövőben szükséges-e a gazdasági-anyagi szolgáltatásra kijelöltek meghagyásba helyezésére vonatkozó szabályozás módosítása?

Az előző időszakkal ellentétben a 2021-es Hvt. tartalmazta a meghagyási kategóriákat. Az eddigi időszakokhoz hasonlóan a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve nem rendelkezett egy teljes listával a meghagyásba bevont szervek tekintetében, tehát, abban az esetben, ha a Honvéd Vezérkar Főnöke elrendelte a hadköteles nyilvántartás pontosítását, a 2022. Haktv. 22. § (1) bekezdés a) pontja alapján biztosított jogkörében adatszolgáltatás tekintetében megkereshette az összes automatikus adatszolgáltatásra kötelezett szervet – beleértve a meghagyásba bevont szerveket – viszont ezt

---

[519] 2021. Hvt. 42. § (4) bek.

[520] Hvt. 3. § 23. *„meghagyásba bevont szerv: a honvédelmi feladatok ellátásában közreműködő, az 1. mellékletben meghatározott, továbbá a területi védelmi bizottság által egyedileg, határozattal kijelölt szerv”*

teljeskörűen nem volt végrehajtható, hiszen az a II. kategóriába tartozó szerv, amely pl. bírósági határozattal vagy önkormányzattal kötött szerződéssel vált érintetté a meghagyás tekintetében és eddig még nem küldött adatszolgáltatást, nem szerepelt a meghagyással kapcsolatos nyilvántartásban és jogszabály alapján sem volt beazonosítható, hiszen megkeresésre történő adatszolgáltatás vonatkozásában alapvetően a meghagyással kapcsolatos nyilvántartásban szereplő adatok alapján kerülnek megszólításra a meghagyásba bevont szervek, szervezetek, egyéni vállalkozók. Ezen szervekre, szervezetekre vonatkozóan az alábbi módon juthatott elérhetőségre vonatkozó adatokhoz a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve:

- II. kategória tekintetében a Hvt. 1. mellékletében II. kategóriába sorolt, közérdekű adataik alapján beazonosítható és elérhető szervezetek (amennyiben az internet még működik és a feladatra meghatározott időn belül az érintett szervezetek vonatkozásában az adatgyűjtés végrehajtható volt),
- III. kategória tekintetében a területi védelmi bizottság által megküldött határozatokban szereplő szervek, szervezetek, egyéni vállalkozók a határozatokban szereplő adatok alapján.

4.7.2. Adatszolgáltatások

A 2021. Hvt. a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve részére nyilvántartás vezetését határozta meg a meghagyásba bevont szervekről és a meghagyásra kijelölt munkakörökről, valamint a meghagyásban részesült kiképzett és kiképzetlen hadkötelesekről[521]. A hadkötelesek kizárólag két kategóriába (kiképzett és kiképzetlen) sorolhatók, így nem teljesen érthető, hogy az előzőekhez képest miért volt szükséges a nyilvántartásra vonatkozóan mindkét csoport definiálása, miközben a nyilvántartás pontos meghatározásakor a 2022. Haktv. a meghagyásba jogszabályban meghatározott és jogszabály alapján kijelölt személyek, illetve a meghagyásra jogszabály alapján kijelölt munkakört betöltő hadköteles személyek nyilvántartását határozta meg. [522].

A 2021. Hvt-ben meghatározottak szerint a meghagyásra kijelölt munkaköröket betöltő személyek a munkakörükkel megegyező szolgálatteljesítési helyre voltak behívhatóak. A hatályos jogszabályok alapján kérdésként merül fel, hogy ezen személyek tekintetében – különös tekintettel a kiképzett hadköteles állományra – a behívás előzetes tervezése mikor és

[521] 2021. Hvt. 67. § h) pont
[522] 2022. Haktv. 26. § (1) bek.

hogyan került végrehajtásra (pl. állományilletékes szervezet vagy utaltsági rend meghatározása, amely a pénzügyi, személyügyi és logisztikai ellátást biztosítja).

Az adatszolgáltatás adattartalma nem teljesen egyezett meg a kezelhető adatokkal, hiszen a nyilvántartásban a meghagyásra kijelölt személyek szerepelhetnek, az adatszolgáltatásban pedig a meghagyásra tervezettek. Az adatszolgáltatás tartalma a 2013. Haktv.-hez képest pontosításra került, a hadköteles nyilvántartáshoz meghatározott adatszolgáltatáshoz hasonlóan a katonai szolgálat felső korhatárát el nem ért hadkötelesekre vonatkozott.

4.7.3. Ellenőrzés

Az ellenőrzés szabályozása az előző vizsgált időszakhoz letisztult, az ellentmondások és kérdőjelek megszüntetésre kerültek. A 614/2022. Korm. rendeletben a Honvéd Vezérkar főnöke és a kijelölő védelmi bizottság feladatainak tekintetében ugyanaz az eljárásrend szerepelt. A Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve már nem kapott ellenőrzési jogkört a meghagyási feladatok előkészítésére és végrehajtására vonatkozóan, viszont ugyanezen feladatok koordinálására kapott felhatalmazást. Felmerül a kérdés, hogy az érintett feladatok közül melyik igényelt vagy igényelhetett koordinálást, hiszen a feladatok és azok végrehajtására vonatkozó határidők pontosan meghatározottak voltak, továbbá a feladatok koordinálása esetén az adatkezelés is szükségessé válik, amelyre a szervezet jogszabályban nem kapott felhatalmazást. Koordináció az adott időszakban hatályos jogszabályok tartalma alapján egy esetben válhat szükségessé: amennyiben az adatszolgáltatások összegyűjtésére, illetve jóváhagyására van szükség azok feldolgozása előtt. A III. kategória tekintetében a 614/2022. Korm. rendelet meghatározta, hogy egy meghagyásba bevont szerv egy adott munkakör vonatkozásában – ha abból több is van – legfeljebb annak 60%-át jelölhette ki meghagyásra.[523] Itt szükséges megjegyezni, hogy a 614/2022. Korm. rendelet alapján a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve nem került értesítésre az engedélyezésről, illetve a meghagyással kacsolatos nyilvántartásokban sem kezelhetett róla adatokat.

[523] 614/2022. Korm. rendelet 22. § (4) bek. Erre vonatkozóan a meghagyással kapcsolatos nyilvántatásokban a 2022. Hatkv. 9. melléklete alapján adat nem volt kezelhető.

4.8. Veszteség-nyilvántartás

A veszteség-nyilvántartás szabályozása alapvetően megegyezik az előző időszakban meghatározottakkal, az ott tett észrevételeimet erre az időszakra vonatkozóan fenntartom.

4.9. Végrehajthatóság vizsgálata

A békeidőszaki előzetes tervezésben jelentős előrelépést jelentett a kiképzett hadkötelesek kiírása mellett a kiképzetlen hadkötelesek katonai szolgálatának előzetes tervezése, mint feladat megjelenése, viszont a végrehajtás részletszabályait jogszabály az adott időszakban nem tartalmazta. További változást jelentett az előző időszakhoz képest, hogy a megjelenés nélküli katonai szolgálatteljesítés tervezésére tájékoztatót kapott kiképzett hadköteles a tájékoztatás kézhezvételétől számított 3 napon belül kérhette a megjelenéssel történő katonai szolgálatteljesítés tervezését.

Optimális végrehajtás esetén a járulékos kötelezettségek elrendelésével az adatpontosítás már békeidőszakban, illetve a katonai szolgálatteljesítés tervezése már a hadiállapot kihirdetésének kezdeményezését követően, a hadiállapot bevezetése előtt megtörtént, illetve a behívóparancs a hadkötelezettség beveztését követő egy héten belüli időpontra kézbesítésre került. Ez alapján a kiképzett hadkötelesek már a hadkötelezettség elrendelését követő hét napon belül átadásra kerülhetnek és megkezdődhetett a kiképzésük, majd az összekovácsolásuk. Ebben az optimális helyzetben a honvédségi szervezetek 60 napon belül el tudták érni a teljes műveleti készenlétüket a személyi állomány tekintetében.

A legrosszabb esetben, váratlan támadás esetén a hadiállapot 2-3 napon belül elrendelésre és a hadkötelezettség ezzel párhuzamosan bevezetésre kerül. Ez alapján az előző időszakban megállapított határidők érvényesek a 21/2006. HM rendeletben meghatározott, azóta nem változott eljárásrend alapján.

4.10. Fejezeti részösszegzés

Hatályos jogszabályok érvényessége, alkalmazhatósága

A 2021. Hvt. lehetővé tette a járulékos kötelezettségek elrendelését már békeidőszakban is, illetve a katonai szolgálatteljesítés tervezését hadiállapot kihirdetésének kezdeményezését követően. A 21/2006. HM rendelet viszont kizárólag hadkötelezettség elrendelését követő időszakra tartalmazott részletszabályokat, ennek alapján a békeidőszaki kötelezettségelrendelés tekintetében ellentmondott a 2021. Hvt.-nek, tehát erre vonatkozóan

nem volt érvényes. Erre az időszakra vonatkozóan hadkiegészítő és toborzó központoknak a lehetséges mértékben az Ákr.-ben meghatározott általános hatósági eljárásrendet kellett alkalmazniuk.

A 21/2006. HM rendelet, módosításának hiányában a behívóparancs kézbesítésének lehetőségei tekintetében is korlátozta a 2021. Hvt.-t, tehát erre vonatkozóan is érvénytelennek tekinthető.

A 2022. Haktv. mint adatkezelési célt, nem határozta meg békeidőszakra vonatkozóan a járulékos kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos feladatok végrehajtását – külön feladatként, illetve a békeidőszaki adatkezelések részfeladataként – a hadkiegészítő és toborzó központok számára, ez alapján a feladat az adatkezelés hiányában nem volt végrehajtható, illetve a 2022. Haktv. ellentmondott a 2021. Hvt.-nek.

A 2022. Haktv. a nem kiírható kiképzett hadkötelesek vonatkozásában, sem határozott meg békeidőszaki adatkezelést a hadkiegészítő és toborzó központoknak amellyel megakadályozta a – kiképzetlen hadkötelesek vonatkozásában már meghatározásra került – katonai szolgálat előzetes tervezését. Ez alapján kizárásra került a katonai szolgálat előzetes tervezéséből az a kiképzett hadköteles, aki a katonai szolgálata megszűnésekor katonai szolgálatra alkalmatlan volt, viszont ezt követően a az egészségi alkalmasságukra a katonai állományból történő kiválás az egészségügyi alapellátását végző egészségügyi szolgáltató által megküldött várható alkalmassági kategóriája alapján az alkalmasságot alkalmasságot vizsgáló szakfőorvos az előzetes egészségügyi alkalmasság megállapítása során katonai szolgálatteljesítésre előzetesen tervezhetőnek minősítette.

A Honvédség központi egészségügyi szerve, majd az alapellátó egészségügyi szolgáltató által megállapításra került várható egészségi alkalmasság tekintetében törvény nem tért ki a szükséges adatkezelésére, illetve a 15/2009. HM-EüM rendelet az eljárásrendre. Ez alapján a feladat jogilag nem volt végrehajtható.

A 2021. Hvt. alapján a meghagyásra kijelölt kijelölt munkakört betöltő hadkötelesek a meghagyásra kijelölt munkáltatóhoz katonai szolgálatra behívhatókká váltak, viszont ezen szolgálat célja, részletszabályai nem kerültek meghatározásra.

Katonai szolgálat teljesítése

A közintézményeknél és polgári szerveknél és szervezeteknél teljesíthető katonai szolgálatteljesítés szabályai nem voltak teljes mértékben tisztázottak, ez alapján a katonai szolgálat előzetes tervezésével kapcsolatban is kérdések merülhettek fel, amely ebben az időszakban a meghagyásra kijelölt munkaköröket betöltő hadköteleseket is érinthette, hiszen ez már ebben az időszakban nem jelentett kizáró okot a katonai szolgálatra történő behívás

tekintetében. Szükséges megemlíteni, hogy ennek következményeképpen a több ezer meghagyásba bevont szerv sem tudta előzetesen teljes mértékben tervezni a feladatainak végrehajtását[524].

Nyilvántartások, adatkezelés

Az adatkezelés szabályai az előző időszakhoz képest alapvetően nem változtak, ebből kifolyólag az arra az időszakra tett észrevételeim erre az időszakra vonatkozóan is megállapíthatók.

A területi katonai igazgatási szervek békeidőszakban már nem csak a kiírható és a kiírt kiképzett tartalékosok adatait kezelhették, hanem a katonai szolgálat előzetes tervezése céljából a kiképzetlen hadkötelesekét is, viszont a feladat részletszabályai nem kerültek meghatározásra. A nem kiírható kiképzett tartalékosok adatai viszont nem voltak kezelhetők számukra ebben az időszakban.

A hadkötelezettségtől eltérő időszakban történő járulékos kötelezettségekkel kapcsolatos feladatok végrehajtása a hadkiegészítő és toborzó központok számára kérdéses az alábbiak miatt, mivel a 2022. Haktv. nem határozta meg számukra békeidőszakra vonatkozóan a hadköteles nyilvántartás e célból történő kezelését, illetve ugyanezen jogszabály alapján a nem kiírható kiképzett tartalékosok adatait békeidőszakban nem kezelhették.

A nemzetbiztonsági szolgálatoknak meghatározott adatszolgáltatások tekintetében előírt együttműködési megállapodás ebben az időszakban sem vonatkozott a számára, mint a meghagyásba bevont szervnek a hadköteles nyilvántartás és a meghagyással kapcsolatos nyilvántartások felé előírt adatszolgáltatásokra.

Ebben az időszakban is fennállt, hogy az adatszolgáltatásokban szereplő adatok, a behívhatóság megállapításához és a hatósági ügyintézéshez szükséges adatok, valamint hadköteles nyilvántartásban kezelhető adatok nem fedték le egymást teljes mértékben, viszont az előző időszakoktól eltérően a hadköteles tájékoztatási és bejelentési kötelezettségét érintő adatkörök ebben az időszakban nem kerültek meghatározásra.

Az 15/2009. HM-EüM rendelet vonatkozásában az előző időszak vizsgálatakor tett észrevételeimet ezen időszakra vonatkozóan is fennartom. Az egészségi adatok nagy része már nem volt kezelhető a hadköteles nyilvántartásban, ezzel egyidőben a katonai szolgálatteljesítés tervezése, illetve a hadköteles tájékoztatási kötelezettsége során a

[524] Nem rendelkezett információval arra vonatkozóan, hogy a honvédelmi feladatai végrehajtásához elengedhetetlen, meghagyásra kijelölt munkaköreit betöltő hadkötelesei közül egyszerre hány fő fog részt venni kiképzésen és az mennyi ideig tart majd.

hadkiegészítő és toborzó központ, illetve a hadkiegészítő központ kezelte, viszont a szabályzás változása miatt az egészségügyi dokumentumokat tartalmazó boríték már nem volt tárolható a hadköteles nyilvántartásban.

Az előzetes egészségi alkalmasság vonatkozásában a 2021. Hvt-ben és a 2022. Haktv.-ben az alábbi anomáliák találhatók:

A várható alkalmassági kategória vonatkozásában a 2022. Hakvt.-ben meghatározott adatszolgáltató meghatározása nem volt egyértelmű, az adatszolgáltatásban szereplő adatok a hadköteles nyilvántartásban nem voltak kezelhetők.

Bár a kiképzett hadköteles egészségi alkalmassága a személyügyi nyilvántartásban szereplő, a korábbi katonai szolgálati viszonyának megszűnésekor vagy megszüntetésekor érvényes egészségügyi alkalmassága alapján rögzítésre (frissítésre) került, az alkalmasságot vizsgáló szakfőorvos az előzetes egészségi alkalmasságot minden hadköteles vonatkozásában már békeidőszakban a 2022. Hakvt.-ben meghatározott adatszolgáltatások figyelembe vétele nélkül, kizárólag sorkatonai szolgálatból történt leszerelés időpontjában érvényes, illetve a 2005. január 01. előtti sorozáson megállapított egészségi alkalmasságra vonatkozó adatok, valamint a hadköteles által bejelentett, illetve szolgáltatott adatok alapján állapította meg. Az értekezés lezárásakor a hadköteles egészségi alkalmasságának megállapítását, ebből kifolyólag a várható alkalmassági kategória, valamint az előzetes egészségi alkalmasság megállapításának részletszabályait, és ezen adatok egymáshoz való viszonyát meghatározó miniszteri rendelet még nem került kihirdetésre, illetve nem lépett hatályba[525].

A meghagyásokkal kapcsolatos nyilvántartások és a hadköteles nyilvántartás közötti adatátadásra, adatszolgáltatásra, adathozzáférésre a jogszabály ebben az időszakban sem tért ki, és ez a hiányosság a adatszolgálatások feldolgozását feltehetően már békeidőszakban is jelentősen megnehezítette. A III. kategóriába tartozó szervezetek részére az egy munkakör több, mint 60%-át érintő kijelölésre vonatkozó engedélyről a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve nem került tájékoztatásra, ezáltal az adatfeldolgozás során annak jogszerűségét teljeskörűen nem ellenőrizhette[526].

[525] 2021. Hvt. 110. § (2) bek. 10. pont alapján

[526] Kivéve, ha az adatszolgáltató a miniszteri engedélyt mellékletként csatolta olyan formában, hogy az elektronikus aláírás hitelessége ellenőrizhető volt.

Feladatok

Az előző időszakban a HM rendelet vonatkozásában az érvényesség és az alkalmazhatóság tekintetében tett észrevételeimet erre az időszakra vonatkozóan is fenntartom, illetve kiegészítem az alábbiakkal:

A 2021. Hvt. alapján a járulékos kötelezettségek már nem csak a hadkötelezettség fennállása idején voltak elrendelhetők[527], viszont ezen kötelezettségekre vonatkozó részletszabályok a 21/2006. HM rendelet alapján kizárólag hadkötelezettség fennállása idejére vonatkoztak.[528] Ebből következően ebben a vizsgálat időszakban a járulékos és katonai szolgálati kötelezettség tekintetében hadkötelezettségtől eltérő időszakra vonatkozóan az akkor hatályos honvédelmi ágazati jogszabályok nem tartalmaztak speciális szabályozást, így erre az időszakra az Ákr. és az E-ügyintézési tv. volt alkalmazható.

A katonai szolgálatteljesítés tervezése szabályozása alapján annak tartalma, feladatai megegyeztek az előző időszaki sorozás vonatkozásában meghatározottakkal, ezért a hatályos jogszabályokban a sorozással kapcsolatos szabályzás a katonai szolgálatteljesítés tervezésére is vonatkozott.

Meghagyás

A meghagyás feladatrendszere és szabályozása az előzőleg vizsgált időszakhoz képest rendszerezettebb volt, ennek ellenére a vonatkozó nyilvántartás kezelésére, illetve az adatszolgáltatások teljesítését érintő szabályozások, - amelyek több jogszabályban találhatók, - egymásnak, de néha önmaguknak is ellentmondtak. A meghagyásban érintett munkakört betöltő személyek önkéntes tartalékos jogviszony létesítésének és fenntartásának lehetősége az önkéntes tartalékos állományát feltehetően növelte, viszont azok különleges jogrendben igénybe vehető önkéntes tartalékos állományba tartozó személyek száma ezen állománnyal nem változott. A két különböző szintű jogszabályban meghatározott vonatkozó jogkörök és a nem teljeskörű eljárásrend alapján az ellenőrzés folyamata és módja nem volt egyértelmű.

Megállapítható továbbá, hogy az ebben az időszakban hatályos jogszabályok tartalma az előző időszaki szabályzást alapul véve került kialakításra, viszont az újonnan bevezetett szabályozók a hadkötelezettségtől eltérő időszak tekintetében, jelentős módosításokat,

---

[527] 2021. Hvt. 19. § (4) bekezdés

[528] A 21/2006. nem követte le a 2021. Hvt. módosításait, így a járulékos és szolgálati kötelezettséggel kapcsolatos feladatokat,illetve ezek részletszabályait kizárólag hadkötelezettség elrendelését követő időszakra vonatkozóan határozta meg.

kiegészítéseket igényeltek, amelyek a fogalmak és az adatszolgáltatások tekintetében nem minden esetben kerültek a megfelelő módon meghatározásra.

A végrehajthatóság vizsgálata során megállapításra került, hogy a járulékos kötelezettségek békeidőszakban történő elrendelése lehetővé tette a honvédségi szervezetek számára, hogy optimális esetben – amikor hadkötelezettség elredelését követően bevonulásra kerül a sor – 60 napon belül képesek legyenek elérni a teljes műveleti készenlétüket a személyi állományuk tekintetében. Meg kell említeni azonban, hogy ez nem minden esetben végrehajtható.

4.11. A katonai igazgatási rendszerének átalakítási lehetőségei

A vizsgált időszakokban a katonai igazgatás rendszere több esetben is módosításra került. Ezen fejezetben megvizsgálom a további átalakítási lehetőségeket azok előnyeinek és hátrányainak meghatározásával. A lehetőségek vizsgálatához fontos, hogy a vezetés és az irányítás nem egymás szinonímái. A vizsgálat során Kádár Pál által megfogalmazott definíciókat alkalmaztam:

„Irányítás: két szerv közötti hatalmi viszony, illetve olyan tevékenység, amelyben az irányító az irányított szervezeten kívülről meghatározó befolyást gyakorol az irányított szervezet tevékenységére. A meghatározó befolyás azt jelenti, hogy az irányító a szervezet céljait, feladatait, rendeltetését is módosíthatja. Az irányítás szervezetek közötti viszony, az általános célok megfogalmazását, a végrehajtás felügyeletét és kikényszerítését is magában foglalja.

Vezetés: olyan, szervezeten belül megvalósuló tevékenység, amely során a vezető a vezetett szervezet tagjaként meghatározó befolyást gyakorol a szervezet tagjainak tevékenységére. A vezetés a vezetett szervezet általános célját, rendeltetését nem módosíthatja, a vezető azonban jelentős önállósággal bír a szervezeti célok eléréséhez szükséges kisebb célok kitűzése, döntések meghozatala és a végrehajtás ellenőrzése tekintetében.”[529]

Az irányítás definíciójára vonatkozóan meg kell említeni, hogy törvény által létrehozott szervezet vonatkozásában természetesen maga a törvény határozza meg az adott szervezet feladatait és céljait.

---

[529] KÁDÁR: A Magyar Honvédség irányításának és vezetésének időszerű jogi és igazgatási problémái – Gondolatok egy doktori értekezés kapcsán Hadtudomány 19. évf. elektr. sz. / 2009. 4.o. https://www.mhtt.eu/hadtudomany/2009/2009_elektronikus/2009_e_11.pdf (Letöltve: 2022.04.21.)

A vezetés fenti meghatározását szükséges kiegészíteni azzal, hogy a katonai feladatok végrehajtásában három szint különböztethető meg: stratégiai (hadászati), hadműveleti és harcászati. A katonai igazgatás tekintetében a fent említett három szinten 2022-ben az alábbi szervezetek helyezkednek el:

- Irányítás – stratégiai (hadászati) szint: HVK Személyzeti Csoportfőnökség;
- Vezetés – hadműveleti szint: katonai igazgatás központi szerve;
- Végrehajtás – harcászati szint: területi katonai igazgatási szervek.

A 2011-től fennálló szervezeti kialakításban az optimális állapot jelent meg, azaz a végrehajtás és a vezetés egy szervezeten belül hajtja végre a feladatát, amellyel a belső irányítás miatt az információáramlás és a feladatszabás pontosítása folyamatosan a lehető legrövidebb időn belül biztosítható.
Ennek átalakítása az alábbi módokon valósulhat meg:

I. A területi katonai igazgatási szervek önálló katonai szervezetként vagy más végrehajtó regionális illetékességgel rendelkező szervezetekbe történő beolvadással kiválnak a központi szervezetből.

Ebben az esetben a vezetés és az irányítás fenti definíciói alapján az országos vezetési szint megszűnik, helyette a központi katonai igazgatási szerv a hadműveleti szinten is egy irányító szervezetté válik. A két, egymás alá-fölérendeltségben lévő irányító szervezet közötti feladatmegosztás felesleges, viszont az alárendeltségben lévő irányító szervezeten keresztül kapnak feladatszabást a végrehajtó területi katonai igazgatási szervek, így az információ lassulhat, torzulhat. Középszintű irányítási szintre akkor van szükség, amikor a stratégiai szint alárendeltségében egy bizonyos szempontból azonos célú több végrehajtó szinten lévő katonai szervezet feladatainak koordinálása szükséges. A 2011-2022. időszak azonban bebizonyította, hogy katonai igazgatás tekintetében a kis létszámú végrehajtó területi szervek jól funkcionálnak a központi igazgatási szerv szervezeti elemeiként.

A központi és a területi katonai igazgatás közötti szervezeten kívüli feladatszabás több időt vesz igénybe, mint ahogy a végrehajtó szervezetek egymás kommunikációja is. Nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy a feladatok végrehajtására vonatkozó jelentések is a középszinten lévő irányító szervezeten keresztül kerülnek a felső irányító szervezethez.

A területi igazgatási szervek külön szervezetekbe történő átalakítása következtében a feladatok értelmezése nem marad homogén, a vezetés, mint országos szintű belső ellenőrzés

és koordinálás megszűnik, helyettük kialakul a területi vezetés, amely régiónként eltérő végrehajtást is eredményezhet.

Amennyiben a területi katonai igazgatási szervek nem önálló szervezetekként – mint például a hadkiegészítő parancsnokságok ismételt kialakításával – válnak ki, hanem más szakterület végrehajtására létrehozott szervezetekbe, abban az esetben megjelenhet a katonai igazgatás, mint szakterület prioritásának kérdése is a „befogadó" katonai szervezet alaprendeltetéséhez képest. Itt szükséges megjegyezni, hogy a területi katonai igazgatási szervek kizárólag olyan honvédségi szervezetekbe integrálhatóak be, amelyek a Magyar Honvédség védelmi feladatainak végrehajtása során nem, vagy kizárólag a civil lakossággal együtt, azonos helyre diszlokálnak, hiszen a területi katonai igazgatási szervek feladatainak mindegyike szorosan kapcsolódik az illetékességi területén lévő civil lakossághoz és polgári szervekhez, szervezetekhez.

Ilyen típusú átalakításként foglalkozni szükséges a nyilvántartásokkal kapcsolatos feladatok átdelegálásával, a jogosultságok, adatkezelések pontosításával. Amíg a területi katonai igazgatási szervek a központi katonai igazgatási szerv szervezeti elemeiként működnek, szükség esetén a központi katonai igazgatási szerv számára meghatározott nyilvántartásokra vonatkozó adatkezelést szervezetén belül kiterjesztheti a területi katonai igazgatási szervekre, tehát abban az esetben, ha jogszabály közvetlenül nem ad lehetőséget a területi katonai igazgatási szerv számára egy nyilvántartás kezeléséhez, a központi katonai igazgatási szerv a számára meghatározott feladatok végrehajtása céljából, mint szervezeti elemeinek hozzáférést adhat. Konkrét példaként említhető meg a meghagyással kapcsolatos nyilvántartások pontosítása, valamint a veszteség-nyilvántartás kezelése a hozzátartozók tájékoztatása vonatkozásában. Amennyiben a területi katonai igazgatási szervek nem részei a központi katonai igazgatási szervnek, az ilyen típusú feladatkiosztás nem lehetséges, a nyilvántartásokra vonatkozó adatkezelés kizárólag a jogszabályban meghatározottak szerint történhet.

További kérdésként merülhet fel a nyilvántartások elektronikus biztonsági mentéseinek tárolása, amelyeket az adott nyilvántartástól fizikailag nagy távolságban szükséges elhelyezni, egy mentést lehetőség szerint legalább két, egymástól jelentős távolságban lévő helyen. A fent említett adatkezelési okokból adódóan (az adattárolás is adatkezelésnek minősül), a központi katonai igazgatási szerv az általa országos illetékességgel vezetett katonai igazgatási nyilvántartások biztonsági mentéseit bármely, más helyőrségben települő szervezeti elemeinél elhelyezheti, és amennyiben szükséges abból az adott helyek bármelyikén üzembe helyezheti.

Amennyiben a területi katonai igazgatási szervek más honvédségi szervezetek részeként működnek, ez kizárólag adatkezelési megállapodással kivitelezhető.

II. A központi katonai igazgatási szerve ismét egy másik középirányító katonai szervezet alárendeltségébe kerül.

Amennyiben ez a helyzet kerül kialakításra, a hagyományos háromszintű katonai rendszer részben négyszintűre bővül. A központi katonai igazgatási szerv vezetési szerepe megmarad, viszont az első lehetőségben már említett két irányítási szint ismét megjelenik. A végrehajtó területi szervek vezetése szervezeten belül megoldott, a stratégiai szint irányítási szerepe nem lehet kérdés, hiszen a kiegészítésre kerülő honvédségi szervezetek felé történő intézkedések, a honvédelemért felelős miniszter és a Honvéd Vezérkar Főnökének erre irányuló szabályozóinak szakmai előkészítése ezen a szinten kell hogy történjen, a többi szakterület azonos szintű szerveivel (pl. hadművelet, logisztika) együttműködve. Ezáltal felmerül a kérdés, hogy a második, középszinten lévő irányítási szint a katonai igazgatásban és azon belül a hadkiegészítésben milyen feladatokat láthat el, amelyet az őt irányító stratégiai irányítási szint, illetve az alárendeltségében lévő a katonai igazgatási feladatokat vezető szerv nem képes végrehajtani.

Az információk és parancsok stratégiai szintről a végrehajtási szintre történő eljuttatása az első megoldáshoz hasonlóan több időt vesz igénybe, illetve amennyiben a vezetéshez nem jut el az eredeti feladatszabás, az információ torzulhat is.

A központi katonai igazgatási szervet irányító honvédségi szervezet kiegészítése a központi katonai igazgatási szerv parancsnokának, valamint területileg illetékes szervezeti elemei parancsnokainak szakmai (jóváhagyó vagy elutasító) döntései alapján kerülne végrehajtásra. Ez a Hvt.-ben és a szolgálati szabályzatban meghatározott alá-fölé rendeltséggel teljes mértékben ellentmondó helyzetet generálna, illetve a szakmai irányításból adódóan a középszintű szerv feltöltésének annak parancsnoka által történő intézkedések alapján történő végrehajtását, amely ez alapján a többi katonai szervezettel kapcsolatban indokolatlan előnyt élvezne, valamint megszüntetné a központi katonai igazgatási szerv szakmai függetlenségét és objektivitását.

III. Mindkét előző lehetőség megvalósul.

Amennyiben ez a helyzet kerül kialakításra, a hagyományos háromszintű katonai rendszer teljes mértékben négyszintűre bővül, az előző két lehetőségnél megemlített problémák és kérdések hatványozott előfordulásával.

IV. A központi katonai igazgatási és adatfeldolgozó szerv kettéválasztása

A Magyar Honvédség központi katonai igazgatási és adatfeldolgozó szerve egyrészt a területi katonai igazgatási szerveket vezeti, azok feladatainak végrehajtását koordinálja, másrészt a katonai igazgatási nyilvántartásokat kezeli országos hatáskörrel. Amennyiben a két feladatcsoportot két külön honvédségi szervezet számára kerül delegálásra megvalósítása két módon történhet:

a) A központi katonai igazgatási és adatfeldolgozó szerv megszüntetésével;

   Ez esetben a két feladatkör két különböző, területi, illetve központi katonai igazgatási feladatot addig nem gyakorló honvédségi szervezethez kerülne. A központi katonai igazgatási feladatok mindenképpen egy középszintű honvédségi szervezethez szükséges, hogy kerüljenek, mivel a szakmai vezetés biztosítása érdekében a területi katonai igazgatási feladatokat az alárendeltségébe tartozó honvédségi szervezeteknek kell végrehajtaniuk. Az adatfeldolgozói feladatok alapvetően bármelyszintű katonai szervezethez delegálhatóak, viszont a civil, országos illetékességgel vezetett hatósági nyilvántartások adatkezelőinek figyelembe vételével az ottani politikai szint helyett javasolt a katonai stratégiai szintnek meghatározni, mivel a nyilvántartás adatainak felhasználásával a Honvédelmi Minisztériumon belül a Honvéd Vezérkar alárendeltségébe tartozó honvédségi szervezetek fognak katonai igazgatási feladatot végrehajtani.

b) A központi katonai igazgatási és adatfeldolgozó szerv katonai igazgatási adatfeldolgozó szervvé történő átalakításával;

   Amennyiben ez a kialakítás megvalósul, az előző esethez hasonlóan a központi katonai igazgatási feladatok egy, területi, illetve központi katonai igazgatási feladatot addig nem gyakorló, középszintű honvédségi szervezethez kerülnének, viszont a katonai igazgatási adatfeldolgozó szerv a 2011-ig működő MH Katonai Igazgatási és Központi Adatfeldolgozó Központ mintájára szakmailag elkülönülve, a stratégiai katonai igazgatási szerv közvetlen alárendeltségében végezné feladatait.

Minden esetben, amikor a hadköteles nyilvántartás országos illetékességgel történő vezető szerve nem ugyanazon szervezetben található, mint a területi katonai igazgatási szervek, olyan adatkezelések meghatározása válik jogszabályi, illetve Honvédségen belül stratégiai szinten szükségessé, amelyet addig a katonai igazgatási szerveket magában foglaló katonai szervezet parancsnoka belső szabályozóban rendezhetett:

- A hadköteles nyilvántartás adatkezelésének ellenőrzése, amely szükség esetén el kell, hogy különüljön a szakmai feladatok végrehajtásának ellenőrzésétől.
- A területi katonai igazgatási szerveknek a veszteség-nyilvántartáshoz csökkentett mértékben történő hozzáférés biztosítása, a hozzátartozók tájékoztatása érdekében.[530]

A szervezetek hierarchikus elrendezéséből adódóan az irányítás és a vezetés mellett a felügyelet is megjelenik, mint egyfajta ellenőrző tevékenység. Felügyeleti feladatok tekintetében viszont külön szükséges kezelni a szakmai felügyeleti feladatot ellátó katonai szervezetet, illetve az adott hatósági eljárásban felügyeleti szervként meghatározottat. Amennyiben a jogalkotó felügyeletet határoz meg egy adott feladat vonatkozásában a katonai igazgatási szervek vonatkozásában egy olyan törvényben (2011. Haktv., 2013. Haktv. 2021. Hvt.), amely ezen szervek számára a benne meghatározott feladatok tekintetében hatósági jogkör gyakorlását írja elő, kérdésként merül fel a felügyelet, mint feladatkör tartalma, hiszen ezzel még az alapesetben egyszintű[531] hatósági eljárás nem kerül megszüntetésre, és a felügyeleti feladatokat ellátó katonai igazgatási szerv nem hajthatja végre az Ákr. szerinti felügyeleti szerv feladatait.

4.12. Javaslatok

A honvédségi szervezetek készenlétének elérését és fenntartását biztosító, hadkötelessel történő személyi kiegészítésére vonatkozó adatkezelést és feladatokat tartalmazó jogszabályok tekintetében, azok 2023.01.01.-i állapota alapján az alábbi javaslatokat teszem:

Jogszabályok

A jogharmonizáció és ezáltal a feladatok végrehajtásához szükséges szabályzás folyamatossága érdekében javaslom a honvédelmi ágazati törvények azok felhatalmazó rendelkezéseiben szereplő kormány-, illetve miniszteri rendeletekkel egyidőben történő

[530] Hadiállapotban a hozzátartozók a lakóhelyükhöz közeli honvédségi szevezethez fordulnak majd, nem a nyilvántartást országos illetékességgel vezető szervhez.
[531] Katonai szolgálatteljesítés tervezése esetében az eljárás kétszintű.

hatályba léptetését. Ugyanezen célból javasolt a már hatálytalan Hvt-n alapuló, illetve arra vonatkozóan hivatkozást tartalmazó vagy hatályban lévő törvényeknek ellentmondó – ezek alapján nem teljeskörűen érvényes és alkalmazható – jogszabályok módosítását, szükség esetén új jogszabályok megalkotását. Ehhez kapcsolódóan javaslom, hogy egy adott törvénnyel egyidejűleg minden olyan jogszabály kerüljön hatályon kívül helyezésre, amelyek ezen törvényen alapulnak. Kiemelten fontosnak tartom a 21/2006. HM rendelet, illetve a meghagyással kapcsolatos követelményekről szóló 8/1994. HM rendelet helyett új HM rendeletek kidolgozását. Az egészségi alkalmasság megállapításával kapcsolatban javaslom az egészségi alkalmassággal kapcsolatos békeidőszakra és hadkötelezettség fennállására is vonatkozó eljárásrend és adatkezelés teljeskörű felülvizsgálatát, valamint a meglévő szabályozás pontosítását, illetve a hadkötelesek katonai szolgálatra való alkalmassága elbírálásáról, felülvizsgálatának rendjéről szóló miniszteri rendelet mielőbbi kidolgozását, különös tekintettel az egészségügyi alapellátást végző egészségügyi szolgálató által megállapításra kerülő várható alkalmassági kategóriára, és annak megállapítására, hiszen a 2022. Haktv. alapján a hadköteles nyilvántartásban a hadköteles egészségi állapotára vonatkozóan már kizárólag csak származtatott (megállapított) adat nyilvántartható.

A békeállapottól eltérő időszakban a rendeleti úton történő kormányzással nem egy új jogrend kerül bevezetésre, hanem a már meglévő egészül ki azon intézkedésekkel, amelyek csak a kizárólag a különleges jogrendben bekövetkezhető helyzeteket kezelik le. Álláspontom szerint, amennyiben minden ilyen helyzet teljeskörű szabályzása csak a különleges jogrend idején jelenik meg a szabályozók között, az eljárásban részt vevő közigazgatási szerveknek, szervezeteknek nem lesz idejük felkészülni az új eljárásrend szerinti végrehajtásra. Ezen szabályozókban nem csak kizárólag a különleges jogrendben végrehajtandó feladatok eljárásrendjét szükséges meghatározni, hanem ki kell térni a békeidőszakban már meglévő eljárásrendek szükség szerinti módosítási lehetőségeire. Ilyen példának okáért a békeidőszakban az elektronikus kommunikáción alapuló hatósági ügyintézés alternatív változatainak kidolgozása, értve ez alatt a papír alapú eljárásrendre történő átállást[532]. A hadkötelezettség fennállása alatti ügyintézésre vonatkozó észrevételeimet a 10. melléklet tartalmazza. A fent említettekre vonatkozóan javaslom a szükséges jogszabályok módosítását,

[532] A hibrid hadviselés megjelenését követően feltételezhető, hogy amennyiben az országot támadás éri, a fő célpontok között a mobilkommunikáció, az internetszolgáltatás és az országos hálózatok (pl. Nemzeti Távközlési Gerinchálózat és a Honvédség belső hálózata), valamint az áramszolgáltatás is szerepelni fog., amelyek hiánya a jelenleg fennálló, az elektronikus eljárásrenden alapuló közigazgatási rendszert és ügyintézést alapvetően megállítja, illetve átmenetileg megszünteti.

hiszen amennyiben már békeidőszakban nem kerül meghatározásra egy alternatív eljárásrend és az érintett szervek, szervezetek nem lesznek kötelezve annak előkészítésére, akkor a végrehajtás idején történő szabályzás és az annak megfelelő módosítások végrehajtása huzamosabb ideig is eltarthat, amely az adatszolgáltatások hiánya miatt jelentősen hátráltatni fogja a katonai szervezetek feltöltését, ezáltal katonai szervezeteknek a műveleti készenlétük meghatározott időre történő elérését. A feladatok végrehajtása tekintetében szükséges, hogy azok folyamatban történő végrehajtása a stratégiai szintű hadműveleti elvárásoknak (pl. határidők) megfeleljenek, és minden esetben biztosítvásra kerüljenek a végrehajtáshoz szükséges adatok, valamint a szakállomány és infrastruktúra.

Fogalmak

A feladatok végrehajtása érdekében kiemelten fontos, hogy a vonatkozó jogszabályokban használt fogalmak egyértelműek legyenek és azok tartalmát tekintve esetben uganazon meghatározást tartalmazzák, valamint illeszkedniük kell a jogszabályokban már definiált eljárásrendekbe[533]. Ennek érdekében javaslom a 21/2006. HM rendeletben meghatározott kiképzettségi szintek pontosítását arra vonatkozóan, hogy az megfeleljen a kiképzési szinteknek. Javaslom továbbá a 2021. Hvt.-ben használt katonai mozgósítás kifejezés pontosítását arra vonatkozóan, hogy ez a feladat a Vbö.-ben meghatározott nemzetgazdaság védelmi és biztonsági célú mozgósítás része.

Szükségesnek tartom a behívhatóság felső korhatárának meghatározása során használt „katonai szolgálat felső korhatárá”-nak definiálását, mivel nem került meghatározásra, hogy mely típusú katonai szolgálatra vonatkozik, illetve javaslom a fogalom pontosítását az öregségi nyugdíj törvényben megállapított korhatárra.

Javaslom a meghatározott fogalmak egységes használatát, az ettől való eltérések javítását a vonatkozó jogszabályokban: pl. a 2022. Haktv.-ben a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve és a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szervezete kifejezés is szerepel[534].

Adatkezelés

Javaslom, hogy a 2021. Hvt.-ben a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve részére a hadköteles nyilvántartás központi vezetése kerüljön

[533] A vizsgált időszakban a 21/2006. HM rendeletben meghatározott kiképzettségi szintek alapján az adott kategóriába sorolt hadkötelesek nem azonos szintű, már végrehajtott kiképzésekkel rendelkeztek, amely a bevonulást követően jelentős problémákat okozhatott.
[534] Pl.: 2022. Haktv. 15-16. §

meghatározásra a központi hadköteles nyilvántartás vezetése helyett, mivel nem egyértelmű, hogy a központi hadköteles nyilvántartás megegyezik a területi katonai igazgatási szervek által kezelt hadköteles nyilvántartással, illetve a központi hadköteles nyilvántartásra vonatkozóan adatkezelés a 2022. Haktv.-ben nem került meghatározásra.

A hadköteles nyilvántartás vezetése céljának megfogalmazásában szerepel az önkéntes tartalékos rendszer toborzása[535]. Javasolt ezen cél felülvizsgálata, hiszen közvetlenül nem kötődik a hadkötelezettséghez, illetve az azzal kapcsolatos feladatokhoz. Amennyiben a jogalkotó szándéka alapján a hadköteles nyilvántartás vezetésének célja nem kizárólag a hadkötelezettség, illetve az azzal kapcsolatos feladatok végrehajtásának támogatása, hanem a Honvédség békeidőszaki állományának bővítése is, szükségesnek tartom a hivatásos és a szerződéses állományra vonatkozóan a fent említett cél fogalmi szintű kibővítését.

Javaslom, hogy a 2022. Haktv.-ben a hadköteles nyilvántartás vonatkozásában a különböző adatkezelők tekintetében minden időszakra vonatkozóan kerüljön meghatározásra, illetve pontosításra a hadköteles nyilvántartás adatkezelésének célja. Az értekezés lezárásának időpontjában ezen célok nem minden adatkezelő vonatkozásában kerültek meghatározásra, illetve nem egyeztek az adatszolgáltatások céljával, illetve az adatszolgáltatók számára a különböző jogszabályokban meghatározott feladatokkal. Javaslom az összes adatkezelő vonatkozásában egy általános adatkezelési cél definiálását, amelyre vonatkozóan a továbbiakban minden adatkezelő tekintetében részletesen meghatározásra kerülnek – egymástól elkülönítve – a nyilvántartási és a szakmai feladatok.

A katonai igazgatási nyilvántartások tekintetében a vizsgált időszakban nem került meghatározásra a nyilvántartásokat és azok kezelését elősegítő, a feladatok végrehajtását támogató alkalmazások fejlesztése vonatkozásában a követelménytámasztó szerv, valamint a nyilvántartásokra vonatkozóan a jogosultságok kezelője, illetve a vonatkozó nyilvántartás vezetője. Javasolt ezen feladatok delegálása a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve részére.

Az adatkezelés tekintetében minden katonai igazgatási nyilvántartás vonatkozásában javasolt a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szervét nyilvántartóként megjelölni, amely ellenőrzési, illetve adatkarbantartási jogkörrel (amely magában foglalja az adatjavítást) rendelkezik a hadköteles nyilvántartásban végrehajtott adatkezelés, illetve adattartalom vonatkozásában, mivel a vizsgált időszakban ezen feladatok nem kerültek

[535] 2022. Haktv. 15. § (1) bek.

meghatározásra, ebből adódóan a jogszabályokban meghatározott feladatok vonatkozásában végrehajtott adatrögzítések ellenőrzése, illetve egy vagy több személyre vonatkozó adatkarbantartási eljárás a Ket., illetve az Ákr. alapján nem volt elindítható.

Szükséges a 2022. Haktv. módosítása annak tekintetében, hogy a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve, illetve a területi katonai igazgatási szervek által megkért adatok kezelésének vonatkozásában a hadköteles nyilvántartás további, jogszabály által feljogosított adatkezelői ne minősüljenek harmadik személynek, illetve amennyiben ez nem lehetséges, az adatszolgáltatók érintett nyilvántartásaira vonatkozó ágazati jogszabályokban ezen adatkezelőket nevesíteni szükséges.

A hadköteles nyilvántartás kezelésére vonatkozó szabályzásban javasolt kiemelni, hogy a nyilvántartásban kizárólag az adott évben 18-ik életévüket elérő, illetve annál idősebb, de a katonai szolgálat felső korhatárát még el nem ért hadkötelesek szerepelnek, amely nem fedi le teljes mértékben az Alaptörvény alapján katonai szolgálatra kötelezhető személyek körét. Az érintett személyekre és a velük kapcsolatos eljárásrendre és adatkezelésre vonatkozóan javaslom a jogszabályok és definíciók szükséges pontosítását[536], harmonizációját.

A hadköteles nyilvántartásban kezelhető adatok nem teljes mértékben fedték le a hadkötelestől bekért adatokat, illetve az adatokat tartalmazó dokumentumok tartalmát. Ezzel egyidőben a feladatok teljeskörű végrehajtásához az előző két adatcsoporton felül is további – többnyire származtatott[537] – adatok kezelése is szükséges lett volna. Ezen helyzet megszüntetése érdekében javasolt a nyilvántartható és megismerhető[538] adatok körének bővítése, különös tekintettel a kizáró okok ellenőrzéséhez szükséges adatok tekintetében[539].

A hadköteles nyilvántartás, illetve a meghagyással kapcsolatos nyilvántartások ellenőrzésére, felügyeletére vonatkozóan szükségesnek tartom a egy vagy több szerv, illetve szervezet kijelölését, illetve ezen jog- és hatásköröknek a szakmai feladatok, valamint az adott nyilvántartás vezetésére vonatkozóan elkülönítve, törvényben történő meghatározását. Amennyiben a kijelölt szervek, szervezetek ezen feladatokat nem hatósági jogkör joggyakorlásával, törvényben meghatározott felügyeleti szervként végeznék, abban az esetben

---

[536] pl. a hadkötelezettség alapján katonai szolgálat önként vállalása, illetve az adatkezelés és az adatszolgáltatások tekintetében

[537] pl.: behívhatósági korhatár, behívhatóság állapota, katonai szolgálatteljesítés állapota, ügyintézésre vonatkozó adatok, stb.

[538] Beküldött iratokon szereplő, az ügyintézéshez nem szükséges egyéb adatok.

[539] P. házastárs, élettárs katonai szolgálata fennállásának ellenőrzéséhez, megkeresésre történő adatpontosítás esetén szükséges lenne az adott személyek személyes adatainak kezelelése.

amennyiben ez lehetséges, a feladatok részletes definiálását és a szükséges adatok kezelésére vonatkozó felhatalmazásokat törvényben kell meghatározni.

A hozzátartozók tájékoztatásának elősegítése érdekében javaslom a 2022. Haktv. módosítását a területi katonai igazgatási szervek részére a veszteség-nyilvántartáshoz csökkentett mértékben történő hozzáférés[540] meghatározása tekintetében.

Adatszolgáltatások

Az adatszolgáltatások vonatkozásában szükségesnek tartom az adatszolgáltatók ágazati szabályzását összevetni a 2022. Haktv.-ben meghatározottakkal, különös tekintettel az adatszolgáltatások tartalmára, céljára, valamint a felhasználásukra vonatkozó korlátozásokra és az adatszolgáltatások teljesítésével kapcsolatban meghatározott határidőkre. A feltárt eltésérekre, anomáliákra vonatkozóan javasolt az érintett minisztériumokkal, illetve minisztérium ágazati irányítása alá nem tartozó adatszolgáltatókkal történő egyeztetés kezdeményezése, mivel az érintett jogszabályokat – az adatszolgáltatók eljárásrendjére vonatkozó jogszabályokat, illetve a 2022. Haktv.-t – a jogharmonizáció érdekében módosítani szükséges.

A hadköteles nyilvántartáshoz meghatározott automatikus adatszolgáltatás az általános hatósági ügyintézésre vonatkozó törvény szerint a hatóságnak minősülő adatszolgáltatók tekintetében a megkeresésre történő adatszolgáltatáshoz hasonlóan kérelemre történő eljárásnak minősül, amely kérelmet az adatszolgáltató hatóságoknak az Ákr. és a saját ágazati jogszabályukban meghatározott eljárásrendnek megfelelően felülvizsgálni és esetenként engedélyezni szükséges. Amennyiben a jogalkotó célja az adatszolgáltatás nevének megfelelően kérelem nélküli (hivatalból induló) adatszolgáltatások biztosítása, ahhoz szükséges az általános hatósági ügyintézésre, a nyilvántartás vezetésére, valamint az adatszolgáltatók ágazati törvényeire vonatkozó jogszabály módosítása. Ebben az esetben szükségesnek tartom az automatikus adatszolgáltatás fogalmának definiálását is. Ha ez nem a cél, akkor javaslom az automatikus adatszolgáltatásnak a 2022. Haktv.-ben történő megszüntetését, és az érintett adatszolgáltatások besorolását a megkeresésre történő adatszolgáltatások közé. Mindkét esetben külön ki kell térni az adatszolgáltató hatóság, illetve hatóságnak nem minősülő adatszolgáltató vonatkozásában a vonatkozó eljárásrendre. Amennyiben a jogalkotó szándéka a hadköteles állomány adatainak egy meghatározott, rövid időn belül történő pontosításának végrehajtása, javaslom az adatszolgáltatók ágazati

[540] Meghatározott adatokra vonatkozó olvasási jogosultság

törvényeiben az adatszolgáltatás teljesítésére vonatkozóan a szükséges kivételek meghatározása, mivel a hatóságnak minősülő adatszolgáltatók esetében azok ágazati törvényeiben a kérelemre induló adatszolgáltatások teljesítésére vonatkozó határidők jelentős mértékben eltérhetnek az Ákr.-ben meghatározott ügyintézési határidőktől.

A 2022. Haktv.-ben a a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szervezete részére feladatként került meghatározásra a honvédségi szervezetek számára az állományba vétel végrehajtása céljából történő adattovábbítás. Javaslom a feladat pontosítását, hogy az a nyilvántartás vezetésének céljával összhangban kizárólag a hadkötelezett állományba vétel végrehajtása legyen, hiszen az értekezés lezárásakor használt általános megfogalmazás a honvédségi szervezetek állományába történő minden civil és katonai jogviszony létesítése során történő adattovábbítást magában foglal.

Az adatszolgáltatásoknak a 2022. Haktv.-ben meghatározott határidőre történő megküldésének elősegítése érdekében megfontolás tárgyának javaslom a honvédelmi bírság átdolgozását, tekintettel arra, hogy az Ákr. minden ügyfél vonatkozásában, - a számára meghatározott adatszolgáltatás nem teljesítése esetén - lehetővé tette az eljárási bírság kiszabását.

A 2022. Haktv.-ben a hadköteles nyilvántartás, illetve a meghagyással kapcsolatos nyilvántartások felé adatszolgáltatásra kötelezett szervek nem minden esetben kerültek egyértelműen meghatározásra, illetve abban esetben, amikor nem konkrét adatszolgáltató, hanem egy általános fogalom került meghatározásra a Honvédség katonai igazgatási és központi nyilvántartó szerve számára nem minden esetben ismertek az adatszolgáltatók[541], illetve azok elérhetőségei. A nem egyértelmű meghatározások esetén (pl. egyházi jogi személy) azok pontosítását javaslom a központi szervvel történő egyeztetéssel az egységes adatszolgáltatás végrehajtására vonatkozóan, különös tekintettel az érintett szervek számára jogszabályban meghatározott, illetve lehetővé tett adatkezelésre. Az adatszolgáltatók adatainak teljeskörű rendelkezésre állásához – amely elengedhetetlen pl. az adatszolgáltatások megkéréséhez –javaslom az érintett jogi személyek kezelhető adatainak bővítését[542] a hadköteles nyilvántartásban, illetve az általánosan meghatározott adatszolgáltatók, és azok adataira vonatkozóan adatszolgáltatás meghatározását azon regionális, illetve országos

[541] Pl.: a honvédelmi ismeretek oktatását végző közoktatási és felsőoktatási intézmények, az egészségügyi alapellátását végző egészségügyi szolgáltatók, illetve meghagyásba bevont szervek esetén pl. a lakosság részére alapvető közüzemi szolgáltatást nyújtó szervek.
[542] Az adatszolgáltatók elérhetősége a hadköteles nyilvántartásban nem kezelhető adat.

illetékességgel rendelkező szervek, szervezetek számára, amelyek alárendeltségébe, illetve szakmai irányítása alá több meghagyásba bevont szerv tartozik.

Az adatok teljeskörű frissítése, illetve pontosítása érdekében javaslom a hadköteles tájékoztatási, illetve bejelentési kötelezettségének kiterkesztését minden olyan adatra, amelyre vonatkozóan automatikus, illetve megkeresésre történő adatszolgáltatás nem került meghatározásra. Ezzel egyidőben javaslom az adatszolgáltatók és a hadkötelesek által bejelentett adatok megkülönböztetését, illetve szükség esetén prioritásuk meghatározását.

Javaslom továbbá a 2021. Hvt. és a 2022. Haktv.-ben azon adatok pontosítását, amelyekre vonatkozóan a hadköteleseknek járulékos kötelezettség kerül meghatározásra.

Elsődleges azonosító

A személyi azonosító továbbításának lehetősége erősen korlátozott, ezért a TAJ szám tekintetében javaslom az adatszolgáltatások teljesítéséhez a személyi azonosító jel helyébe lépő azonosítási módokról és az azonosító kódok használatáról szóló 1996. évi XX. törvény módosítását az adattovábbítás honvédelmi értekből történő engedélyezésére vonatkozóan, amennyiben az adatot az adatszolgáltató és a nyilvántartó szerv is kezelheti.

Feladatok

A katonai szolgálatra való alkalmasság megállapításával kapcsolatban javaslom megvizsgálni a várható alkalmassági kategória és az előzetes egészségi alkalmasság egy időben történő megállapításának szükségességét.

A személyi kiegészítés tervezésére vonatkozóan javaslom a teljes hadköteles állományra vonatkozóan már békeidőszakban a rendelkezésre álló adatok alapján (képzettség, végzettség, szakmai tapasztalat) annak megállapítását, hogy mely szakterületeken, illetve beosztásokban alkalmasak leginkább a katonai szolgálatra. Ehhez belső honvédségi szabályzóban előírható a katonai igazgatás számára szükséges információk meghatározása (beosztásokhoz tartozó feltételek, kiemelten fontos szakterületek és beosztások meghatározása, honvédségi szervezetek, illetve szakterületek prioritása, stb.). Ezt követően a szükséges adatok és információk rendelkezésre állása esetén a katonai szolgálatra kizáró okkal nem rendelkező hadkötelesek beosztásra, majd behívásra tervezése, illetve a tervezés pontosítása jelentős mértékben felgyorsíthatóvá válna.

A hadkötelessel történő kiegészítésre vonatkozó feladatok és az azokkal kapcsolatos ügyintézés tekintetében javasolt a jogszabályok komplex, folyamatszinten történő áttekintése, amely rávilágíthat a hiányosságokra és az anomáliákra egyaránt. Javasolt továbbá a részletszabályok és az eljárásrend teljeskörű részletes kidolgozása, különös tekintettel a

békeidőszakban és a hadkötelezettség idején is végrehajtásra kerülő feladatokra, figyelemmel a feltételezhetően eltérő jogszabályi környezetre, infrastruktúrára és a hadiállapotban előfordulható helyzetekre.

Katonai igazgatás szervezeti felépítése

Ha megvizsgáljuk a hadkiegészítés irányításának helyzetét, megállapítható, hogy a legtöbb országban a stratégiai vezetés közvetlen irányítása alatt áll, nem tagozódik be harcoló vagy támogató katonai szervezetekbe.

A 4. fejezetben vizsgáltak alapján, tekintettel arra, hogy különleges jogrendben különösen fontos az időtényező és a feladatok egységes, homogén végrehajtása, javasolt annak további részletes vizsgálata, hogy a két – egymás alá-fölérendeltségében lévő – irányító szervezet, valamint a területi katonai igazgatási szervek más alaprendeltetésű katonai szervezetbe történő beintegrálása a fentiek alapján optimális megoldásnak tekinthető-e. Javasolt továbbá annak vizsgálata is, hogy a központi katonai igazgatási valamint az ahhoz tartozó adatfeldolgozói, nyilvántartói feladatok egy vagy két külön honvédségi szervezethez történő delegálása a megfelelőbb.

Hatósági jogkörrel vezetett országos nyilvántartások országos illetékességel történő vezetése a civil szférában központi közigazgatási szervnek vagy tárcafüggetlen központi szervnek kerül delegálásra, ezáltal biztosítva a központi ellenőrzést és a hatósági ügyintézés során a függetlenséget. Amennyiben a központi nyilvántartói feladatok nem a központi katonai igazgatási szerv által kerülnek végrehajtásra, álláspontom szerint már közvetlenül nem minősülhetnek katonai igazgatási feladatnak. Ezáltal a nyilvántartások vezetésére meghatározott hatósági jogkör megtartása esetén – másofokú, illetve felügyeleti szerv hiányában – az önálló hatósági jogkör gyakorlása végrehajtó, illetve középszintű katonai szervezet részére történő delegálása nem tekinthető optimális megoldásnak.

A különleges jogrendi hadkiegészítés végrehajtására felkészített katonai igazgatási szakemberek jelenleg is alapvetően a katonai igazgatási szervezetekben találhatóak, tehát ha meg akarják változtatni az értekezésben vizsgált időszak lezárásakor fennálló szervezeti struktúrát és a különleges jogrendi hadkiegészítés végrehajtására vonatkozóan további honvédségi szervezetek részére is feladatok kerülnek meghatározásra (amelyek nem a saját kiegészítésükkel kapcsolatosak), az ahhoz szükséges személyi állomány kizárólag csak ezen szervezetekből csoportosítható át. A jelenlegi két katonai igazgatási szervezet szakállományának csökkentése, más szervezethez történő áthelyezése viszont - az eddigi átalakításokhoz hasonlóan, amikor a központi katonai igazgatási szerv más középirányító szerv alárendeltségébe került - jelentős mértékben veszélyeztetné a fent említett katonai

igazgatási feladatok végrehajtásának képességét, ezáltal a Magyar Honvédség különleges jogrendben történő feltöltését és hadrafoghatóságát.

Békeidőszakban és hadkötelezettség idején a katonai igazgatási feladatok más szakterületekkel (pl. területvédelem, helyőrségtámogatás, kiképzés) nincsenek közvetlen szakmai kapcsolatban (csak együttműködés szükséges), azok alapvetően a katonai igazgatás által már végrehajtott feladatokra épülnek (pl. a honvédségi szervezetek igényei alapján a hadkiegészítés tervezése és végrehajtása, valamint a toborzott állomány, illetve a hadkötelesek kiképzése), ebből adódóan a katonai igazgatási szerveknek a más szakterülethez tartozó honvédségi szervezetekbe történő betagozódása szakmailag nem indokolt. Amennyiben ez mégis megtörténik, szükséges az adott honvédségi szervezetektől való független, autonom működés meghatározása.

Stratégiai szintű irányítás

A különleges jogrendi hadkiegészítés alapvetően két elkülönülő részből, a személyi állomány kiegészítéséből, valamint a gazdasági-anyagi szolgáltatások nemzetgazdaságból történő igénybevételéből áll. Előbbi feladatrendszer a személyügyi, utóbbi a logisztikai szakterülethez kapcsolódik. Mindkét szakterülethez való kapcsolódást az általuk megfogalmazott igények jelentik. A személyügy a Honvédség tényleges személyi állományával, az azokban jelentkező hiányokkal, a logisztika a személyi állomány ellátásával, valamint az adott katonai szervezet számára meghatározott feladatok végrehajtásához szükséges anyagi dolgokkal, az azokban felmerülő hiányokkal foglalkozik. A hadkiegészítés feladata viszont a katonai szervezetek állománytáblájában lévő személyi és anyagi hiányok pótlása. Ebből megállapítható, hogy a hadkiegészítés a személyügytől és a logisztikától elkülönülő külön feladatrendszer, valamint, hogy a különleges jogrendi hadkiegészítési feladatokra történő felkészültést a Honvéd Vezérkar Személyügyi Csoportfőnöksége szakmailag csak részben, a személyi kiegészítés vonatkozásában képes szakmailag irányítani.

A hadkiegészítés végrehajtásának fő követelményeit, azaz a honvédségi szervezetek teljes műveleti készenléte elérésének határidejét, valamint az első feltöltés prioritási sorrendjét a hadműveleti szakterület határozza meg. Békeidőszakban a különleges jogrendi hadkiegészítésre történő felkészülés – amely magában foglalja az erre vonatkozó komplex gyakorlatok tervezését, valamint a végrehajtás belső részletszabályainak kidolgozását. A katonai szervezetek műveleti készenlétének eléréséhez szükséges anyagi-technikai és személyi feltöltés koordinálása nem kizárólag személyügyi feladat, ezért javasolt a jelenlegi békeidőszaki stratégiai irányítástól eltérő integrált irányítást alkalmazni, amelyben szerepelnie

kell a személyügyi, logisztikai és természetesen a követelményeket meghatározó hadműveleti szakterületnek is.

Megvizsgálva a hadkiegészítés irányításának nemzetközi helyzetét, elhelyezkedését, megállapítható, hogy a közvetlen és gyors irányítás érdekében a legtöbb országban a stratégiai vezetés közvetlen irányítása alatt áll, nem tagozódik be harcoló vagy támogató katonai szervezetekbe.

A fentiek alapján a különleges jogrendi hadkiegészítés – toborzással[543] együtt vagy anélkül – stratégiai szintű irányítását a hadműveleti csoportfőnökségen vagy az 1990-es évekhez hasonlóan egy új, hadkiegészítési[544] (katonai igazgatási) csoportfőnökségen tartom optimális megoldásnak.

Hatósági ügyintézés

A vizsgált időszak alatt hatályban lévő E-ügyintézési tv.-ben kötelezővé tett elektronikus ügyintézés feltételeinek biztosítása hadkötelezettség fennállása idején várhatóan nem lesz folyamatos. Javasolt az erre a helyzetre vonatkozó eljárásrendnek a már hatályos jogszabályokba történő beépítése.

A 2013. Haktv. és a 2022. Haktv. a hadköteles nyilvántartás egyik céljaként a közhiteles adatok igazolására vonatkozóan hatósági bizonyítvány kiállítását határozta meg, amely alapján a megkeresésre történő adatszolgáltatást is ilyen formában kellett teljesíteni. Javasolt felülvizsgálni, hogy amennyiben a nyilvántartás kezelés céljaként meghatározásra kerül az adatszolgáltatások teljesítése, indokolt-e a továbbiakban is lekorlátozni az adatszolgáltatások teljesítésének formátumát, hiszen a hatósági jogkörrel rendelkező katonai igazgatási szervek az Ákr. alapján határozatban[545] igazolhatnák a kért adatokat, függetlenül attól, hogy azok közhitelesek-e vagy sem.

A hadköteles nyilvántartásban szereplő adatok kizárólag a 2022. Haktv.-ben meghatározott szervezeteknek kerülhettek továbbításra, amely alapján a hatósági ügyintézést végző civil szervezetek[546], illetve az adatkezelésben érintett személy halála esetén azok hozzátartozói nem kaphattak adatszolgáltatást, amely jelentősen megnehezítette a nyugdíjra

---

[543] A katonai szervezetek készenlétének elérése és fenntartása esetén a toborzás nem szűnik meg, de a jelentőségét tekinve alapvetően háttérbe szorul.

[544] Az MHVK Hadkiegészítési Csoportfőnökség 2000.09.30-án szűnt meg, jogutódja az MH Hadkiegészítő és Kiképző Parancsnokság volt. (38/2000. (HK 20.) HM határozat költségvetési szerv alapításáról)

[545] A hatósági bizonyítvány is határozatnak minősül. Ákr. 80. § (1) bek. szerint: *„A döntés határozat vagy végzés. A hatóság – a (4) bekezdésben meghatározott kivétellel – az ügy érdemében határozatot hoz, az eljárás során hozott egyéb döntések végzések."*

[546] Pl. bíróság, ügyészség, rendőrség, kormányhivatal, stb.

vonatkozó szolgálati idő, a közalkalmazotti jogviszonyban eltöltött időszak megállapítását. Ennek megszüntetése érdekében javasolt a 2022. Haktv. kiegészítése, arra vonatkozóan, hogy az adott Haktv.-ben meghatározott szervezeteken kívül adattovábbítás kizárólag törvényben meghatározott esetben és szervnek teljesíthető.

A hadköteles nyilvántartásból a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve adatot szolgáltat annak a katonai szervezetnek, ahol a hadköteles a katonai szolgálatát teljesíti. Javaslom pontosan meghatározni, hogy a katonai szervezet a hadköteles nyilvántartás mely adatait kapja meg, illetve mely nyilvántartásában kezelheti tovább.

A 2022. Haktv. alapján a meghagyással kapcsolatos nyilvántartások, illetve a hadköteles nyilvántartás már nem minősül hatósági nyilvántartásnak és a hadköteles nyilvántartásban a kezelt adatoknak csak egy része volt közhiteles, viszont a katonai igazgatási szervek a nyilvántartás kezelésére vonatkozóan hatósági jogkört gyakorolnak. Javasolt a hadköteles nyilvántartás és a meghagyással kapcsolatos nyilvántartások kezelését a 2022. Haktv.-ben külön fejezetekben részletesen szabályozni, amelyek az adott nyilvántartás tekintetében pontosan definiálják az adatkezelők adatkezelésének célját, illetve az adatkezelés részleteit, valamint az adatigénylőket, az általuk igényelhető adatokat és az adatigénylések módját, célját és feltételeit, illetve az adatszolgáltatásokkal kapcsolatos eljárásrendet, valamint azon időszakra vonatkozóan, amikor végrehajtáshoz szükséges feltételek nem állnak fenn, a békeidőszaki hatósági ügyintézés általános szabályaitól eltérő, hadkötelezettség fennállása alatti ügyintézés részletszabályait. Emellett javaslom ezen fejezetekben az adott nyilvántartások felé meghatározott adatszolgáltatások vonatkozásában meghatározni, hogy azok kizárólag a Honvédség katonai igazgatási és központi adatkezelő szerve által hivatalosan közzétett formában szolgáltathatók. Szükségesnek tartom továbbá a fenti szabályozással kapcsolatban a szükséges jogharmonizáció érdekében kormányzati szintű egyeztetés kezdeményezését.

Javasolt megvizsgálni a honvédségi szervezetek készenlét fokozásának és fenntartásának időszakára vonatkozó, a békeidőszaktól eltérő kiegészítését biztosító integrált nyilvántartás létrehozását, amely magában foglalja a hadköteles nyilvántartás, a meghagyással kapcsolatos nyilvántartás, illetve a gazdasági és anyagi szolgáltatás adatainak nyilvántartásában szereplő adatokat, hiszen ezen három nyilvántartásnak szükséges összhangban és kapcsolatban lennie:

– a hadköteles felé a meghagyásba kijelölt szerv által megküldött adatszolgáltatás esetén az adatszolgáltató beazonosítása;

– a meghagyással kapcsolatos nyilvántartások adatai alapján az adott szervek megszólítása;

– a gazdasági-anyagi szolgáltatásra kijelölt szervek meghagyásba helyezése, és a meghagyásban érintett munkaköröket ezen szervezeteknél betöltő hadkötelesek behívását kiemelten, a szolgáltatások biztosításának érdekében külön történő kezelése érdekében.[547]

Az integrált nyilvántartás létrehozásával a katonai igazgatási szervek részéről megvalósulna a honvédségi szervezetek egységes és összahangolt hadkiegészítése, valamint a több ezer meghagyásba bevont szervnek csak egy nyilvántartás felé kellene a jelenleg két nyilvántartás felé meghatározott, - a meghagyásra kielölt munkaköröket betöltő hadkötelesek adataira vonatkozóan azonos tartalmú - adatszolgáltatást megküldeni.

Meghagyás: adatszolgáltatás vs. „igazolás”

A meghagyásra kijelölt munkakör betöltésével kapcsolatban kérdésként merül fel, hogy ha a munkáltató által megküldött meghagyási névjegyzék tartalma még nem szerepel a területi hadköteles nyilvántartásban, illetve az még nem került megküldésre a Honvédség központi nyilvántartó szerve részére, a munkáltató által az adott hadkötelesre vonatkozóan kiállított igazolás, - miszerint meghagyásba kijelölt munkakört tölt be – a megjelenési kötelezettség teljesítése során a hadkiegészítő központ által elfogadható-e. A területi katonai igazgatási szerv nem rendelkezik a munkáltató által kiállított igazolásban szereplő adatok (a munkáltató, illetve a hadköteles által betöltött munkakör meghagyásra történő kijelölése) valódiságának leellenőrzéséhez minden szükséges információval[548], mivel a meghagyással kapcsolatos nyilvántartásokat a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve vezeti[549]. A meghagyási névjegyzék rendelkezése állása nélkül III. kategóriás szerv esetén a meghagyásba kijelölt munkakörre vonatkozóan a kijelölés százalékos arányát sem ellenőrizheti[550], anélkül viszont nem ismert, hogy az adott munkakörre – amennyiben több van belőle - a kijelölés megfelel-e a jogszabályban meghatározottaknak. Javasolt jogszabályban meghatározni, hogy meghagyásba bevont szervek a meghagyással kapcsolatban a katonai igazgatási szervek közül

[547] Pl. egy technikai eszköz szolgáltatásként történő igénybevétele esetén az azt vezető, kezelő hadköteles az adott feladat végrehajtásához szükséges beosztásba kerülne behívásra tervezésre, ezáltal a műveleti területen történő igénybevétel teljeskörűen biztosítottá válna.

[548] Pl., ha nem a hadkiegészítő székhelye szerint illetékes területi védelmi bizottság jelölte ki a munkáltatót meghagyásba.

[549] A meghagyással kapcsolatos nyilvántartásokban szerepelnek a területi védelmi bizottságok által kiadott és a Honvédség központi adatfeldolgozó szerve részére megküldött, meghagyással kapcsolatos határozatok.

[550] III. kategóriába tartozó szerv egy adott munkakörre vonatkozóan - amennyiben több van belőle - maximum 60%-ot jelölhet ki meghagyásba.

kizárólag a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szervének küldhetnek és igazolhatnak adatokat, amelyet a meghagyási névjegyzék megküldésével tehetnek meg.

Meghagyás vs. katonai szolgálat

A 2021. Hvt.-ben bevezetett módosítások, miszerint a meghagyásra kijelölt munkakör betöltése már nem jelentett kizáró okot a katonai szolgálatra történő behívás alól, ezen munkaköröket betöltő hadkötelesek katonai szolgálatának tervezésének és végrehajtásának jogi háttérének kidolgozását tették szükségessé, amely a vizsgált időszak végéig nem történt meg. Különös tekintettel arra, hogy a Magyar Honvédség létszáma országgyűlési határozatban maximalizálva van[551], ez alapján a civil munkahelyén nem katonai feladat végrehajtására behívásra került hadkötelesek számával csökken a tényleges harc megvívására, illetve biztosítására behívható hadkötelesek létszáma.

Javasolt a meghagyás jogszabályban meghatározott fogalmának átgondolása, a feladatrendszer céljának meghatározásával, továbbá az eljárásrend pontosítása, illetve a különböző jogszabályokban történő szabályzás összehangolása, valamint a meghagyásra kijelölt munkakört betöltő hadköteles katonai szolgálatával kapcsolatos részletszabályok kormányrendeletben történő meghatározása.

A munkakörök meghagyásra történő kijelölésére vonatkozó korlátozás kiterjesztésének lehetősége

A vizsgált időszak végén a III. kategóriába tartozó szerv egy munkakör tekintetében – ha abból több is van – annak legfeljebb 60%-át jelölhette ki meghagyásra[552]. Amennyiben ez a korlátozás országos vagy regionális szintű II. kategóriában tartozó szervezetekre is kiterjesztésre kerül, szükségessé válik egy, az adatszolgáltatásokat határidőre összegyűjtő, ellenőrző szervre. Ezt a szerepkört alapesetben az adatokat a továbbiakban is kezelő szervezet (a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve) vagy a védelmi és biztonsági igazgatás központi szerve kaphatná meg. Mindkét esetben törvényi szinten szükséges a jóváhagyó hatóság vagy szervezet definiálása, illetve a jóváhagyást előkészítő, illetve a jóváhagyást követő adatkezelés meghatározása. Amennyiben azonban a meghagyással kapcsolatos adatszolgáltatás bizonyos adatszolgáltatók tekintetében jóváhagyást fog igényelni, a jogalkotónak figyelembe kell vennie a meghagyásba bevont szervek részére a hadköteles nyilvántartás felé meghatározott adatszolgáltatás teljesítését is,

[551] 24/2019. (VII. 2.) OGY határozat a Magyar Honvédségnél rendszeresíthető beosztások számáról: 37650 fő.
[552] 614/2022. Kormm. Rendelet 22. § (4) bekezdése alapján

hiszen a két nyilvántartás felé megküldésre kerülő adatszolgáltatások határideje jelenleg megegyezik.

Hadkötelezettség kiterjesztése

Az Alkotmány, majd az Alaptörvény általános hadkötelezettséget határoz meg, viszont kizárólag a férfiakra korlátozva. Bár a 46/1994. (X. 21.) AB határozat 6. pontja a nők ilyen jellegű pozitív diszkriminációját nem minősítette alkotmányellenesnek, javasolt megvizsgálni a katonai múlttal rendelkező, a hadkötelezettség alapján történő katonai szolgálatra vonatkozóan kizáró okkal nem rendelkező nőkre a hadkötelezettség kiterjesztését. A javaslat alapját képezi, hogy az AB határozat meghozatalakor a Honvédségben a katonanők csak kis létszámban voltak jelen, napjainkban viszont a NATO-n belül Magyarországon a legmagasabb (több, mint 20%) a katonanők aránya a teljes katonai létszámhoz képest, illetve a határozat meghozatalát követő időszakban a nemzetközi biztonsági környezet jelentősen megváltozott. Ebből következően alapvetően pazarlás lenne a jövőben is kihasználatlanul hagyni ezt a kiképzettséggel, illetve szakkiképzettséggel rendelkező állományt. A hadkötelezettségnek a speciális végzettséggel – mint például egészségügyi végzettség – rendelkező nőkre történő kiterjesztése nem indokolt, mivel ezen munkakörök nagy része meghagyásba kerül, így az azokat betöltő személyek nem kerülhetnek behívásra.

Befejezés

Végső összegzés

Kutatásaim eredményei megállapítottam, hogy elsőként ezen értekezés vizsgálja és hasonlítja össze a 2004. január 01. – 2023. január 01. közötti időszakra vonatkozóan a katonai szervezetek hadkötelessel történő személyi kiegészítésének békeidőszakban fennálló jogi hátterét, azok hiányosságait, anomáliáit. Megállapítottam, hogy a vonatkozó szabályozók tartalma a feladatok végrehajtása érdekében kezelhető adatok, illetve az eljárásrend tekintetében a hadkötelezettség folyamatos fennállásának megszüntetését követően az 1993. Hvt.-ben és annak végrehajtási rendeletében meghatározottakhoz képest jelentősen lecsökkent. Az ezt követő időszakban viszont megkezdődött a hadkötelezettség alá tartozó személyek békeidőszaki, katonai szolgálat előzetes tervezésére vonatkozó adatkezelés és eljárásrend kialakítása. Ez a folyamat az optimális szabályrendszer kialakításának érdekében az értekezés lezárásakor még nem fejeződött be.

Jogszabályok

Az értekezés lezárásakor is hatályos 21/2006. HM rendelet, valamint a 15/2009. HM-EüM rendelet megalkotása a már hatálytalan 2004. Hvt.-ben kapott felhatalmazás alapján történt, és a 2011. Hvt. és a 2021. Hvt. hatályba lépésével nem kerültek módosításra, ezért a 2011. Hvt. hatályba lépését követően a kutatás lezárásának időpontjáig nem tekinthetők teljeskörűen érvényesnek és alkalmazhatónak, mivel tartalmukban nincsenek összhangban – azaz ellentmondanak – az adott időszakokban hatályos Hvt.-nek, illetve Haktv-nek. Ezen jogszabályok alkalmazhatóságának lehetőségét csökkentette az a tény is, hogy a feladatok végrehajtására vonatkozó, a jelenleg már hatálytalan 2004. Hvt.-re történő hivatkozások következtében a meghatározott eljárásrendek nem teljeskörűen voltak végrehajthatók. A fentiek okán, illetve abból adódóan, hogy a jogszabályok nem követték le a katonai igazgatás rendszerében bekövetkezett szervezeti változásokat, a területi katonai igazgatási szervek a szervezeti átalakításokat követően illetékesség és hatáskör tekintetében nem voltak teljes mértékben megfeleltethetők a jogelőd szerveknek, szervezeti elemeknek, a hatályos jogszabályokban a feladatok részletszabályainak meghatározása és a jogszabályokban elrendelt adatkezelés szabályozása sem volt minden esetben érvényes, illetve végrehajtható.

A 2004. Hvt. hatályba lépését követő időszakra vonatkozóan megállapítottam, hogy a kutatás lezárásának időpontjáig minden vizsgált időszakban előfordult, hogy a honvédelmi ágazati törvény és a végrehajtására vonatkozó Korm. rendelet, illetve miniszteri rendeletek nem egy időben léptek hatályba. Ebből következően a végrehajtásra vonatkozó részletszabályok hiányában a törvényben meghatározott feladatok az adott időszakban nem voltak végrehajthatók, amennyiben olyan, nem a honvédelmi minisztérium alárendeltségébe tartozó szerveket, illetve civil személyeket is érintett, akiknek közjogi szervezetszabályozó eszközben nem lehetett feladatot meghatározni.

Fogalmak

A vizsgált időszakban a jogszabályokban használt fogalmak nem minden esetben kerültek meghatározásra, illetve a definiált fogalmak nem minden esetben voltak pontosak és egyértelműek. A területi katonai igazgatási szerveknek a különböző jogszabályokban szereplő eltérő megnevezése akadályozta a feladatok teljeskörű végrehajtását és az adatok kezelését.

A vizsgált időszak alatt a katonai szolgálat törvény alapján történő elrendeléséhez kapcsolódó honvédelmi személyi kötelezettségek elrendelésének lehetőségei, illetve a hadköteles fogalma, valamint a hadkötelezettség alá tartozó személyek békeidőszaki megnevezése és azok kategórái több esetben is változtak. Már a 2004. Hvt. megkülönböztette és eltérő behívhatósági korhatárral definiálta az önkéntesség alapján már katonai szolgálatot

teljesített személyeket a többi hadkötelestől, viszont ezen állomány paraméterei több esetben is módosításra kerültek. A járulékos kötelezettségek, amelyek a vizsgált időszak elején szorosan a katonai szolgálati kötelezettséggel együtt a hadkötelezettség fennállásához tartoztak, a vizsgált időszak végére már elkülönültek, függetlenül a hadkötelezettség elrendelésétől, alapvetően „előkészítő" kötelezettséggé is módosultak.

A 2011. Hvt. és a 2021. Hvt. már nem konkrét életkorhoz kötötte a hadköteles, illetve a hadkötelezettség fogalmát, azonban az adatszolgáltatások alapján a hadköteles nyilvántartásban kizárólag a 18 életévüket az adott évben betöltő, illetve már betöltött személyek szerepeltek, a házasságkötéssel nagykorúvá vált, 16-18 év közötti személyek viszont nem.

Szükséges megemlíteni, hogy több esetben előfordult, hogy a szabályozók által használt fogalom nem került meghatározásra[553], illetve nem konzekvensen került használatra[554].

A fogalmakra vonatkozóan megállapítottam, hogy azok definiálása és alkalmazása nem minden esetben volt megfelelő, amely nagymértékben befolyásolhatta a feladatok végrehajtását és a vonatkozó adatkezelést.

Katonai igazgatás szervezeti felépítése

A katonai igazgatás rendszere a vizsgált időszakban több esetben is módosításra került (6. ábra). A katonai igazgatás rendszere 2004-ben kétszintű (végrehajtó, irányító) volt, amelyben a végrehajtás megyei szinten került meghatározásra. Ezt követően 2007-től a végrehajtás regionális szintűvé vált, amelyek leherheltsége – a végrehajtó személyi állomány és a hadkötelesek létszámának arányát tekintve – nem minden időszakban volt azonos. 2011-ben az MH Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokság megalakulásával a regionális szintű vezetés helyett kialakításra került az országos szintű vezetés, a végrehajtás az előző időszakhoz hasonlóan regionális, illetve helyi (megyei) szinten került végrehajtásra. A szervezet felépítéséből adódóan az országos szintű, szervezeten belüli vezetés az egységes és gyors összehangolt végrehajtást eredményezett, a regionális szervezeti elemek viszont figyelembe vehették az adott területre vonatkozó sajátosságokat. A vizsgált időszak alatt a végrehajtó katonai igazgatási szervezet több esetben is egy középszintű irányító szerv közvetlen irányítása alá került. A két, egymás alárendeltségébe tartozó szakmai irányító szerv egy olyan végrehajtó szervezet vonatkozásában katonai igazgatási szempontból nem volt indokolt, hiszen ezen szakterület szakmailag közvetlenül nem kapcsolódik más

[553] hadköteles kor, kiírás, stb.
[554] pl. meghagyási jegyzék – meghagyási névjegyzék – adatszolgáltatás.

szakterülethez, csak igényeket kap, illetve a katonai szervezetek a feladatok végrehajtásának „eredményét” vette át. Ebből következően a középirányító szerveknek a stratégiai szintű irányítástól elkülönülő feladatrendszere jogszabályban sem jelent meg. A fentiek alapján megállapítottam, hogy a katonai igazgatási feladatrendszerét támogató szervezeti felépítés a vizsgált időszakban folyamatosan változott, több esetben ellentmondva az általános szervezéstan elveinek.

Stratégiai szintű irányítás

Az általam vizsgált időszakban a katonai igazgatás, azon belül a hadkiegészítés stratégiai szintű irányítását a Honvéd Vezérkar Személyzeti Csoportfőnökség, illetve a katonai igazgatási szervezet végezte. Előbbi szakterülethez nem tartozik a hadkiegészítés anyagi része (gazdasági-anyagi szolgáltatások), amely a logisztikához kapcsolható, illetve utóbbi sem volt optimális megoldás, hiszen a hadkiegészítés mindkét eleméhez tartozó igénytámasztó szakterület, illetve a honvédségi szervezetek feltöltésének határidejét meghatározó hadművelet stratégiai szintű irányítása is a Honvéd Vezérkarban található.

Adatkezelés

A folyamatos hadkötelezettség megszüntetésével a hadköteles nyilvántartásban kezelhető, illetve békeidőszakban frissíthető, pontosítható adatok köre jelentősen lecsökkent. A 2011. Haktv. hatályba lépését követően viszont a vizsgált időszak végéig a kezelhető és folyamatosan pontosítható adatok köre több alkalommal is bővítésre került, amellyel a jogalkotó jelentős mértékben segítette a feladatok békeidőszaki tervezését és végrehajtását.

A hadköteles (katonai) nyilvántartás vonatkozásában nem minden esetben került meghatározásra minden adatkezelő részére az adatkezelés célja, illetve az nem volt megfelelhető az adatszolgáltatások megkérésének céljával. A jogszabályokban meghatározott feladatok nem teljes mértékben voltak összhangban az adatszolgáltatók ágazati törvényeiben, illetve az adatkezelésre vonatkozó jogszabályokban meghatározottakkal. Az adatkezelések meghatározása során több esetben nem került meghatározásra, hogy az adott adatkezelő a nyilvántartásnak pontosan mely adatait kezelheti.

A vizsgált nyilvántartások tekintetében az értekezés lezárásáig nem kerültek definiálásra a nyilvántartások ellenőrzésére, az adatok karbantartására vonatkozó, illetve a jogosultságokkal kiosztásával és nyilvántartásával, valamint a fejlesztéssel kapcsolatos hatáskörök.

A hadkötelesek adatait tartalmazó nyilvántartás a 2011. Hvt. hatályba lépését követően nem tartalmazta minden, a házasságkötéssel nagykorú vált, de a

hadkötelezettség/behívhatóság szempontjából meghatározott kezdő életkort még el nem ért hadköteles adatát, ezáltal a hadköteles nyilvántartás volt teljesnek tekinthető a hadkötelezettség alapján katonai szolgálatra kötelezhető állományra vonatkozóan.

A hadkötelesek adatainak katonai szolgálat alatti kezelése nem került teljes mértékben meghatározásra[555] (az állományilletékes katonai szervezet és a katonai igazgatási szervek egyidejű adatkezelésére vonatkozóan). 2019. 12. 31-ig a Honvédség központi személyügyi szerve számára meghatározott adatszolgáltatásban nem szerepeltek az adott időszakban hadkötelezettség alapján katonai szolgálatot teljesítő, illetve teljesített hadkötelesek, tehát kérdéses volt a hadkötelesek szolgálata alatti adatváltozások kezelése is.

A katonai igazgatási szervek számára meghatározott feladatok nem minden esetben voltak összhangban a számukra jogszabályban meghatározott hatáskörrel, illetve a számukra meghatározott adatkezelés céljával. Példának okáért abban az esetben, ha egy bevonulás során a behívó és az átadó hadkiegészítő parancsnokság nem egyezett, a 21/2006. HM rendelet a hatályba lépésétől ellentmondott a területi katonai igazgatási szervek számára törvényben meghatározott adatkezelésnek, miszerint egy adott hadköteles adatát kizárólag az állandó lakóhely szerint illetékes szerv vezethette. Hasonló helyzet állt fenn a 2022. Haktv.-ben meghatározottak alapján, miszerint az illetékes hadkiegészítő központ a hadköteles a járulékos kötelezettségeinek teljesítéséből adódóan kezelte a bejelentett, szolgáltatott adatokat, viszont a számára meghatározott adatkezelés célja szerint azokkal nem pontosíthatta a hadköteles nyilvántartást.

A hadköteles nyilvántartásban kezelhető adatok nem teljes mértékben fedték le a az ügyintézéshez szükséges, az adatszolgáltatásokban szereplő, illetve a hadköteles járulékos kötelezettségei alapján szolgáltatott adatokat, valamint az adatokat tartalmazó dokumentumok tartalmát. Ezzel egyidőben a feladatok teljeskörű végrehajtásához az előző két adatcsoporton

---

[555] A 2004. Hvt. alapján a hadköteles nyilvántartást vezető katonai igazgatási szerv a katonai szolgálat idejére átadta a hadköteles adatait az állományilletékes katonai szervezet részére, viszont nem került egyértelműen meghatározásra az adatátadás fogalma, azaz a jogszabály nem tért ki arra vonatkozóan, hogy a szolgálatteljesítés ideje alatt a katonai igazgatás szervnél megmaradt-e az adat vagy nem. Az adatátadásra vonatkozóan egyéb törvények (mint például a személyazonosító jel helyébe lépő azonosítási módokról és az azonosító kódok alkalmazásáról szóló 1996. évi XX. törvény) adatátadásnak tekintik az adatszolgáltatást is, ebből levezetve a katonai igazgatási szervek egy időben kezelték a hadköteles nyilvántartást a katonai szervezetekkel (és az illetékes Munkaügyi Központokkal) a szolgálatot teljesítő hadkötelesre vonatkozóan. Az Infotv. hatályba lépésével viszont az adatátadás fogalma alapján a katonai szervezetek nem kezelhették a hadköteles nyilvántartást, viszont kem került meghatározásra, hogy ebben az időszakban illetve a katonai szervezet mely nyilvántartásában kezelte tovább az átvett adatokat.. Ezzel kapcsolatban a törvény arra sem tért ki, hogy az ez idő alatt beérkező adatszolgáltatások hogyan és mikor kerültek feldolgozásra, illetve az adatszolgáltatásokból származó és a hadköteles által bejelentett adatokból melyiket kellett elsődlegesnek tekinteni, ha azok eltértek egymástól. Feltételezhetően ezt belső szabályozó határozta meg a katonai igazgatási szervek nyilvántartást kezelő állománya részére.

felül is további – többnyire származtatott[556] – adatok kezelésének jogi háttere is szükséges lett volna. A vizsgált időszakban a hadköteles nyilvántartásban a személyi kiegészítéssel kapcsolatban kezelhető adatok áttekintését a 9. melléklet tartalmazza.

A meghagyással kapcsolatos nyilvántartásokban kezelhető adatok és az adatkezelésre, illetve az adatszolgáltatásra vonatkozó fogalmak nem minden esetben egyeztek meg az adatkezelés szabályait tartalmazó törvényekben és a végrehajtásukra vonatkozó kormányrendeletben.

Egészségügyi adatok kezelése

Az egészségügyi adatok kezelése a vizsgált időszakban nem teljes mértékben volt szabályozott, a 15/2009. HM-EüM rendelet alapján az egészségügyi adatok külön, zárt borítékban történő kezelése kizárólag a sorozás utáni időszakra vonatkozóan került meghatározásra, amely nem fedte le az adott egészségügyi dokumentum ügyviteli beérkeztetését követő kezelését (tárolását).

A 2022. Haktv. alapján az egészségi állapotra vonatkozó egészségügyi adatok nagy része már nem volt kezelhető a hadköteles nyilvántartásban, viszont ugyanezen adatok a hadkötelezettség fennállása idején szükségesek voltak az előzetes elbíráló bizottság munkájához, a illetve katonai szolgálatteljesítés tervezés végrehajtásához (mentesítés). A részleszabályok hiánya, illetve a 2021. Hvt.-ben meghatározottak alapján az egészségi alkalmasságra vonatkozó adatok egymáshoz való viszonya nem volt egyértelmű.

Adatszolgáltatások

A hadköteles nyilvántartás felé meghatározott adatszolgáltatások általánosan, a hadkötelezettség alá tartozó személyeket érintették, a meghatározott korhatáron belül. Az adatszolgáltatásra kötelezett szervek a nyilvántartásukban szereplő adatok és azok frissítési lehetőségei alapján nem minden esetben rendelkezhettek információval arról, hogy a nyilvántartásukban szereplő személyek a hadkötelezettséget meghatározó minden paraméternek megfeleltek-e az adatszolgáltatás teljesítésének pillanatában. Amennyiben az adatszolgálató nyilvántartásában a hadköteles paramétereire vonatkozó adatok nem voltak naprakészek, ezáltal az adatszolgáltatás olyan személyekre vonatkozóan is kiterjedhetett, akik hadkötelezettsége már megszűnt, ebből következően fennállt a lehetősége annak, hogy az érintett személyekre vonatkozóan a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó

[556] pl.: behívhatósági korhatár, behívhatóság állapota, katonai szolgálatteljesítés állapota, ügyintézésre vonatkozó adatok, stb.

szerve jogtalan adatkezelést hajt végre. Ezáltal az adatszolgáltató a jogtalan adatkezelés elkerülése érdekében megtagadhatta az automatikus adatszolgáltatást. A megkeresésre történő adatszolgáltatáshoz viszont minden esetben átadásra kellett, hogy kerüljenek az érintett hadkötelesek beazonosításához szükséges adatai, amely viszont a teljes – több milliós létszámú – hadköteles állomány személyes adatainak átadását jelentette. Ennek csökkentése érdekében szükségnek tartom az adatszolgáltatás teljesítésére vonatkozó szabályzás felülvizsgálatát. Ezzel kapcsolatban meg kell említeni, hogy az elektronikus ügyintézés során átadott adatok az elektronikus iratkezelő rendszerekben tárolásra[557] kerülhettek, ezáltal a nagymértékű személyes adatok tárolása az adatszolgáltató irattári nyilvántartásában az adatszolgáltatás teljesítését követően huzamosabb ideig is fennállhatott.

Az vizsgált időszakban jelenősen csökkent, de nem redukálódott nullára azon adatszolgáltatások száma, amelyek vonatkozásában nem kerültek pontosan meghatározásra az átadásra kerülő adattípusok, csak maga az adatkör, amelyre az adatszolgáltatás vonatkozott, amely a teljesítés során nem megfelelő adattartalmat eredményezhetett. Több esetben az adatszolgáltatásra kötelezett szerv adott nyilvántartás vezetére vonatozó ágazati törvényében és a Haktv.-ben az adatszolgáltatásra vonatkozó adattartalom nem egyezett, ebből adódóan az adatszolgáltató jogszabályában meghatározott adatok kerülhettek megküldésre, amely nem minden esetben tartalmazott minden, a személyi kiegészítéssel kapcsolatos feladatok végrehajtásához szükséges minden információt, illetve olyan adat is átadásra kerülhetett, amely a hadköteles nyilvántartásban nem volt kezelhető.

Az adatszolgálatások célja nem minden adatszolgáltatás tekintetében volt azonos. A bűnügyi nyilvántartásból átvételre kerülő adatok adatkezelésének céljaként a hadkötelezettség feltételei fennállásának megállapítása[558] került meghatározásra, amely nem értelmezhető, hiszen a hadkötelezettség feltételeit az Alaptörvény definiálta, amelyeket a hadköteles fogalma is tartalmazott.

A hadköteles nyilvántartás, illetve a meghagyással kapcsolatos nyilvántartartások felé jogszabályban meghatározott adatszolgáltatást megküldő jogi személyek nem minden esetben voltak teljeskörűen beazonosíthatók, ez alapján a megkeresésre történő adatszolgáltatás kérése nem volt teljeskörűen végrehajtható. Ebbe a kategóriába tartoztak mindkét nyilvántartás felé adatszolgáltatási kötelezettséggel tartozó meghagyásra kijelölt szervezetek tekintetében a lakosság részére alapvető közüzemi szolgáltatást nyújtó szervek (területi, helyi szolgálatás

[557] Az Infotv. alapján az adatok tárolása is adatkezelésnek minősül.
[558] 2022. Haktv. 22. § (2) bekezdés

esetén), illetve az egyházi jogi személyek, amelyek a vonatkozó jogszabály alapján több, különböző elemből álltak, amelyek lehettek egymás részei is[559]. A megszerzett honvédelmi ismeretek vonatkozásában adatszolgáltatásra kijelölt honvédelmi ismeretek oktatását végző közoktatási és felsőoktatási intézmények, valamint honvédelmi és rendvédelmi szervezetek[560] köre sem volt ismert teljes mértékben a Honvédség katonai igazgatási és központi adatfeldolgozó szerve számára.

A hadköteles nyilvántartáshoz meghatározott automatikus adatszolgáltatás nevében megtévesztő[561]. A Haktv-kben meghatározott automatikus adatszolgáltatást[562], mint adatszolgáltatási formát az általános hatósági ügyintézésre vonatkozó törvény, valamint némely adatszolgáltatásra kötelezett hatóság ágazati törvénye, mint lehetőséget, nem tartalmazzák. Hatósági eljárás az Ákr. alapján kérelemre vagy hivatalból indul, viszont ezen utóbbi eljárásrendnek az adatszolgáltatás nem felel meg, kivéve, ha *„ezt egyébként jogszabály megengedi”*[563]. Ebből adódóan elkülönült az adatszolgáltatásra vonatkozó eljárás, ha az adatszolgálató az adatokat tartalmazó nyilvántartást hatósági jogkörében eljárva kezeli, hiszen ebben az esetben az adatszolgáltatásra vonatkozó eljárásnak a nyilvántartást vezető szerv kérelme alapján kellett megindulnia.

A hadköteles nyilvántartásban nem minden adatra vonatkozóan került adatfrissítés, illetve adatpontosítás meghatározásra. Nem minden esetben kerülhetett automatikus adatszolgáltatás meghatározásra, illetve megkeresésre történő adatszolgáltatás sem volt kérhető, illetve ugyanezen adatokra vonatkozóan a hadkötelesnek sem volt bejelentési, illetve tájékoztatási kötelezettsége[564]. Ezáltal az adat bár nyilvántartható volt, nem került frissítésre, kivéve, ha a hadköteles azt saját döntése alapján, önkéntesen bejelentette.

A nem teljesített adatszolgáltatások az adatszolgáltatásra kötelezettek tekintetében az általános hatósági eljárás keretén belül eljárási bírsággal voltak sújthatók, míg ezzel egyidőben a 2021. Hvt.alapján amennyiben a hadköteles nem teljesítette a járulékos kötelezettségét a vizsgált időszak végén részére honvédelmi bírság volt kiszabható.

A hadköteles nyilvántartásban szereplő adatok kizárólag a 2022. Haktv.-ben meghatározott szervezeteknek kerülhettek továbbításra, amely alapján a hatósági ügyintézést

---

[559] A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény 10. §-ában meghatározottak alapján.
[560] 2022. Haktv. 19. § 17. pont
[561] Az Ákr.-ben csak automatikus döntéshozatal szerepel.
[562] Egy jogszabályban sem került definiálásra.
[563] Ákr. 104. § (1) bek. e) pont
[564] pl. bírósági határozatban gondnokoltként történő kijelöléssel kapcsolatos adatok, amelyek a gondnokoltak nyilvántartásában nem szerepelnek.

végző civil szervezetek , illetve az adatkezelésben érintett személy halála esetén azok hozzátartozói nem kaphattak adatszolgáltatást, amely jelentősen megnehezítette a nyugdíjra vonatkozó szolgálati idő, a közalkalmazotti jogviszonyban eltöltött időszak megállapítását.

Elsődleges azonosító

A hadköteles nyilvántartásban, mivel a nyilvántartásba történő beléptetés a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásából megküldött adatszolgáltatással történt, ezért elsődleges azonosítóként a személyazonosító került használatra.

A hadköteles nyilvántartásban viszont a személyazonosító mellett a TAJ számmal is be lehetett volna azonosítani a személyeket az adatszolgáltatások túlnyomó részében, illetve az egészségügyi vizsgálatok során, viszont ez az adat ezen célokból nem volt továbbítható.

Hatósági ügyintézés

A katonai igazgatási szervek feladataik végrehajtása során hatósági jogkört gyakoroltak, viszont ez ténylegesen csak a 2011. Haktv.-ben került kijelentésre. A hatósági jogkör gyakorlása alapvetően az általános hatósági eljárásokra, illetve elektronikus ügyintézésre vonatkozó jogszabályok, illetve az adott feladatokra vonatkozó eljárásrendet, szabályokat meghatározó honvédelmi jogszabályok szerint történt. A nyilvántartások vezetésére vonatkozóan a más minisztériumok szakmai irányítása alá tartozó hatósági nyilvántartások többségével ellentétben az ágazati jogszabályok a folyamatos hadkötelezettség megszüntetését követően a katonai igazgatási nyilvántartások tekintetében nem határozták meg teljeskörűen az eljárások végrehajtásához szükséges feltételeket és követelményeket.

Ügyintézés módja

A hatósági ügyintézés a kétezres évek elejéig alapvetően papíron történt, majd ezt követően egyre jobban teret kapott az elektronikus ügyintézés, illetve jelenleg már nagyrészt a hatóságok és szervek szervezetek közötti kapcsolattartásban kötelezővé vált. Ezzel egyidőben több hatóság ágazati jogszabálya adatszolgáltatás helyett az adatokhoz történő elektronikus hozzáférést határozta meg, kizárva az adatok postai úton (vagy futárral), elektronikus adathordozón történő megküldését. Az értekezés lezárásakor hatályos jogszabályok alapvetően a békeidőszaki működést határozták meg, nem tértek ki az elektronikus ügyintézéshez szükséges szolgáltatások szünetelésének helyzetére, ezzel több esetben kizárva a nem ezen a módon történő végrehajtást. Az ilyen típusú helyzetekre történő felkészüléshez szükséges szabályzás békeidőszaki hiánya jelentős mértékben gátolta az erre vonatkozó felkészülést.

Feladatok

Az 1993. Hvt. a 178/1993. Korm. rendelettel egységes szerkezetben részletesen meghatározta a feladatok végrehajtását. A hadkötelezettség folyamatos fennállásának megszüntetését követően a jogszabályok nem határoztak meg minden, a személyi kiegészítéshez szükséges feladatot[565], ezáltal az ügyintézés során felmerülő joghézagok nem minden esetben biztosították a feladatok teljeskörű végrehajtását, illetve indokolt esetben sem biztosították a katonai szolgálat alóli mentesítés lehetőségét. A vizsgált időszak alatt ezen területek folyamatosan csökkentek, viszont nem kerültek teljes mértékben szabályozásra.

A személyi kiegészítési feladatok tekintetében a vizsgált időszakban a jogszabályok harmonizációja nem volt folyamatos, az eljárásrendek nem tértek ki minden lehetőségre illetve a részletszabályok nem kerültek teljes mértékben meghatározásra, amelyek a feladatok tervezése és végrehajtása és az ezekre történő felkészülés során jelentős problémákat okozhattak.

A hadkötelesek békeidőszakban történő tervezése az 1993. Hvt.-ben meghatározottak alapján teljeskörűen biztosította a katonai szervezetek feltöltését, illetve a veszteségpótlást is. A folyamatos hadkötelezettség megszüntetését követően a békeidőszaki tervezési feladatok nem kerültek meghatározásra, majd elsőként az önkéntes alapon már katonai szolgálatot teljesített, adott paramétereknek megfelelő állomány vonatkozásában, majd a vizsgált időszak végére már a kiképzetlen hadkötelesek vonatkozásában ismét szerepeltek a jogszabályokban.

Feladatokra való felkészülés lehetősége

Ennek előkészítése magában foglalja a feladatok előzetes jogi szabályzását oly módon, hogy még a feladat valós elrendelése előtt a részletszabályok kidolgozása, a végrehajtást támogató informatikai háttér kialakítása, fejlesztése, a szükséges infrastruktúra biztosításának tervezése valamint ezt követően az előzőek alapján a személyi állomány felkészítése kivitelezhető legyen. Emellett kimondható, hogy a feladatok végrehajtása vonatkozásában az előzetes tervezés, és annak időszakos pontosítása elengedhetetlen, amelyekhez szintén szükséges a fent említett jogi háttér és az azon alapuló részletes belső szabályozás.

Amennyiben a fent említettek még békeidőszakban nem történnek meg, természesen feltételezhető, hogy a különleges jogrendi szabályozás a hadkötelezettség elrendelésekor vagy azt követően hatályba fog lépni, viszont, ha ezen módosítások kihirdetése is ebben az időszakban történik meg, a felkészülésre vonatkozó, fent említett feladatok nem kerülnek

[565] Pl. szolgálathalasztás lehetőségei, eljárásrendje, illetve hadkötelezettség megszüntetése idején szolgálatot teljesítő hadkötelesek leszerelésének időintervalluma.

végrehajtásra, ebből következően a feladat valós végrehajtása lassabb és pontatlanabb lesz[566], hiszen a keresztmetszetként a rendelkezésre álló idő, valamint a feladatokra vonatkozó előzetes tervezés és a felkészülés szintje jelentős mértékben befolyásolja a végrehajtás minőségi szintjét.

Nyilvántartások és feladatok kapcsolata

A meghagyással kapcsolatos nyilvántartások célja jelenleg a behívás és a meghagyásba helyezés tervezése és végrehajtása[567]. A meghagyásba helyezés tervezése nem lehetett cél, mivel azt a kapott adatszolgáltatások alapján a hadköteles nyilvántartásban kell végrehajtani. A behívás tervezése és végrehajtása, illetve a meghagyásba helyezés végrehajtása szempontjából viszont a vizsgált időszak alatt a jogszabályok nem adtak lehetőséget a meghagyással kapcsolatos nyilvántartások és a hadköteles nyilvántartás közötti adatátadásra (adatszolgáltatásokra). A 2021. Hvt. alapjaiban változtatta meg a meghagyás szerepét, már nem kizáró okot jelentett, hanem a behívás tervezése során a szolgálatteljesítés helyének meghatározó paramétere volt.

A gazdasági-anyagi szolgáltatásra kötelezett szervezetek, szervek és egyéni vállalkozók szintén honvédelmi feladatot láttak el, viszont jogszabály alapján nem kerültek automatikusan meghagyásba, amely a vizsgált időszak alatt veszélyeztette a honvédelmi feladataik folyamatos végrehajtását.

Végrehajthatóság

A folyamatos hadkötelezettség alatt a jogi szabályozásnak és az ez alapján végrehajtott békeidőszaki tervezésnek köszönhetően a katonai szervezetek hadkötelessel történő személyi kiegészítése pár napon belül végrehajtásra kerülhetett. Ezt követően viszont a jogi háttér változásából adódóan ez sokkal hosszabb időt igényelt, illetve a békeidőszaki tervezés az első időszakban nem került meghatározásra és szabályozásra, viszont a vizsgált időszak végére már majdnem a teljes hadköteles állományra vonatkozóan végrehajtható volt.

---

[566] A hadkiegészítési feladatok a belső ügyintézésen kívül alapvetően a civil lakossággal és közigazgatásban részt vevő, illetve civil szervezetekkel történő hatósági ügyintézést jelentik, amely során a pontosság, valamint a végrehajtás idején hatályos jogszabályoknak való teljeskörű megfelelés elengedhetetlen a hatóság, ebben az esetben a katonai igazgatási szervek részéről. Ellenkező esetben bírósági fellebbezések, közigazgatási perek, illetve amennyiben a jogszabály lehetőséget biztosít rá, másodfokú eljárások várhatóak. Ennek eredménye közvetlenül egy lassabb, pontatlanabb, az optimálistól jelentős mértékben eltérő személyi kiegészítés is lehet, amely veszélyezteti a katonai szervezetek műveleti készenlétének időben történő elérését, valamint az üres, feltöltendő beosztásokra a megfelelő személyi állomány biztosítását.

[567] 2022. Haktv. 26. § (1) bekezdés

A Honvédség az értekezés lezárásakor nem rendelkezett a hatályos jogszabályi környezeten alapuló hadkiegészítési koncepcióval, valamint az önkéntes tartalékos rendszer kialakítása során 2011-től 2023-ig nem került elfogadásra sem területvédelmi sem hátországvédelmi koncepció sem, ebből következően a területvédelem és hátországvédelem, mint fogalmak, és az azokkal kapcsolatos feladatok és célok sem kerültek pontosan meghatározásra. Ugyanakkor Magyarország nemzeti katonai stratégiája[568] sem határozza meg, hogy a hátországvédelmi képességek keretén belül a haderő kiegészítése és veszteségpótlása elsődlegesen az önkéntes tartalékosokból kerül végrehajtásra, vagy a katonai szervezetek készenlétének eléréséhez és fenntartásához szükséges személyi kiegészítés elsődlegesen a hadköteles állományból történik, és az önkéntes tartalékosok az egyéb hátországvédelmi feladataik ellátása mellett vesznek részt ezen állomány kiképzésében.

A stratégia 5.1.5. pont második bekezdése alapján, figyelemmel az önkéntes tartalékos állomány létszámára és a nem területvédelmi katonai szervezeteknél szakmai tapasztalatot szerzett szolgálati járandóságos állomány létszámának folyamatos csökkenésére, feltételezhető, hogy a meghatározott széles spektrummal rendelkező hátországvédelmi feladatrendszer ellátása mellett feltételezhető, hogy a harcoló, harcbiztosító és harctámogató feladatokat végrehajtó honvédségi szervezetek elsősorban hadkötelesekkel kerülnek majd feltöltésre[569]. Ebből adódóan a katonai szervezetek különleges jogrendi személyi kiegészítésében jelenleg és a jövőben is fontos szerepet játszik a hadkötelesek behívásra

---

[568] Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiájáról szóló 1393/2021. (VI. 24.) Korm. határozat:
„5.1.5. Honvédelmi kiegészítő és hátországvédelmi képesség
Annak érdekében, hogy egy korszerű, a kor biztonsági kihívásainak és kockázatainak megfelelni tudó, a reguláris erők feladatait békében és különleges jogrendben is támogatni képes tartalékos erő épüljön ki, a Magyar Honvédség fokozatosan növeli az önkéntes tartalékos rendszer személyi állományát és képességeit, és felkészíti az alaprendeltetéséből adódó feladatai ellátására. Az elmúlt időszak eredményei megfelelő alapot képeznek ahhoz, hogy a Zrínyi HHP keretében megvalósuló fejlesztések eredményeként, 2030-ra az önkéntes tartalékos rendszer – az új típusú kihívások kezelését is magában foglaló – feladatainak végrehajtásakor egységes, koherens rendszert alkosson a hivatásos és szerződéses állománnyal.
A hátországvédelmi képességek kialakítása keretében fejleszteni szükséges a létfontosságú rendszerelemek védelmét, a haderő kiegészítésének és veszteségpótlásának, valamint a fő felvonulási és ellátási útvonalai védelmének, illetve a nem katonai hatóságok támogatásának rendszerét. A hátországvédelmi szervezet – a Magyarország területén folyó szövetségi műveletekhez kapcsolódó befogadó nemzeti támogatásban történő közreműködés mellett – képes lesz Magyarország műveletekbe nem bevont területei katonai biztonságának fenntartására, különös tekintettel a kijelölt létfontosságú rendszerelemek védelmére és a működésbiztonsági feltételek fenntartására, a műveletek központi és területi alapon szervezett logisztikai hátterének biztosítására, a közrend és jogrend fenntartásához történő hozzájárulásra, valamint a hadkötelesek és tartalékosok felkészítésére, a hadkiegészítés és veszteségpótlás végrehajtására.”

[569] Ezen feltételezést megerősíti, hogy az önkéntes tartalékos állomány három kategóriájából az önkéntes védelmi tartalékos állomány már átszerződtetésre került a területvédelmi ezredekhez, az önkéntes területvédelmi állomány pedig már az állományba kerüléskor oda köt szerződést, ebből következően valószínűsíthető, hogy a nem területvédelmi katonai szervezetek hadi beosztásaira már szerződéssel rendelkező önkéntes műveleti tartalékos állomány is a közeljövőben átkerülhet ugyanezen katonai szervezetek állományába.

tervezése és a behívás végrehajtása, amelyhez elengedhetetlenül fontos a feladatokra történő felkészülés feltételeinek biztosítása.

A 2004. 01. 01. – 2023. 01. 01. közötti időszak vizsgálata alapján megállapítható, hogy a hadkötelezettség békeidőszakra vonatkozó felfüggesztése új helyzetet teremtett, melynek szabályozását alapvetően a korábbi, meglevő jogszabályi környezet részletes, szükségszerű átalakításával kezelték, az akkor meglevő szabályozást alapul véve került kialakításra. Kijelenthető, hogy a vizsgált időszakban az alapvetően a különleges jogrendi időszakoktól eltérő békére otpimalizált magyar jogrendszer kizárólag a katonai igazgatási feladatok tekintetében fedett le minden, az Alaptörvényben meghatározott időszakot, kitérve azok egyediségére, a honvédségi szervezetek készenlét fokozásának biztosításával kapcsolatos és egyéb honvédelmi feladatok végrehajtására.

A vonatkozó jogi szabályozás a nemzetközi biztonsági környezetnek és Magyarország biztonsági igényeinek megfelelően, a változásokat és az új igényeket figyelembe véve folyamatosan módosításra került. A feladatok végrehajtása érdekében meghatározott adatkezelések és eljárásrendek módosítása, pontosítása folyamatos, viszont az optimális jogszabályi környezet kialakítása, mint cél még messze van. Az optimális végrehajtás érdekében a vonatkozó feladatrendszer és az adatkezelések területén szükség lesz hadiállapot kihirdetésének kezdeményezését követően a jogszabályok gyors és teljeskörű kiegészítésére, tekintettel a hadiállapot békeidőszaktól eltérő sajátosságaira. Egyetértek Denis Waitley amerikai író, tanácsadó szavaival, miszerint:

„Számíts a legjobbra, tervezz a legrosszabbra és készülj fel a meglepődésre!”[570]

[570] http://www.citatium.hu/idezet/38020 (Letöltés: 2024. 12. 21.)

Új tudományos eredmények

A hadkötelezettség békeidőszakra vonatkozó megszüntetése új helyzetet teremtett, melynek szabályozását a szükséges új koncepció kialakítása helyett a korábbi, meglevő jogszabályi környezet részletes, szükségszerű átalakításával kezelték, illetve a meglevő szabályozást alapul véve alakították ki az új jogi-szabályozási és feladatrendszert. Ennek eredményeként a hadkiegészítő és katonai igazgatási szervek évszázados működésük során talán a legjelentősebb és folyamatos átalakulásukat kezdik meg, illetve élik át a közeli jövőben (kutatásaimat – amint azt a korábbiakban jeleztem – a 2023. január 01-i állapot elemzésével zártam le).

A katonai igazgatás és az azt támogató katonai nyilvántartó rendszer a még a tömeghadsereg kiegészítésére szerveződött, a professzionális haderő és a szövetségi katonai rendszer kialakítása által generált katonai nyilvántartási rendszer intézményi és eszközrendszere egyre nehezebben képes a megváltozott körülményekhez igazodni. A kutatási időszakban több alkalommal is megváltozott a hadkiegészítő parancsnokságok és a katonai igazgatási szervek felépítése is.

Az értekezésem témakörében végzett kutatómunka, az ismeretek ennek időszakában végre-hajtott rendszerezése és azok elemzése alapján doktori értekezésemben az alábbi tudományos eredményeket fogalmazom meg:

1. Megállapítottam, hogy a hadkötelezettség folyamatos fennállásának megszüntetését követően a jogi szabályozók felépítése és tartalma az előző időszakban kialakított feladatok és adatkezelés meghatározásán alapult, ezáltal viszont a jogalkotó a vizsgált időszakban nem biztosította teljes mértékben a békeidőszaki tervezési feladatok végrehajtását, illetve az ahhoz szükséges adatkezelést, valamint nem a szükséges részletességgel határozta meg a hadkötelezettség fennállása során végrehajtandó feladatokat.

2. A katonai igazgatás szervezeti változásainak elemzése során megállapítottam, hogy a vizsgált időszakban a katonai igazgatás rendszerének felépítése több esetben is változott, amely nem minden esetben biztosította a gyors és egységes feladatvégrehajtást, illetve az objektív szakmai irányítást.

3. Elsőként tártam fel a kutatási időszakban hatályos rendelkezések hiányosságait, anomáliáit és változásait a hadkötelessel történő személyi kiegészítési feladatokra vonatkozóan, amely alapján megállapítottam, hogy a vizsgált időszakban hatályos jogszabályok nem biztosították folyamatosan, megfelelő szinten a katonai beosztások

hadkötelessel történő feltöltésére vonatkozó feladatokat, illetve azok részletes meghatározását.

4. A kutatási témában elsőként tártam fel az egyes konkrét rendelkezések hiányosságait és ellentmondásait a hadkötelessel történő személyi kiegészítéssel kapcsolatos katonai igazgatási feladaok végrehajtásához szükséges adatkezelés vonatkozásában, amely alapján megállapítottam, hogy a vizsgált időszakban hatályos jogszabályok nem minden esetben a megfelelő szinten és mértékben határozták meg a tervezéshez és a tényleges végrehajtáshoz szükséges adatkezelést, illetve nem biztosították teljes mértékben az adatok rendelkezésre állását.

Ajánlások

Értekezésemet elsősorban a katonai igazgatás szakállományának ajánlom, az adott szakterület jövőbeni szabályozásának optimalizálásához, valamint a szakkiképzés tananyagának alapjaként.

Ajánlom továbbá azoknak, akik a védelmi igazgatás egyéb területeivel foglalkoznak, beleértve a központi közigazgatási szerveke ist, hiszen értekezésem vizsgálja a polgári szervek, szervezetek feladatait, a katonai igazgatással való kapcsolatot.

Általánosságban ajánlom viszont mindenkinek, akik ezt a területet egyszerűnek, a hadkötelezettség békeidőszaki megszüntetését követően kevésbé fontosnak gondolják, illetve azoknak, akik számára a nyilvántartások könnyen szabályozhatóak, a feladatokkal összevetve nem lényegesek.

A kutatási eredmények gyakorlati felhasználhatósága

A kutatási időszakban bemutatott és elemzett hadkigészítéssel, katonai igazgatással és katonai nyilvántartási tevékenységgel kapcsolatos, illetve az azokkal összefüggő elkövetett szabályozási és gyakorlati eljárási hibák, anomáliák és hiányosságok, valamint nem rendszerszemléletű döntések elemzése – különös tekintettel a tartalékos komponens békeidőszaki eltörlésére – alapján megfogalmazott észrevételek, valamint az elemzésre támaszkodó, illetve azon alapuló, az értekezésben megfogalmazott javaslatok felhasználhatók a katonai nyilvántartási rendszer átalakításához, rendszerszemléletű újjászervezéséhez, ezen belül a hadkiegészítési rendszer korszerűsítéséhez.

Megítélésem szerint a kidolgozott doktori értekezés alapot képes képezni egy olyan katonai- és kormányzati védelmi igazgatási feladat- és hatásköröket egyaránt magába foglaló munka megkezdésének, amelynek eredményként a kor követelményeinek megfelelő, korszerű, költséghatékony, a békeidőszakban és a hadiállapot különleges jogrend időszakban is alkalmazható és hatékony, a felhasználó (Magyar Honvédség) igényeit kielégítő tevékenység kerülhet kialakításra, amely az Európai Únió adatkezelési szabályainak is megfelel.

A doktori értekezés több területe és elemzési eredménye részeiben vagy egészében felhasználható a katonai felsőoktatásban, a közigazgatási szervezet vonatkozó tevékenységrendszerével kapcsolatos felkészítésben, a civil közép- és felsőoktatási intézményekben felvehető, vagy azok kreditrendszerű képzésében a honvédelemmel kapcsolatos területeken (kormánytisztviselői képzés, önkéntes tartalékos képzés, katonai alapképzés, a honvédelmi ismeretek tematikáiban).

Javaslatok további kutatási irányokra

A hadkötelessel történő személyi kiegészítés a honvédségi szervezetek különleges jogrendi hadkiegészítésének csak egy részét fedi le. Ebből adódóan további kutatási területnek javaslom a gazdasági és anyagi szolgáltatások jogi hátterének vizsgálatát, különös tekintettel az értekezésemben feltárt anomáliák hatását ezen szakterületre. Ezzel kapcsolatban további kutatási irány lehet a két hadkiegészítési terület kapcsolatának, esetleges átalakításának vizsgálata.

A hadkötelezettség adott időszakra vonatkozó vagy folyamatos fenntartása társadalmi, gazdasági és biztonságpolitikai kérdés, jogi hátterének szabályozása ezen szakterületek szempontjából is kimagaslóan fontos. Ebből adódóan javaslom a vonatkozó hatályos szabályozók felülvizsgálatát az értekezésben már feltárt hiányosságok és anomáliák figyelembe vételével.

Értekezésemben rámutattam arra, hogy Magyarországon a hatósági ügyintézés eljárásrendje békeidőszakra vonatkozóan kerültek meghatározásra, amely időszakban a szükséges feltételek folyamatosan biztosítottak. Álláspontom szerint szükséges a különleges jogrendi hatósági ügyintézés hiányának vizsgálata a polgári hatósági ügyintézés tekintetében, különös tekintettel az elektronikus ügyintézés feltételeinek hiányára, illetve a hatósági nyilvántartások kezelésére vonatkozóan.

Felhasznált jogforrások és egyéb joganyagok

1868. évi XL. törvénycikk a véderőről

1949. évi XX. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmánya

Magyarország Alaptörvénye

1957. évi IV. törvény az államigazgatási eljárásról

1959. évi IV. törvény a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről

1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvől

1990. évi XCIII. törvény az illetékekről

1992. évi LXVI. törvény a polgárok személyi és adatainak és lakcímének nyilvántartásáról

1993. évi LV. törvény a magyar állampolgárságról

1993. évi CX. törvény a honvédelemről

1996. évi XX. törvény a személyi azonosító jel helyébe lépő azonosítási módokról és az azonosító kódok használatáról

1996. évi XXXVII. törvény a polgári védelemről

1997. évi XXI. törvény a polgári szolgálatról

1998. évi XII. törvény a külföldre utazásról

1999. évi LXXXIV. törvény a közúti közlekedési nyilvántartásról

2004. évi LXXXVII. törvény a polgári szolgálatról szóló 1997. évi XXI. törvény módosításáról

2004. évi CV. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről

2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól

2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról

2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről

2011. évi CLXXVII. törvény az egyes honvédelmi kötelezettségek teljesítéséről, az azokkal kapcsolatos katonai igazgatási feladatokról, a hadköteles nyilvántartás vezetése, a gazdasági és anyagi szolgáltatások biztosítása érdekében teljesítendő adatszolgáltatásokról és a honvédelmi ágazatban használt igazolványokkal kapcsolatos adatkezelésről

2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről

2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről

2013. évi XCVII. törvény a honvédségi adatkezelésről, az egyes honvédelmi kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos katonai igazgatási feladatokról

2013. évi CLXXV. törvény a gondnokoltak és az előzetes jognyilatkozatok nyilvántartásáról

2015. évi CCXXII. törvény az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól

2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról

2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról

2018. évi CXIV. törvény a honvédelmi alkalmazottak jogállásáról

178/1993. (XII. 27.) Korm. rendelet a honvédelemről szóló 1993. évi CX. törvény végrehajtásáról

218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet az egyes szabálysértésekről

71/2006. (IV. 3.) Korm. rendelet a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvény egyes rendelkezéseiről

68/2009. (IV. 2.) Korm. rendelet a meghagyással kapcsolatos eljárás és a meghagyásba bevont szervek besorolásának szabályairól

290/2011. (XII. 22.) Korm. rendelet a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról

451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet az elektronikus ügyintézés részletszabályairól

9/2002. (II. 28.) HM-EüM együttes rendelet a hadkötelezettség alapján teljesítendő katonai szolgálatra és a katonai oktatási intézményi tanulmányokra való egészségi alkalmasság elbírálásáról

15/2009. (X. 6.) HM-EüM rendelet a hadkötelesek katonai szolgálatra való alkalmassága elbírálásának rendjéről

7/2006. (III. 21.) HM rendelet a hivatásos és szerződéses katonai szolgálatra, valamint a katonai oktatási intézményi tanulmányokra való egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasság elbírálásáról, továbbá az egészségügyi szabadság, a szolgálatmentesség és a csökkentett napi szolgálati idő engedélyezésének szabályaira

21/2006. (VIII. 8.) HM rendelet a hadkötelesek rendkívüli állapotban és megelőző védelmi helyzetben történő katonai szolgálatra való behívásának, katonai szolgálatának és leszerelésének rendjéről (a továbbiakban: 21/2006. HM rendelet)

61/2000. (VI. 21) OGY határozat a Magyar Honvédség hosszú távú átalakításának irányairól

24/2019. (VII. 2.) OGY határozat a Magyar Honvédségnél rendszeresíthető beosztások számáról

111/2006. HM határozat a Magyar Honvédség Kelet-Magyarországi Hadkiegészítő Parancsnokság megalapításáról

112/2006. HM határozat a Magyar Honvédség Nyugat-Magyarországi Hadkiegészítő Parancsnokság megalapításáról

A Magyar Honvédség Katonai Igazgatási és Központi Nyilvántartó Parancsnokság 25-23/2016. számú Alapító okirata módosításokkal egységes szerkezetbe foglalva

A Magyar Honvédség Katonai Igazgatási és Központi Nyilvántartó Parancsnokság 11014-29/2018. számú Alapító okirata módosításokkal egységes szerkezetbe foglalva

A Magyar Honvédség Katonai Igazgatási és Központi Nyilvántartó Parancsnokság 2467-16/2020. számú Alapító okirata módosításokkal egységes szerkezetbe foglalva

Felhasznált irodalom jegyzéke

1. *A Magyar Honvédség a rendszerváltástól a NATO tagságig* (1989-1999) Egyetemi Jegyzet Budapest, 2002. Egyetemi EK Kiadó Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Társadalomtudományi Intézet
2. BERGMANN, Ernst: *Codex Hammurabi.* Textus primigenius. Róma, Pontificium Institutum Biblicum. 1953. pp. 165
3. BIBÓ István: A magyar közigazgatásról (*Válogatott tanulmányok*, II. kötet 469-484. o.) Magvető, 1986.
4. BOGNÁR Balázs: *A Magyar Köztársaság védelmi igazgatási rendszerének lehetséges korszerűsítése.* Doktori (PhD) értekezés. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, 2009.
5. CLAUSEWITZ: *A Háborúról*. Zrínyi Kiadó 1961.
6. CSIKÁNY Tamás: *A védelmi igazgatás története*. Egyetemi tankönyv. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem. Budapest, 2009. p. 148 ISBN: 978-963-7060-72-4
7. CZUPRÁK Ottó: *A tartalékerő szerepe a védelem hatásalapú képességének alakításában.* http://www.zmne.hu/kulso/mhtt/hadtudomany/2006/4/2006_4_21.htm (letöltve: 2022.02.03.)
8. DUL Sándor – FÖLDESI Ferenc: A területi katonai igazgatás regionális kialakítása. *Társadalom és Honvédelem,* 2006 1. szám, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem.
9. FARKAS Ádám (szerk.): *A honvédelem jogának elméleti, történeti és kortárs kérdései*. Dialóg Campus Kiadó. 2018. p. 202 ISBN 978-615-5889-73-8
10. FÖLDESI Ferenc: *A magyar területi katonai igazgatási rendszer fejlődéstörténete 1920-tól a jelenlegi szervezeti rendszer kialakulásáig, valamint egy lehetséges szervezeti felépítése*. Doktori (PhD) értekezés. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem. 2004. Budapest. p. 162
11. HÁRI László – KINNYIVSZKIJ H.: Katonai szervezés és hadkiegészítés. A katonai szervezés és hadkiegészítés tudományterület fejlődése. *Honvédelem.* A Magyar Néphadsereg Hadtudományi Folyóirata. XXV. évfolyam 12. szám. 1974. Budapest. pp. 65.
12. HÉREGI Erika: Military administration tasks related to personnel augmentation in the past 20 years in line with the changes of legislation *Defence review* 2018/1. pp. 223-235.
13. HÉREGI Erika: Az elektronikus ügyintézés által előírt kötelezettségek és biztosított lehetőségek a katonai igazgatásban *A hadtudomány és a XX. Század* 2020 pp. 112-122.
14. HÉREGI Erika: Információs műveletek, mint a hibrid hadviselés eszközei. *Felderítő Szemle*, 2019. 18(3), pp. 187-202.

15. HÉREGI Erika: A hadköteles nyilvántartásban kezelhető adatok és a pontos adatok rendelkezésre állásának fontossága, *Hadtudományi Szemle* 2018. 11(4). pp. 497-505.

16. HÉREGI Erika: A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat hadkiegészítési lehetőségei különleges jogrendben, *Hadtudományi Szemle* 2021. 14(2) pp. 133-144.

17. HÉREGI Erika: A gazdasági-anyagi szolgáltatások feladatrendszere Magyar Honvédség érdekeltségének vonatkozásában, *A hadtudomány és a XXI. sz.* tanulmánykötet, 2021. pp. 59-69.

18. HÉREGI Erika: A katonai igazgatás feladatrendszere az önkéntes tartalékos rendszer vonatkozásában. *A hadtudomány és a XXI. sz.* tanulmánykötet, 2022. pp. 280-288.

19. HÉREGI Erika: A meghagyás jelenlegi helyzete, a jogharmonizáció hiányának következményei. *Hadtudományi Szemle,* 2022. 15(4) pp. 111-117.

20. HORVÁTH László: *Az országvédelem szervezeti rendszere*. Egyetemi jegyzet. 2005. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem. p.173

21. HUNTINGTON, Sámuel P.: *A katona és az állam*. Zrínyi-Atlanti kiadó, 1994.

22. HÜLVELY Lajos: *A Magyar Honvédség személyi kiegészítésének átalakítása vegyes rendszerről önkéntesre*. Doktori (PhD) értekezés, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, 2000.

23. JAKAB Antdrás-Takács Péter (szerk.): *A magyar jogrendszer átalakulása 1985/1990-2005 (Jog, Rendszerváltozás, EU csatlakozás)*. Gondolat- ELTE ÁJK 2007.

24. JONSSON, E., SALO, M., LILLEMÄE, E., STEDER, F. B., FERST, T., KASEARU, K., NOVAGROCKIENE, J., ÖSTERBERG, J., SEDERHOLM, T., SVENSÉN, S., SZVIRCSEV TRESCH, T., & TRUUSA, T.-T. (2024). Multifaceted Conscription: A Comparative Study of Six European Countries. *Scandinavian Journal of Military Studies,* 7(1), pp. 19–33. DOI: https://doi. org/10.31374/sjms.16 (Letöltés: 2024.05.06.)

25. KÁDÁR Pál: *A Magyar Honvédség irányításának és vezetésének időszerű jogi és igazgatási problémái.* Doktori (PhD) értekezés. ZMNE 2009.

26. KÁDÁR Pál A különleges jogrendi szabályrendszer reformja. *Katonai jogi és hadijogi szemle*, 2022/3.
https://epa.oszk.hu/02500/02511/00022/pdf/EPA02511_katonai_jogi_szemle_2022_3_065-090.pdf

27. KÁDÁR Pál: A Magyar Honvédség irányításának és vezetésének időszerű jogi és igazgatási problémái – Gondolatok egy doktori értekezés kapcsán. *Hadtudomány* 2009. XIX. évf. elektronikus szám, pp. 1-38.
https://www.mhtt.eu/hadtudomany/2009/2009_elektronikus/2009_e_11.pdf (Letöltve: 2022.04.21.)

28. KÁDÁR Pál – VANYUR Tibor: Szemelvények a magyar önkéntes tartalékos rendszer múltjáról, jelenérõl és jövőjéről. *Hadtudomány*, 2013/3-4. pp. 82-96.

29. KASSAI László – Ocsovai János: A területi katonai igazgatás új szervezeti rendje. *Hadtudomány* 2009/1-2. pp. 84-95.

30. KÓSA Attila: A Kiegészítő Parancsnokságok megszületése. *Új Honvédségi Szemle*, 1996/3.

31. KÖRTVÉLYESSY Zsolt: A védelmi igazgatás reformjának szükségessége, lehetséges iránya *Új Honvédségi Szemle*, 2003/11. szám.

32. KÖRTVÁLYESSY Zsolt: *A honvédelem helyi igazgatási szerveinek szerepe a védelmi felkészítés és az ország-mozgósítás rendszerében, megváltoztatásának szükségessége a NATO és az EU elvek figyelembevételével.* Doktori (PhD) értekezés. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem. 2003.

33. KWAMLADZE, Tato: *Conscription in Estonia and Georgia: Lessons from and for Small-State Peers.* International Centre for Defence and Security Policy paper, March 2023. ICDS_Policy_Paper_Conscription_in_Estonia_and_Georgia_Tato_Kvamladze_March_2023.pdf (Letöltve: 2024.02.01.)

34. LAKATOS László: *A nemzeti biztonság és az ország honvédelmi felkészítésének összefüggései a honvédelem rendszerében*. HM OTF 1999.

35. LAKATOS László: *A védelmi igazgatás helye és szerepe a honvédelem rendszerében*. Doktori (PhD) értekezés ZMNE 2000.

36. LAKATOS László: *Honvédelmi igazgatás.* (Főiskolai és egyetemi jegyzetek). Budapest 1997. Államigazgatási Főiskola; 2000. Budapesti Közgazdaságtudomány és Államigazgatási Egyetem Államigazgatási Főiskolai Kar; 2006. Corvinus Egyetem Közigazgatás-tudományi Kar.

37. LAKATOS László – Háber Péter: Az önkéntes haderőre áttérés elvi alapjai*, In. Hadtudományi Tájékoztató* 2003/1. HM Oktatási és Tudományszervező Főosztály. pp. 9-74.

38. LAKATOS László: The change process of the military command system from the change of régime to the present day. In. Andras Jakab, Peter Takacs, Allan F. Tatham: *The Transformation of the Hungarian Legal Order 1985-2005 (Transition to the Rule of Law and accession to the European Union)*. Wolters KluWer Lan &Buissess. pp. 172-185 and 186-189.

39. LAKATOS László: Megváltozó sorkatonai szolgálat, vagy csak szolgálati idő csökkenés. *Hadtudomány*, 2001. 4. sz. pp. 16- 18.

40. LAKATOS László: A katonai vezetés rendszerének változási folyamata a rendszerváltástól napjainkig. In. Jakab András – Takács Péter (szerk.): *A Magyar Jogrendszer átalakulása 1985/1990-2005 (Jog, rendszerváltozás, EU csatlakozás)* Gondolat-ELTE ÁJK Kiadó Budapest 2007. pp. 422-428.o.

41. LAKATOS László: A honvédelmi típusú különleges jogrendek életbeléptetését igénylő helyzetek és azok korszerű gyakorlati megoldása, In: Hornyacsek, Júlia (szerk.) *A védelmi igazgatás működésének gyakorlati tapasztalatai napjaink kihívásainak tükrében*, Dialóg Campus Kiadó (2019) pp. 37-60.

42. LAKATOS László: A honvédelem és a honvédelmi igazgatás rendszere, azok védelmi igazgatás rendszerében betöltött helye és szerepe, In: Hornyacsek, Júlia (szerk.) *A védelmi igazgatás rendszere és a honvédelmi igazgatással való kapcsolatának elméleti és gyakorlati összefüggései*, Dialóg Campus Kiadó (2019) pp. 81-109.

43. LAKATOS László: A honvédelmi típusú különleges jogrendek életbeléptetését igénylő helyzetek és azok korszerű gyakorlati megoldása, In: Hornyacsek, Júlia (szerk.) *A védelmi igazgatás működésének gyakorlati tapasztalatai napjaink kihívásainak tükrében*, Dialóg Campus Kiadó (2019) pp. 37-60.

44. LAKATOS László: A honvédelem rendszere – honvédelmi igazgatás. 7.2. A hadügyi igazgatástól a honvédelmi igazgatásig. pp. 182. In: Hausner Gábor (szerk.): *Honvédelmi alapismeretek. Egyetemi jegyzet,* LUDOVIKA Egyetemi Kiadó, Budapest, 2022. Második, átdolgozott kiadás. p. 238.

45. LAKATOS László: Honvédelmi igazgatás. 2. A honvédelmi igazgatás szabályozási környezete. 2.1. Külső honvédelmi igazgatás. pp. 208. In: Lapsánszky András (szerk.): *Közigazgatási jog. Szakigazgatásaink elmélete és működése*, Szakkönyv. Kiadó: Wolters Kluwer Hungary Kft., Budapest, 2020. p. 958.

46. NÉMETH Sándor-PATYI Sándor: A védelmi felkészítés és ország¬mozgósítás. *Új Honvédségi Szemle*, 1999/2. szám.

47. SIMICSKÓ István: *Az országvédelem és országmozgósítás szervezeti, hatásköri, irányítási rendszere minősített időszakokban* (Történelmi korokon át napjaink hatályos jogi szabályozásáig). Doktori (PhD) értekezés. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, 2009.

48. SZAMEL Lajos: *A magyar közigazgatás-tudomány*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó 1977.

49. SZENDY István: *Hadügy és hadviselés*. Budapest, Dialóg Campus. 2017. pp. 65.

50. SZIGETI Lajos: A hadkiegészítés rendszere. In. *Hadtudomány* 2000. 10(3) pp. 24-29.

51. SZIGETI Lajos: *A haderő kiegészítésének elméleti kérdései.* Egyetemi jegyzet. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem. Budapest, 2004.

52. VINCZÉNÉ MÉSZÁROS Csilla: A védelmi igazgatási rendszer. *Hadmérnök,* 2009. június.

Mellékletek

1. Az 1993. Hvt. alapján a hadköteles nyilvátartásban szereplő, személyi kiegészítés céljából kezelhető adatok (2004. 01. 01. állapot)
2. Az 1993. Hvt. hatálya alatt a hadköteles nyilvántartásban szervek, szervezetek adatszolgálatási, illetve a hadköteles kötelezettségteljesítése (tájékoztatási, bejelentési) alapján frissülő adatok (2004. 01. 01. állapot)
3. A 2004. Hvt. alapján a hadköteles nyilvátartásban szereplő, személyi kiegészítés céljából kezelhető adatok (2011. 12. 31. állapot)
4. A 2004. Hvt. hatálya alatt a hadköteles nyilvántartásban szervek, szervezetek adatszolgálatási, illetve a hadköteles kötelezettségteljesítése (tájékoztatási, bejelentési) alapján frissülő adatok (2011. 12. 31. állapot)
5. A 2013. Haktv. alapján a hadköteles nyilvátartásban szereplő adatok (2022. 10. 31. állapot)
6. A 2013. Haktv. hatálya alatt a hadköteles nyilvántartásban szervek, szervezetek automatikus adatszolgálatási, illetve a hadköteles kötelezettségteljesítése (tájékoztatási, bejelentési) alapján frissülő adatok (2022. 10. 31. állapot szerint)
7. A 2022. Haktv. lapján a hadköteles nyilvátartásban szereplő adatok (2023. 01. 01. állapot)
8. A 2022. Haktv. hatálya alatt a hadköteles nyilvántartásban szervek, szervezetek adatszolgálatási, illetve a hadköteles kötelezettségteljesítése (tájékoztatási, bejelentési) alapján frissülő adatok (2023. 01. 01. állapot)
9. A hadköteles nyilvántartásban a személyi kiegészítés céljából kezelhető adatok (2004. 01. 01. - 2023. 01. 01.)
10. Hatósági ügyintézés hadkötelezettség idején
11. Ábrák

1. melléklet

Az 1993. Hvt. alapján a hadköteles nyilvántartásban szereplő, személyi kiegészítés céljából kezelhető adatok
(2004. 01. 01. állapot)

Adatok	poz. bef. ok	neg. korl. ok	kizáró ok	hadköt. megsz.
Beazonosításhoz, elérhetőséghez szükséges adatok				
személyazonosító adatok:				
családi és utóneve(i)				
születési idő			x	x
születési hely				
anyja születési, családi és utónevei				
személyazonosító jel				
lakcím adatok:				
lakóhely				
tartózkodási hely				
további értesítési adatok:				
a hadköteles katonai szolgálata teljesítésének időtartama alatt a kiértesíthető hozzátartozó neve és lakcíme				
családi állapot				
A szolgálat tervezését és teljesítését befolyásoló, korlátozó, kizáró adatok				
második állampolgárság		x		
katonai szolgálatra való alkalmasságát érintő betegségek		x	x	
szomatometriai adatok	x	x		
megkezdett és befejezett iskolai tanulmányok	x		x	
szakképzettség	x			
foglalkozás	x		x	
munkáltató				
idegen nyelv ismerete és annak foka	x			
gépjármű-vezetői, munkagép-kezelői engedély megszerzése, kategóriája, érvényességi ideje	x			
saját háztartásában eltartott vér szerinti, örökbefogadott, mostoha és nevelt gyermek születésének ideje			x	
külföldön teljesített katonai szolgálat, megszerzett katonai szakképzettség, elért rendfokozat	x		x	

Adatok	poz. bef. ok	neg. korl. ok	kizáró ok	hadköt. megsz.
szolgálathalasztásra (félbeszakításra) okot adó körülmények			x	
három hónapot meghaladó időtartamú külföldre utazása				
sorköteles testvére leszerelésének várható időpontja				
testi, szellemi fogyatékosság, személyiségzavar		x	x	
öngyilkosságra való hajlamra utaló tény			**x**	
kábítószerrel vagy kábító hatású anyaggal kapcsolatos szenvedélybetegség		x	x	
büntetettségre vonatkozó adatok:				
előzetes letartóztatás időpontja			x	
folyamatban lévő büntetőeljárás, kiszabott fő- és mellékbüntetés		x	x	
a szabadságvesztés megkezdésének ideje, szabadulásának várható ideje, szabadulásának időpontja			x	
a büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítés		x		
honvédelmi szakelőképzés megkezdésének, illetve befejezésének ideje	x			
elhalálozás				x
kivándorlás		x		x
az állampolgárságról való lemondás				x
szolgálati adatok:			x	
a szolgálat formája (fegyveres, fegyver nélküli katonai és polgári), típusa (sorkatona, tartalékos, póttartalékos, hivatásos, szerződéses), kezdete, befejezése	x		x	
megszerzett katonai szakképzettség	x			
az elért rendfokozat	x			
a szolgálat teljesítés helye (a katonai, határőr vagy rendvédelmi szervezet)	x		x	
a szolgálat során elért címek, osztályos fokozat és a megszerzett szakmai gyakorlat	x			
cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezés			x	

2. melléklet

Az 1993. Hvt. hatálya alatt a hadköteles nyilvántartásban szervek, szervezetek adatszolgálatási, illetve a hadköteles kötelezettségteljesítése (tájékoztatási, bejelentési) alapján frissülő adatok
(2004. 01. 01. állapot)

Adatok	Adatszolgáltatással	Hadköteles kötelezettség teljesítésével
személyazonosító adatok:		
családi és utóneve(i)	x	x
születési idő	x	
születési hely	x	
anyja születési, családi és utónevei	x	
személyazonosító jel	x	
lakcím adatok:		
lakóhely	x	x
tartózkodási hely	x	x
további értesítési adatok:		
a hadköteles katonai szolgálata teljesítésének időtartama alatt a kiértesíthető hozzátartozó neve és lakcíme		
családi állapot	x	x
második állampolgárság		
katonai szolgálatra való alkalmasságát érintő betegségek	x	x
szomatometriai adatok		
megkezdett és befejezett iskolai tanulmányok	x	x
szakképzettség		x
foglalkozás		x
munkáltató		x
idegen nyelv ismerete és annak foka		x
gépjármű-vezetői, munkagép-kezelői engedély megszerzése, kategóriája, érvényességi ideje		x
saját háztartásában eltartott vér szerinti, örökbefogadott, mostoha és nevelt gyermek születésének ideje		x
külföldön teljesített katonai szolgálat, megszerzett katonai szakképzettség, elért rendfokozat		x
szolgálathalasztásra (félbeszakításra) okot adó körülmények		**x**

Adatok	Adatszolgáltatással	Hadköteles kötelezettségteljesítésével
három hónapot meghaladó időtartamú külföldre utazása		x
sorköteles testvére leszerelésének várható időpontja		x
testi, szellemi fogyatékosság, személyiségzavar	x	
öngyilkosságra való hajlamra utaló tény	x	
kábítószerrel vagy kábító hatású anyaggal kapcsolatos szenvedélybetegség	x	
büntetettségre vonatkozó adatok:		
előzetes letartóztatás időpontja	x	
folyamatban lévő büntetőeljárás, kiszabott fő- és mellékbüntetés	x	
a szabadságvesztés megkezdésének ideje, szabadulásának várható ideje, szabadulásának időpontja	x	
a büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítés	x	
honvédelmi szakelőképzés megkezdésének, illetve befejezésének ideje	x	
elhalálozás	x	
kivándorlás		
az állampolgárságról való lemondás	x	
szolgálati adatok:		
a szolgálat formája (fegyveres, fegyver nélküli katonai és polgári), típusa (sorkatona, tartalékos, póttartalékos, hivatásos, szerződéses), kezdete, befejezése	x	
megszerzett katonai szakképzettség	x	
az elért rendfokozat	x	
a szolgálat teljesítés helye (a katonai, határőr vagy rendvédelmi szervezet)	x	
a szolgálat során elért címek, osztályos fokozat és a megszerzett szakmai gyakorlat	x	
cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezés	x	
legalább 36 %-os munkaképesség csökkenés[1]	x	

1 – Személyi kiegészítés céljából az adat nem volt kezelhető.

3. melléklet

A 2004. Hvt. alapján a hadköteles nyilvátartásban szereplő, személyi kiegészítés céljából kezelhető adatok
(2011. 12. 31. állapot)

Adatok	poz. bef. ok	neg. korl. ok	kizáró ok	hadköt. megsz.
Beazonosításhoz, elérhetőséghez szükséges adatok				
személyazonosító adatok:				
születési családi és utónév				
házassági családi és utónév				
születési idő			x	x
születési hely				
anyja születési, családi és utónevei				
személyi azonosító				
lakcím adatok:				
lakóhely				
tartózkodási hely				
további értesítési adatok:				
a hadköteles katonai szolgálata teljesítésének időtartama alatt a kiértesíthető hozzátartozó neve és lakcíme				
családi állapot				
A szolgálat tervezését és teljesítését befolyásoló, korlatozó, kizáró adatok				
további állampolgárság		x		
katonai szolgálatra való alkalmasságát érintő betegség		x	x	
szomatometriai adatok	x	x		
megkezdett és befejezett iskolai tanulmányok	x			
szakképzettség	x			
foglalkozás	x		x	
idegen nyelv ismerete és annak foka	x			
gépjármű-vezetői, munkagép-kezelői engedély kategóriája, érvényességi ideje	x			
saját háztartásában eltartott vér szerinti, örökbefogadott, mostoha és nevelt gyermek születésének ideje			x	
külföldön teljesített katonai szolgálat, megszerzett katonai szakképzettség, elért rendfokozat	x		x	
testi, szellemi fogyatékosság, személyiségzavar		x	x	

Adatok	poz. bef. ok	neg. korl. ok	kizáró ok	hadköt. megsz.
kábítószerrel vagy kábító hatású anyaggal kapcsolatos szenvedélybetegség		x	x	
büntetettségre vonatkozó adatok:				
előzetes letartóztatás, házi őrizet, illetőleg lakhelyelhagyási tilalom elrendelésének, valamint e kényszerintézkedések megszüntetésének időpontja			x	
folyamatban lévő büntetőeljárás, kiszabott fő- és mellékbüntetés		x	x	
a szabadságvesztés megkezdésének ideje, szabadulásának várható ideje, szabadulásának időpontja			x	
a büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítés		x		
elhalálozás				x
külföldi letelepedés		x		x
az állampolgárság megszűnése				x
szolgálati adatok:			x	
a szolgálat formája (fegyveres, fegyver nélküli katonai és polgári), típusa (sorkatona, tartalékos, póttartalékos, hivatásos, szerződéses, önkéntes), kezdete, befejezése	x		x	
megszerzett katonai szakképzettség	x			
az elért rendfokozat	x			
a szolgálat teljesítés helye (a katonai, rendvédelmi szervezet)	x		x	
a szolgálat során elért címek, osztályos fokozat és a megszerzett szakmai gyakorlat	x			
cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezés			x	
a meghagyásba tervezés és helyezés céljából a hadkötelesnek a munkakörére vonatkozó adatok, a Kormány 207. § (1) bekezdés i) pontja alapján kiadott rendeletében mentesített szervezetek kivételével			x	

4. melléklet

A 2004. Hvt. hatálya alatt a hadköteles nyilvántartásban szervek, szervezetek adatszolgálatási, illetve a hadköteles kötelezettségteljesítése (tájékoztatási, bejelentési) alapján frissülő adatok
(2011. 12. 31. állapot)

Adatok	békeidő-szakban	hadköt. idején
Beazonosításhoz, elérhetőséghez szükséges adatok		
személyazonosító adatok:		
születési családi és utónév	X	X
házassági családi és utónév	X	X
születési idő	X	X
születési hely	X	X
anyja születési, családi és utónevei	X	X
személyi azonosító	X	X
lakcím adatok:		
lakóhely	X	X
tartózkodási hely	X	X
további értesítési adatok:		
a hadköteles katonai szolgálata teljesítésének időtartama alatt a kiértesíthető hozzátartozó neve és lakcíme		x
családi állapot	X	X
A szolgálat tervezését és teljesítését befolyásoló, korlatozó, kizáró adatok		
további állampolgárság		x
katonai szolgálatra való alkalmasságát érintő betegség		X
szomatometriai adatok		x
megkezdett és befejezett iskolai tanulmányok		x
szakképzettség		x
foglalkozás		x
idegen nyelv ismerete és annak foka		x
gépjármű-vezetői, munkagép-kezelői engedély kategóriája, érvényességi ideje		x
saját háztartásában eltartott vér szerinti, örökbefogadott, mostoha és nevelt gyermek születésének ideje		x
külföldön teljesített katonai szolgálat, megszerzett katonai szakképzettség, elért rendfokozat		x
testi, szellemi fogyatékosság, személyiségzavar		X

Adatok	békeidő-szakban	hadköt. idején
kábítószerrel vagy kábító hatású anyaggal kapcsolatos szenvedélybetegség		X
büntetettségre vonatkozó adatok:		
előzetes letartóztatás, házi őrizet, illetőleg lakhelyelhagyási tilalom elrendelésének, valamint e kényszerintézkedések megszüntetésének időpontja	X	X
folyamatban lévő büntetőeljárás, kiszabott fő- és mellékbüntetés		X
a szabadságvesztés megkezdésének ideje, szabadulásának várható ideje, szabadulásának időpontja		X
a büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítés		X
elhalálozás	X	X
külföldi letelepedés		
az állampolgárság megszűnése	X	X
szolgálati adatok:		
a szolgálat formája (fegyveres, fegyver nélküli katonai és polgári), típusa (sorkatona, tartalékos, póttartalékos, hivatásos, szerződéses, önkéntes), kezdete, befejezése	X	X
megszerzett katonai szakképzettség	X	X
az elért rendfokozat	X	X
a szolgálat teljesítés helye (a katonai, rendvédelmi szervezet)	X	X
a szolgálat során elért címek, osztályos fokozat és a megszerzett szakmai gyakorlat	X	X
cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezés		X
a meghagyásba tervezés és helyezés céljából a hadkötelesnek a munkakörére vonatkozó adatok, a Kormány 207. § (1) bekezdés i) pontja alapján kiadott rendeletében mentesített szervezetek kivételével		X
legalább 36%-ot elérő munkaképesség-csökkenés, illetve legalább 29%-ot elérő egészségkárosodás[1]	X	X
bejelentett 3 hónapon túli külföldön tartózkodás, hazatérés[1]	X	X
öngyilkossági hajlamra utaló tény[1]		X

X - Haktv.-ben adatszolgáltatásra kötelezett szervek, szervezetek által megküldve (elsődleges adatfrissítésnek tekintve)

x - hadköteles által kötelezettség alapján bejelentve, megküldve

1 - A 2004. Hvt. alapján nem volt nyilvántartható adat.

5. melléklet

A 2013. Haktv. alapján a hadköteles nyilvátartásban szereplő adatok (2022. 10. 31. állapot)

Adatok	poz. bef. ok	neg. korl. ok	kizáró ok	hadköt. megsz.
Beazonosításhoz, elérhetőséghez szükséges adatok				
személyazonosító adatok:				
születési családi és utónév				
házassági családi és utónév				
születési idő			x	x
születési hely				
anyja születési, családi és utónevei				
személyi azonosító				
társadalombiztosítási azonosító jel				
lakcím adatok:				
lakóhely				
tartózkodási hely				
értesítési cím				
további értesítési adatok:				
elektronikus levelezési cím				
a hadköteles katonai szolgálata teljesítésének időtartama alatt a kiértesíthető hozzátartozó neve és lakcíme				
telefonszám				
családi állapot				
A szolgálat tervezését és teljesítését befolyásoló, korlatozó, kizáró adatok				
további állampolgárság		x		
katonai szolgálatra való alkalmasságot érintő betegség		x	x	
megállapított katonai szolgálatra való alkalmassági minősítés, fokozata, típusa, korlátozások, megállapítás dátuma, megállapító, megállapításának, felülvizsgálatának dátuma	x	x		
szomatometriai adatok	x	x		
megkezdett és befejezett iskolai tanulmányok	x			
szakképzettség	x			
foglalkozás, munkakör, időtartam	x		x	
idegen nyelv ismerete és annak foka	x			

Adatok	poz. bef. ok	neg. korl. ok	kizáró ok	hadköt. megsz.
a közúti közlekedési nyilvántartó szerv nyilvántartásában szereplő engedély típusára, kiadására, érvényességére, cseréjére, visszavonására, bevonására, a vezetési jogosultság megszerzésének időpontjára, a megszerzett kategóriára vonatkozó és a hivatalos feljegyzések rovatban bejegyzett adatok	x			
saját háztartásában eltartott vér szerinti, örökbefogadott, mostoha és nevelt gyermek születésének ideje			x	
külföldön teljesített katonai szolgálat, megszerzett katonai szakképzettség, elért rendfokozat	x		x	
a szolgálathalasztással kapcsolatos adatok:			x	
a szolgálathalasztási kérelem benyújtásának időpontja			x	
a szolgálathalasztási kérelem tárgya			x	
a kérelemmel kapcsolatos döntés (engedélyezés, elutasítás)			x	
a szolgálathalasztás időtartama (kezdete, vége)			x	
szolgálathalasztás oka			x	
fegyver nélküli katonai szolgálatteljesítéssel kapcsolatos adatok:		x		
a fegyver nélküli katonai szolgálatteljesítésre vonatkozó kérelem benyújtásának időpontja		x		
a kérelemmel kapcsolatos döntés (engedélyezés, elutasítás)		x		
a katonai szolgálatra való egészségi alkalmasság elbírálásával összefüggő orvosi, szakorvosi vizsgálat és gyógykezelés ténye, meghatározott időpontja, időtartama		x		
katonai szolgálat teljesítésének törvény alapján történő önként vállalása	x			
össz-szervezeti egészségkárosodás mértéke, megállapításának és felülvizsgálatának dátuma		x		
testi, szellemi fogyatékosság, személyiségzavar		x	x	
szenvedélybetegsége		x		
büntetettségre vonatkozó adatok:				
szabadságelvonással járó büntetés, intézkedés vagy büntetőjogi, illetve szabálysértési elzárás megkezdésének időpontja, befejezésének várható időpontja, befejezésének időpontja			x	
a folyamatban lévő büntetőeljárás, a kiszabott fő- és mellékbüntetés		x	x	

Adatok	poz. bef. ok	neg. korl. ok	kizáró ok	hadköt. megsz.
a szabadságvesztés megkezdésének ideje, szabadulásának várható ideje, szabadulásának időpontja			x	
a büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítés		x		
elhalálozás				x
külföldi letelepedés			x	x
az állampolgárság megszűnése				x
szolgálati adatok:			x	
a szolgálat formája (fegyveres, fegyver nélküli katonai és polgári), típusa, kezdete, befejezése	x		x	
megszerzett katonai szakképzettség	x			
az elért rendfokozat	x			
a szolgálat teljesítés helye (a katonai, a rendvédelmi szerv, az Országgyűlési Őrség és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, közintézmény)	x		x	
a szolgálat során elért címei, osztályos fokozat és a megszerzett szakmai gyakorlat, beosztás	x			
a szolgálati viszony megszűnésének, megszüntetésének oka		x	x	
a szolgálat félbeszakításának oka			x	
szolgálatteljesítés közben bekövetkezett baleset, betegség, sebesülés ideje, elhalálozás oka, ideje		x	x	x
közoktatás és felsőoktatás keretében és egyéb képzésben, tanfolyamon megszerzett honvédelmi ismeretek	x			
cselekvőképességet részlegesen korlátozó vagy cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság, illetve ideiglenes gondnokság alá helyezés, valamint felülvizsgálatának, megszűnésének, megszüntetésének időpontja			x	
a meghagyásba tervezés és helyezés céljából a hadkötelesnek a munkahelyére, illetve a jogszabály alapján mentesített szervezetek kivételével a munkakörére vonatkozó adatok			x	
kiképzési adatok	x			
országgyűlési, európai parlamenti vagy helyi önkormányzati képviselőjelöltként, polgármesterjelöltként, nemzetiségi önkormányzati képviselőjelöltként történő nyilvántartásba vétel vagy megválasztás, illetve a megbízatás megszűnése			x	

Adatok	poz. bef. ok	neg. korl. ok	kizáró ok	hadköt. megsz.
gondnokság alá helyezett személy gondnokává hatóság által történő kijelölés, annak időpontja, valamint a gondnokság megszűnése és időpontja			x	
Egyéb adat (ügyintézéshez)				
személyazonosító igazolvány okmányazonosítója, érvényességi ideje				
útlevél száma, érvényességi ideje				
vércsoport és Rh-faktor				

6. melléklet

A 2013. Haktv. hatálya alatt a hadköteles nyilvántartásban szervek, szervezetek automatikus adatszolgálatási, illetve a hadköteles kötelezettségteljesítése (tájékoztatási, bejelentési) alapján frissülő adatok
(2022. 10. 31. állapot szerint)

Adatok	békeidő-szakban	hadköt. idején
Beazonosításhoz, elérhetőséghez szükséges adatok		
személyazonosító adatok:	X	X
születési családi és utónév	X	X
házassági családi és utónév	X	X
születési idő	X	X
születési hely	X	X
anyja születési, családi és utónevei	X	X
személyi azonosító	X	X
társadalombiztosítási azonosító jel	X	X
lakcím adatok:	X	X
lakóhely	X	X
tartózkodási hely	X	X
értesítési cím		x
további értesítési adatok:		x
elektronikus levelezési cím		x
a hadköteles katonai szolgálat teljesítésének időtartama alatt a kiértesíthető hozzátartozó neve és lakcíme		x
telefonszám		x
családi állapot	X	X
A szolgálat tervezését és teljesítését befolyásoló, korlatozó, kizáró adatok		
további állampolgárság		x
katonai szolgálatra való alkalmasságot érintő betegség		
megállapított katonai szolgálatra való alkalmassági minősítés, fokozata, típusa, korlátozások, megállapítás dátuma, megállapító, megállapításának, felülvizsgálatának dátuma	X	X
szomatometriai adatok		x
megkezdett és befejezett iskolai tanulmányok	X	X
szakképzettség	X	X
foglalkozás, munkakör, időtartam	X	X
idegen nyelv ismerete és annak foka	X	X

Adatok	békeidő-szakban	hadköt. idején
a közúti közlekedési nyilvántartó szerv nyilvántartásában szereplő engedély típusára, kiadására, érvényességére, cseréjére, visszavonására, bevonására, a vezetési jogosultság megszerzésének időpontjára, a megszerzett kategóriára vonatkozó és a hivatalos feljegyzések rovatban bejegyzett adatok	X	X
saját háztartásban eltartott vér szerinti, örökbefogadott, mostoha és nevelt gyermeke születésének ideje	X	X
külföldön teljesített katonai szolgálat, megszerzett katonai szakképzettség, elért rendfokozat		x
a szolgálathalasztással kapcsolatos adatok:		x
a szolgálathalasztási kérelem benyújtásának időpontja		x
a szolgálathalasztási kérelem tárgya		x
a kérelemmel kapcsolatos döntés (engedélyezés, elutasítás)		x
a szolgálathalasztás időtartama (kezdete, vége)		x
szolgálathalasztás oka		x
fegyver nélküli katonai szolgálatteljesítéssel kapcsolatos adatok:		x
a fegyver nélküli katonai szolgálatteljesítésre vonatkozó kérelem benyújtásának időpontja		x
a kérelemmel kapcsolatos döntés (engedélyezés, elutasítás)		x
a katonai szolgálatra való egészségi alkalmasság elbírálásával összefüggő orvosi, szakorvosi vizsgálat és gyógykezelés ténye, meghatározott időpontja, időtartama		x
katonai szolgálat teljesítésének törvény alapján történő önként vállalása		x
össz-szervezeti egészségkárosodás mértéke, megállapításának és felülvizsgálatának dátuma	X	X
testi, szellemi fogyatékosság, személyiségzavar		x
szenvedélybetegsége		x
büntetettségre vonatkozó adatok:		X
szabadságelvonással járó büntetés, intézkedés vagy büntetőjogi, illetve szabálysértési elzárás megkezdésének időpontja, befejezésének várható időpontja, befejezésének időpontja	X	X
a folyamatban lévő büntetőeljárás, a kiszabott fő- és mellékbüntetés	X	X
a szabadságvesztés megkezdésének ideje, szabadulás várható ideje, szabadulás időpontja	X	X
a büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítés	X	X

Adatok	békeidő-szakban	hadköt. idején
elhalálozás	X	X
külföldi letelepedés		X
az állampolgárság megszűnése	X	X
szolgálati adatok:	X	X
szolgálat formája (fegyveres, fegyver nélküli katonai és polgári), típusa, kezdete, befejezése	X	X
megszerzett katonai szakképzettség	X	X
elért rendfokozat	X	X
szolgálat teljesítés helye (a katonai, a rendvédelmi szerv, az Országgyűlési Őrség és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, közintézmény)	X	X
szolgálat során elért címek, osztályos fokozat és a megszerzett szakmai gyakorlat, beosztás	X	X
a szolgálati viszony megszűnésének, megszüntetésének oka	X	X
a szolgálat félbeszakításának oka		X
szolgálatteljesítés közben bekövetkezett baleset, betegség, sebesülés ideje, elhalálozás oka, ideje		X
közoktatás és felsőoktatás keretében és egyéb képzésben, tanfolyamon megszerzett honvédelmi ismeretek	X	X
cselekvőképességet részlegesen korlátozó vagy cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság, illetve ideiglenes gondnokság alá helyezés, valamint felülvizsgálatának, megszűnésének, megszüntetésének időpontja	X	X
a meghagyásba tervezés és helyezés céljából a hadkötelesnek a munkahelyére, illetve a jogszabály alapján mentesített szervezetek kivételével a munkakörére vonatkozó adatok	X	X
kiképzési adatok	X	X
országgyűlési, európai parlamenti vagy helyi önkormányzati képviselőjelöltként, polgármesterjelöltként, nemzetiségi önkormányzati képviselőjelöltként történő nyilvántartásba vétel vagy megválasztás, illetve a megbízatás megszűnése	X	X
gondnokság alá helyezett személy gondnokává hatóság által történő kijelölés, annak időpontja, valamint a gondnokság megszűnése és időpontja		
Egyéb adat (ügyintézéshez)		
személyazonosító igazolvány okmányazonosítója, érvényességi ideje	X	X
útlevél száma, érvényességi ideje		
vércsoport és Rh-faktor		x

X – Haktv.-ben adatszolgáltatásra kötelezett szervek, szervezetek által megküldve (elsődleges adatfrissítésnek tekintve)

x – hadköteles által kötelezettség alapján bejelentve, megküldve

7. melléklet

A 2022. Haktv. alapján a hadköteles nyilvátartásban szereplő adatok (2023. 01. 01. állapot)

Adatok	poz. bef. ok	neg. korl. ok	kizáró ok	hadköt. megsz.
Beazonosításhoz, elérhetőséghez szükséges adatok				
személyazonosító adatok:				
születési családi és utónév				
házassági családi és utónév				
születési idő			x	x
születési hely				
anyja születési, családi és utónevei				
személyi azonosító				
társadalombiztosítási azonosító jel				
lakcím adatok:				
lakóhely				
tartózkodási hely				
egyéb értesítési cím				
további értesítési adatok:				
elektronikus levelezési cím				
a hadköteles katonai szolgálata teljesítésének időtartama alatt a kiértesíthető hozzátartozó neve és lakcíme				
telefonszám				
családi állapot				
A szolgálat tervezését és teljesítését befolyásoló, korlatozó, kizáró adatok				
további állampolgárság		x		
megállapított katonai szolgálatra való alkalmassági minősítés, fokozata, típusa, korlátozások, megállapítás dátuma, megállapító, megállapításának, felülvizsgálatának dátuma	x	x		
megkezdett és befejezett iskolai tanulmányok	x			
szakképzettség	x			
foglalkozás, munkakör, időtartam	x		x	
idegen nyelv ismerete és annak foka	x			
saját háztartásában eltartott vér szerinti, örökbefogadott, mostoha és nevelt gyermek születésének ideje			x	

Adatok	poz. bef. ok	neg. korl. ok	kizáró ok	hadköt. megsz.
a közúti közlekedési nyilvántartó szerv nyilvántartásában szereplő engedély típusára, kiadására, érvényességére, cseréjére, visszavonására, bevonására, a vezetési jogosultság megszerzésének időpontjára, a megszerzett kategóriára vonatkozó és a hivatalos feljegyzések rovatban bejegyzett adatok	x			
külföldön teljesített katonai szolgálat, megszerzett katonai szakképzettség, elért rendfokozat	x		x	
a szolgálathalasztással kapcsolatos adatok:				
a szolgálathalasztási kérelem benyújtásának időpontja			x	
a szolgálathalasztási kérelem tárgya			x	
a kérelemmel kapcsolatos döntés (engedélyezés, elutasítás)			x	
a szolgálathalasztás időtartama (kezdete, vége)			x	
szolgálathalasztás oka			x	
fegyver nélküli katonai szolgálatteljesítéssel kapcsolatos adatok:				
a fegyver nélküli katonai szolgálatteljesítésre vonatkozó kérelem benyújtásának időpontja		x		
a kérelemmel kapcsolatos döntés (engedélyezés, elutasítás)		x		
a kérelemben felsorolt indokok, és a mellékelt dokumentumok adatai				
katonai szolgálat teljesítésének törvény alapján történő önként vállalása	x			
büntetettségre vonatkozó adatok:				
szabadságelvonással járó büntetés, intézkedés vagy büntetőjogi, illetve szabálysértési elzárás megkezdésének időpontja, befejezésének várható időpontja, befejezésének időpontja			x	
a folyamatban lévő büntetőeljárás, a kiszabott fő- és mellékbüntetés		x	x	
a szabadságvesztés megkezdésének ideje, szabadulásának várható ideje, szabadulásának időpontja			x	
a büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítés		x		
elhalálozás, holttá nyilvánítás				x
külföldi letelepedés			x	x
az állampolgárság megszűnése				x
szolgálati adatok:			x	

Adatok	poz. bef. ok	neg. korl. ok	kizáró ok	hadköt. megsz.
a szolgálat formája (fegyveres, fegyver nélküli katonai és polgári), típusa, kezdete, befejezése	x		x	
megszerzett katonai szakképzettség	x			
az elért rendfokozat	x			
a szolgálat teljesítés helye (a katonai, a rendvédelmi szerv, az Országgyűlési Őrség, közintézmény)	x		x	
a szolgálat során elért címei, osztályos fokozat és a megszerzett szakmai gyakorlat, beosztás	x			
a szolgálati viszony megszűnésének, megszüntetésének oka		x	x	
a szolgálat félbeszakításának oka			x	
szolgálatteljesítés közben bekövetkezett baleset, betegség, sebesülés ideje, elhalálozás oka, ideje		x	x	x
közoktatás és felsőoktatás keretében és egyéb képzésben, tanfolyamon megszerzett honvédelmi ismeretek	x			
cselekvőképességet részlegesen korlátozó vagy cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság, illetve ideiglenes gondnokság alá helyezés, valamint felülvizsgálatának, megszűnésének, megszüntetésének időpontja			x	
a meghagyásba tervezés és helyezés céljából a hadkötelesnek a munkahelyére, illetve a jogszabály alapján mentesített szervezetek kivételével a munkakörére vonatkozó adatok				
kiképzési adatok	x			
országgyűlési, európai parlamenti vagy helyi önkormányzati képviselőjelöltként, polgármesterjelöltként, nemzetiségi önkormányzati képviselőjelöltként történő nyilvántartásba vétel vagy megválasztás, illetve a megbízatás megszűnése			x	
gondnokság alá helyezett személy gondnokává hatóság által történő kijelölés, annak időpontja, valamint a gondnokság megszűnése és időpontja			x	
fogyatékossági támogatásban, vakok személyi járadékában részesülésre vonatkozó adatok			x	
Egyéb adat (ügyintézéshez)				
személyazonosító igazolvány okmányazonosítója, érvényességi ideje				
útlevél száma, érvényességi ideje				
vércsoport és Rh-faktor				

8. melléklet

A 2022. Haktv. hatálya alatt a hadköteles nyilvántartásban szervek, szervezetek automatikus adatszolgálatási, illetve a hadköteles kötelezettségteljesítése (tájékoztatási, bejelentési) alapján frissülő adatok
(2023. 01. 01. állapot)

Adatok	
Beazonosításhoz, elérhetőséghez szükséges adatok	
személyazonosító adatok:	
születési családi és utónév	X
házassági családi és utónév	X
születési idő	X
születési hely	X
anyja születési, családi és utónevei	X
személyi azonosító	X
társadalombiztosítási azonosító jel	X
lakcím adatok:	
lakóhely	X
tartózkodási hely	X
egyéb értesítési cím	
további értesítési adatok:	
elektronikus levelezési cím	
a hadköteles katonai szolgálata teljesítésének időtartama alatt a kiértesíthető hozzátartozó neve és lakcíme	
telefonszám	
családi állapot	X
A szolgálat tervezését és teljesítését befolyásoló, korlatozó, kizáró adatok	
további állampolgárság	
megállapított katonai szolgálatra való alkalmassági minősítés, fokozata, típusa, korlátozások, megállapítás dátuma, megállapító, megállapításának, felülvizsgálatának dátuma	x
megkezdett és befejezett iskolai tanulmányok	X
szakképzettség	X
foglalkozás, munkakör, időtartam	X
idegen nyelv ismerete és annak foka	X
saját háztartásában eltartott vér szerinti, örökbefogadott, mostoha és nevelt gyermek születésének ideje	X

Adatok	
külföldön teljesített katonai szolgálat, megszerzett katonai szakképzettség, elért rendfokozat	x
a közúti közlekedési nyilvántartó szerv nyilvántartásában szereplő engedély típusára, kiadására, érvényességére, cseréjére, visszavonására, bevonására, a vezetési jogosultság megszerzésének időpontjára, a megszerzett kategóriára vonatkozó és a hivatalos feljegyzések rovatban bejegyzett adatok	X
a szolgálathalasztással kapcsolatos adatok:	
a szolgálathalasztási kérelem benyújtásának időpontja	x
a szolgálathalasztási kérelem tárgya	x
a kérelemmel kapcsolatos döntés (engedélyezés, elutasítás)	x
a szolgálathalasztás időtartama (kezdete, vége)	x
szolgálathalasztás oka	x
fegyver nélküli katonai szolgálatteljesítéssel kapcsolatos adatok:	
a fegyver nélküli katonai szolgálatteljesítésre vonatkozó kérelem benyújtásának időpontja	x
a kérelemmel kapcsolatos döntés (engedélyezés, elutasítás)	x
a kérelemben felsorolg indokok, és a mellékelt dokumentumok adatai	x
katonai szolgálat teljesítésének törvény alapján történő önként vállalása	x
büntetettségre vonatkozó adatok:	
szabadságelvonással járó büntetés, intézkedés vagy büntetőjogi, illetve szabálysértési elzárás megkezdésének időpontja, befejezésének várható időpontja, befejezésének időpontja	X
a folyamatban lévő büntetőeljárás, a kiszabott fő- és mellékbüntetés	X
a szabadságvesztés megkezdésének ideje, szabadulásának várható ideje, szabadulásának időpontja	X
a büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítés	X
elhalálozás, holttá nyilvánítás	X
külföldi letelepedés	X
az állampolgárság megszűnése	X
szolgálati adatok:	
a szolgálat formája (fegyveres, fegyver nélküli katonai és polgári), típusa, kezdete, befejezése	X
megszerzett katonai szakképzettség	X
az elért rendfokozat	X
a szolgálat teljesítés helye (a katonai, a rendvédelmi szerv, az Országgyűlési Őrség, közintézmény)	X
a szolgálat során elért címei, osztályos fokozat és a megszerzett szakmai gyakorlat, beosztás	X

Adatok	
a szolgálati viszony megszűnésének, megszüntetésének oka	X
a szolgálat félbeszakításának oka	X
szolgálatteljesítés közben bekövetkezett baleset, betegség, sebesülés ideje, elhalálozás oka, ideje	X
közoktatás és felsőoktatás keretében és egyéb képzésben, tanfolyamon megszerzett honvédelmi ismeretek	X
cselekvőképességet részlegesen korlátozó vagy cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság, illetve ideiglenes gondnokság alá helyezés, valamint felülvizsgálatának, megszűnésének, megszüntetésének időpontja	X
a meghagyásba tervezés és helyezés céljából a hadkötelesnek a munkahelyére, illetve a jogszabály alapján mentesített szervezetek kivételével a munkakörére vonatkozó adatok	X
kiképzési adatok	X
országgyűlési, európai parlamenti vagy helyi önkormányzati képviselőjelöltként, polgármesterjelöltként, nemzetiségi önkormányzati képviselőjelöltként történő nyilvántartásba vétel vagy megválasztás, illetve a megbízatás megszűnése	X
gondnokság alá helyezett személy gondnokává hatóság által történő kijelölés, annak időpontja, valamint a gondnokság megszűnése és időpontja	
fogyatékossági támogatásban, vakok személyi járadékában részesülésre vonatkozó adatok	X
Egyéb adat (ügyintézéshez)	
személyazonosító igazolvány okmányazonosítója, érvényességi ideje	X
útlevél száma, érvényességi ideje	X
vércsoport és Rh-faktor	

X – Haktv.-ben adatszolgáltatásra kötelezett szervek, szervezetek által megküldve (elsődleges adatfrissítésnek tekintve)

x – hadköteles által kötelezettség alapján bejelentve, megküldve

9. melléklet

A hadköteles nyilvántartásban a személyi kiegészítés céljából kezelhető adatok (2004. 01. 01. - 2023. 01. 01.)

Adatok	1993. Hvt.	2004. Hvt.	2011. Hvt.	2021. Hvt.
Beazonosításhoz, elérhetőséghez szükséges adatok				
személyazonosító adatok:				
születési családi és utónév	x	x	x	x
házassági családi és utónév	x	x	x	x
születési idő	x	x	x	x
születési hely	x	x	x	x
anyja születési, családi és utónevei	x	x	x	x
személyi azonosító	x	x	x	x
társadalombiztosítási azonosító jel			x	x
lakcím adatok:				
lakóhely	x	x	x	x
tartózkodási hely	x	x	x	x
egyéb értesítési cím			x	x
további értesítési adatok:				
elektronikus levelezési cím			x	x
a hadköteles katonai szolgálata teljesítésének időtartama alatt a kiértesíthető hozzátartozó neve és lakcíme	x	x	x	x
telefonszám			x	x
családi állapot	x	x	x	x
A szolgálat tervezését és teljesítését befolyásoló, korlatozó, kizáró adatok				
további állampolgárság	x	x	x	x
megállapított katonai szolgálatra való alkalmassági minősítés, fokozata, típusa, korlátozások, megállapítás dátuma, megállapító, megállapításának, felülvizsgálatának dátuma			x	x
a katonai szolgálatra való egészségi alkalmasság elbírálásával összefüggő orvosi, szakorvosi vizsgálat és gyógykezelés ténye, meghatározott időpontja, időtartama			x	
katonai szolgálatra való alkalmasságát érintő betegségei	x	x	x	
szomatometriai adatai	x	x	x	
megkezdett és befejezett iskolai tanulmányok	x	x	x	x
szakképzettség	x	x	x	x

Adatok	1993. Hvt.	2004. Hvt.	2011. Hvt.	2021. Hvt.
foglalkozásra, munkakörre vonatkozó adatok	x	x	x	x
idegen nyelv ismerete és annak foka	x	x	x	x
vezetői engedélyre vonatkozó adatok	x	x	x	x
saját háztartásában eltartott vér szerinti, örökbefogadott, mostoha és nevelt gyermeke születésének ideje	x	x	x	x
külföldön teljesített katonai szolgálata, megszerzett katonai szakképzettsége, elért rendfokozata	x	x	x	x
3 hónapot meghaladó külföldi utazása	x			
a szolgálathalasztással kapcsolatos adatok	x		x	x
sorköteles testvére leszerelésének várható időpontja	x			
össz-szervezeti egészségkárosodással kapcsolatos adatok		x	x	
testi, szellemi fogyatékossága, személyiségzavara	x	x	x	
szevedélybetegségre vonatkozó adatok	x	x	x	
öngyilkosságra való hajlamra utaló tények	x			
fegyver nélküli katonai szolgálatteljesítéssel kapcsolatos adatok:			x	x
katonai szolgálat teljesítésének törvény alapján történő önként vállalása,			x	x
büntetettségre vonatkozó adatok:				
szabadságelvonással járó büntetés, intézkedés vagy büntetőjogi, illetve szabálysértési elzárás adatai	x	x	x	x
folyamatban lévő büntetőeljárás, a kiszabott fő- és mellékbüntetés	x	x	x	x
szabadságvesztés megkezdésének ideje, szabadulásának várható ideje, szabadulásának időpontja	x	x	x	x
büntetett előélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítés	x	x	x	x
honvédelmi szakelőképzésre vonatkozó adatok	x			
elhalálozás, holttá nyilvánítás	x	x	x	x
külföldi letelepedés	x	x	x	x
az állampolgárság megszűnése	x	x	x	x
szolgálati adatok:				
a szolgálat formája, típusa, kezdete, befejezése	x	x	x	x
megszerzett katonai szakképzettség	x	x	x	x
elért rendfokozat	x	x	x	x
szolgálat teljesítés helye	x	x	x	x

Adatok	1993. Hvt.	2004. Hvt.	2011. Hvt.	2021. Hvt.
a szolgálat során elért címei, osztályos fokozat és a megszerzett szakmai gyakorlat, beosztás	x	x	x	x
a szolgálati viszony megszűnésének, megszüntetésének oka			x	x
a szolgálat félbeszakításának oka			x	x
szolgálatteljesítés közben bekövetkezett baleset, betegség, sebesülés ideje, elhalálozás oka, ideje			x	x
közoktatás és felsőoktatás keretében és egyéb képzésben, tanfolyamon megszerzett honvédelmi ismeretek			x	x
cselekvőképességetkorlátozó gondnokság, illetve ideiglenes gondnokság alá helyezéssel kapcsolatos adatok	x	x	x	x
a meghagyásba tervezés és helyezés céljából a hadkötelesnek a munkahelyére, illetve a jogszabály alapján mentesített szervezetek kivételével a munkakörére vonatkozó adatok		x	x	x
kiképzési adatok			x	x
országgyűlési, európai parlamenti vagy helyi önkormányzati képviselőjelöltként, polgármesterjelöltként, nemzetiségi önkormányzati képviselőjelöltként történő nyilvántartásba vétel vagy megválasztás, illetve a megbízatás megszűnése			x	x
fogyatékossági támogatásban, vakok személyi járadékában részesülésre vonatkozó adatok				x
gondnokság alá helyezett személy gondnokává hatóság által történő kijelölés, annak időpontja, valamint a gondnokság megszűnése és időpontja			x	x
Egyéb adat (ügyintézéshez)				
személyazonosító igazolvány okmányazonosítója, érvényességi ideje			x	x
útlevél száma, érvényességi ideje			x	x
vércsoport és Rh-faktor			x	x

10. melléklet

Hatósági ügyintézés hadkötelezettség idején

Hadiállapot idején a békeidőszakban megszokott, folyamatosan biztosított szolgálatások működése akadozhat, illetve esetenként rövidebb-hosszabb időre megszűnhet. Ebből adódóan a katonai szervezetek különleges jogrendi személyi kiegészítésére vonatkozó ügyintézések, kapcsolattartások vonatkozásában is biztosítani szükséges a békétől eltérő eljárásrendet. Ezzel kapcsolatban észrevételeim a következők:

A katonai szervezetekkel való kapcsolattartás

Azonnali megoldást ezen feladat szempontjából nem igényel, viszont a hadköteles- és a veszteségpótlási igény megküldése, illetve az ezekkel kapcsolatos ügyintézés szabályzása szükséges.

A katonai igazgatási szervek közötti kapcsolattartás

A Honvédségi belső hálózati szolgáltatás alapvetően katonai futár alkalmazásával kiváltható, viszont a továbbításra kerülő adatok védelme, illetve az időtényező figyelembe vételével javasolt a védelmi igazgatás különleges jogrendben folyamatosan működő minősített hálózatának igénybevétele az időszakonkénti adatcsomagok megküldésére, a szükséges biztonsági előírások betartásával (adatcsomagok, elektronikus adathordozók vizsgálata, ügyintézők kijelölése, adattovábbítás részleteinek meghatározása, stb.).

Ügyintézés

Az elektronikus ügyintézés alapvetően az internet, a Központi Rendszer, az áramszolgáltatás, esetlegesen a mobilkommunikáció, valamint hatóság esetén elektronikus ügyintézési rendszer és használatát igényli az E-ügyintézési törvény, és az Ákr. alapján.

1. Hadkötelessel történő ügyintézés

A hadkötelessel történő ügyintézés (kötelezettségek meghatározása, a hadköteles bejelentési lehetőségei) során a hadköteles kizárólag elektronikus úton történő megszólítása a szolgáltatáskiesések esetén nem nyomon követhető. A kiküldött behívóparancsról a szolgáltatások szünetelése, akadozása miatt a hadköteles nem biztos, hogy értesítést kap, a katonai igazgatási szerv nem lehet biztos abban, hogy a kiértesített személy meg tudja-e nézni a számára kiküldött határozatot.

Mobilkommunikáció, telefonon történő kiértesíthetőség

Álláspontom szerint a jelenlegi jogszabályok alapján a hadköteles mobilkommunikációra sem kötelezhető, ha meg is adja a telefonszámát, az kizárólag egy alternatív, tájékoztató jellegű kiértesíthetőségre használható. Azon kívül, hogy a hadköteles nem kötelezhető arra, hogy a telefonját folyamatosan üzemképes állapotban magánál tartsa, a mobilhálózatok országos lefedettsége békeidőszakban sem 100%-os az ország területén. Különleges jogrendben itt is előfordulhatnak szolgáltatáskiesések, az áramszolgáltatás amennyiben nem folyamatos, nem biztosítható az eszköz feltöltöttsége, és bármikor bejelenthető, hogy elhagyta, elromlott, összetörte, stb. Amennyiben a fentiekre vonatkozóan jogszabályban mégis kialakításra kerülne a szükséges, teljeskörű eljárásrend és még békeidőszakban a megfelelő rendszerek szükséges módosítása, a katonai igazgatási szerv részéről az egyenkénti telefonálás, arról feljegyzés készítése rengeteg időt venne igénybe, az ügyfélszolgálati rendszerek kialakítása a beszélgetések rögzítésével, visszakövethetőségével és ellenőrzésével aránytalan mértékű pluszmunkát eredményezne.

Amennyiben az elektronikus ügyintézésnek mindenképpen meg kell maradnia, a különleges jogrendi hatósági eljárásrend tekintetében javasolt megvizsgálni az egyszerre két ügyintézés út (papír és elektronikus) használatát, viszont ebben az esetben szükséges kimondani, hogy a határidők tekintetében a papír alapú ügyintézés az elsődleges, tekintve, hogy kötelezettségekre vonatkozó időpontok meghatározása során figyelemmel kell lenni arra, hogy a postai kézbesítés sokkal hosszabb, illetve az általános hatósági ügyintézésre vonatkozó határidők a postai küldemény átvételétől számítanak. Meg kell határozni továbbá, hogy ha a hadköteles fordul kérelemmel vagy bejelentéssel a katonai igazgatási szerv felé, azt milyen esetekben kell egyidejűleg papír alapon is megtennie, szintén a szolgáltatás kiesésekre való tekintettel.

A hadkötelessel történő kapcsolattartásra vonatkozóan a 2021. Hvt. már tartalmazta az Ákr-ben és az E-ügyintézési tv.-ben meghatározott kapcsolattartási módokat, amely alapján a területi katonai igazgatási szerv határozhatta meg a kapcsolattartás módját[571], viszont a

---

[571] Ket. 28/A. § *„(3) Életveszéllyel vagy súlyos kárral fenyegető helyzet esetén a hatóság választja meg a kapcsolattartás módját.*
Ákr. 26. § *„(3) Különleges jogrend vagy összehangolt védelmi tevékenység (a továbbiakban együtt: védelmi helyzet) elrendelésének alapjául szolgáló ok, illetve életveszéllyel vagy súlyos kárral fenyegető helyzet esetén a hatóság választja meg a kapcsolattartás módját."*

végrehajtásra vonatkozó részletszabályokat tartalmazó 21/2006. HM rendelet ezen módosításokat nem követte le[572].

2. Magánszemélynek nem minősülő ügyfelek, adatszolgáltatók esetén

Szervek, szervezetek esetén békeidőszakban kötelező az elektronikus hatósági ügyintézés. Az adatszolgáltatásra kötelezett szervek között nem egy olyan található, akit a saját ágazati törvénye kizárólag elektronikus úton történő adathozzáférésre korlátoz az adatszolgáltatás teljesítésének keretein belül, más módon adatot nem biztosíthat. Amennyiben különleges jogrendben ez a szolgáltatás nem lesz elérhető, az adatszolgáltatás nem biztosított, hiszen elsőként erre kormányrendeletet kell alkotni, ez időben 1-2 napot jelenthet, viszont az adatszolgáltatás megvalósítására vonatkozó informatikai fejlesztés – amelyet alapvetően majdnem minden közigazgatási szerv részére várhatóan központilag kerül végrehajtásra – sokkal több időt fog igénybe venni.

[572] 21/2006. HM rendelet 16. § (1) bek. b) ponja alapján a behívóparancs kizárólag postai úton kézbesíthető.

Ábrák

1. ábra Magyarország igazgatási rendszere[573]
Forrás: LAKATOS 2019:2 alapján a szerző szerkesztése

[573] LAKATOS 2019: 2 A nemzeti biztonság és a honvédelmi feladatok kapcsolata https://www.slideserve.com/jaunie/a-nemzeti-biztons-g-s-a-honv-delmi-feladatok-kapcsolata-powerpoint-ppt-presentation 2024.01.07. (Letöltés: 2024.12.21.)

MH Nyugat-Magyarországi Hadkiegészítő Parancsnokság

Toborzó és Érdekvédelmi Központ:
Székesfehérvár

Toborzó és Érdekvédelmi Irodák:
Kaposvár, Veszprém**,** Győr, Szombathely, Szekszárd, Pécs, Tatabánya, Zalaegerszeg

MH Kelet-Magyarországi Hadkiegészítő Parancsnokság

Toborzó és Érdekvédelmi Központok:
Budapest, Debrecen

Toborzó és Érdekvédelmi Irodák:
Miskolc, Szeged, Szolnok, Békéscsaba, Eger, Kecskemét, Nyíregyháza, Salgótarján

2. ábra Az MH Kelet- és Nyugat- Magyarországi Hadkiegészítő Parancsnokság illetékességi területe
Forrás: honvedelem.hu[574] alapján a szerző szerkesztése

[574] "Hadkiegészítő parancsnokságok átalakítása". Honvedelem.hu. 2007.01.01. https://honvedelem.hu/cikk/7381, (Letöltve: 2018.03.26.)

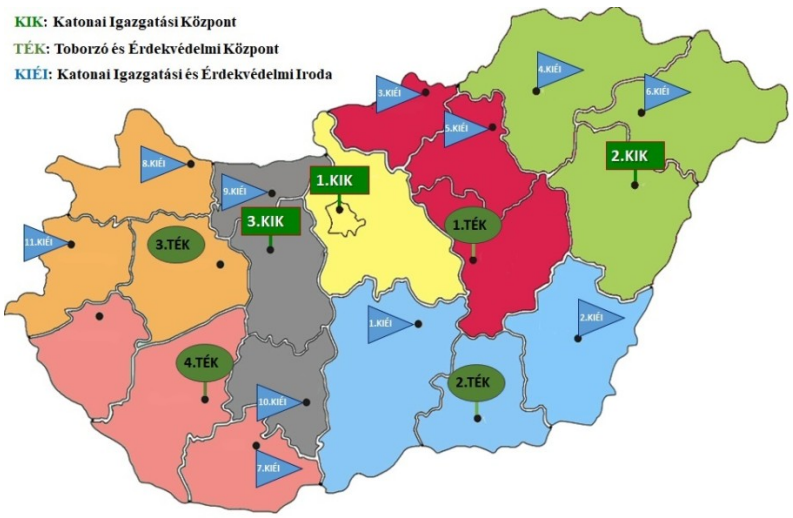

3. ábra Az MH Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokság területi katonai igazgatási szervei
Forrás: MH Katonai Igazgatási és Központi Nyilvántartó Parancsnokság

jogszabály	**2012. 01. 01. - 2013. 06. 30.**	**2013. 07. 01.- 2019. 12. 31.**	**2020. 01. 01. - 2022. 10. 31.**
2011. Hvt.	a katonai igazgatásnak a katonai igazgatásnak a hadköteles lakóhelye szerint illetékes területi szerve		
2011. Haktv[575].	katonai igazgatási központok, toborzó és érdekvédelmi központok, katonai igazgatási és érdekvédelmi irodák sorozó központok		
2013. Haktv.[576]		katonai igazgatási központok, toborzó és érdekvédelmi központok, katonai igazgatási és érdekvédelmi irodák sorozó központok	hadkiegészítő és toborzó központok, hadkiegészítő és toborzó irodák sorozó központok
21/2006. HM rendelet	hadkiegészítő parancsnokságok		

4. ábra A területi katonai igazgatási szervek megnevezése az ágazati jogszabályokban
Forrás: saját szerkesztés

[575] 2011. Hatkv. 2. § (1) bekezdés
[576] 2013. Haktv. 2. § (2) bekezdés

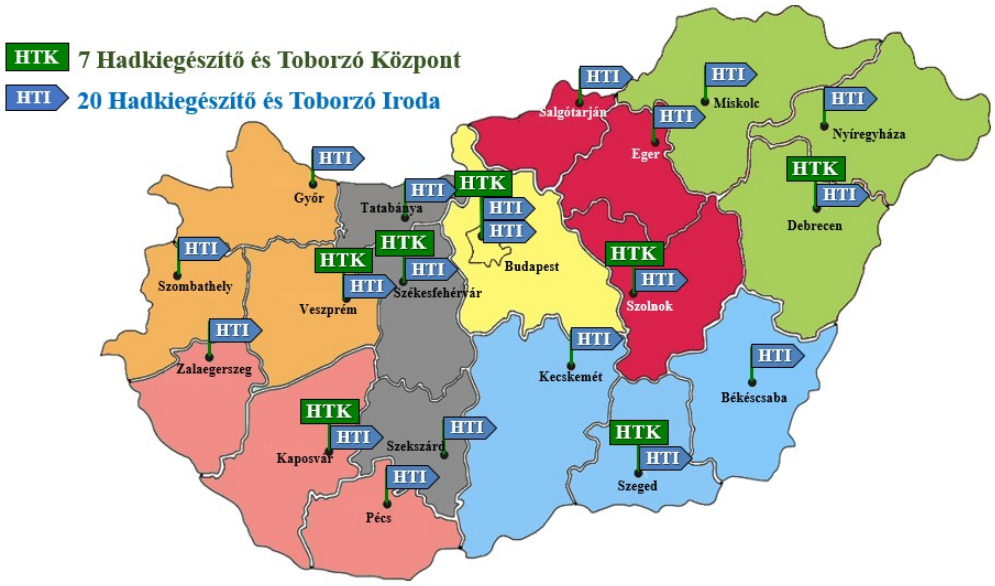

5. ábra A területi katonai igazgatási szervek a 614/2022. Korm. rendelet alapján
Forrás: MH Katonai Igazgatási és Központi Nyilvántartó Parancsnokság

Időszak	Szintek
2002-2007	1. stratégiai szintű irányítás 2. végrehajtás (illetékesség: megye/főváros)
2007-2011	1. stratégiai szintű irányítás 2. regionális vezetés+végrehajtás
2011-2016	1. irányítás+országos szintű vezetés/irányítás+ részbeni/teljeskörű regionális vezetés+végrehajtás
2016-2018	1. stratégiai szintű irányítás 2. középszintű irányítás 3. országos szintű vezetés/irányítás+részbeni/teljeskörű regionális vezetés+végrehajtás
2018-2020	1. stratégiai szintű irányítás 2. országos szintű vezetés/irányítás+ részbeni/teljeskörű regionális vezetés+végrehajtás
2020.01.-2020.07.	1. stratégiai szintű irányítás 2. országos szintű vezetés/irányítás+regionális vezetés+végrehajtás
2020.08.-2023	1. stratégiai irányítás 2. középszintű irányítás 3. országos szintű vezetés/irányítás+regionális vezetés+végrehajtás

6. ábra A katonai igazgatás rendszerének változása a vizsgált időszakban
Forrás: saját szerkesztés

Az értekezésben használt, jogszabályban nem definiált fogalmak jegyzéke

teljes műveleti készenlét – A katonai szervezet azon állapotának elérése, amelyben képes a különleges jogrendi (háborús) feladatainak ellátására.

hadrend – A Magyar Honvédség felépítése a katonai szervezetekkel és azok hierarchikus struktúrájával.

első feltöltés – Különleges jogrendben a katonai szervezet hadkiegészítése a teljes műveleti készenlét eléréséhez.

fogyaték – Azon személyek adatainak kezelése a hadköteles nyilvántartásban, akiknek megszűnt a hadkötelezettsége, illetve katonai szolgálatra már nem voltak igénybevehetők.

kiírás – A jogszabályban meghatározott paramétereknek megfelelő kiképzett tartalékos, illetve kiképzett hadköteles békeidőszakban, a Honvédség katonai szervezetei hadi beosztásaira történő előzetes tervezése.

béke, békeidőszak – az Alkotmányban és az Alaptörvényben foglaltak alapján a hadkötelezettséggel kapcsolatos feladatok tekintetében a hadkötelezettség fennállásától eltérő időszak.

A szerző témával kapcsolatos tudományos munkája

1. Héregi Erika (2018): Military administration tasks related to personnel augmentation in the past 20 years in line with the changes of legislation *Defence review* 2018/1. pp. 223-235.
2. Héregi Erika (2020): Az elektronikus ügyintézés által előírt kötelezettségek és biztosított lehetőségek a katonai igazgatásban *A hadtudomány és a XX. Század* 2020 pp. 112-122.
3. Héregi Erika (2019): Információs műveletek, mint a hibrid hadviselés eszközei. *Felderítő Szemle*, 2019. 18(3), pp. 187-202.
4. Héregi Erika (2018): A hadköteles nyilvántartásban kezelhető adatok és a pontos adatok rendelkezésre állásának fontossága, *Hadtudományi Szemle* 2018. 11(4). pp. 497-505.
5. Héregi Erika (2021):A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat hadkiegészítési lehetőségei különleges jogrendben, *Hadtudományi Szemle* 2021. 14(2) pp. 133-144.
6. Héregi Erika (2021): A gazdasági-anyagi szolgáltatások feladatrendszere Magyar Honvédség érdekeltségének vonatkozásában, *A hadtudomány és a XXI. sz.* tanulmánykötet, 2021. pp. 59-69.
7. Héregi Erika (2022):A katonai igazgatás feladatrendszere az önkéntes tartalékos rendszer vonatkozásában. *A hadtudomány és a XXI. sz.* tanulmánykötet, 2022. pp. 280-288.
8. Héregi Erika (2022):A meghagyás jelenlegi helyzete, a jogharmonizáció hiányának következményei. *Hadtudományi Szemle,* 2022. 15(4) pp. 111-117.

Előadások tudományos konferenciákon

1. A katonai igazgatás kommunikációjának változása, *A hadtudomány és a XXI. sz.* 2019. Nemzeti Közszolgálati Egyetem

2. A katonai igazgatás feladatrendszere a Magyar Honvédség különleges jogrendi személyi kiegészítésének vonatkozásában, *A Haza szolgálatában 2019.* Nemzeti Közszolgálati Egyetem
3. Az elektronikus ügyintézés által előírt kötelezettségek és biztosított lehetőségek a katonai igazgatásban, *A Hadtudomány és a XXI. sz. 2020*. Nemzeti Közszolgálati Egyetem
4. A meghagyás feladatrendszere és jelentősége a honvédelem rendszerében, *A Haza szolgálatában 2021.* Nemzeti Közszolgálati Egyetem
5. A katonai igazgatás lehetőségei a hadijátékok alkalmazásával, *Hadijátszás és komoly játékok* 2021. Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Köszönetnyilvánítás

Köszönetemet fejezem ki Dr. habil. Lakatos László ny. vezérőrnagy úrnak, témavezetőmnek az értekezés elkészítésében nyújtott segítségéért. Külön köszönettel tartozom Kálmán László alezredes úrnak az MH Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokság volt parancsnokhelyettesének, aki rendkívül hasznos tanácsokkal és észrevételekkel látott el az értekezésem elkészítése során, ez által is emelve annak szakmai színvonalát.